

ANTHONY BERKELEY

CUTIA CU BOMBOANE OTRĂVITE

ANTHONY BERKELEY

Cutia cu bomboane otrăvite

V 1.0

CAPITOLUL 1

Roger Sheringham sorbi din paharul de coniac pe care-l avea în faţă şi se instală mai comod în fotoliul său din capul mesei.

Prin fumul de ţigară, îi ajungeau la urechi, din toate direcţiile, voci însufleţite – conversaţii vesele despre una şi alta – asasinate, otrăviri şi morţi subite. Era Cercul Criminalistic, fondat, organizat, recrutat şi condus numai de el; şi când, la prima reuniune, cu cinci luni în urmă, fusese ales în unanimitate preşedinte, se simţise la fel de încântat şi mândru ca şi în ziua, pentru el de neuitat, când un înger, deghizat în editor, îi acceptase primul roman.

Se întoarse spre inspectorul-şef de la Scotland Yard, Moresby, oaspetele acestei seri, care stătea la dreapta lui, şi trăgea, cam stângaci, dintr-o enormă ţigară de foi.

— Cinstit vorbind, Moresby, fără să vreau să arăt lipsă de respect faţă de instituţia dumitale, sunt convins că în această cameră se găseşte mai mult geniu criminalistic (geniu intuitiv, vreau să spun; nu capacitate de a face eforturi epuizante) decât oriunde pe lume, afară de *Süreté* din Paris.

— Sunteţi convins, domnule Sheringham? spuse cu bunăvoinţă inspectorul-şef Moresby, totdeauna îngăduitor faţă de ideile ciudate ale altora. Poate. Şi-şi îndreptă din nou atenţia spre capătul aprins al ţigării sale, atât de depărtat de celălalt, încât Moresby nu-şi putea da seama, numai trăgând din cel neaprins, dacă primul mai ardea sau nu.

Dincolo de mândria paternă, Roger avea şi unele temeiuri pentru afirmaţia sa privind geniul deductiv al grupului. La dineurile acestui club vrăjit nu avea acces oricine. Nu ajungea ca eventualul membru să se pasioneze de asasinate şi să se mulţumească cu atât; candidatul sau candidata trebuia să se arate în stare să-şi valorifice înclinaţiile de detectiv.

Nu numai că trebuia să se arate intens preocupaţi de toate ramurile acestei ştiinţe, de activitatea de detectare, de pildă, ca şi de psihologia criminală, având istoria cazurilor cât de cât importante la degetul cel mic, ci trebuia să dovedească şi capacitate creatoare; candidatul trebuia să aibă cap şi să fie apt să-l folosească. În acest scop, candidaţii prezentau Preşedintelui o lucrare pe o temă sugerată de membri, iar acesta admitea numai pe acelea pe care le considera demne să fie luate în discuţie; în urma dezbaterii, membrii votau în favoarea sau împotriva primirii candidatului; un singur vot defavorabil era echivalent cu respingerea cererii de admitere.

Clubul urma să reunească până la urmă 13 membri, dar, până la această dată, numai şase reuşiseră să treacă probele, şi aceştia se aflau toţi prezenţi în seara în care începe povestirea de faţă. Aceştia erau: un avocat celebru, o autoare dramatică nu mai puţin celebră, o romancieră sclipitoare, care ar fi trebuit să fie mai celebră decât era, cel mai inteligent (deşi nu cel mai agreabil) dintre scriitorii

de romane poliţiste în viaţă, Roger Sheringham însuşi, şi domnul Ambrose Chitterwick, un omuleţ blând, cu o înfăţişare ştearsă, de loc celebru, care fusese şi mai surprins de admiterea lui în compania acestor personalităţi, decât fuseseră acestea să-l afle printre ele.

Cu excepţia domnului Chitterwick, deci, era un grup cu care orice organizator ar fi putut să se mândrească. În această seară, R. Sheringham nu era numai mândru, ci şi agitat şi nerăbdător pentru că avea de gând să-i uimească; oricine ar fi nerăbdător când e vorba să uimească nişte personalităţi. Se ridică în picioare spre a face tocmai acest lucru.

— Doamnelor şi domnilor, începu Sheringham, după ce zgomotul aplauzelor se stinse. Doamnelor şi domnilor, în virtutea atribuţiilor conferite de domniile voastre, preşedintele cercului nostru are permisiunea să schimbe, la aprecierea lui, programul stabilit pentru oricare dintre reuniuni. Ştiţi cu toţii ce pregătiri au fost făcute pentru această seară. Inspectorul-şef Moresby, pe care suntem atât de fericiţi să-l avem printre noi ca prim reprezentant al Scotland Yard-ului care ne vizitează – noi aplauze – inspectorul-şef Moresby, urma să fie determinat, cu mâncăruri abundente şi băuturi tari, să se arate atât de indiscret încât să ne dezvăluie din experienţa sa întâmplări ce nu prea sunt date publicităţii.

Noi aplauze, mai prelungite.

Roger îşi refăcu puterile cu o sorbitură de coniac şi continuă.

— Cred însă că îl cunosc pe inspectorul-şef Moresby destul de bine, doamnelor şi domnilor, şi n-au fost rare ocaziile în care am încercat eu însumi – şi am încercat din greu – să-l ispitesc pe căile indiscreţiei; niciodată însă n-am reuşit. Ca urmare, am foarte puţine speranţe ca Cercul nostru, oricâtă abilitate ar dovedi, să izbutească să scoată de la inspectorul-şef mai mult decât ar putea obţine de pildă, mâine, spre publicare, ziarul *The Daily Courier*. Mă tem, doamnelor şi domnilor că inspectorul-şef Moresby nu poate fi dus în ispită.

De aceea mi-am asumat răspunderea de a schimba programul nostru de astă-seară; şi ideea care mi-a venit în legătură cu aceasta, sper şi cred, va fi deosebit de atrăgătoare. Îndrăznesc să cred că este deopotrivă nouă şi captivantă. Roger făcu o pauză şi-şi roti privirea peste feţele interesate ale celor din jur. Inspectorul-şef Moresby, cu urechile puţin înroşite, se lupta mai departe cu ţigara sa.

Ideea mea, spuse Roger, se referă la domnul Graham Bendix. Pe feţele din jur, interesul crescu. Sau, mai degrabă, se corectă el, la doamna Graham Bendix. Tăcerea celor prezenţi dovedea că el le trezise din plin interesul. Roger făcu o pauză, ca pentru a-şi alege cuvintele cu şi mai multă grijă. Domnul Bendix însuşi este o cunoştinţă personală a unora dintre noi. Într-adevăr, numele său a fost menţionat aici de către sir Charles Wildman, dacă-mi amintesc exact, ca al unui om eventual interesat, dacă ar fi fost invitat, să devină membru al Cercului nostru.

Avocatul îşi plecă cu demnitate capul masiv.

— Da, cred că eu am făcut această sugestie.

— Sugestia n-a fost pusă niciodată în aplicare, continuă Roger. Nu-mi amintesc de ce; cred că altcineva şi-a exprimat certitudinea că el nu va fi niciodată în stare să treacă probele noastre. În orice caz, faptul că numele său a fost menţionat aici dovedeşte, cel puţin, că domnul Bendix este, într-o anumită măsură, un criminalist, şi deci compasiunea pe care o avem pentru el în legătură cu tragedia ce l-a lovit, nu este lipsită de un oarecare interes personal. Chiar şi în cazul celor care, ca mine, de fapt, nu-l cunosc personal.

— Bravo, bine spus, rosti o femeie înaltă, bine făcută, de pe partea dreaptă a mesei, pronunţând cuvintele clar, ca o persoană foarte obişnuită să facă asemenea remarci în timpul discursurilor, la momente potrivite, şi în cazul când altcineva n-o făcea. Era Alicia Dammers, romancieră, a cărei pasiune era să conducă diverse asociaţii feministe, care asculta, cu plăcere autentică şi altruistă, discursurile altora şi, practic cea mai neobosită conservatoare, sprijinea cu entuziasm teoria partidului laburist.

— Părerea mea este, spuse cu simplitate Roger, să dăm acestei compasiuni o utilizare practică.

Fără îndoială, captase întreaga atenţie a auditoriului. Sir Charles Wildman îşi ridicase sprâncenele stufoase şi cărunte, pe care de obicei şi le încrunta, cu dezgust ameninţător, spre acei martori ai acuzării care aveau proasta inspiraţie să creadă în vina clientului său, şi îşi pendulă *pince-nez*-ul cu rame de aur suspendat de o panglică neagră. De cealaltă parte a mesei, doamna Fielder-Flemming, o femeie scundă, rotundă, cu înfăţişare casnică, ce scria piese surprinzător de indecente şi de mare succes şi arăta exact ca o bucătăreasă-şefă ieşită duminica la plimbare, îi făcu semne cu cotul domnişoarei Dammers şi-i şopti ceva, acoperindu-şi gura cu mâna. Domnul Ambrose Chitterwick clipi din ochii lui blânzi, albaştri, căpătând dintr-o dată înfăţişarea unei capre inteligente. Doar autorul de romane poliţiste rămăsese aparent nepăsător. În momente de criză, obişnuia să-şi modeleze comportarea după aceea a unuia dintre propriii săi detectivi favoriţi, invariabil impasibil în clipele cele mai pline de tensiune.

— Am prezentat această idee Scotland Yard-ului azi dimineaţă, continuă Roger, şi, deşi ei nu încurajează astfel de iniţiative, nu au putut descoperi nimic periculos în ea. În consecinţă, am obţinut permisiunea, nu prea entuziastă, dar oficială, să încerc. Şi trebuie să adaug imediat că Scotland Yard-ul a fost determinat să accepte ideea din acelaşi motiv care m-a făcut şi pe mine să mă gândesc la acest caz – aici Roger făcu o pauză retorică privind în jur – anume faptul că poliţia a abandonat, practic, orice speranţă de a da de urma asasinului doamnei Bendix.

Din toate părţile se auziră exclamaţii, unele de dezamăgire, altele de reprobare şi unele de mirare. Toate privirile se întoarseră spre Moresby. Acesta, aparent

inconştient de faptul că toate privirile erau fixate asupra lui, îşi ridică ţigara la ureche şi o ascultă atent, ca şi cum ar fi sperat să primească un mesaj misterios din adâncurile ei.

Roger îi veni în ajutor.

— Apropo, această informaţie este absolut confidenţială şi ştiu că nici unul dintre domniile voastre nu va lăsa să se strecoare nimic în afara acestei camere. Dar acestea sunt faptele. Cercetările active, nesoldându-se cu nici un rezultat, au fost sistate. Mai există, desigur, speranţa ca vreun element nou să mai iasă la iveală, dar, în lipsa acestuia, autorităţile au ajuns la concluzia că nu pot merge mai departe. Propunerea mea, în consecinţă, este ca Clubul nostru să preia cazul de unde l-au părăsit autorităţile.

Privi, aşteptând, cercul de feţe atente din jur.

Fiecare din aceste chipuri îi adresa o întrebare.

În entuziasmul său, Roger îşi uită exprimarea îngrijită, cu fraze ample, şi deveni colocvial:

— Vedeţi, cu toţii suntem nerăbdători, nu suntem nici naivi şi nici – să mă ierte prietenul Moresby – constrânşi de vreo metodă greoaie şi grăbită de investigaţie. Ne facem oare iluzii dacă sperăm ca, fiind, toţi şase, plini de zel şi lucrând fiecare absolut independent, unul dintre noi să obţină vreun rezultat acolo unde, să spunem lucrurilor pe nume, poliţia a eşuat? Nu cred că este imposibil. Ce credeţi, sir Charles?

Faimosul avocat răspunse cu un râs baritonal.

— Pe cuvântul meu, Sheringham, e o idee interesantă. Dar îmi rezerv dreptul de a-mi spune părerea când ne vei prezenta propunerea dumitale mai în detaliu.

— Cred că e o idee minunată» domnule Sheringham, exclamă doamna Fielder-Flemming, care nu era constrânsă de regulile unei profesiuni legale. Aş vrea să încep chiar astă-seară. De agitaţie, obrajii ei bucălaţi începuseră să tremure. Tu nu, Alicia?

— Ar fi poate ceva, surâse respectiva doamnă.

— Pentru că tot veni vorba, interveni autorul de romane poliţiste, cu un aer detaşat, eu aveam chiar o teorie în legătură cu acest caz.

Se numea Percy Robinson, dar scria sub pseudonimul de Morton Harrogate Bradley, ceea ce îi impresionase în aşa măsură pe cetăţenii Statelor Unite ale Americii, mai naivi – încât îi cumpăraseră trei ediţii din prima carte, numai datorită acestui nume. Din nu se ştie ce motiv psihologic obscur, americanii sunt întotdeauna impresionaţi de folosirea a două prenume, în special când unul dintre ele se întâmplă să fie numele unei localităţi balneare din Anglia.

Domnul Ambrose Chitterwick surise cu o blândeţe radioasă, dar nu spuse nimic.

— În sfârşit, îşi reluă Roger expunerea, detaliile rămân, desigur, să fie discutate, dar m-am gândit că, dacă ne hotarâm cu toţii să facem această

încercare, ar fi mai amuzant să lucrăm independent. Moresby ne va relata aici faptele pur şi simplu, aşa cum sunt cunoscute de poliţie. El nu s-a ocupat direct de caz, dar a avut una sau două misiuni în legătură cu el şi este perfect la curent cu faptele; mai mult, cu deosebită amabilitate, şi-a pierdut după-amiaza examinând dosarul la Scotland Yard, pentru a fi sigur că nu va omite nimic astă-seară. După ce îl vom asculta, unii dintre noi vor putea, probabil, să elaboreze imediat o ipoteză; altora se poate să le vină în minte eventuale căi de investigaţie pe care vor dori să le verifice mai îndeaproape, înainte de a-şi da părerea şi a se angaja. În orice caz, sugerez să lăsăm să treacă o săptămână, în care să elaborăm fiecare o teorie, să ne controlăm ipotezele, şi să ne oprim asupra unei interpretări proprii a faptelor culese de Scotland Yard. Iar, în acest răstimp, nici un membru să nu discute cazul cu altul. S-ar putea să nu realizăm nimic (e cel mai probabil), dar, oricum, va fi un exerciţiu criminalistic deosebit de interesant; pentru unii dintre noi, de interes practic, pentru alţii, academic, după preferinţa fiecăruia. Şi cred că cel mai interesant va fi să vedem dacă ajungem cu toţii la aceeaşi concluzie sau nu. Doamnelor şi domnilor, propunerea e pusă în discuţie. Cu alte cuvinte, ce părere aveţi?

Roger se lăsă să cadă înapoi în scaun. Imediat însă auzi şi prima întrebare.

— Vrei să spui că trebuie să umblăm şi să acţionăm noi înşine ca nişte detectivi, domnule Sheringham, sau numai să scriem o teză pe baza faptelor pe care ni le va prezenta inspectorul-şef? întreabă Alicia Dammers.

— Cum preferă fiecare, cred eu, răspunse Roger. Asta voiam să spun când am afirmat că exerciţiul va fi de interes practic pentru unii, şi academic pentru alţii.

— Dar dumneata ai cu mult mai multă experienţă practică decât noi, domnule Sheringham, interveni, pe un ton uşor înţepat (da, înţepat), doamna Fielder-Flemming.

— Iar poliţia are şi mai multă decât mine, replică Roger.

— Depinde dacă folosim metoda deductivă sau inductivă, observă Morton Harrogate Bradley. Cei care preferă pe prima, vor lucra pe baza faptelor cunoscute de poliţie şi nu vor mai avea nevoie de investigaţii proprii, în afară, poate, dacă nu vor trebui să verifice una sau două concluzii. Dar metoda inductivă implică o mulţime de investigaţii.

— Exact, spuse Roger.

— Faptele culese de poliţie combinate cu metoda deductivă au soluţionat un mare număr de mistere în Anglia, se pronunţă în sfârşit sir Charles Wildman. Mă voi folosi de ele în cazul de faţă.

— Cazul acesta prezintă o caracteristică deosebită, murmură Bradley, neadresându-se nimănui în special, şi aceasta trebuie să ne ducă direct la criminal. La asta m-am gândit tot timpul. Mă voi concentra asupra ei.

— Eu n-am nici cea mai vagă idee cum trebuie procedat în investigarea unei probleme, dacă cumva e nevoie de aşa ceva, observă domnul Chitterwick

tulburat; dar nimeni nu-l auzi, aşa că nu fu luat în seamă.

— Singurul lucru izbitor pentru mine, în acest caz, spuse, rostind foarte distinct cuvintele, Alicia Dammers, privit ca un caz pur, fără alte implicaţii, este lipsa totală a oricărui interes psihologic. Şi, fără ca de fapt s-o fi afirmat, domnişoara Dammers lăsă impresia că, astfel stând lucrurile, pe ea personal acest caz n-o mai interesează.

— Nu cred că veţi mai avea această părere după ce veţi auzi tot ce vă va spune Moresby, zise Roger cu amabilitate şi îngăduinţă. O să auzim mult mai multe decât a apărut în ziare, veţi vedea.

— Atunci, să auzim despre ce e vorba, sugeră răspicat sir Charles.

— Suntem, deci, cu toţii de acord? zise Roger, privind în jur, fericit ca un copil care a primit o jucărie nouă. Suntem toţi dispuşi să încercăm?

În mijlocul zgomotosului entuziasm general, o singură voce nu se auzea. Domnul Ambrose Chitterwick continua să se întrebe, nefericit, cum avea el să procedeze dată se punea problema unei acţiuni de detectare. Studiase activitatea a 100 de foşti detectivi, reali, cu ghete mari, negre şi pălării tari; dar tot ce-şi putea aminti, în acest moment, din tot noianul de cărţi groase (al căror preţ iniţial se reducea, după câteva luni, la o zecime) era că un adevărat detectiv, dacă vrea să obţină rezultate, nu-şi pune niciodată mustăţi false, ci, pur şi simplu, îşi rade sprâncenele. Ca formulă de rezolvat mistere, aceasta îi părea acum domnului Chitterwick prea puţin adecvată.

Din fericire, în însufleţirea conversaţiei ce precedă expunerea inspectorului-şef Moresby, frica domnului Chitterwick trecu neobservată.

CAPITOLUL II

După ce se ridicase în picioare şi primise, îmbujorat, tributul de aplauze, inspectorul-şef Moresby fu invitat să se adreseze auditoriului stând pe scaun şi, recunoscător, se refugie în acest adăpost. Consultând teancul de note pe care-l ţinea în mână, începu să înfăţişeze audienţei ciudatele împrejurări ale morţii premature a doamnei Bendix. Fără a-i mai reproduce cuvintele şi toate întrebările suplimentare care-i punctară relatarea, esenţa spuselor sale ar fi următoarea:

Vineri 15 noiembrie, dimineaţa, Graham Bendix a sosit la clubul său, Clubul *Rainbow* din Piccadilly, în jurul orei 10,30 şi s-a interesat dacă e vreo scrisoare pentru el. Portarul i-a înmânat o scrisoare şi câteva circulare, după care, a intrat în holul Clubului, s-a aşezat lângă şemineu şi a început să le citească.

În timp ce citea, a intrat un alt membru. Acesta era un om de vârstă mijlocie, sir Eustace Pennefather, baronet, şi locuia într-o casă învecinată, în Berkeley Street, dar îşi petrecea mai tot timpul la *Rainbow*. Portarul şi-a ridicat ochii spre ceas, cum făcea în fiecare dimineaţă când sosea sir Eustace – ca totdeauna, era

exact 10,30. Astfel, timpul a fost stabilit precis, dincolo de orice îndoială, prin mărturia portarului.

Sir Eustace primise trei scrisori şi un mic pachet; s-a oprit şi el în faţa şemineului pentru a le deschide, l-a salutat din cap pe Bendix şi s-a aşezat alături. Cei doi bărbaţi se cunoşteau prea puţin şi n-au schimbat, probabil, mai mult de cinci, şase cuvinte. Alţi membri ai clubului nu erau în hol în acel moment.

Aruncându-şi rapid privirea peste scrisori, sir Eustace deschise pachetul, scoţând îndată după aceea o exclamaţie de nemulţumire. Bendix îl privise întrebător, iar sir Eustace, dezgustat, îi arătase scrisoarea din pachet, adăugind o remarcă injurioasă la adresa metodelor comerciale moderne. Ascunzându-şi un zâmbet (obiceiurile şi opiniile lui sir Eustace constituiau de mult un subiect de amuzament pentru membrii clubului), Bendix citi scrisoarea. Venea de la firma *Mason şi Fii,* mari fabricanţi de ciocolată, care comunicau că au scos de curând pe piaţă un nou sortiment de bomboane de ciocolată cu lichior, destinate anume gustului rafinat al lumii bune, şi se întrebau dacă domnia sa nu ar fi atât de amabil să onoreze firma *Mason şi Fii*, acceptând cutia alăturată de jumătate de kilogram, adăugind că orice critică sau apreciere ar fi considerate ca o deosebită favoare.

— Îşi închipuie că sunt cine ştie ce coristă nenorocită, spunea sir Eustace, un om coleric, o să le scriu cum apreciez eu bomboanele lor nenorocite. Să-i ia dracu! Am să mă plâng nenorocitului de comitet. Chestiuni din astea nenorocite ar putea, dracului, să nu se permită aici.

Asta, deoarece *Rainbow*, după cum ştie toată lumea, este, într-adevăr, un club foarte snob şi exclusivist, descendent direct al cafenelei *Rainbow*, fondată în 1734. Nici chiar o familie fondată de un bastard regal nu poate fi atât de exclusivistă, astăzi, ca un club provenit dintr-o veche cafenea.

— În ce mă priveşte, nici mie nu-mi face plăcere, îmi aduce aminte de ceva, îl linişti Bendix. Trebuie să cumpăr nişte bomboane de ciocolată, să-mi plătesc o datorie de onoare. Eu şi cu nevastă-mea am avut o lojă la *Imperial* aseară şi am pariat cu ea, pe o cutie de bomboane de ciocolată contra o sută de ţigarete, că nu va descoperi pe adevăratul vinovat din piesă până la sfârşitul actului al doilea. A câştigat ea. Să nu uit să le cumpăr. Nu e rău spectacolul ăsta, *Tigva care trosneşte.* L-aţi văzut?

— Pe dracu, nici nu-mi trece prin cap, replică celălalt, încă iritat. Am altceva mai bun de făcut decât să stau şi să mă uit la o adunătură de smintiţi învârtindu-se cu vopsea fosforescentă pe feţe şi pocnind unul spre altul pistoale cu dopuri. Doreaţi o cutie de bomboane, parcă aşa aţi zis. Foarte bine, luaţi-o pe asta.

Banii economisiţi prin această ofertă nu însemnau nimic pentru Bendix. Era un om foarte bogat şi avea, probabil, la el suficienţi bani pentru a cumpăra o sută asemenea cutii. Dar orice om este dispus să scape, dacă poate, de un drum sau de un efort.

— Sigur n-aveţi nevoie de ea? ezită el politicos.

În replica lui sir Eustace, numai un singur cuvânt, repetat de câteva ori, putea fi clar recunoscut. Dar ceea ce voia să spună era limpede. Bendix îi mulţumi şi, spre nenorocirea lui, acceptă darul.

Printr-un noroc extraordinar, ambalajul cutiei nu fu aruncat în foc, fie de sir Eustace, în indignarea lui, fie de Bendix însuşi, când toate – cutie, scrisoare, ambalaj şi sfoară – îi fură aruncate în braţe de baronetul ajuns aproape în criză de apoplexie. Întâmplare cu atât mai norocoasă, cu cât ambii aruncară plicurile scrisorilor în flăcările şemineului din hol.

Bendix s-a dus, apoi, la portar lăsându-i pachetul şi cerându-i să păstreze cutia. Portarul a pus cutia de-o parte şi a aruncat ambalajul în coşul de hârtii. Scrisoarea i-a scăpat pe jos, din neatenţie, lui Bendix, când traversă holul. Portarul, om ordonat, a cules-o peste câteva minute aruncând-o de asemenea în coşul de hârtii, de unde, împreună cu ambalajul, a fost recuperată mai târziu de poliţie.

Trebuie precizat de la început că aceste articole au constituit două dintre singurele trei probe concrete în legătură cu asasinatul, a treia, de bună seamă, fiind bomboanele de ciocolată.

Dintre cei trei protagonişti ai tragediei, sir Eustace era de departe cel mai remarcabil. Aproape de 50 ani, arăta, cu faţa congestionată şi silueta robustă, ca un nobil de provincie, tipic, de şcoală veche, şi atât manierele cât şi limbajul îi erau conforme tradiţiei. Mai avea şi alte asemănări, dar la fel de superficiale. Vocile nobililor de provincie din şcoala veche erau adesea uşor răguşite când ajungeau la vârstă mijlocie, dar nu din cauza abuzului de whisky. De asemenea, aceştia se îndeletniceau cu vânătoarea, ceea ce făcea şi sir Eustace, cu mare ardoare; dar nobilii de provincie se limitau la vulpi, pe când sir Eustace era mult mai european, adică latin, în ceea ce priveşte gusturile sale „cinegetice”. Pe scurt, sir Eustace, era, fără îndoială, un baronet cu apucături foarte rele. Dar viciile sale erau toate de mare anvergură, ceea ce avea, în general, ca rezultat faptul că majoritatea semenilor, buni sau răi, îl simpatizau suficient (exceptând, poate, câţiva soţi, ici şi colo, sau unul sau doi taţi), iar femeile erau pur şi simplu fascinate de glasul lui răguşit.

În comparaţie cu el, Bendix era un om aproape banal, un tip înalt, nu lipsit de oarecare prestanţă, de 28 de ani, liniştit şi oarecum rezervat, sociabil într-un fel, dar nici atrăgător şi nici având aerul că este dispus să împărtăşească ceva mai mult decât o prietenie oarecum gravă.

Ajunsese bogat cu vreo cinci ani în urmă, prin moartea tatălui său, care strânsese mare avere din terenuri de construcţie, cumpărate în zone nedezvoltate, prevăzând, cu abilitate, că avea să le vândă mai târziu, totdeauna la un preţ de zece ori mai mare decât cel plătit de el, când fuseseră înconjurate de case şi fabrici ridicate cu banii altora. „Stai liniştit şi lasă pe alţii să te îmbogăţească*”,

fusese „mottou-ul lui şi se dovedise foarte sănătos. Fiul său, deşi moştenise un venit care excludea necesitatea de a munci, moştenise fireşte şi înclinaţiile tatălui său, căci se amestecase într-o mulţime de afaceri, pur şi simplu (după cum explica el, cu un uşor aer de scuză), din pasiune pentru cel mai captivant joc din lume.

Banii trag la bani. Graham Bendix moştenise bani, făcea bani şi, inevitabil, se căsătorise cu bani. Soţia lui era fiica, orfană, a unui armator din Liverpool, şi-i aducea nu mai puţin de o jumătate de milion lui Bendix care n-avea nici o nevoie de ei. Dar nu banii fuseseră importanţi, pentru că el nu avusese nevoie de banii ei, ci de ea, şi ar fi luat-o de soţie oricum (spuneau prietenii săi), chiar fără nici un ban.

Ea fusese exact ceea ce Bendix îşi dorise. O fată înaltă, foarte serioasă, foarte cultivată, nu atât de tânără încât să nu fi avut timp să se formeze (avea 25 de ani, cu trei ani în urmă, când se măritase cu Bendix) era soţia ideală pentru el. Poate puţin puritană, dar Bendix însuşi ajunsese la vremea când era suficient de pregătit să fie puritan, dacă aşa era Joan Cullompton.

Pentru că, în pofida modului în care evoluase mai târziu, Bendix avusese şi el, ca tânăr, câteva aventuri, cum se întâmplă. Culisele teatrelor nu-i fuseseră complet străine. Numele său fusese menţionat în legătură cu mai multe femei nestatornice şi uşuratice. Pe scurt, reuşise să se amuze, discret, dar în nici un caz clandestin, în felul obişnuit al tinerilor cu prea mulţi bani şi cam prea tineri. Dar toate acestea, de asemenea cum se întâmplă ele obicei, încetaseră o dată cu căsătoria.

Oricine îşi putea da seama că era credincios soţiei sale şi nu-i păsa dacă o ştia toată lumea, câtă vreme se spunea că şi ea, chiar dacă mai puţin deschis, este îndrăgostită de el. Pe scurt, se părea că familia Bendix reuşise să realizeze această a opta minune a lumii moderne, o căsnicie fericită.

Şi în mijlocul ei căzu, ca o lovitură de trăsnet, cutia cu bomboane de ciocolată.

— După ce depuse cutia de bomboane la portar, continuă Moresby, cercetându-şi notele, domnul Bendix îl urmă pe sir Eustace în salon, unde acesta citea *Morning Post.*

Roger dădu din cap aprobator. Sir Eustace n-ar fi putut citi pentru nimic în lume un alt ziar decât *Morning Post.*

Bendix citea în ziua aceea *The Daily Telegraph.* În acea dimineaţă era liber. Nu avea loc nici o reuniune a vreunui consiliu de administraţie şi nici una dintre afacerile în care era interesat nu-l solicita în ploaia acelei zile tipice de noiembrie. Restul dimineţii şi-l petrecu acolo, citind ziarele, răsfoind reviste şi jucând biliard cu un alt membru al clubului, şi el la fel de liber în acea zi. În jurul orei 12,30 se întoarse acasă, în Eaton Square, pentru dejun, luând cu el cutia cu bomboane.

Doamna Bendix lăsase vorbă că nu va veni la prânz în ziua aceea, dar întâlnirea pe care o avusese în oraş se contramandase, astfel că şi ea se întoarse să ia dejunul acasă. Bendix îi oferi cutia de bomboane de ciocolată, după masă, când îşi băură amândoi cafeaua în salon, şi-i povesti cum ajunsese în posesia ei. Doamna Bendix îl tachina, râzând, pentru zgârcenia lui, dar cunoştea marca şi se arătă interesată să încerce noul produs al firmei. Joan Bendix nu era chiar atât de lipsită de vitalitate încât să nu manifeste un sănătos interes feminin faţă de nişte bomboane bune.

Aspectul lor nu părea însă să o fi impresionat prea mult.

— Kümmel, Kirsch, Maraschino, spuse ea, scormonind printre bomboanele învelite cu staniol, purtând fiecare numele conţinutului, scris cu litere ordonate, albastre. Altceva nimic după cât se pare. Nu văd ceva nou aici, Graham. Toate aceste trei sortimente sunt obişnuitele lor bomboane de ciocolată cu lichior.

— Da? spuse Bendix, pe care bomboanele de ciocolată nu-l interesau în mod deosebit. Bănuiesc că nu are mare importanţă. Toate bomboanele cu lichior au acelaşi gust pentru mine.

— Da, şi chiar sunt împachetate în cutiile lor obişnuite de bomboane cu lichior, se plânse soţia lui, examinând capacul cutiei.

— Sunt numai mostre, sublinie Bendix, Pesemne că nu au încă gata noile cutii.

— Nu cred că o să fie nici cea mai mică diferenţă, se pronunţă doamna Bendix, dezvelind o bomboană Kümmel. Şi, întinzând cutia către bărbatul ei: iei una?

Bendix clătină din cap.

— Nu, mulţumesc, draga mea. Ştii că nu mănânc aşa ceva niciodată.

— Trebuie să iei una dintr-astea drept pedeapsă că nu mi-ai ales tu o cutie. Prinde-o! Îi aruncă una. În timp ce el prindea bomboana, Joan făcu o grimasă. Am greşit. Astea sunt altfel. Umplutura e dintr-un alcool mult prea tare.

— Ei, cel puţin atât, zise Bendix zâmbind, gândindu-se la obişnuitele dulciuri anemice ce se vând sub denumirea de ciocolată cu lichior.

Bendix duse bomboana la gură şi muşcă din ea; după ce supse lichiorul, simţi un gust înţepător, nu intolerabil, dar mult prea pronunţat pentru a fi plăcut.

— Dumnezeule, exclamă, văd şi eu că sunt tari, cred că le-au umplut cu alcool curat.

— A. Sunt sigură că n-ar face asta, răspunse soţia lui, dezvelind altă bomboană. Dar sunt foarte tari. Asta trebuie să fie noul amestec. Într-adevăr, parcă te ard. Nu-mi pot da seama dacă-mi plac sau nu. Aceea, Kirsch, avea un gust prea pronunţat de migdale amare. Asta poate e mai bună. Încearcă şi tu una cu Maraschino.

Pentru a-i face pe plac, el mai luă una, care însă îi displăcu şi mai mult.

— Curios, remarcă Bendix, atingându-şi cerul gurii cu vârful limbii, mi-a

amorţit limba.

— Aşa mi s-a întâmplat şi mie la început, spuse doamna Bendix. Acum simt un fel de înţepături. În sfârşit, nu observ nici o deosebire între Kirsch şi Maraschino. Şi, într-adevăr, ard! Nu pot să mă hotărăsc dacă-mi plac sau nu.

— Mie nu-mi plac, spuse Bendix hotărât. Cred că ceva nu e în regulă cu ele. În locul tău, n-aş mai mânca.

— Ei, cred că sunt numai o mostră, spuse soţia sa.

Câteva minute mai târziu, Bendix plecă spre City, unde avea o întâlnire. O lăsă pe soţia sa, care încă se mai întreba dacă-i plac sau nu bomboanele, continuând să mănânce pentru a-şi da seama. Ultimele cuvinte pe care i le adresă au fost în legătură cu faptul că bomboanele îi ardeau gura atât de tare încât se temea că n-are să le mai poată mânca.

— Domnul Bendix îşi aminteşte foarte clar această conversaţie, spuse Moresby, privind chipurile atente ale celor din jur, pentru că a fost ultima dată când a văzut-o pe soţia sa vie.

Conversaţia din salon a avut loc aproximativ între două şi un sfert şi două jumătate. Bendix a ajuns în City la trei şi a rămas acolo o jumătate de oră, după care a luat un taxi şi s-a dus la club să-şi ia ceaiul.

Se simţise extrem de rău în timpul convorbirii de afaceri avută în City, iar în taxi aproape leşină; şoferul a trebuit să cheme portarul pentru a-l ajuta să-l scoată din maşină şi să-l ducă în club. Amândoi spun că era de o paloare mortală, cu privirea pierdută şi buzele livide, iar pielea îi era umedă şi rece. Mintea îi era, totuşi, limpede şi, după ce l-au urcat pe scări, fusese în stare să meargă, sprijinindu-se pe braţul portarului, până în salonul clubului.

Portarul, alarmat de înfăţişarea lui vru să trimită imediat după un doctor, dar Bendix, om foarte puţin înclinat să se dea în spectacol, refuzase categoric să-l lase, spunând că era poate numai o criză provocată de o indigestie şi că-şi va reveni în câteva minute: trebuie să fi mâncat ceva care nu-i priise. Portarul avea îndoieli, însă îi făcu pe plac.

Câteva minute mai târziu, Bendix repetă acest diagnostic al stării sale lui sir Eustace Pennefather, care era în salonul clubului în acel moment, deoarece nu părăsise clubul de loc. Dar de data aceasta Bendix adăugase: „Dacă stau să mă gândesc, cred că de vină au fost bomboanele acelea infernale pe care mi le-ai dat dumneata. Mi-am zis chiar, la un moment dat, că nu e lucru curat cu ele. Mă duc să-i telefonez soţiei să văd dacă nu cumva i s-a făcut şi ei rău."

Sir Eustace, om cu suflet bun, pe care înfăţişarea domnului Bendix îl impresionase la fel de mult ca şi pe portar, fusese foarte tulburat de ideea că ar fi putut fi în vreun fel răspunzător pentru această situaţie şi se oferi să meargă el însuşi să-i telefoneze doamnei Bendix, întrucât celălalt nu se simţea bine. Bendix era pe punctul de a-i răspunde, când, brusc, i se întâmplă ceva straniu. Corpul lui, până atunci pe jumătate lungit în fotoliu şi destins, se încordă dintr-o dată,

maxilarele i se crispară, buzele livide îi dezgoliră dinţii într-un rânjet hidos şi mâinile i se încleştară de braţele fotoliului.

În acelaşi timp, sir Eustace simţi în aer un miros puternic de migdale amare.

Profund alarmat, crezând că Bendix îşi dădea sufletul sub ochii lui, îl strigase pe portar cerându-i să cheme un doctor.

În celălalt capăt al întinsei încăperi (în care, probabil, un ţipăt nu se auzise niciodată în întreaga ei istorie) mai erau doi-trei bărbaţi, care se grăbiră să-i sară în ajutor. Sir Eustace trimise pe unul din ei să-i spună portarului să fugă la cel mai apropiat doctor, fără o secundă de întârziere, rugându-i pe ceilalţi să încerce să aşeze ceva mai confortabil corpul cuprins de convulsii. Nimeni nu se mai îndoia că Bendix era otrăvit. Îi vorbeau, întrebându-l cum se simte şi ce ar putea face pentru el, dar fie că nu voia, fie că nu putea, el nu le răspunse. De fapt, era total inconştient.

Înainte de sosirea medicului, se primise un telefon de la un majordom tulburat, care întreba dacă domnul Bendix e acolo şi, dacă da, să fie bun să vină imediat acasă, deoarece doamnei Bendix îi este extrem de rău.

Acasă, în Eaton Square, doamna Bendix trecuse prin aceleaşi stări ca şi soţul ei, deşi ceva mai repede. Ea rămăsese în camera de zi, aproximativ o jumătate de oră după plecarea acestuia, în care timp trebuie să mai fi mâncat trei bomboane de ciocolată. Apoi urcase în dormitor şi o sunase pe cameristă, căreia îi spusese că se simte foarte rău şi că vrea să stea câtva timp culcată. Ca şi soţul ei, atribuise această stare de rău unei indigestii.

Camerista îi pregătise împotriva indigestiei o poţiune cu bicarbonat de sodiu şi bismut şi o sticlă cu apă fierbinte, şi o lăsase întinsă în pat.

Descrierea pe care camerista o făcu despre înfăţişarea stăpânei, se potrivea exact cu cea făcută de portar şi şofer despre Bendix, dar, spre deosebire de ei, camerista nu se alarmase. Crezuse că doamna Bendix, care nu era de loc gurmandă, o fi mâncat prea mult la prânz.

La trei şi un sfert, soneria de la camera doamnei Bendix sunase violent.

Fata se grăbise într-acolo şi o găsi pe stăpâna ei, după toate aparenţele, într-o stare cataleptică, inconştientă şi rigidă. Foarte speriată, pierdu câteva minute preţioase încercând în zadar să o readucă la viaţă şi apoi alergă să telefoneze după doctor. Medicul familiei nu era însă acasă şi trecu un timp înainte ca majordomul, care o găsise pe fată la telefon într-o stare de semiisterie, să poată chema un altul. Când acesta ajunse acolo, la aproape o jumătate de oră după ce sunase soneria doamnei Bendix, ea nu mai putea fi ajutată. Coma se instalase şi, în ciuda tuturor încercărilor medicului, muri la mai puţin de 10 minute după venirea lui. Când majordomul telefonase la clubul *Rainbow*, doamna Bendix era de fapt moartă.

CAPITOLUL III

Ajungând la acest punct al povestirii sale, Moresby făcu o pauză, pentru efect, pentru a-şi trage răsuflarea şi pentru a se înviora cu o băutură. Până acum, în ciuda interesului susţinut cu care expunerea fusese urmărită, nu fusese dezvăluit nici un fapt necunoscut ascultătorilor săi. Iar ceea ce voiau aceştia să afle erau tocmai rezultatele anchetei poliţiei, deoarece nu numai că nici un detaliu din acestea nu fusese publicat, dar nici măcar nu fusese lăsată să transpire vreo aluzie referitoare la ipoteza oficială.

Probabil că Moresby sesiză acest lucru, pentru că, după ce se odihni o clipă, îşi reluă cu un zâmbet uşor, povestirea.

— Ei bine, doamnelor şi domnilor, nu vă voi mai reţine mult cu această introducere, dar, dacă vrem să avem o privire de ansamblu asupra cazului, este bine să vă prezint faptele în ordine.

După cum ştiţi, deci, domnul Bendix nu a murit. Norocul lui a fost că n-a mâncat decât două bomboane de ciocolată, faţă de cele şapte consumate de soţia sa şi că a încăput pe mâinile unui doctor priceput. În momentul în care medicul casei a consultat-o pe doamna Bendix, era prea târziu ca să se mai poată face ceva; pe de altă parte, faptul că domnul Bendix consumase o cantitate mai mică de otravă a făcut ca efectul acesteia să fie mai lent, ceea ce i-a dat posibilitatea doctorului să-l salveze.

Nu că doctorul ar fi ştiut atunci despre ce otravă era vorba. Îl tratase mai mult împotriva unei otrăviri cu acid prusic, gândindu-se după simptome şi miros, că domnul Bendix trebuie să fi înghiţit ulei de migdale amare, dar, nefiind sigur, a mai adăugat şi antidoturile altor două otrăvuri. În orice caz, până la urmă s-a dovedit că nu absorbise o doză fatală, şi el îşi recăpătă cunoştinţa pe la ora opt, în aceeaşi seară. Fu dus într-unui din dormitoarele clubului, şi a doua zi era pe jumătate restabilit.

La început, continuă Moresby, la Scotland Yard s-a crezut că moartea doamnei Bendix şi pericolul mortal prin care trecuse soţul său se datorau unei întâmplări îngrozitoare. Evident, poliţia a început imediat să se ocupe de acest caz, îndată ce i-a fost adusă la cunoştinţă moartea femeii, şi s-a stabilit că e vorba de otrăvire. Un detectiv s-a deplasat la clubul *Rainbow* şi, imediat ce doctorul i-a permis, după ce Bendix şi-a recăpătat cunoştinţa, a avut o întrevedere cu acesta, care continua însă să se simtă foarte rău.

Moartea soţiei nu i-a fost adusă la cunoştinţă, deoarece condiţia sănătăţii lui nu o permitea şi fu doar chestionat în legătură cu ceea ce suferise el, pentru că era evident că cele două cazuri erau legate între ele şi lămurirea unuia îl va clarifica şi pe celălalt. Detectivul îi spuse deschis lui Bendix că fusese otrăvit şi îi ceru să-i explice cum credea el că-i fusese administrată otrava: putea el oferi vreo explicaţie?

Nu trecu prea mult până când lui Bendix îi veni în minte cutia cu bomboane de ciocolată. Menţionă gustul lor înţepător şi îşi aminti că-i vorbise lui sir Eustace despre aceste bomboane ca despre cauza posibilă a indispoziţiei lui.

Aceste fapte îi erau cunoscute detectivului.

Îşi petrecuse timpul înainte ca Bendix să-şi fi revenit, interogând oamenii care veniseră în contact cu acesta de la reîntoarcerea lui la club în acea după-amiază. Ascultase relatarea portarului şi luase măsuri să-l găsească pe şoferul de taxi; vorbise cu membrii care se adunaseră în jurul lui Bendix în holul clubului şi sir Eustace îl informase despre remarca lui Bendix în legătură cu bomboanele.

Detectivul nu acordase în acel moment prea mare importanţă acestui fapt, dar, ca o chestiune de rutină îl chestionase foarte amănunţit pe sir Eustace în legătură cu întregul episod; tot din rutină, căutase după aceea în coşul de hârtii şi găsise ambalajul şi scrisoarea însoţitoare. Şi, iarăşi din rutină, şi tot fără să fie deosebit de impresionat, îl chestionă şi pe Bendix în legătură cu aceeaşi problemă, pentru

ca, apoi, în sfârşit, să înceapă să-şi dea seama de semnificaţia ei, când auzi cum cei doi mâncaseră din aceeaşi cutie de bomboane după prânz şi că, înainte chiar de plecarea lui Bendix, soţia mâncase mai multe bomboane decât soţul ei.

La intervenţia doctorului, detectivul trebui să părăsească încăperea bolnavului. Prima acţiune pe care o întreprinse fu să-i telefoneze colegului său postat acasă la Bendix, şi-i ordonă să intre, fără întârziere, în posesia cutiei de bomboane, care se mai afla, probabil, în salon; în acelaşi timp, ceru o estimaţie aproximativă asupra numărului de bomboane de ciocolată care lipseau. Celălalt îi răspunse – nouă, sau zece. Detectivul, care, după cele spuse de Bendix, calculase că ar lipsi numai şase – şapte, raportă la Scotland Yard cele aflate.

Interesul se concentra acum asupra bomboanelor. Cutia fu luată la Scotland Yard în aceeaşi seară şi trimisă imediat la analiză.

— Doctorul nu greşise prea mult, continuă Moresby. Otrava din bomboane nu era ulei de migdale, era nitrobenzen; dar mi s-a spus că cele două otrăvuri nu sunt prea deosebite una de alta. Dacă vreunul dintre domniile voastre are oarecari cunoştinţe de chimie, atunci veţi fi ştiind ceva mai mult decât mine despre această substanţă, dar cred că este folosită uneori la produsele ieftine de cofetărie, deşi mai puţin decât în alte vremuri, pentru a da o aromă de migdale amare, ca un substitut al uleiului de migdale, care, nu e nevoie să vă mai spun, este, de asemenea, o otravă puternică. Dar nitrobenzenul este folosit cel mai frecvent în producţia de vopseluri de anilină.

Când rezultatele preliminare ale analizei au ajuns la Scotland Yard, ipoteza iniţială referitoare la moartea accidentală a fost întărită. Era, evident, vorba de o otravă folosită în producţia de bomboane şi de alte dulciuri. Trebuie să se fi făcut o greşeală teribilă. Firma folosise substanţa ca un substitut ieftin pentru lichioruri autentice şi, la un moment dat, se greşise dozajul. Faptul că singurele lichioruri pomenite pe ambalajul de staniol erau Maraschino, Kümmel şi Kirsch, care au, toate, o aromă mai puternică sau mai slabă de migdale amare, era un argument în favoarea acestei ipoteze.

Înainte însă ca poliţia să fi cerut explicaţii firmei, alte fapte au ieşit la lumină. S-a constatat că numai primul strat de bomboane din cutie conţinea otravă. Cele din stratul de jos erau absolut nevătămătoare. Mai mult, în stratul de jos, conţinutul bomboanelor de ciocolată era cel indicat pe învelişul fiecăreia, pe când în stratul de deasupra, în afară de otravă, fiecare bomboană conţinea un amestec format din cele trei lichioruri menţionate şi nu, de exemplu, numai lichior Maraschino şi otravă. S-a constatat mai departe că în cele două straturi inferioare nu exista de loc Maraschino, Kirsch sau Kümmel.

În raportul detaliat al laboratorului se subliniase, de asemenea, că fiecare bomboană de ciocolată din stratul superior conţinea şase minime de nitrobenzen, nici mai mult, nici mai puţin. Volumul spaţiului gol din interiorul bomboanelor era suficient de mare, pentru ca, alături de această măsură fixă de otravă, să

cuprindă o importantă cantitate de lichior. Faptul era semnificativ, dar şi mai concludent era amănuntul că pe fundul fiecăreia dintre bomboanele vătămătoare erau urme distincte care arătau că acestea fuseseră perforate şi apoi lipite cu ciocolată topită.

Era acum limpede pentru poliţie că avea de-a face cu o crimă premeditată.

Cineva încercase în mod deliberat să-l asasineze pe sir Eustace Pennefather. Asasinul cumpărase o cutie de bomboane de ciocolată cu lichior fabricate de *Mason şi Fii:* alesese bomboanele care aveau o aromă de migdale, le perforase şi golise conţinutul lor lichid; injectase, probabil cu o siringă sau ceva asemănător, doza de otravă; umpluse restul cavităţii cu un amestec format din cele trei tipuri de lichior conţinute la început; astupase cu grijă orificiul şi reînvelise bomboanele în staniol. O treabă meticuloasă, dusă cu meticulozitate la capăt.

Scrisoarea însoţitoare şi ambalajul cutiei căpătau astfel o importanţă excepţională şi detectivul care avusese previziunea de a le salva de la distrugere, avea acum prilejul să se felicite. Împreună cu însăşi cutia şi bomboanele rămase, ele constituiau singurele probe materiale ale acestui asasinat premeditat cu sânge rece.

Luându-le cu el, inspectorul-şef care preluase cazul făcu o vizită directorului firmei *Mason şi Fii* şi, fără să-l informeze despre împrejurările în care ajunseseră în posesia sa, îi puse scrisoarea în faţă şi îl invită să-i dea câteva explicaţii în legătură cu ea. Câte exemplare de acest fel au fost expediate (fu întrebat directorul), cine ştia despre aceasta şi prin mâinile cui putuse să treacă cutia trimisă lui sir Eustace?

Dacă poliţistul sperase să-i facă o surpriză domnului Mason, rezultatul nu fu nimic în comparaţie cu surpriza pe care domnul Mason o făcu poliţistului.

— Ei bine, domnule, ce aveţi de spus? insistă inspectorul-şef căruia i se părea că domnul Mason nu mai termină de examinat scrisoarea.

Domnul Mason îşi ajustă ochelarii într-un unghi potrivit pentru a-l studia pe inspectorul-şef, şi nu scrisoarea. Era un bătrânel scund, arţăgos, care începuse viaţa într-o fundătură din Huddersfield şi era hotărât să nu lase pe nimeni să uite acest lucru.

— De unde dracu ai luat asta? întrebă el. Ziarele, trebuie reamintit, nu deţineau încă informaţii despre aspectul senzaţional al morţii doamnei Bendix.

— Am venit, replică demn inspectorul-şef, să vă întreb în legătură cu expedierea acestei scrisori de către dumneavoastră, domnule, şi nu să vă raportez de unde am luat-o.

— Atunci te poţi duce la dracu, replică domnul Mason, hotărât. Şi să iei şi Scotland Yard-ul cu dumneata, adăugă în chip de completare a ideii.

— Trebuie să vă avertizez, domnule, spuse inspectorul-şef, oarecum descumpănit, dar ascunzând faptul sub cea mai aspră înfăţişare – trebuie să vă avertizez că ar putea avea consecinţe serioase pentru dumneavoastră dacă

refuzaţi să răspundeţi la întrebările mele.

Domnul Mason păru mai degrabă enervat decât intimidat de această ameninţare deschisă.

— Ieşi afară din biroul meu, replică el, trecând progresiv la accentul expresiv din Huddersfield. Eşti beat, omule? Sau crezi că eşti şmecher? Ştii foarte bine că scrisoarea asta n-a fost niciodată expediată de-aici.

De abia în clipa aceea inspectorul-şef fu năpădit de surpriză.

— Nu, n-a fost expediată de firma dumneavoastră? insistă el. Era o posibilitate care lui nu-i trecuse prin cap. Atunci, este un fals?

— Păi, eu ce-ţi spun? mârâi bătrânelul, sfredelindu-l fioros cu privirea pe sub sprâncenele sale stufoase. Dar uimirea evidentă a inspectorului-şef îl mai înmuiase puţin.

— Domnule, spuse detectivul, trebuie să vă rog să fiţi atât de amabil să răspundeţi cât mai complet cu putinţă la întrebările mele. Ceea ce anchetez eu este un asasinat şi – aici făcu o pauză abilă – asasinul s-a folosit fără rezerve de numele firmei dumneavoastră pentru a-şi pune la cale faptele şi a le acoperi.

Abilitatea inspectorului-şef dădu roade.

— Ticălosul, blestematul! tună bătrânelul. Pune orice întrebare, tinere, îţi voi spune tot ce ştiu.

Stabilind astfel, în sfârşit, contactul cu bătrânelul, poliţistul începu chestionarea. După cinci minute însă, începu să fie din ce în ce mai dezamăgit. În locul cazului simplu la care se aşteptase, deveni repede evident că afacerea avea să fie foarte greu de descurcat. Până atunci crezuse (şi superiorii fuseseră de acord cu el) că acest caz avea să se dovedească a fi unul de tentaţie, explicabilă printr-un prilej neaşteptat. Cineva de la firma Mason avusese vreo socoteală de încheiat. Cu sir Eustace, în mâinile lui (sau, mai probabil, ale ei, după cum considerase inspectorul-şef) căzuse cutia şi scrisoarea adresate acestuia. Ocazia fusese evidentă, mijloacele, sub forma nitrobenzenului folosit în fabrică, se aflaseră la îndemână; rezultatul urmase. De urma unui asemenea vinovat ar fi fost uşor de dat.

Dar acum, se părea, această ipoteză plăcută trebuia abandonată, pentru că, mai întâi, nici o asemenea scrisoare nu fusese expediată; firma nu crease nici un nou sortiment de bomboane de ciocolată, şi chiar dacă ar fi făcut-o, nu obişnuia să trimită mostre unor persoane particulare; scrisoarea era un fals. Dar hârtia de scris, pe de altă parte (şi asta era tot ce rămăsese în sprijinul ipotezei) era perfect autentică, după cât îşi putea da seama bătrânelul. Nu putea spune cu certitudine, dar era aproape sigur că aceasta era o coală din stocul vechi care se terminase cu şase luni în urmă. Antetul ar fi putut să fie falsificat, deşi n-ar crede.

— Acum şase luni? întrebă inspectorul dezamăgit.

— Cam aşa, spuse celălalt, şi între timp scoase o coală din biroul din faţa lui. Iată ce folosim acum. Inspectorul o examină. Nu exista nici o îndoială în privinţa

deosebirii. Hârtia cea nouă era mai subţire şi mai lucioasă. Antetul arăta însă la fel. Inspectorul îşi notă firma care le produsese pe amândouă.

Din nefericire, din hârtia veche nu mai rămăsese nici o coală. Domnul Mason, dădu de îndată dispoziţii să se caute, dar fu cu neputinţă să se găsească măcar un singur exemplar.

— De fapt, spuse Moresby, se observase mai dinainte că bucata de hârtie pe care fusese scrisă scrisoarea era veche. Pe margini este îngălbenită. V-o dau s-o vedeţi şi dumneavoastră. Vă rog să fiţi atenţi.

Bucata de hârtie, aflată odată în mâinile unui asasin, trecu încet din mână-n mână pe la toţi aceşti detectivi improvizaţi.

— În sfârşit, pentru a scurta povestea, continuă Moresby, am cerut avizul firmei producătoare – *Vebster* din Frith Street – şi aceştia s-au arătat dispuşi să depună jurământ că hârtia este produsă de ei. Ceea ce însemna că hârtia era autentică, deci lucrul acesta complica situaţia şi mai mult.

— Vreţi să spuneţi, desigur, se interesă sir Charles Wildman că, dacă antetul ar fi fost falsificat, sarcina de a-i descoperi pe autori ar fi fost relativ simplă?

— Într-adevăr, sir Charles, în afară de cazul că autorul ar fi fost cineva care deţinea o presă de dimensiuni mici, dar şi acestuia i-am fi putut da de urmă. Aşa cum stăteau lucrurile însă, n-am aflat decât că asasinul este cineva care, până acum şase luni, avusese acces la hârtia de scrisori a lui Mason; deci câmpul cercetărilor este extrem de larg.

— Credeţi că a fost furată cu intenţia expresă de a fi folosită în scopul în care a fost folosită? întrebă Alicia Dammers.

— Aşa se pare, doamnă. Şi ceva l-a reţinut pe asasin, în răstimpul care s-a scurs.

În privinţa ambalajului, domnul Mason n-a fost de nici un ajutor. Acest ambalaj consta, pur şi simplu, dintr-o bucată de hârtie obişnuită de culoare cafenie, care putea fi cumpărată de oriunde, şi numele şi adresa lui sir Eustace scrise de mână cu litere mari. După cât se părea, nimic nu se putea afla din acestea. Ştampila poştei arăta că pachetul fusese expediat cu poşta de după amiază, în jurul orei douăzeci şi unu treizeci de la oficiul din Southampton Street, în Strand.

— Poşta se ridică din cutii la douăzeci treizeci şi apoi la douăzeci şi unu treizeci, explică Moresby, aşa că pachetul trebuie să fi fost pus la cutie în acest interval. Pachetul era suficient de mic pentru a pătrunde prin orificiul de scrisori al cutiei poştale. Mărcile aveau valoarea exactă. Oficiul poştal era închis între aceste ore, astfel încât acesta nu putuse fi înmânat direct unui funcţionar. Poate vă interesează să vedeţi ambalajul. Bucata de hârtie cafenie trecu cu gravitate din mână în mână.

— Aţi adus şi cutia cu restul de bomboane? întrebă doamna Fielder-Flemming.

— Nu, doamnă. Era una din cutiile obişnuite ale firmei Mason, şi bomboanele fuseseră toate supuse analizelor de laborator.

— Oh! Doamna Fielder-Flemming era, evident, dezamăgită. Mă gândeam că s-ar putea găsi amprente pe ea, explică ea.

— Am căutat şi noi, replică Moresby fără să clipească.

Urmă o pauză în care ambalajul trecu din mână în mână.

— Natural, am făcut cercetări în legătură cu toţi cei care au fost văzuţi punând pachete la poştă, în Southampton Street, între douăzeci şi treizeci şi douăzeci şi unu şi treizeci, continuă Moresby, dar fără rezultat. L-am interogat, de asemenea, amănunţit, pe sir Eustace Pennefather pentru a descoperi dacă bănuieşte pe cineva care ar dori să-i ia viaţa şi de ce. Nu a putut să ne spună nimic. Am cercetat, de asemenea, cui i-ar fi putut servi moartea lui, dar fără nici un rezultat. Majoritatea bunurilor lui i-ar fi rămas soţiei, care-i intentase un proces de divorţ, dar care se afla în străinătate. Am cercetat activitatea acesteia şi este în afara oricărei bănuieli. În plus, adăugă Moresby, pe un ton neprofesional, este o femeie foarte cumsecade.

Cât despre fapte, tot ceea ce ştim este că asasinul avusese probabil o legătură cu *Mason şi Fii* până acum şase luni şi fusese aproape sigur în Southampton Street între douăzeci şi treizeci şi douăzeci şi unu şi treizeci în acea seară. Mă tem că ne aflăm în faţa unui zid de netrecut. Moresby nu spuse că asta era şi situaţia detectivilor amatori, pe care-i avea în faţă, lăsă doar să se înţeleagă.

Se lăsă tăcere.

— Asta e tot? întrebă Roger.

— Asta e tot, domnule Sheringham, confirmă Moresby.

Din nou tăcere.

— Desigur, poliţia are o ipoteză! Domnul Morton Harrogate Bradley făcu această afirmaţie la modul indiferent.

Moresby ezită perceptibil.

— Hai, Moresby, îl încurajă Roger. Este o ipoteză foarte simplă. Eu o ştiu.

— Ei bine, zise, astfel stimulat, Moresby, suntem înclinaţi să credem că asasinatul a fost opera unui dement, sau a unui om pe jumătate nebun, care poate nici nu-l cunoaşte personal pe sir Eustace. Vedeţi… Moresby păru puţin încurcat. Vedeţi, continuă el prinzând curaj, viaţa lui sir Eustace era, oarecum, am putea spune, agitată, dacă-mi iertaţi cuvântul. Noi, la Scotland Yard, considerăm că un maniac religios sau social şi-a asumat sarcina să scape omenirea de el, ca să spunem aşa. Unele dintre escapadele sale au dat naştere la comentarii, cum poate că ştiţi.

Sau poate pur şi simplu vreun dement ucigaş, căruia îi place să omoare oamenii de la distanţă. Cum a fost cazul Horwood: un nebun a trimis bomboane otrăvite chiar comisarului de poliţie. Ştiţi că acest caz a reţinut atenţia presei. Ne gândim că actualul caz ar putea fi o imitaţie. Un caz care are mare publicitate

este, cum bine ştiţi, foarte adesea urmat de un altul exact la fel. În sfârşit, asta este ipoteza noastră. Şi dacă este cea corectă, avem tot atâtea şanse să punem mâna pe asasin, ca şi… ezită, căutând o comparaţie cât mai elocventă.

— Ca şi noi, sugeră Roger.

CAPITOLUL IV

După plecarea lui Moresby, membrii Cercului mai rămaseră un timp. Erau atâtea de discutat şi fiecare dorea să prezinte opinii şi ipoteze, să facă sugestii.

O singură părere era unanim împărtăşită: poliţia acţionase greşit. Ipoteza Scotland Yard-ului era greşită. Acesta nu era un asasinat întâmplător, săvârşit de cine ştie ce nebun. Cineva anume se străduise metodic să-l expedieze pe sir Eustace pe lumea cealaltă, şi acel cineva avusese un motiv foarte bine definit. Ca în aproape toate cazurile de crimă, se punea problema: *cherchez le motif*[1] în privinţa expunerii şi discutării ipotezelor, Roger şi-a menţinut poziţia fermă. Obiectivul experienţei, cum a subliniat el de mai multe ori, era ca fiecare să lucreze independent, fără nici o influenţă străină, să-şi elaboreze propria lui (sau ei) teorie şi să încerce să o susţină în manieră proprie.

— N-ar trebui să adunăm la un loc faptele descoperite sau cunoscute de fiecare, Sheringham? tună sir Charles. Aş sugera ca, deşi continuând investigaţiile noastre independent, orice fapt nou pe care-l descoperim să fie imediat pus la dispoziţia tuturor. Exerciţiul ar trebui să fie mintal, nu o competiţie în materie de rutină de detecţiune.

— Ar fi multe de spus în favoarea acestei propuneri, sir Charles, căzu de acord Roger. De fapt şi eu am examinat această idee, şi foarte atent. Până la urmă însă, am ajuns la concluzia că va fi mai bine dacă vom păstra fiecare pentru sine orice fapt nou, aflat cu începere din seara aceasta. Vedeţi, ne şi aflăm în posesia tuturor faptelor descoperite de poliţie şi e puţin probabil ca orice element nou peste care am putea da să însemne chiar un indiciu definitiv în legătura cu asasinatul, în schimb însă, ar putea constitui un detaliu de la care să se poată porni la stabilirea unor ipoteze personale.

Sir Charles bodogăni, evident neconvins.

— Sunt însă gata să supun la vot propunerea, cedă, elegant, Roger.

Se votă. Sir Charles şi doamna Fielder-Flemming votară pentru dezvăluirea tuturor faptelor: domnul Bradley, Alicia Dammers, domnul Chitterwick (acesta, după ezitări) şi Roger, împotrivă.

— Fiecare îşi păstrează faptele descoperite, spuse Roger, fixându-şi în minte felul în care a votat fiecare. Era înclinat să bănuiască că votul indica foarte exact pe cei care se vor mulţumi să teoretizeze şi pe cei care erau gata să intre atât de

[1] Căutaţi motivul (fr.).

mult în spiritul jocului încât să iasă din casă pentru a face cercetări. Sau cel puţin arăta cine avea deja o teorie şi cine nu.

Sir Charles acceptă rezultatul cu resemnare.

— Din acest moment, începem, deci, în condiţii egale, anunţă el.

— Din momentul când părăsim această cameră, îl corectă Morton Harrogate Bradley, aranjându-şi nodul cravatei. Sunt de acord cu propunerea lui Sir Charles, în măsura în care consider că ar fi bine ca oricine are posibilitatea, în acest moment, să adauge ceva la cele spuse de inspectorul-şef, să o facă.

— Poate cineva? întrebă doamna Fielder-Flemming.

— Sir Charles îi cunoaşte pe domnul şi pe doamna Bendix, remarcă Alicia Dammers imparţială. Şi pe sir Eustace. Şi eu îl cunosc pe sir Eustace, desigur.

Roger zâmbi. Această declaraţie era un eufemism caracteristic din partea domnişoarei Dammers. Toată lumea ştia că domnişoara Dammers era singura femeie (cel puţin aşa circula zvonul) care-i rezistase vreodată lui sir Eustace Pennefather. Sir Eustace îşi pusese în minte să adauge scalpul unei femei intelectuale la celelalte, nu atât de intelectuale, care se legănau la brâul său. Alicia Dammers, cu frumuseţea ei, cu silueta ei înaltă şi zveltă şi gustul ireproşabil în materie de îmbrăcăminte, satisfăcea pretenţiile lui ridicate în privinţa aspectului exterior al unei femei. Hotărâse să-i sucească minţile.

Rezultatele acestei hotărâri au fost urmărite de un larg cerc de prieteni ai domnişoarei Dammers cu nespusă plăcere. Alicia Dammers era, aparent, mai mult decât gata să se lase fascinată. Se părea că era totalmente pe punctul de a ceda curţii pe care i-o făcea sir Eustace. Se vizitau, prânzeau, făceau excursii împreună, fără întrerupere. Sir Eustace, stimulat zilnic de perspectivele capitulării de a doua zi, era plin de ardoare, punându-şi în aplicare toată iscusinţa lui de seducător.

Domnişoara Dammers se retrăsese însă, la un moment dat, senină, şi, în toamna următoare, publicase o carte în care sir Eustace, disecat până la ultimul ligament, era expus lumii întregi în toata dezagreabila goliciune a anatomiei lui psihologice.

Domnişoara Dammers nu vorbea niciodată de măiestria ei artistică – pentru că era realmente o romancieră strălucită, nu avea doar pretenţia că este – dar ca, sigur, era convinsă că totul trebuia sacrificat (inclusiv sentimentele pământene ale lui sir Eustace Pennefather) acelei zeităţi neidentificate pe care o punea mai presus de orice.

— Domnul şi doamna Bendix sunt, evident, întâmplător legaţi de crimă, din punctul de vedere al asasinului, îi atrase atenţia domnul Bradley, cu tonul îngăduitor cu care i se explică unui copil că litera A este urmată în alfabet de B. Din câte ştim până acum, singura lor legătură cu sir Eustace este că acesta şi domnul Bendix aparţineau aceluiaşi club, *Rainbow.*

— Nu este nevoie să vă spun părerea mea despre sir Eustace, remarcă

domnişoara Dammers. Cei care au citit *Carnea şi diavolul* ştiu cum l-am văzut şi n-am nici un motiv să cred că s-a schimbat de când îl studiam… Dar nu pretind că sunt infailibilă. Ar fi interesant să auzim dacă opinia lui sir Charles coincide sau nu cu a mea.

Sir Charles, care nu citise *Carnea şi diavolul*, avea un aer puţin încurcat.

— Nu văd ce aş mai putea adăuga la imaginea acestuia, după cele spuse de inspectorul-şef. Nu-l cunosc bine şi nici nu ţin să-l cunosc.

Toţi îşi luaseră, în acest moment, nişte înfăţişări extrem de inocente. Umblase zvonul că, la un moment dat, existase posibilitatea unei logodne între sir Eustace şi singura fiică a lui sir Charles, şi că sir Charles nu întrevăzuse această perspectivă nici măcar cu o umbră de încântare. Se ştia, de asemenea, că logodna fusese chiar prematur anunţată şi, apoi, infirmată prompt, în ziua următoare anunţului.

Sir Charles încerca să arate la fel de inocent ca toţi ceilalţi.

— Cum a sugerat inspectorul-şef, este un individ de proastă reputaţie. Ar putea chiar fi numit o lichea. Femei, explică sir Charles, scurt. Şi bea prea mult, adăugă el. Era limpede că sir Charles nu-l avea la inimă pe sir Eustace Pennefather.

— Aş mai putea adăuga un mic detaliu, cu valoare pur psihologică, merse mai departe Alicia Dammers. Dar care arată doar cât de insensibil e. Chiar în timpul scurt care a trecut de la această tragedie, a început să circule zvonul despre o nouă legătură a lui sir Eustace cu o altă femeie. Am fost oarecum surprinsă s-o aud, adăugă domnişoara Dammers sec. Eram înclinată să cred că va fi mai tulburat de îngrozitoarea greşeală şi urmările ei, fericite pentru el, deşi doamna Bendix îi era total străină.

— Da, pentru că veni vorba, trebuia să aduc mai de mult o corectare acestei impresii, observă sir Charles. Doamna Bendix nu-i era total străină lui sir Eustace, deşi poate că el a uitat că a cunoscut-o. Dar a cunoscut-o. Stăteam de vorbă într-o seară (era o premieră, nu-mi aduc aminte numele piesei) cu doamna Bendix şi sir Eustace a venit spre mine. Le-am făcut cunoştinţă, menţionând că domnul Bendix era membru al clubului *Rainbow.* Aproape uitasem.

— Atunci, mi-e teamă că am fost complet greşită, spuse domnişoara Dammers, mâhnită. Am fost mult prea îngăduitoare cu ei. A fi prea îngăduitor în camera de disecţie era, evident, după părerea domnişoarei Dammers, crimă cu mult mai mare decât a fi prea neîngăduitor.

— Cât despre domnul Bendix, spuse sir Charles vag, nu cred că pot adăuga ceva la ceea ce ştiţi despre el. Un bărbat serios, decent Şi oricât e de bogat, banii nu s-au urcat la cap. Soţia lui, la fel, o femeie fermecătoare. Un pic prea serioasă poate. Genul de femeie căreia-i place să facă parte din comitete. Asta nu înseamnă însă că era mai puţin plăcută.

— Ba, dimpotrivă, aş zice eu, observă domnişoara Dammers, căreia îi plăcea

şi ei să facă parte din diverse comitete.

— Desigur, desigur, adăugă sir Charles în grabă, amintindu-şi de curioasa predilecţie a domnişoarei Dammers. Şi nu era atât de serioasă încât să nu pună un rămăşag deşi, evident, era vorba numai de amuzament.

— A pus şi un alt rămăşag, despre care nu ştia nimic, rosti pe un ton solemn doamna Fielder-Flemming, care şi începuse să cântărească posibilităţile dramatice ale situaţiei. Nu unul de amuzament, ci unul îngrozitor. A pus rămăşag cu moartea şi a pierdut.

Doamna Fielder-Flemming era, regretabil, înclinată să-şi amestece simţul dramatic în viaţa cotidiană. Şi aceasta nu mergea de loc cu aspectul ei culinar.

Se uită furiş la Alicia Dammers, întrebându-se dacă ar putea scoate o piesă, înainte ca această doamnă să-i taie orice şansă cu un roman.

Roger, ca preşedinte, interveni pentru a readuce conversaţia la subiect.

— Da, sărmana femeie. Dar, de fapt, nu trebuia să ne permitem să ne îndepărtăm de obiectul preocupării noastre. Este greu să-ţi închipui că persoana ucisă n-are absolut nici o legătură cu crima, ca să spun aşa, dar astfel stau lucrurile. Prin simplu accident, a murit altcineva decât cel căruia îi era destinată otrava; asupra lui sir Eustace trebuie să ne concentrăm. Acum, mai cunoaşte cineva pe sir Eustace sau ceva în legătură cu el, sau orice alt fapt în legătură cu crima?

Nimeni nu răspunse.

— Atunci suntem cu toţii în aceeaşi situaţie. Şi acum, referitor la următoarea noastră întâlnire. Propun să avem o săptămână liberă pentru a ne formula teoriile şi a face investigaţiile pe care le considerăm necesare. Apoi, să ne întâlnim şase seri, consecutiv, începând cu lunea viitoare. În seara asta ne mai rămâne să tragem la sorţi ordinea în care ne vom citi expunerile sau prezenta concluziile. Sau, este cineva de părere că trebuie să avem mai mulţi vorbitori într-o seară?

După un scurt schimb de opinii, se hotărî ca următoarea reuniune să aibă loc peste e săptămână, lunea viitoare, şi pentru ca ipotezele să fie suficient discutate, să se acorde câte o seară fiecărui vorbitor. După tragerea la sorţi, membrii urmau să ia cuvântul în această ordine:
1) sir Charles Wildman, 2) doamna Fielder-Flemming, 3) domnul Morton Harrogate Bradley, 4) Roger Sheringham, 5) Alicia Dammers şi 6) Ambrose Chitterwick.

Domnul Chitterwick se lumină la faţă când numele său fu anunţat ultimul pe listă.

— Până atunci, îi mărturisi el lui Morton Harrogate, cineva va fi găsit, în mod sigur, adevărata soluţie şi, ca urmare, n-o să mai trebuie să expun concluzia mea. Dacă, într-adevăr, adăugă el îndoielnic, ajung vreodată la una. Spuneţi-mi, cum acţionează, de fapt, un detectiv?

Domnul Bradley zâmbi cu blândeţe şi promise să-i împrumute domnului

Chitterwick una din cărţile lui. Domnul Chitterwick, care le citise pe toate şi le avea aproape pe toate, îi mulţumi foarte recunoscător.

Înainte ca reuniunea să se fi încheiat, doamna Fielder-Flemming nu putu rezista unui nou prilej de a fi încă o dată dramatică.

— Ce stranie e viaţa, oftă ea, adresându-se, peste masă, lui sir Charles. I-am văzut cu ochii mei pe soţii Bendix în loja lor, la Imperial, în seara dinainte morţii ei. (Oh, da; îi ştiam din vedere. Veneau adesea la premierele pieselor mele). Eram într-un stal situat aproape direct sub loja lor. Într-adevăr, viaţa este cu siguranţă mai stranie decât ficţiunea. Dacă m-aş fi putut gândi măcar o clipă la teribila soartă care plana asupra ei, eu…

— Aţi fi avut bunul simţ să o avertizaţi să arunce bomboanele, sper, observă sir Charles, căruia doamna Fielder-Flemming îi era nesuferită.

După aceea, reuniunea se termină.

Roger se întoarse acasă, în Albany, simţindu-se foarte încântat de el însuşi. Avea sentimentul că diversele încercări de a găsi o soluţie aveau să se dovedească tot atât de interesante pentru el, ca şi problema în sine.

Totuşi avea curaj. Nu fusese prea norocos la tragerea la sorţi. Ar fi preferat locul domnului Chitterwick, ceea ce ar fi însemnat că ar fi avut avantajul de a fi ştiut rezultatele obţinute de rivali, înainte de a le dezvălui pe ale sale. Nu că ar fi intenţionat să se bazeze cât de puţin pe calităţile mentale ale altora;.ca şi domnul Morton Harrogate Bradley, el avea deja o teorie, dar ar fi fost plăcut să poată cântări şi critica eforturile lui sir Charles, ale domnului Bradley şi, în special, ale domnişoarei Dammers (aceştia, printre membrii cercului, aveau, după părerea lui, cele mai bune minţi), înainte de a se angaja irevocabil el însuşi. Şi, mai mult decât oricărei crime de care se interesase, voia să-i găsească acesteia de acum soluţia corectă.

Spre surprinderea lui, când ajunse acasă, îl găsi pe Moresby, care-l aştepta, în camera de zi.

— A, domnul Sheringham! exclamă prudentul funcţionar. M-am gândit că n-o să vă supăraţi că v-am aşteptat aici să vă spun două vorbe. Nu vă grăbiţi să mergeţi la culcare, nu-i aşa?

— Nu, de loc, spuse Roger, turnând de băut dintr-o sticlă şi dintr-un sifon. E încă devreme. Spune cât să-ţi torn.

Moresby privi discret în altă parte.

După ce se aşezară confortabil în două fotolii uriaşe de piele, în faţa căminului, Moresby se explică.

— De fapt, domnule Sheringham, şeful m-a însărcinat să vă supraveghez, neoficial, pe dumneavoastră şi pe prietenii dumneavoastră, în legătură cu această afacere. Nu că nu am avea încredere în dumneavoastră, sau ne-am gândit că nu veţi proceda cu discreţie, sau ceva de felul acesta, dar este mai bine pentru noi să ştim totuşi ce se întâmplă cu un atac masiv de detectivi, ca acesta.

— Aşa încât, dacă unul dintre noi descoperă ceva realmente interesant să puteţi interveni primii şi să utilizaţi rezultatele, zâmbi Roger. Da, înţeleg punctul de vedere oficial.

— Aşa încât să putem lua măsuri pentru a împiedica pasărea să zboare, îl corectă Moresby, cu un ton de reproş. Asta e tot, domnule Sheringham.

— Într-adevăr? spuse Roger, cu un scepticism nedisimulat. Dar, de fapt, nu ti se pare probabil să fie nevoie de mâna voastră protectoare, nu, Moresby?

— Cinstit, domnule, nu cred. Noi n-avem obiceiul să abandonăm un caz atâta timp cât considerăm că există cea mai mică şansă de a-l descoperi pe criminal; şi detectivul Farrar, care s-a ocupat de acest caz, e un om capabil.

— Şi asta este teoria lui, că este opera unui nebun ucigaş, căruia nu i se poate da de urmă?

— Asta e opinia pe care a fost obligat să şi-o formeze, domnule Sheringham. Dar nu e nici un rău dacă cercul dumneavoastră se amuză, adăugă Moresby, generos, dacă doriţi şi aveţi timp de pierdut.

— Bine, bine, spuse Roger refuzând să se lase tras de limbă.

Îşi fumară în linişte, pipele, câteva minute.

— Hai, Moresby, dă-i drumul zise Roger cu blândeţe.

Inspectorul-şef se uită la el cu o expresie care nu arăta nimic în afară de o surpriză amabilă.

— Domnule?

Roger clătină din cap.

— Nu se prinde, Moresby, nu se prinde. Hai, acum, dă-i drumul.

— Să-i dau drumul la ce, domnule Sheringham? se miră Moresby cu un aer confuz şi nevinovat.

— Adevăratul motiv pentru care ai venit aici, spuse Roger maliţios. Vrei să mă tragi de limbă, bănuiesc, în folosul acestei instituţii neputincioase pe care o reprezinţi. Ei bine, te previn că de data asta nu mai merge. Te cunosc mai bine decât acum optsprezece luni, la Ludmouth, ţi-aduci aminte?

— Bine, domnule Sheringham, cum aţi putut ajunge să credeţi aşa ceva? Se înăbuşi pur şi simplu preaneînţelesul om, inspectorul-şef Moresby de la Scotland Yard. Am venit pentru că m-am gândit că aţi putea dori să-mi puneţi unele întrebări, ca să o luaţi înaintea prietenilor dumneavoastră în descoperirea asasinului. Asta e tot.

Roger râse.

— Îmi placi, Moresby. Eşti un punct luminos într-o lume cenuşie. Am impresia că dumneata încerci să-i convingi chiar pe criminalii pe care-i arestezi că asta te doare mai mult pe dumneata decât pe ei. Şi n-ar trebui să fiu de loc surprins dacă i-ai face să te şi creadă. Foarte bine dacă ai venit numai pentru asta, fiindcă am să-ţi pun câteva întrebări şi am să-ţi mulţumesc foarte mult. Spune-mi, te rog, cine crezi dumneata că a încercat să-l asasineze pe sir Eustace

Pennefather?

Moresby sorbi delicat din paharul de whisky cu sifon.

— Ştiţi ce gândesc eu, domnule Sheringham?

— Într-adevăr, nu ştiu, replică Roger. Ştiu numai ceea ce mi-ai spus că gândeşti.

— Cazul n-a fost în sarcina mea, domnule Sheringham, încercă să se scuze Moresby.

— Cine crezi dumneata, cu adevărat, că a vrut să-l asasineze pe sir Eustace Pennefather? repetă răbdător Roger. Ce părere ai dumneata: este teoria oficială a poliţiei corectă sau nu?

Încolţit, Moresby îşi permise, cu totul neobişnuit, să-şi dea o părerea neoficială. Avu un surâs, parcă la adresa unui gând ascuns.

— Ei bine, domnule Sheringham, spuse el răspicat, teoria noastră este una utilă, nu e aşa? Vreau să spun, ne oferă o scuză pentru a nu fi găsit pe asasin. Nimeni nu ne poate cere să-i cunoaştem pe toţi ţicniţii din ţară înclinaţi spre omucidere.

Teoria noastră va fi prezentată la încheierea instrucţiei juridice, peste vreo două săptămâni, cu argumente şi dovezi pentru a o susţine – orice dovadă contrarie va fi trecută sub tăcere – şi coronerul o va accepta, şi juriul o va accepta şi ziarele o vor accepta şi toată lumea va spune că, într-adevăr, poliţia nu poate fi blamată de data asta pentru că n-a prins pe asasin şi toată lumea o să fie fericită.

— Cu excepţia domnului Bendix, care nu va vedea moartea soţiei sale răzbunată, adăugă Roger. Moresby, asta se numeşte sarcasm. Şi din toate acestea, eu deduc că dumneata personal ai să stai de-o parte şi n-ai să subscrii la acest acord general şi plăcut. Consideri că ancheta a fost prost condusă de ai voştri?

Ultima întrebare a lui Roger veni atât de repede după remarcile sale anterioare, încât Moresby îi răspunse aproape înainte de a-şi da scama că încălca discreţia pe care i-o impunea funcţia sa.

— Nu, domnule Sheringham, nu sunt de această părere. Farrar este un om capabil şi n-ar lăsa nici un colţişor necercetat – nici un colţişor, vreau să spun, pe care l-ar putea cerceta. Şi aici, Moresby făcu o pauză semnificativă.

— Ah, da, exclamă Roger, Acum, pentru că apucase să comită această mică indiscreţie, Moresby începu să-şi deşerte tot sacul. Se aşeză mai bine în fotoliu şi bău din pahar. Roger, abia îndrăznind să respire de teamă să nu-l sperie pe Moresby şi să-l facă să se oprească cu dezvăluirile aici, examina foarte atent focul din cămin.

— Vedeţi, domnule Sheringham, acesta este un caz foarte dificil, reluă Moresby. Farrar s-a aşteptat, desigur, la orice când a preluat cazul, şi a continuat să aibă aceeaşi atitudine chiar şi după ce a descoperit că sir Eustace era un crai şi mai mare decât îşi imaginase la început. Cu alte cuvinte, niciodată nu a pierdut din vedere că se putea să fi fost un lunatic din afara cercului lui sir Eustace care

să-i fi trimis bomboanele numai pe temeiul – idealist sau religios – că ar aduce un serviciu societăţii sau creştinătăţii, descotorosind lumea de acesta. Un fanatic, cum s-ar spune.

— Asasinat motivat de convingeri, murmură Roger. Da, şi?

— Dar, fireşte, Farrar s-a concentrat în principal asupra vieţii particulare a lui sir Eustace, Şi aici, noi, ofiţerii de poliţie, suntem handicapaţi. Pentru noi nu este uşor să facem investigaţii în viaţa particulară a unui baronet. Nimeni nu se arată dispus să ne ajute; toţi vor să ne pună beţe în roate. Fiecare pistă care-i părea promiţătoare lui Farrar se oprea până la urmă într-o fundătură. Sir Eustace însuşi i-a spus să se ducă dracului şi să nu-l mai plictisească.

— Absolut normai, din punctul lui de vedere, spuse Roger pe gânduri. Ultimul lucru pe care l-ar dori ar fi dezvăluirea unora dintre aventurile lui într-un tribunal; mană cerească pentru presă, în special cea de senzaţie

— Da, dar doamna Bendix zace în mormânt de pe urma aventurilor lui, *ripostă* cu asprime Moresby. Nu, el purta o răspundere pentru moartea ei, deşi destul de indirect, admit, şi era datoria lui să ajute cât putea pe ofiţerul de poliţie care ancheta cazul. Dar, dincolo de el, Farrar n-a putut trece; şi n-a putut merge mai departe. E adevărat că a dezgropat unul sau două scandaluri, dar n-au dus la nimic. Aşa încât… în sfârşit, Farrar nu a afirmat oficial că lucrurile stau astfel, domnule Sheringham, şi vă daţi seama că n-ar fi trebuit să vă spun aceste lucruri; sper însă că nu vor depăşi pereţii acestei camere.

— Doamne fereşte, nu! se grăbi să-l asigure Roger.

— De aceea, părerea mea personală este că Farrar a fost împins spre cealaltă concluzie – cea cu fanaticul ucigaş – din motive de autoapărare. Şi şeful a trebuit să fie de aceeaşi părere, tot pentru a se apăra. Dar, dacă dumneavoastră vreţi să daţi de capătul firului, domnule Sheringham (şi nimeni n-o să fie mai bucuros decât Farrar), sfatul meu este să vă concentraţi asupra vieţii particulare a lui sir Eustace. Aveţi şanse mai mari decât noi cei de la poliţie: sunteţi de acelaşi rang, cunoaşteţi membrii clubului lui, cunoaşteţi personal prieteni de-ai lui şi prieteni de-ai prietenilor lui. Şi aceasta, încheie Moresby, era informaţia confidenţială pe care venisem să v-o dau.

— Foarte amabil din partea dumitale, Moresby, spuse Roger cu căldură. Foarte amabil, într-adevăr. Mai ia un pahar.

— Mulţumesc, domnule Sheringham, răspunse inspectorul-şef Moresby. Pot să mai iau un pahar.

În timp ce turna băutura, Roger continua să se gândească la cele auzite.

— Cred că ai dreptate, Moresby, spuse el încet. De fapt, tot aşa am presupus şi eu, din momentul în care am ascultat relatarea completă făcută de dumneata. Adevărul trebuie să se afle undeva în viaţa personală a lui sir Eustace, sunt sigur. Şi dacă aş fi superstiţios, ceea ce nu sunt, ştii ce ar trebui să cred? Că asasinul a dat greş şi sir Eustace a scăpat de moarte pentru a îndeplini o dorinţă expresă a

providenţei: ca el, cel menit să fie victimă, să fie, culmea ironiei, instrumentul aplicării justiţiei împotriva celui care a vrut să-l omoare.

— Credeţi, într-adevăr, domnule Sheringham? spuse sarcasticul inspector-şef, care, nici el, nu era superstiţios.

Roger părea cucerit de idee.

— *Destinul, Răzbunătorul.* Ar fi un bun titlu de film, nu-i aşa? Dar este mult adevăr în asta. De câte ori voi, cei de la Scotland Yard, nu daţi peste o probă vitală, din pură întâmplare? De câte ori nu sunteţi conduşi spre soluţia corectă, prin ceea ce pare o înlănţuire de simple coincidenţe? Nu vreau să minimalizez importanţa activităţii voastre de investigare, dar, numai gândeşte-te, cât de des o acţiune strălucită de cercetare care te-a ajutat să străbaţi cea mai mare parte a drumului, dar nu şi ultimii centimetri, este scoasă din impas de o întâmplare norocoasă (noroc bine meritat, este adevărat, dar *noroc),* care te ajută să soluţionezi complet cazul. Îţi pot da o mulţime de asemenea exemple. Asasinatul Milsom şi Fowler, de pildă. Înţelegi ce vreau să spun? Este totdeauna vorba de întâmplări norocoase, sau este providenţa care răzbună victima?

— Nu ştiu, domnule Sheringham, spuse inspectorul-şef Moresby, ca să vă spun drept, nu mă interesează ce este, câtă vreme îmi dă posibilitatea să pun mâna pe vinovat.

— Moresby, râse Roger, eşti iremediabil.

CAPITOLUL V

Sir Charles Wildman, lua în consideraţie, aşa cum spusese, numai faptele în sine, neacordând nici o importanţă trăncănelilor despre psihologie.

Faptele îi erau foarte dragi lui sir Charles. În plus, ele erau pâinea lui. Venitul său anual de aproape 30 000 de lire sterline se datora măiestriei cu care ştia să mânuiască faptele; nu mai exista un altul în barou care să fi putut răstălmăci atât de convingător un fapt evident, dându-î o interpretare total diferită de aceea pe care ar fi găsit-o orice om obişnuit (procurorul, de exemplu). El putea să ia acel fapt, să-l privească curajos în faţă, să-l răsucească, să citească un mesaj în ceafa lui, să-l spintece şi să detecteze profeţii în felul cum sunt aşezate măruntaiele lui, să danseze triumfător pe cadavrul lui, să-l pulverizeze complet, să-l refacă, dacă avea nevoie, într-o formă radical deosebită şi, în sfârşit, dacă faptul era atât de temerar ca să mai păstreze vreo urmă din aspectul lui iniţial, să răcnească la el în modul cel mai înfricoşător. Şi, dacă şi această ultimă încercare eşua, era gata să plângă în faţa lui, în plin tribunal.

De aceea, nu e de mirare că sir Charles Wildman, Consilier Regal, era plătit anual cu o asemenea sumă de bani pentru a transforma fapte cu aspect ameninţător pentru clienţii săi, în porumbei blânzi gungurind despre inocenţa şi gingăşia aceloraşi clienţi. Dacă cititorul este interesat în statistici, s-ar putea

adăuga că asasinii scăpaţi de la spânzurătoare de sir Charles în cursul carierei sale, dacă ar fi adunaţi pe o listă, ar reprezenta un număr foarte mare.

Sir Charles Wildman a apărut rar în rolul de acuzator. Un acuzator nu-şi poate permite răcnete, iar de lacrimile lui este foarte puţină nevoie. Răcnetele şi lacrimile în public erau numerele de efect ale lui sir Charles Wildman. El era un reprezentant al şcolii vechi, unul dintre ultimii ei reprezentanţi, şi găsea că şcoala veche îi aducea profituri frumoase.

De aceea, la reuniunea care s-a ţinut după o săptămână, la propunerea lui Roger, când el a aruncat în jur o privire impresionantă şi şi-a ajustat *prince-nez*-ul cu rame de aur pe nasul destul de masiv, ceilalţi membri ai cercului criminalistic nu au mai avut nici o îndoială în privinţa desfătării care-i aştepta. La urma urmei, aveau să asiste pe gratis la o pledoarie, care, făcută în faţa unui tribunal, costa de obicei peste 1000 lire sterline pe reclamant.

Sir Charles îşi aruncă privirea la notiţele din mână şi îşi drese glasul. Nici un avocat nu-şi putea drege glasul atât de ameninţător ca sir Charles.

— Doamnelor şi domnilor, începu el într-o tonalitate gravă, profundă, este absolut firesc ca eu să fi fost mai interesat în acest asasinat decât, poate, oricine altcineva. Şi, aceasta, pentru motivele personale care, fără îndoială, vă sunt cunoscute. Numele lui sir Eustace Pennefather, după cum ştiţi, a fost menţionat în legătură cu acela al fiicei mele; şi, deşi ştirea despre logodna lor n-a fost numai prematură, ci şi total nefondată, este inevitabil ca eu să mă simt oarecum interesat personal, oricât de puţin, în această tentativă de omor îndreptată împotriva unui om care a fost menţionat ca posibil ginere al meu.

Nu doresc să insist asupra acestui aspect personal al cazului pe care, de altfel, l-am tratat tot atât de impersonal ca şi pe oricare altul în care am fost interesat, dar l-am pomenit înainte, mai mult ca o scuză că această implicaţie personală mi-a dat posibilitatea de a mă apropia de problema pusă de preşedinte având o cunoaştere mai intimă a persoanei în discuţie decât domniile voastre şi, mă tem, şi informaţii care m-au ajutat să avansez foarte mult pe calea dezlegării acestui mister.

Ştiu că ar fi trebuit să pun aceste informaţii la dispoziţia tuturor membrilor cercului, săptămâna trecută, şi îi rog din toată inima să mă scuze pentru că n-am procedat astfel; adevărul este că nu mi-am dat seama atunci că aceste *informaţii* deţinute de mine puteau duce spre soluţie, sau că puteau fi de vreun folos cât de mic în acest sens, şi că, numai de când am început să stărui asupra tragicului caz cu intenţia de a-l clarifica, am realizat importanţa vitală a acestor informaţii. Sir Charles făcu o pauză şi lăsă ca ecoul răsunătoarelor lui fraze să se propage până în cele mai mici colţuri ale încăperii.

— Acum, cu ajutorul acestor informaţii, declamă el, mutându-şi privirea severă de la o faţă la alta, cred că am reuşit să dezleg enigma.

Exclamaţii de interes, nu mai puţin sincere pentru că evident aşteptate, se

auziră jur împrejurul credulului Cerc.

Sir Charles îşi scutură de pe nas *pince-nez*-ul şi îi imprimă, printr-un gest caracteristic, o mişcare pendulatorie, ţinându-l suspendat de panglica lată.

— Da, cred, de fapt, sunt sigur, că voi putea să elucidez în faţa dumneavoastră, această afacere întunecată. Şi, din acest motiv, regret că am fost desemnat de sorţi să vorbesc primul. Ar fi fost mai interesant, poate, dacă am fi avut mai întâi prilejul să examinăm alte teorii şi să demonstrăm falsitatea lor şi după aceea să dezvăluim adevărul. Asta, în cazul că mai sunt şi alte teorii de examinat. Nu m-ar surprinde, totuşi, să aflu că şi dumneavoastră aţi ajuns cu toţii la aceeaşi concluzie ca şi mine. Nu, nici pe departe. Nu pretind că aş avea o capacitate extraordinară de a lăsa faptele să-mi vorbească ele însele; nici nu mă mândresc că aş avea o putere de pătrundere supranaturală, fiindcă am fost în stare să văd în această întunecată afacere mai adânc decât oficialităţile care, obişnuit, soluţionează mistere şi dezleagă enigme stranii. Dimpotrivă. Sunt numai o fiinţă omenească obişnuită, dotată cu puteri, în nici un caz m-ai mari decât cele ale semenilor săi. Nu m-aş mira de loc să mi se aducă la cunoştinţă că nu fac altceva decât să calc pe urmele altora dintre domniile voastre, găsind vinovat pe individul care a înfăptuit, cum sunt gata să vă dovedesc fără putinţă de îndoială, această crimă murdară.

Demonstrând astfel cât de improbabil este ca oricare alt membru al Cercului să fi fost atât de deştept ca el, sir Charles renunţă la o parte din bombastica introducere pe care şi-o pregătise, şi coborî la subiect.

— M-am aşezat la lucru cu o singură întrebare în minte – şi numai una: întrebarea al cărui răspuns corect s-a dovedit un ghid sigur pentru descoperirea criminalului în aproape toate asasinatele care au fost comise vreodată, întrebarea pe care rareori un criminal poate evita să o lase în urma lui, deşi ştie că răspunsul îl va duce la pieire: este întrebarea – *cui bono?* Sir Charles făcu o pauză de efect. Cine, traduse el îndatoritor, este câştigătorul? Cine, parafrază el în beneficiul posibililor idioţi din rândul audienţei, mai pe scurt, ar fi putut trage foloase de pe urma morţii lui sir Eustace Pennefather? De sub sprâncenele lui stufoase ţâşniră priviri interogative, dar ascultătorii săi continuau să joace conştiincios piesa; nimeni nu interveni să-l lămurească prematur.

Sir Charles era însă un orator cu o practică prea îndelungată pentru a-i lămuri el însuşi înainte de vreme. Lăsând întrebarea fixată ca un mare semn de interogaţie în minţile ascultătorilor, viră pe o altă pistă.

— Aşa cum am văzut eu problema, în această crimă există doar trei dovezi materiale indiscutabile, continuă el pe un ton de conversaţie. Mă refer, desigur, la scrisoarea falsificată, la ambalaj şi la bomboanele înseşi. Dintre acestea, ambalajul poate fi de ajutor prin ştampila poştei. Adresa scrisă de mână în litere de tipar am dat-o la o parte, fiind inutilizabilă. Putea fi făcută de oricine, oricând. Nu ducea, am simţit eu, nicăieri. Şi mi-am dat seama că bomboanele de ciocolată

şi cutia care le conţinea erau de un interes minor ca mărturie. S-ar putea să greşesc, dar nu văd cum. Bomboanele erau mostre ale unui sortiment binecunoscut, în vânzare la sute de prăvălii; încercarea de a da de urma cumpărătorului n-ar avea nici un rezultat. În plus, orice posibilitate, în acest sens, ar fi fost, cu certitudine, explorată de poliţie. Pe scurt, nu mi-au rămas decât două piese de evidenţă materială – scrisoarea falsificată şi ştampila poştei pe ambalaj – pe care trebuie să fie înălţată întreaga structură a procesului de dovedire a vinovatului.

Sir Charles făcu o nouă pauză, pentru a lăsa măreţia şi imensitatea acestei sarcini să pătrundă adânc în minţile celorlalţi; după cât se vedea, scăpase din vedere că problema era o preocupare comună, a tuturor. Roger, care cu greu reuşise să tacă atât de mult timp, interveni politicos cu, o întrebare.

— Aţi şi stabilit cine este criminalul, sir Charles?

— Am şi dat un răspuns convingător întrebării pe care mi-am pus-o şi la care m-am referit acum câteva minute, replică sir Charles, demn, dar neexplicit.

— Înţeleg. Aţi ajuns la o concluzie, îl strânse cu uşa Roger. Ar fi interesant s-o ştim şi noi ca să putem urmări mai bine calea pe care aţi adoptat-o pentru a găsi adevărul. Aţi folosit, deci, metoda inductivă?

— Posibil, posibil, ripostă sir Charles uşor iritat. Sir Charles suporta greu să fie strâns cu uşa. Se opri un moment, roşu la faţă, pentru a-şi reveni de pe urma acestei jigniri nedemne.

— Sarcina, mi-am dat seama imediat, continuă el cu voce mai severă, nu era una uşoară. Perioada pe care o aveam la dispoziţie era extrem de limitată, cercetări ample erau necesare, iar timpul meu era în prea mare măsură ocupat pentru a-mi permite să fac personal investigaţiile pe care le-aş fi putut considera potrivite. Făcând aceste calcule, am hotărât că singura cale pe care puteam ajunge la o concluzie era să meditez cu atenţie asupra faptelor ce le aveam la dispoziţie până când reuşeam să formulez o teorie să reziste oricărei verificări la care aş fi supus-o pe baza informaţiilor ce le deţineam şi, apoi, să alcătuiesc o listă cu alte elemente, asupra cărora n-aveam informaţii, dar care trebuia să fi existat dacă teoria era corectă; aceste elemente puteau fi cercetate de persoane angajate de mine în acest scop şi, dacă se materializau, teoria mea era demonstrată fără putinţă de îndoială. Sir Charles îşi trase sufletul.

— Cu alte cuvinte, îi şopti, zâmbind, Roger Aliciei Dammers, exprimând în 6 cuvinte întregul discurs al lui sir Charles, a hotărât să folosească metode inductive. Şoapta fu atât de uşoară, că nimeni nu-l auzi, în afară de domnişoara Dammers.

Ea îi răspunse printr-un zâmbet de apreciere. Arta cuvântului scris nu poate fi egalată de cea oratorică.

— Am elaborat o teorie, anunţa sir Charles, cu o surprinzătoare simplitate. Pesemne, nu reuşise încă să-şi regăsească ritmul normal al respiraţiei. Am

elaborat o teorie. În mod necesar, în cea mai mare parte, întemeiată pe deducţii. Să vă dau un exemplu. Faptul că asasinul s-a aflat în posesia unei coli de hârtie dintre cele folosite de *Mason şi Fii* mi-a dat cea mai mare bătaie de cap. Nu era un articol pe care mă puteam aştepta să-l posede persoana bănuită de mine, şi, cu atât mai puţin, unul pe care-l putea obţine. Nu puteam concepe nici o metodă prin care – o dată stabilite planul asasinării şi hârtia necesară pentru realizarea ei – acest articol putea fi achiziţionat de persoana în cauză fără să trezească apoi bănuieli.

Ca urmare, am ajuns la concluzia că posibilitatea efectivă de a se procura o coală din hârtia folosită de *Mason şi Fii,* fără să se dea naştere la nici o bănuială, a fost cea care a făcut ca tocmai această hârtie să fie folosită. Sir Charles se uită triumfător împrejur, ca şi cum aştepta să se întâmple ceva.

Roger îi dădu satisfacţie; de loc deranjat de faptul că ideea trebuie să le fi părut celorlalţi prea clară pentru a fi comentată, el spuse:

— Foarte interesantă concluzie, sir Charles. Deosebit de ingenioasă.

Sir Charles dădu din cap, în semn că îl aprobă.

— Numai un efort de deducţie, admit. Nimic altceva decât un efort de… deducţie. Dar un efort justificat prin rezultat. Sir Charles începea să se piardă atât de mult în admiraţia propriei sale perspicacităţi, încât uitase toată dragostea lui pentru frazele lungi, cu nenumărate subordonate, orânduite după regulile oratoriei clasice. Îşi clătina cu putere, aprobator, capul masiv.

— Am analizat cum un asemenea lucru poate ajunge în posesia cuiva şi dacă posesia poate fi verificată după aceea. Am aflat, până la urmă, că multe firme introduc în plicul ce conţine o confirmare de plată o coală de hârtie cu cuvintele „Cu complimente”, sau ceva asemănător, dactilografiate pe ea. Aceasta ridica trei întrebări. Se practica acest obicei la *Mason şi Fii?* Avea persoana în cauză un cont la această firmă, sau, mai exact, pentru a explica marginile îngălbenite ale hârtiei, avusese ea un asemenea cont în trecut? Se puteau detecta pe hârtie semne care să indice că o asemenea formulă scrisă fusese ştearsă?

Doamnelor şi domnilor, se dezlănţui sir Charles, roşu de înflăcărare, veţi vedea că şansele de a nu se găsi răspunsuri afirmative pentru aceste întrebări erau enorme. Copleşitoare. Înainte de a mi le pune, eu ştiam că, dacă nu vor putea avea un răspuns, nu va fi fost vorba de o întâmplare. Sir Charles coborî din nou la tonalitatea gravă. Ştiam, rosti el rar, că, dacă cele trei întrebări ale mele căpătau răspunsuri afirmative, persoana pe care o aveam în minte trebuia să fi fost atât de sigur vinovată, ca şi cum eu aş fi văzut-o cu ochii mei injectând otrava în bomboanele de ciocolată.

Făcu o pauză şi-şi roti privirea în jur, cu o mişcare impresionantă a capului.

— Doamnelor şi domnilor, cele trei întrebări *au primit răspunsuri afirmative.*

Oratoria este o artă impresionantă. Roger era perfect conştient că sir Charles, pur şi simplu în virtutea obişnuinţei, folosea cu ei toate trucurile obişnuite şi

arhiconsumate ale avocatului ce se adresează juriului. Cu greu, îşi dădea seama Roger, se putea sir Charles abţine să nu adauge cuvântul „juraţi” după al său „doamnelor şi domnilor”. Dar, de fapt, nici nu se puteau aştepta la altceva. Sir Charles avea o poveste pe care-i plăcea s-o spună – o poveste în care, evident, credea sincer – şi nu făcea altceva decât s-o spună în modul în care, după atâţia ani de practică, îi era fireşte cel mai la îndemână. Nu asta îl deranja pe Roger.

Ceea ce-l nelinişte a era faptul că el însuşi mirosise urma unui iepure cu totul diferit şi, fiind convins că ipoteza lui era cea bună, fusese la început numai puţin amuzat de faptul că sir Charles vâra printr-o zonă apropiată de cea unde se găsea prada lui. Acum, lăsându-se influenţat de retorica acestuia, deşi ştia că este ieftină, începuse să-şi pună întrebări şi să aibă îndoieli.

Dar era oare numai oratoria cea care îl făcuse să înceapă să se îndoiască? Sir Charles părea să aibă câteva fapte consistente pe care le ţesea în pânza aeriană a oratoriei sale. Şi oricât de moşneag fanfaron ar fi fost el, cu siguranţă că prost nu era. Roger începea să fie, realmente, îngrijorat pentru că iepurele său, trebuia să admită, fugea cu prea multe zig-zag-uri, când apărând, când dispărând.

Pe măsură ce sir Charles îşi dezvolta teza, îngrijorării lui Roger îi lua locul mâhnirea pur şi simplu.

— Nu mai poate exista nici o îndoială în această privinţă. M-am convins printr-un agent că *Mason şi Fii,* firmă de modă veche, are pentru clienţii săi care au cont deschis la ei (nouă zecimi din vânzările lor sunt bineînţeles *en-gros)* acest gen de curtoazie, trimiţându-le invariabil, alături de confirmările de plată, mulţumirile sale – două-trei cuvinte dactilografiate în mijlocul unei coli din hârtia lor obişnuită. Mi s-a confirmat că persoana în cauză avusese un cont la această firmă şi că îl închisese cu cinci ani în urmă, când a trimis un cec pentru lichidare. De atunci n-a mai comandat nimic la această firmă.

În plus, mi-am făcut timp ca să merg la Scotland Yard eu însumi, pentru a examina din nou acea scrisoare. Uitându-mă pe spatele colii, am putut descoperi urmele distincte, deşi indescifrabile, ale unor cuvinte dactilografiate în mijlocul paginii. Acestea se aflau între rândurile scrisorii, ceea ce dovedea că nu erau ştersături făcute din aceasta; ca lungime corespundeau salutului obişnuit al firmei; ele arată, de asemenea, semne din care se poate vedea că s-au făcut eforturi pline de grijă prin radierea şi netezirea hârtiei fine, pentru a se îndepărta nu numai cerneala, ci şi urmele imprimate de literele metalice ale maşinii de scris.

Acestea constituiau dovezi certe că teoria mea era corectă, am conchis eu, şi am pornit imediat la clarificarea altor puncte care continuau să fie întunecate pentru mine. Timpul era scurt şi a trebuit să recurg la serviciile a nu mai puţin de patru agenţii de detectivi demne de încredere, cărora le-am dat sarcina de a-mi furniza datele care mă interesau. Prin aceasta nu numai că am economisit timp, dar am obţinut şi avantajul de a nu da posibilitatea asamblării informaţiilor şi

formării unei concluzii altcuiva decât mie însumi. Într-adevăr, m-am străduit să împart astfel sarcinile de cercetare, încât să împiedic pe fiecare dintre agenţii să aibă cea mai mică bănuială în legătură cu obiectul investigaţiei mele; şi, în această privinţă, sunt convins că am avut succes.

Următorul obiectiv era ştampila poştei. Era necesar pentru teoria mea să dovedesc că suspectul meu se aflase, într-adevăr, în Southampton Street, sau în vecinătate, în timpul stabilit de poliţie. Veţi spune, sugeră sir Charles, cătând la feţele interesate din jur şi oprindu-se asupra domnului Morton Harrogate Bradley, ca şi cum s-ar fi aşteptat ca el să ridice această obiecţie neserioasă, veţi spune, se adresă sever sir Charles domnului Bradley, că acesta nu era un lucru necesar. Pachetul putea fi pus la poştă, în mod inocent, de un complice ignorant şi, deci, involuntar, la cererea criminalului, astfel încât acesta din urmă să aibă un alibi pentru perioada de timp respectivă; cu atât mai mult cu cât persoana la care mă refer nu se afla de fapt în ţară, aşa încât i-ar fi fost cu atât mai uşor să roage pe un prieten care venea în Anglia să pună pachetul la poştă în ţară şi să salveze astfel suma cerută de poşta străină, nu mică pentru pachete.

Nu sunt de acord, îi spuse sir Charles domnului Bradley, şi mai sever. Am studiat această posibilitate şi nu cred că persoana pe care o am în minte şi-ar fi asumat acest grav risc. Pentru că prietena şi-ar fi reamintit aproape sigur incidentul când ar fi aflat din ziare despre asasinat, ceea ce era inevitabil.

Nu! conchise sir Charles, zdrobindu-l în sfârşit o dată pentru totdeauna pe domnul Bradley. Sunt convins că persoana la care mă gândesc şi-a dat seama că pachetul nu trebuia să treacă prin mâinile nimănui altcuiva înainta de a ajunge la poştă.

— Desigur, spuse domnul Bradley pe un ton academic, lady Pennefather putea să nu aibă un complice inocent, ci unul vinovat. Aţi studiat, de bună seamă, şi acest punct de vedere? Domnul Bradley reuşi să dea impresia că chestiunea nu prezenta nici un interes, dar, întrucât sir Charles îi adresase aceste observaţii lui, bunele maniere îi cereau să le comenteze.

Sir Charles se împurpură vizibil. Fusese încântat de iscusinţa lui de a ascunde până acum numele suspectului, pentru a-l dezvălui printr-o lovitură de teatru, exact la sfârşitul demonstraţiei sale, ca într-un adevărat roman poliţist. Şi acum, blestematul ăsta de scrib de asemenea romane îi stricase totul.

— Domnule, intonă el într-o manieră autentic Johnsoniană, trebuie să vă atrag atenţia asupra faptului că eu n-am menţionat absolut nici un nume. Să faci asta este deosebit de imprudent. Este necesar să vă reamintesc că există o lege împotriva calomniei?

Morton Harrogate surise cu aerul lui enervant de superioritate (era, într-adevăr, un tânăr de-a dreptul insuportabil).

— Realmente, sir Charles? rânji el, netezindu-şi mustaţa subţire. N-am de gând să scriu o povestire despre lady Pennefather încercând să-şi asasineze soţul,

dacă dumneavoastră mă avertizaţi împotriva acestui lucru. Sau poate v-aţi referit la legea împotriva bârfei injurioase?

Ochii lui sir Charles, care într-adevăr voise să insinueze că acesta era un bârfitor, scoteau flăcări ce-l învăluiau pe domnul Bradley.

Roger se grăbi să potolească lucrurile. Combatanţii îi aduceau aminte de un taur şi un tăun şi este întotdeauna o desfătare să asişti la o asemenea luptă.

Dar cercul criminalistic fusese întemeiat în scopul de a investiga crimele altora, nu în scopul de a oferi motive pentru altele noi. Lui Roger nu-i plăceau prea mult nici taurul, nici tăunul, dar îl amuzau fiecare în felul său, ceea ce, sigur, nu-i displăcea. Lui Bradley, pe de altă parte, îi erau dezagreabili şi Roger şi sir Charles. Şi, dintre amândoi, Roger îi era cel mai dezagreabil, fiindcă Roger era un aristocrat şi făcea pe liberalul, în timp ce el nu era aristocrat, dar pretindea că este. Şi acesta, desigur, este un motiv suficient pentru a-ţi displace oricine.

— Sunt bucuros că aţi adus în discuţie acest aspect, sir Charles, interveni Roger împăciuitor. Este un aspect pe care trebuie să-l discutăm. Personal, nu văd cum vom putea progresa cât de cât, dacă nu găsim o formulă în legătură cu legea împotriva calomniei. Dumneavoastră întrevedeţi vreuna?

Sir Charles consimţi să se lase împăcat.

— Este o problemă dificilă, recunoscu el, avocatul din el trecându-l imediat pe planul doi pe omul ultragiat. Un avocat autentic va abandona orice preocupare minoră, chiar şi informarea în legătură cu cazul dat, în favoarea problemei legale realmente încâlcite, tot aşa cum o femeie autentică va îmbrăca cea mai bună lenjerie de corp şi-şi va pudra nasul, înainte de a-l vârî într-o sobă cu gaz metan pentru a se sinucide.

— Mă gândesc, zise Roger, grijuliu să nu rănească susceptibilităţile legale (era un act de îndrăzneală din partea unui profan să facă o asemenea propunere), să nu ţinem cont de această lege. Vreau să spun, adăugă el grăbit, observând cuta de durere ce se săpase pe fruntea lui sir Charles ca urmare a cererii de a-şi da asentimentul la această violare a unei *lex intangenda*, vreau să spun că ar trebui să ajungem la un aranjament de o asemenea manieră încât orice s-ar spune în această încăpere să fie fără prejudiciu, sau între prieteni sau – sau nu în spiritul… sau cum s-o fi spunând în jargonul juridic. Într-un cuvânt, aceasta nu reuşise să fie o intervenţie plină de tact.

Dar este îndoielnic ca sir Charles îl auzise. Ochii săi căpătaseră o expresie visătoare, ca a unui judecător de la Curtea de Apel care fredonează încântat de o formulă birocratică.

— Calomnia, după cum ştim cu toţii, murmură el, constă în rostirea răuvoitoare a unor asemenea cuvinte care fac ca partea care le-a rostit în prezenţa altora să fie susceptibilă de a fi dusă în justiţie, la cererea părţii căreia i se aplică aceste cuvinte. În cazul nostru, imputarea referindu-se la o crimă sau abatere care este pasibilă de pedeapsă corporală, paguba materială nu va trebui să fie dovedită

şi, imputarea fiind defăimătoare, falsitatea ei va fi presupusă, iar sarcina de a dovedi că a avut totuşi loc va reveni acuzatului. S-ar ajunge, ca urmare, la situaţia interesantă în care acuzatul într-un proces de calomnie ar deveni, în esenţă, acuzatorul într-un proces de omucidere. Şi, cu adevărat, spuse sir Charles perplex, eu nu ştiu ce s-ar întâmpla într-o astfel de situaţie.

— Ce-aţi spune de privilegiu? sugeră timid Roger.

— Desigur, sir Charles nu-l luă în seamă, în declaraţie ar trebui specificate cuvintele exact aşa cum au fost rostite, nu numai înţelesul şi sensul general implicat de ele, şi incapacitatea de a le reproduce astfel ar duce la imposibilitatea urmăririi cerută de reclamant, aşa încât dacă aici nu se iau note şi dacă nu se găseşte un martor care să ateste că a auzit cuvintele defăimătoare, atunci nu văd cum s-ar putea intenta o acţiune.

— Privilegiu? murmură Roger disperat.

— În plus, părerea mea este, spuse Charles, care odată pornit, nu mai putea fi oprit, că aceasta poate fi privită ca una din acele situaţii tipice în care se pot face afirmaţii, defăimătoare prin conţinut şi chiar false, dacă au motivare perfect cinstită şi autorul crede din tot sufletul în autenticitatea lor. Într-un asemenea caz, prezumţia este răsturnată şi reclamantul este cel căruia îi revine sarcina de a aduce probe pentru a convinge juriul că cele exprimate de acuzat au fost inspirate de rea voinţă expresă. Aşa stând lucrurile, îmi imaginez că un tribunal se va ghida după considerente de interes public, ceea ce ar însemna că…

— Privilegiu! spuse Roger cu glas tare.

Sir Charles întoarse spre el două priviri ca două cuţite. Dar, de data asta, cuvântul străpunsese avântul avocatului.

— Tocmai la asta voiam să ajung, îl admonestă el. Acum, mă gândesc că dreptul de privilegiu public cu greu poate fi invocat şi acceptat în cazul nostru. Cât priveşte privilegiul personal, limitele acestuia sunt excesiv de greu de definit. Este îndoielnic că noi am putea pleda cu succes că toate afirmaţiile făcute aici sunt probleme de pură comunicare personală, pentru că se ridică întrebarea dacă acest cerc este, în fapt, un grup particular sau public. S-ar putea argumenta, continuă sir Charles cu mult interes, şi una şi alta. Sau, pentru că e vorba de asta, că este vorba de un grup particular, reunindu-se în public, or viceversa, o reuniune publică ţinută în particular. Chestiunea este foarte discutabilă. Sir Charles îşi pendulă un moment *pince-nez*-ul pentru a sublinia extrema discutabilitate a chestiunii.

Dar mă simt înclinat să avansez opinia, cedă el în sfârşit, că, luând totul în consideraţie, noi putem justifica adoptarea unei atitudini, calificând această reuniune drept privilegiată în măsura în care ea se ocupă de comunicări care nu sunt făcute cu *animus injuriandi,* ci urmărind îndeplinirea unei datorii – nu în mod necesar legale, dar morale şi sociale – şi orice afirmaţii făcute în acest fel sunt acoperite de dreptul de *veritas convicii,* de care se prevalează, în limitele

admise, persoane ce urmăresc aplicarea *bona fide* a interesului lor şi a celui public. Trebuie să adaug – sir Charles dădu imediat înapoi, parcă speriat, că, până la urmă, se lăsase el însuşi angajat – că aceasta nu este cu totul sigur şi că o atitudine mai înţeleaptă ar fi evitarea menţionării directe a oricărui nume, luându-ne însă libertatea de a indica, într-un mod ce nu poate da loc la confuzii, cum ar fi semnele sau imitarea, persoana la care ne referim.

— Totuşi, reveni Preşedintele, blând dar tenace, în general, dumneavoastră credeţi că reuniunea poate fi privită ca privilegiată şi putem continua să menţionăm orice nume dorim?

Pince-nez-ul lui sir Chaises descrise în aer un cerc complet şi simbolic.

— Cred, spuse el apăsând foarte greu pe cuvinte (la urma urmei, era o părere care ar fi costat Cercul o sumă surprinzător de rotundă, dacă ar fi fost rostită în tribunal, aşa încât lui sir Charles i se putea ierta faptul că punea un pic de greutate în exprimarea ei), cred – repetă el – că putem să ne asumăm acest risc.

— Perfect, spuse preşedintele, cu un oftat de uşurare.

CAPITOLUL VI

— Îndrăznesc să cred, reluă sir Charles, că mulţi dintre dumneavoastră trebuie să fi şi ajuns la aceeaşi concluzie ca mine în ceea ce priveşte identitatea asasinului. Mi se pare că acest caz permite o paralelă atât de izbitoare cu unul din asasinatele clasice, încât similitudinea putea cu greu trece neobservată. Mă refer, desigur, la cazul Marie Lafarge.

— Oh! exclamă Roger, surprins. În ceea ce-l privea, similitudinea trecuse neobservată. Se foi jenat; acum, că se gândea, paralela îi părea evidentă.

— Acolo, de asemenea, exista o soţie, acuzată de a fi trimis ceva conţinând otravă soţului. Dacă acel ceva fusese o prăjitură sau o cutie cu bomboane, este irelevant. Nu ar merge poate să…

— Dar nimeni în posesia facultăţilor sale mintale nu mai crede că Marie Lafarge a fost vinovată, îl întrerupse cu o căldură neobişnuită Alicia Dammers. Practic, s-a dovedit că prăjitura a fost trimisă de acel contramaistru, sau ce era el. Nu se numea Denis? El avea şi motive mult mai importante decât ca.

Sir Charles o privi sever.

— Cred că am spus, *acuzată* de a fi trimis. Mă refeream la un *fapt* nu la o *opinie.*

— Iertaţi-mă, dădu din cap domnişoara Dammers, neconvinsă.

— În orice caz, eu am menţionat coincidenţa numai pentru cât merită. Să ne întoarcem şi să reluăm argumentarea din punctul în care am părăsit-o. În acest sens, s-a ridicat chiar acum întrebarea, spuse sir Charles pe un ton subliniat impersonal, dacă lady Pennefather nu ar fi putut avea un complice, nu conştient, ci inocent. Această *îndoială* m-a stăpânit şi pe mine pentru un moment. Dar m-

am convins că nu era cazul. Ea a plănuit şi pus în aplicare totul singură.

Acestea fiind spuse, sir Charles se opri, invitând astfel să i se pună întrebarea evidentă.

Roger, plin de tact, îi dădu satisfacţie.

— Cum a putut, sir Charles? Ştim că a fost tot timpul în sudul Franţei. Poliţia a cercetat în special acest aspect. Are un alibi indiscutabil.

Sir Charles, strălucea de încântare.

— *A avut* un alibi indiscutabil. L-am desfiinţat.

Iată cum s-au petrecut, în realitate, lucrurile. Cu trei zile înainte de depunerea pachetului la poştă, lady Pennefather a părăsit Mentone şi a plecat, ostentativ, pentru o săptămână la Avignon. La sfârşitul acestei săptămâni, s-a întors la Mentone. Semnătura ei se află în registrul unui hotel din Avignon, are nota de plată achitată, totul este perfect. Singurul lucru curios este că, după cât se pare, nu a luat-o la Avignon pe camerista ei, o fată cu înfăţişare elegantă şi bune maniere, pentru că nota de la hotel este pentru o singură persoană. Şi totuşi camerista n-a stat în această perioadă nici în Mentone. S-a evaporat camerista în aer? întrebă sir Charles indignat.

— Da! clătină din cap domnul Chitterwick, care ascultase atent. Înţeleg. Ce ingenios!

— Foarte ingenios, îl aprobă sir Charles, primind cu competenţă creditul acordat ingeniozităţii păcătoasei lady Pennefather. Camerista a luat locul stăpânei; stăpâna a vizitat în secret Anglia. Şi am verificat aceasta, dincolo de orice îndoială. Un agent acţionând după indicaţiile telegrafice trimise de mine, a arătat hotelierului din Avignon o fotografie a doamnei Pennefather şi a întrebat dacă această persoană a locuit vreodată în hotel; omul a declarat că n-a văzut-o niciodată în viaţa lui. Agentul meu i-a arătat o fotografie luată de el cameristei, şi hotelierul a recunoscut-o imediat ca fiind lady Pennefather. O altă „deducţie” a mea s-a dovedit, de asemenea, foarte exactă.

Sir Charles se lăsă pe spătarul scaunului şi îşi legănă *pince-nez*-ul*,* plătind în tăcere un tribut propriei sale inteligenţe.

— Deci, lady Pennefather a avut totuşi un complice? murmură domnul Bradley, cu aerul că discută despre „Scufiţa Roşie” cu un copil de patru ani.

— Un complice inocent, ripostă sir Charles. Agentul meu a chestionat-o abil pe cameristă şi a aflat că stăpâna ei îi spusese că trebuia să plece în Anglia pentru o afacere urgentă, dar, pentru că mai stătuse în Anglia şase luni ale anului în curs urma să plătească taxele britanice pe venituri, chiar şi numai dacă punea piciorul pe pământul ţării încă o dată în acest an. Deoarece avea de gând să petreacă restul anului în Franţa, pe de o parte, şi pentru că era vorba de o sumă considerabilă, lady Pennefather a sugerat acest plan pentru a economisi banii, adăugând un frumos cadou în bani cameristei. Şi nu este nefiresc că aceasta a acceptat. Deosebit de ingenioasă; deosebit de ingenioasă.

Făcu o nouă pauză, aruncă în jur o privire strălucind de încântare, parcă invitând pe cei de faţă să-şi exprime uimirea şi profunda admiraţie.

— Foarte inteligent din partea dumneavoastră, sir Charles, murmură Alicia Dammers, intervenind pentru a pune capăt tăcerii care se prelungea penibil.

— Nu deţin nici o probă pozitivă a şederii ei în Anglia, îşi arătă sir Charles regretul, aşa încât, din punct de vedere legal, dosarul împotriva ei este incomplet sub acest aspect, dar asta este o chestiune pe care poliţia are datoria s-o limpezească. Sub toate celelalte aspecte, pot afirma că dosarul meu este complet. Sunt mâhnit, nespus de mâhnit că sunt obligat s-o spun, dar n-am nici o alternativă: lady Pennefather este asasina doamnei Bendix.

După ce sir Charles termină de vorbit, urmă un moment de tăcere încărcată. În aer pluteau mulţime de întrebări, dar nimeni nu voia să înceapă. Roger se uita în gol, ca şi cum ar fi tânjit să regăsească urmele propriului său vânat. Nu mai încăpea îndoială că, aşa cum stăteau lucrurile în acel moment, sir Charles părea să-şi fi demonstrat teoria.

Domnul Ambrose Chitterwick reuşi să-şi facă suficient curaj pentru a sparge tăcerea.

— Trebuie să vă felicităm, sir Charles. Soluţia dumneavoastră este pe cât de sclipitoare, pe atât de surprinzătoare. Numai o întrebare îmi vine în minte şi aceea se referă la motiv, la mobilul crimei. De ce ar dori lady Pennefather moartea soţului ei, dacă ea este în prezent în curs de divorţ? Avea vreun motiv să presupună că divorţul va fi respins?

— De loc, replică, blând, sir Charles. Tocmai pentru că era sigură că tribunalul va acorda divorţul, ea dorea să-l ştie mort.

— Eu… nu prea înţeleg, îngăimă nedumerit domnul Chitterwick.

Sir Charles lăsă nedumerirea generală să persiste pentru încă vreo câteva clipe, după care procedă condescendent la împrăştierea ei. Avea o slăbiciune pentru atmosfera specifică oratorilor înveteraţi.

— M-am referit la începutul expunerii mele la o informaţie pe care o deţineam şi care mi-a fost de un ajutor substanţial la găsirea soluţiei. Acum sunt gata să dezvălui, strict confidenţial, în ce constă această informaţie.

Ştiţi că s-a vorbit despre o logodnă a lui sir Eustace cu fiica mea. Nu cred că voi viola secretul confesiunii dacă vă voi spune că, acum câteva săptămâni, sir Eustace a venit şi mi-a cerut în mod formal să binecuvântez logodna lor, imediat ce hotărârea de divorţ va fi pronunţată.

Nu este nevoie să vă povestesc câte au ieşit la iveală la acea întrevedere. Demn de menţionat este faptul că sir Eustace m-a informat, cu argumente convingătoare, că soţia sa nu fusese absolut de loc dispusă să divorţeze şi că, până la urmă, pentru a o îndupleca, a făcut un testament în întregime în favoarea ei, incluzând în el şi moşia pe care o are în Worcestershire. Ea avea un mic venit propriu, iar el intenţiona să-i asigure, în plus, o alocaţie pe măsura posibilităţilor

lui; dar cum dobânda ipotecilor puse pe moşia lui îi înghiţea aproape jumătate din venit şi cum mai avea, desigur şi cheltuielile lui, această alocaţie nu putea fi mare. Avea totuşi o mare asigurare pe viaţă – poliţă întocmită în conformitate cu aranjamentele maritale ale ladyei Pennefather, iar ipoteca pe domeniu era de natura unei dote şi expira o dată cu moartea proprietarului. Aşadar, cum recunoscuse cu sinceritate, nu prea mai avea ce oferi fiicei mele.

Ca şi mine, spuse modest sir Charles, dumneavoastră nu se poate să nu sesizaţi semnificaţia acestor fapte. Potrivit testamentului, dintr-o femeie cu un venit mai puţin decât confortabil, lady Pennefather ar fi devenit o femeie relativ bogată prin moartea soţului ei. Dar la urechile ei ajung zvonuri despre posibila căsătorie între acel soţ şi o altă femeie – imediat după obţinerea divorţului. Ce poate fi mai probabil, în asemenea situaţie, decât schimbarea testamentului?

Faptul că a acceptat mita reprezentată de testament pentru a divorţa arată destul de limpede ce fel de caracter are. Este, evident, o femeie hrăpăreaţă, lacomă de bani. Asasinatul nu este decât un nou pas, normal pentru o asemenea femeie. Şi asasinatul este singura ei speranţă. Nu cred, conchise sir Charles, că este nevoie să mai insist asupra acestui punct.

Pince-nez-ul pendula, în urma unui impuls deliberat.

— Este extrem de convingător, spuse Roger, cu un uşor oftat. Intenţionaţi să transmiteţi această informaţie poliţiei, sir Charles?

— Conform concepţiei mele, dacă n-aş face-o, aş comite o gravă abatere de la datoria mea de cetăţean, replică sir Charles atât de pompos că era limpede că nu mai vrea să ascundă ce mult îşi plăcea lui însuşi.

— Hm! Observă domnul Bradley, care evident nu-l plăcea pe sir Charles atât cât se plăcea sir Charles însuşi. Cum rămâne cu bomboanele? Părerea dumitale este că le-a pregătit aici, sau le-a adus cu ea din Franţa.

Sir Charles dădu din mână, agasat.

— Are vreo importanţă?

— Aş putea spune că este foarte important să stabiliţi o legătură între ea şi otravă.

— Nitrobenzen? Este ca şi cum ai vrea să stabileşti o legătură între ea şi cumpărarea bomboanelor. Tot atât de uşor îi era să facă rost de una ca şi de cealaltă. După părerea mea. A dovedit tot atâta ingeniozitate în alegerea otrăvii, ca şi în celelalte acţiuni.

— Înţeleg. Domnul Bradley îşi mângâia mustaţa şi se uita combativ la sir Charles. Ştiţi, sir Charles, dacă mă gândesc, de fapt, dumneavoastră nu aţi reuşit să întemeiaţi de loc un act de acuzare împotriva doamnei Pennefather. Tot ce aţi reuşit să dovediţi sunt mobilul şi posibilitatea.

Un aliat neaşteptat se alătură domnului Bradley.

— Exact! strigă doamna Fielder-Flemming. Asta voiam şi eu să spun. Dacă oferiţi poliţiei informaţiile culese de dumneavoastră, sir Charles, nu cred că are

să vă mulţumească. Cum spune domnul Bradley, n-aţi dovedit că lady Pennefather este vinovată, nimic de acest fel. Sunt convinsă că sunteţi cu totul greşit.

Sir Charles fu atât de surprins, că, pentru câteva momente, nu putu scoate un cuvânt.

— Greşit! izbucni el, în sfârşit. Era limpede că asemenea posibilitate nu-i venise niciodată în minte.

— Să zicem… v-aţi înşelat, spuse concesivă doamna Fielder-Flemming, păstrând însă un ton sec.

— Dar, draga mea doamnă… Era prima dată când sir Charles nu-şi mai găsea cuvintele. Dar, de ce? reveni el, rătăcit.

— Pentru că sunt sigură că nu-i aşa, ripostă doamna Fielder-Flemming, de loc explicită.

Urmărind scena, Roger nu mai ştiu un moment ce să creadă. După ce fusese hipnotizat de persuasiunea şi siguranţa de sine a lui sir Charles şi ajunsese să fie aproape fără să vrea de acord cu acesta, se simţea acum atras spre cealaltă extremă. Asta este, tipul ăsta, Bradley, nu şi-a pierdut capul. Şi avusese perfectă dreptate. În demonstraţia lui sir Charles erau lacune prin care el însuşi ar fi putut conduce o trăsură cu şase cai, dacă i-ar fi fost dat s-o apere, ca avocat, pe lady Pennefather.

— Desigur, spuse el meditativ, faptul că înainte de a pleca în străinătate, lady Pennefather putea avea un cont la *Mason şi Fii* nu este de loc surprinzător. Nici faptul că firma transmite complimente o dată cu notele de plată. Aşa cum a spus sir Charles însuşi, foarte multe firme de modă veche şi de bună reputaţie o fac. Şi faptul că foaia de hârtie pe care a fost scrisă scrisoarea fusese înainte folosită într-un asemenea scop nu este numai nesurprinzător, dacă stăm să ne gândim, este chiar normal. Oricine ar fi fost asasinul, i s-ar fi pus problema obţinerii hârtiei. Şi, într-adevăr, faptul că la cele trei întrebări iniţiale ale lui sir Charles a primit răspunsuri afirmative, nu pare să fie nimic mai mult decât o coincidenţă.

Sir Charles se întoarse spre acest nou oponent, ca un taur rănit.

— Dar şansele ca punctul meu de vedere să fie corect, sunt enorme, tună el. Dacă este o coincidenţă, atunci această coincidenţă este cea mai incredibilă din întreaga mea experienţă.

— Ah, sir Charles, aţi pornit la drum cu prejudecăţi, îi spuse domnul Bradley cu blândeţe. Şi exageraţi teribil, ştiţi asta. Se pare că dumneavoastră aţi ales una dintr-un milion de şanse. Eu aş fi lucrat pe baza unui raport de unu la şase. Permutaţii şi combinaţii, ştiţi.

— Să le ia dracu, permutaţiile dumneavoastră, domnule! ripostă cu vigoare sir Charles. Şi combinaţiile la fel[2].

---

[2] Joc de cuvinte: în englezeşte combinations mai înseamnă maieu şi indispensabili.

Domnul Bradley se întoarse spre Roger.

— Domnule Preşedinte, există printre regulile acestui club una care permite unui membru să insulte lenjeria de corp[2] a altuia? în plus, sir Charles, adăugă el în beneficiul furiosului gentleman, nu port maieu combinat cu indispensabili. N-am mai purtat de când eram copil.

Demnitatea prezidenţială nu-i permitea lui Roger să arate, aşa cum făceau toţi ceilalţi membri, desfătarea pe care i-o producea disputa celor doi. În interesul menţinerii Cercului el trebuia să toarne apă, nu gaz, pe foc.

— Bradley, pierzi din vedere subiectul, nu observi? Nu ţin să distrug numaidecât teoria dumneavoastră, sir Charles, şi nici nu subapreciez în vreun fel modul strălucit în care aţi argumentat-o, dar, ca să se menţină, trebuie să reziste tuturor argumentelor pe care le-am putea aduce împotriva ei. Asta-i tot. Şi, cinstit, mi se pare, într-adevăr, că sunteţi înclinat să acordaţi prea multă importanţă răspunsurilor la cele trei întrebări. Vreţi să spuneţi ceva, domnişoară Dammers?

— Sunt de aceeaşi părere, spuse hotărâtă domnişoara Dammers. Faptul că sir Charles a pus accentul pe importanţa acestora, mi-a reamintit în acel moment de un truc favorit al autorilor de romane poliţiste. Dânsul a spus, dacă-mi amintesc exact, că, în cazul când cele trei întrebări vor primi răspunsuri afirmative, va fi tot atât de sigur de vina persoanei suspectate de el, ca şi cum ar fi văzut-o cu propriii ochi punând otrava în bomboane, pentru că şansele ca toate cele trei întrebări să aibă, prin simplă coincidenţă, asemenea răspunsuri nici nu erau demne de luat în considerare. Cu alte cuvinte, dânsul a afirmat cu tărie ceva, fără însă să aducă dovezi sau argumente.

— Şi asta este ceea ce fac scriitorii de romane poliţiste, domnişoară Dammers? se interesă domnul Bradley, zâmbind îngăduitor.

— Invariabil, domnule Bradley. Am observat asta adesea şi în cărţile dumitale. Afirmi un lucru cu atâta emfază, că cititorul nici nu se mai gândeşte să analizeze afirmaţia dumitale. Iată o sticlă cu lichid albastru şi una cu lichid roşu, spuse detectivul. Dacă se stabileşte că lichiorul din fiecare este cerneală, atunci, suntem atât de siguri că acesta a fost cumpărat pentru a umple călimările goale din bibliotecă ca şi cum am citi gândurile mortului. Deşi cerneala roşie putea să fi fost cumpărată de una dintre servitoare pentru a-şi vopsi un pulover, şi cea albastră de secretar, pentru stilou; sau o sută de alte asemenea explicaţii. Dar orice posibilităţi de acest fel sunt în mod deliberat trecute sub tăcere, nu-i aşa?

— Perfect, o aprobă Bradley netulburat. Nu-ţi pierde timpul cu lucruri neesenţiale. Spune-i, pur şi simplu, cititorului foarte tare ce trebuie să gândească şi el o să facă întocmai. Aţi înţeles perfect tehnica. De ce nu încercaţi şi dumneavoastră? Este o treabă rentabilă, să ştiţi.

— Poate am să încerc într-o zi. Oricum, în ceea ce te priveşte, domnule Bradley, scrii romane poliţiste în care se desfăşoară activitatea de detectare.

Detectivii dumitale nu stau pe loc aşteptând să le spună altcineva cine a comis crima, cum fac aşa zişii detectivi în majoritatea aşa ziselor romane poliţiste pe care le citesc.

— Mulţumesc, spuse domnul Bradley, deci dumneavoastră, într-adevăr, citiţi romane poliţiste, domnişoară Dammers?

— Desigur, spuse domnişoara Dammers răspicat. De ce nu? îl abandonă apoi pe domnul Bradley tot aşa de brusc cum îi şi răspunsese la provocare. Şi scrisoarea, sir Charles? Scrisul de maşină. Nu acordaţi nici o importanţă acestor lucruri?

— Ca detalii, desigur, ar fi trebuit luate în consideraţie; eu însă am schiţat numai liniile mari ale cazului. Sir Charles nu mai era atât de agresiv. Presupun că poliţia va da la iveală probe concludente de această natură.

— Cred că o să-i fie greu să găsească vreo legătură între Pauline Pennefather şi maşina de scris folosită pentru această scrisoare, observă doamna Fielder-Flemming, oarecum sarcastică.

Starea de spirit luase, evident, o turnură potrivnică lui sir Charles.

— Dar mobilul, pleda el, acum în defensivă, pe un ton ce inspira milă. Trebuie să admiteţi că mobilul este indiscutabil.

— N-o cunoaşteţi pe Pauline, sir Charles, pe lady Pennefather? sugeră domnişoara Dammers.

— N-o cunosc.

— Este evident, comentă domnişoara Dammers.

— Nu sunteţi de acord cu teoria lui sir Charles, domnişoară Dammers? îşi luă inima în dinţi domnul Chitterwick.

— Nu, de loc, spuse domnişoara Dammers, accentuând fiecare cuvânt.

— Este permis să cunoaştem motivul? mai îndrăzni încă o dată domnul Chitterwick.

— Sigur că e permis. Şi mă tem că este unul concludent, sir Charles. Eram la Paris când s-a comis asasinatul şi, exact la ora la care s-a stabilit că pachetul a fost dus la poştă, stăteam de vorbă cu Pauline Pennefather în holul Operei.

— Ce?! exclamă sir Charles distrus, auzind această afirmaţie care făcea praf tot ce mai rămăsese din frumoasa lui teorie.

— Bănuiesc că trebuie să vă cer scuze pentru că nu v-am dat această informaţie mai înainte, spuse domnişoara Dammers, pe un ton perfect calm, dar am vrut să văd ce acuzaţii puteţi să-i aduceţi (şi cum sunt argumentate). Şi, cinstit, vă felicit. A fost o demonstraţie remarcabilă de raţionament inductiv. Dacă nu s-ar fi întâmplat să ştiu că întreaga ipoteză se întemeia pe o premiză complet falsă, m-aţi fi convins aproape cu totul.

— Dar – de ce secretul, şi – şi înlocuirea de către cameristă, dacă vizita ei nu avea nimic vinovat? – se bâlbâi sir Charles, în timp ce în minte i se agitau sălbatice idei cu privire la avioane particulare şi cât le-ar trebui să ajungă din

Place de l'Opéra în Trafalgar Square.

— Oh, n-am zis că vizita era complet inocentă, răspunse domnişoara Dammers cu un aer degajat. Sir Eustace nu este singurul care aşteaptă divorţul pentru a se căsători din nou. Şi între timp, Pauline, pe bună dreptate, nu vede de ce ar pierde un timp preţios. La urma urmei, nu mai este aşa tânără. Şi există, întotdeauna o persoană stranie numită procuror al Majestăţii Sale,[3] nu?

Puţin după acestea, preşedintele ridică şedinţa, amânând dezbaterile pentru a doua zi. El procedă astfel pentru că nu dorea ca vreunul dintre membrii Cercului să-i moară în braţe de apoplexie.

---

[3] Delegat oficial care are dreptul să intervină în timpul termenului acordat pentru darea sentinţei definitive de divorţ, prelungind termenul când se constată o abatere.

CAPITOLUL VII

Doamna Fielder-Flemming era nervoasă. Realmente nervoasă. Răsfoia într-una carnetul de note, fără ca de fapt să caute ceva anume. Cu greu putu să rămână pe scaun până se terminară puţinele preliminarii ce trebuiră rezolvate înainte ca Roger să-i dea cuvântul pentru a face cunoscută soluţia care, îi comunicase ea în particular Aliciei Dammers, era fără îndoială cea corectă. Purtând în minte povara unei asemenea informaţii, te gândeai că, o dată în viaţă, doamna Fielder-Flemming avea o ocazie picată din cer să fie realmente solemnă, dar, pentru prima dată în viaţă, ea nu se folosi de o asemenea ocazie. Dacă n-ar fi fost doamna Fielder-Flemming, s-ar putea merge atât de departe încât să se afirme că tremura.

— Sunteţi gata, doamnă Fielder-Flemming? o întrebă Rogger, urmărind această manifestare surprinzătoare.

Doamna Fielder-Flemming îşi aranjă pălăria – care n-o prindea de loc – îşi frecă nasul (care, necunoscând pudra, nu suferea de pe urma acestui tratament feminin obişnuit; strălucea doar mai puternic, căpătând o culoare rozalie) şi aruncă o privire furişă jur-împrejurul mesei. Roger continua s-o urmărească stupefiat. Doamna Fielder-Flemming se micşora parcă, retrăgându-se din zona luminoasă a încăperii. Din cine ştie ce motiv ocult, ea abordă subiectul cu dezgust real, un dezgust incomparabil chiar cu cel pe care-l putea provoca obiectul expunerii ei.

Îşi drese glasul, nervoasă.

— Am o datorie foarte dificilă de îndeplinit, începu ea într-o tonalitate joasă. Abia am putut dormi noaptea trecută. Ceva mai dezagreabil, pentru o femeie ca mine, este imposibil de imaginat. Se opri pentru a-şi umezi buzele.

— Haideţi, doamnă Fielder-Flemming, se simţi Roger obligat s-o încurajeze. Problema se pune la fel pentru noi toţi, după cum ştiţi. Şi v-am auzit ţinând un discurs excelent la unele dintre premierele propriilor dumneavoastră piese.

Doamna Fielder-Flemming se uită la el de loc încurajată.

— Nu mă refeream la acest aspect al problemei, domnule Sheringham, ripostă ea, înţepată. Vorbeam de povara care apasă asupra mea, ca urmare a celor pe care le-am aflat şi a teribilei datorii care îmi revine în consecinţă.

— Vreţi să spuneţi că aţi soluţionat mica problemă? se interesă ireverenţiosul domn Bradley.

Doamna Fielder-Flemming îl privi sumbru.

— Cu infinit regret, spuse ea, cu o intonaţie joasă, feminină, dar am soluţionat-o. După care, doamna Fielder-Flemming îşi recăpătă stăpânirea de sine.

Îşi consultă un moment notele şi apoi începu să vorbească cu un glas mai

ferm.

— Criminalistica am privit-o totdeauna cu un ochi oarecum profesional. Principalul interes pe care l-a prezentat totdeauna pentru mine l-au constituit imensele sale potenţe dramatice. Inevitabilitatea crimei; victima predestinată, luptând inconştient şi zadarnic împotriva soartei; asasinul predestinat, acţionând, la început, la fel, inconştient şi, apoi, în deplină cunoştinţă de cauză şi neobosit, în vederea împlinirii blestemului său; cauzele ascunse, necunoscute poate nici victimei, nici ucigaşului, care-i mână ineluctabil spre îndeplinirea destinului.

Lăsând la o parte acţiunea şi oroarea faptului în sine, am simţit totdeauna că există mai multe posibilităţi dramatice, reale, în cel mai ordinar sau sordid asasinat, decât în orice altă situaţie dintre cele prin care trece omul. Ibsenian, prin faptul că e generat de o serie de circumstanţe juxtapuse pe care le numim soartă, Edgar Wallacian prin catharsis-ul provocat de emoţiile ajunse la paroxism în sufletul spectatorului sau martorului.

Era deci natural ca eu să abordez cazul într-o oarecare măsură din punctul de vedere al vocaţiei mele (şi, cu siguranţă, niciodată n-a fost inventată o situaţie mai dramatică prin complicaţiile ei decât cea de faţă), dar şi cu obligaţia de a-l clarifica În orice caz, natural sau nu, aceasta este ceea ce am făcut; şi rezultatul mi-a oferit justificări extraordinare. Am început analiza cazului în lumina uneia dintre cele mai vechi situaţii dramatice şi, foarte curând, totul a devenit extrem de limpede. Mă refer la situaţia pe care domnii, ce trec în zilele noastre drept critici dramatici, o numesc „Triunghiul Etern”.

Trebuia să încep, desigur, cu unul singur dintre cei trei membri ai Triunghiului, sir Eustace Pennefather. Dintre cei doi care erau necunoscuţi, unul trebuia să fie o femeie, celălalt putea fi femeie sau bărbat. În acest fel am revenit la o altă foarte veche şi foarte adevărată maximă: *Cherchez la femme.* Şi, spuse doamna Fielder-Flemming foarte solemnă, am găsit-o.

Până atunci, trebuie recunoscut, auditoriul ei nu fusese deosebit de impresionat. Nici chiar începutul promiţător nu-i mişcase, pentru că toată lumea se aştepta ca, inevitabil, doamna Fielder-Flemming să considere de datoria ei să sublinieze rezerva-i feminină de a da pe mâinile justiţiei un criminal. Frazele cam elaborate – evident învăţate pe de rost pentru această ocazie – făcuseră, de asemenea, să scadă interesul a ceea ce voia ea să comunice.

Dar, când îşi reluă expunerea, după ce aşteptase în van ca cineva să-şi manifeste surpriza în legătură cu ultima dezvăluire importantă făcută de ea, dramatismul calculat al stilului fu înlocuit de o seriozitate neartificială care era cu mult mai impresionantă.

— Nu mă aşteptam ca Triunghiul să fie unul dintre cele arhicunoscute, spuse ea, făcând un semn aproape imperceptibil spre rămăşiţele foarte dezumflate a ceea ce fusese odată sir Charles. La lady Pennefather nu m-am gândit decât o clipă. Subtilitatea crimei, eram sigură, trebuie să reflecte o situaţie neobişnuită.

Şi, la urma urmei, un Triunghi nu trebuie să implice în mod necesar printre membrii săi un soţ şi o soţie; trei persoane, oricare ar fi ele, dacă viaţa le duce într-o asemenea împrejurare, pot să formeze unul. Împrejurările, nu cei trei protagonişti, duc la naşterea Triunghiului.

Sir Charles ne-a spus că această crimă i-a reamintit cazul Marie Lafarge şi, în unele aspecte (ar fi putut el adăuga), şi de cazul Marie Ansell. Şi mie mi-a reamintit un caz, dar nu este unul dintre acestea. Cazul Molineux din New York, mi se pare mie, prezintă o similitudine mai mare cu asasinatul de care ne ocupăm.

Vă amintiţi, desigur, cu toţii ce s-a întâmplat. Domnul Cornish, un director al importantului Knickerbocker Athletic Club, a primit prin poştă, de Crăciun, o cupă mică de argint şi o fiolă cu bromoseltzer, pe adresa lui de la club. S-a gândit că i-au fost trimise în glumă şi a păstrat ambalajul pentru a identifica pe hâtrul expeditor. Câteva zile mai târziu, o femeie care locuia în aceeaşi pensiune cu domnul Cornish s-a plâns de dureri de cap şi acesta i-a dat o parte din bromoseltzer. În scurt timp, femeia a murit, şi Cornish – care luase numai o înghiţitură, pentru că ea i se plânsese că era amară – s-a îmbolnăvit rău, dar s-a refăcut.

Până la sfârşit, un om, pe nume Molineux, un alt membru al aceluiaşi club, a fost arestat şi deferit justiţiei. Erau o mulţime de dovezi împotriva lui şi se ştia că-l ura cu înverşunare pe Cornish, atât de mult, că o dată a vrut să-l şi bată. În plus, un alt membru al clubului, numit Barnett, fusese ucis mai înainte, în cursul aceluiaşi an, după ce luase o cantitate din ceea ce a crezut că este un foarte cunoscut praf pentru dureri de cap, ce-i fusese, de asemenea, trimis la club. Cu puţin timp înainte de episodul Cornish, Molineux se căsătorise cu o fată care, de fapt, fusese logodită cu Barnett, înaintea morţii acestuia; Molineux o dorise totdeauna de soţie, dar ea îl preferase pe Barnett. Molineux a fost găsit vinovat la primul proces şi achitat la al doilea, apoi a înnebunit.

Acum, similitudinea mi se pare perfectă. Cazul nostru este o combinaţie Cornish-cum-Barnett din toate punctele de vedere. Asemănarea este izbitoare. Avem articolul conţinând otravă trimis la clubul omului; avem, în cazul lui Cornish, moartea victimei neintenţionate de asasin; păstrarea ambalajului; avem, în cazul Barnett, elementul Triunghi (şi un Triunghi, aţi observat, fără soţ şi soţie). Este absolut uimitor. Este, de fapt, mai mult decât uimitor, este semnificativ. Lucrurile nu se pot întâmpla astfel prin simplă coincidenţă.

Doamna Fielder-Flemming se opri şi îşi suflă nasul, delicat, dar cu emoţie. Începuse să se ambaleze ca şi, în consecinţă, auditoriul ei. Dacă nu se auziră exclamaţii de surpriză sau admiraţie, ea primi în schimb tributul tăcerii complete, până când fu gata să-şi continue expunerea.

— Am spus că această asemănare este mai mult decât uimitoare, că este semnificativă. Am să arăt deosebita ei semnificaţie mai târziu; pentru moment,

este suficient să spun că ea mi-a fost şi de mare ajutor. Sesizarea extremei similitudini dintre aceste cazuri a constituit un fel de şoc pentru mine, dar o dată ce am realizat-o, am avut convingerea stranie că tocmai această asemănare oferea cheia soluţionării problemelor puse de asasinarea doamnei Bendix. Am fost atât de puternic convinsă, încât, într-un fel, de fapt, am şi găsit-o. Aceste intuiţii îmi vin uneori (explicaţi-le cum vreţi) şi nu ştiu să mă fi înşelat vreodată. Nici aceasta nu m-a înşelat.

Am început să analizez cazul în lumina afacerii Molineux. Mă va ajuta aceasta din urmă să găsesc femeia pe care o căutam pentru primul? Ce indicaţii existau în legătură cu Barnett? Barnett a primit pachetul fatal pentru că plănuia să se căsătorească cu o fată cu care asasinul era hotărât să-l împiedice să se căsătorească. Pe lângă atâtea paralele între cele două cazuri, mai exista – Doamna Fielder-Flemming îşi dădu pe spate pălăria nesupusă, punând-o într-un unghi şi mai puţin decorativ, şi privi în jurul mesei cu aerul unuia dintre primii creştini care încercau puterea ochiului omenesc asupra unui grup de lei îndoielnic intimidaţi – *mai exista şi o alta?*

De data aceasta, doamna Fielder-Flemming fu răsplătită cu mai multe exclamaţii zgomotoase. Aceea a lui sir Charles fu cea mai zgomotoasă, o exclamaţie de indignare şi ultragiu, apropiindu-se periculos de o reacţie violentă. Domnul Chitterwick scoase o exclamaţie de teamă, ca şi cum i-ar fi fost frică să nu fie rănit fizic de schimbul de priviri tăioase dintre sir Charles şi doamna Fielder-Flemming – ale celui dintâi clar ameninţătoare, ale doamnei exprimând, fără echivoc, sfidarea cu care răspundea acestei ameninţări.

Preşedintele exclamă şi el, întrebându-se ce trebuie să facă un Preşedinte dacă doi membri ai Cercului său, şi încă de sex opus, încep să se bată sub nasul lui.

Domnul Bradley uitase de el însuşi Era atât de extaziat încât lăsă să-i scape o exclamaţie de încântare. Doamna Fielder-Flemming arăta de parcă voia să dovedească la luptele cu tauri mai mari aptitudini decât el însuşi, dar domnul Bradley nu-i refuza această onoare, câtă vreme ea îl lăsa să stea în rândul spectatorilor. Nici în cursul celor mai îndrăzneţe porniri de toreador ale lui, n-ar fi avut domnul Bradley curajul să prezinte chiar pe fiica victimei sale ca însăşi cazul asasinatului. Putea, într-adevăr, această magnifică femeie să aducă asemenea argumente încât să demonstreze o idee atât de picantă? Şi ce-ar fi, dacă, până la urmă, ar reieşi că este adevărat? La urma urmei, un asemenea lucru era foarte posibil. Asasinate au fost comise de dragul unor femei frumoase destul de des şi mai înainte; atunci de ce nu şi de dragul frumoasei fiice a unui hodorog pompos? Ar fi extraordinar!

Până la urmă, şi doamnei Fielder-Flemming i se tăie respiraţia, pentru ea însăşi.

Numai Alicia Dammers rămase netulburată, cu faţa luminată numai de un interes intelectual pentru evoluţia disputei dintre colegii ei, hotărât impersonală.

Trebuia să tragi concluzia că pentru domnişoara Dammers era lipsit de importanţă dacă propria ei mamă era implicată într-un asasinat, câtă vreme amestecul ei în acesta oferea posibilităţi de ascuţire a spiritului şi stimulare a inteligenţei. Fără să recunoască o clipă că un element personal fusese introdus în investigaţiile Cercului, ea reuşea totuşi să emane ideea că sir Charles trebuia, în orice caz, să fie încântat, la modul detaşat, că fiica lui ar fi putut fi în stare de o asemenea acţiune.

Sir Charles, totuşi, era departe de a fi încântat. Judecând după venele umflate de pe fruntea lui era clar că ceva sta gata să facă explozie în el, în câteva fracţiuni de secundă.

Doamna Fielder-Flemming, surescitată dar hotărâtă, sări să prevină dezlănţuirea.

— Am căzut de acord că aici nu se aplică legea împotriva calomniei, ţipă ea cu o voce piţigăiată de tulburare. Pentru noi nu există personalităţi. Dacă iese la iveală numele uneia dintre cunoştinţele noastre personale, îl rostim tot atât de răspicat în legătură cu orice, ca şi pe al unui străin. Acesta este acordul definitiv pe care l-am stabilit aseară, nu-i aşa, domnule Preşedinte? Noi trebuie să facem ceea ce credem că este datoria noastră faţă de societate, neluând în seamă nici un considerent personal.

Inima lui Roger fu străpunsă, pentru o clipă, de un fior de spaimă. Nu dorea ca splendidul său Cerc să sară în aer, transformându-se în praf şi pulbere fără putinţa de a mai fi reunit vreodată. Şi, deşi nu putea să nu admire temeritatea dezlănţuită a doamnei Fielder-Flemming, el nu putea face mai mult, atunci când era vorba de sir Charles, decât s-o invidieze pentru că el însuşi n-o avea. Pe de altă parte, fără îndoială, dreptatea era de partea acesteia şi ce altceva putea face un Preşedinte decât să dea dreptate cui i se cuvenea?

— Absolut corect, doamnă Fielder-Flemming, trebui el să admită, sperând că glasul îi era tot atât de sigur pe cât ar fi dorit.

Un moment, o flacără albastră, emanând din ochii lui sir Charles, îl învălui ameninţător. Apoi, când doamna Fielder-Flemming, evident încurajată de acest sprijin oficial, îşi ridică din nou bomba, jetul de foc fu din nou proiectat spre ea. Roger, urmărindu-i pe amândoi înspăimântat, nu se putea abţine să reflecteze că flăcările albastre sunt lucruri care n-ar trebui niciodată îndreptate spre bombe.

Doamna Fielder-Flemming făcea eschibiţii spectaculoase cu bomba ei. Deşi adesea părea pe punctul de a-i scăpa printre degete, totuşi nici nu cădea, nici nu exploda.

— Atunci, foarte bine! Am să merg mai departe. Găsisem pe al doilea membru al Triunghiului meu. Continuând analogia cu asasinatul Barnett cine putea fi al treilea? Evident, avându-l pe Molineux prototip, acesta putea fi numai o persoană hotărâtă să împiedice cu orice preţ căsătoria primului membru cu cel de-al doilea.

Până aici, după cum aţi remarcat, nu sunt în discordanţă cu concluziile expuse nouă aseară de sir Charles, deşi metoda prin care le-a obţinut a fost poate oarecum diferită. Şi el ne-a vorbit de un Triunghi, fără să-l definească în mod expres ca atare (poate chiar fără să-l fi remarcat ca atare). Şi primii doi membri ai Triunghiului lui sunt exact aceiaşi dintr-al meu.

Aici, doamna Fielder-Flemming se opri pentru a răspunde flăcării ameninţătoare izvorâte din ochii lui sir Charles, cu o privire care îl provoca sfidător să o contrazică. Dar, cum nu făcuse altceva decât să afirme pur şi simplu un fapt pe care sir Charles nu-l putea respinge fără să fie nevoie să se explice – că el nu vrusese să spună ceea ce spusese în seara precedentă – provocarea rămase fără răspuns. Flacăra ameninţătoare, de asemenea, diminuă. Dar, cu toate acestea (reieşea clar din expresia întipărită pe faţa lui sir Charles), un Triunghi, identificat prin orice alt nume, n-ar suna aşa de trivial.

— Când este însă vorba de al treilea membru, continuă doamna Fielder-Flemming, cu fermitate sporită în glas, părerile noastre sunt diferite. Sir Charles ne-a sugerat pe lady Pennefather. Eu nu am plăcerea s-o cunosc pe lady Pennefather dar domnişoara Dammers, care o cunoaşte bine, îmi spune că toate aprecierile făcute de sir Charles în legătură cu caracterul ei sunt absolut greşite. Nu este nici meschină, hrăpăreaţă sau lacomă şi nici, oricum ne-am imagina lucrurile, capabilă de faptele îngrozitoare pe care sir Charles, poate întrucâtva pripit, i ie-a atribuit. Lady Pennefather, am înţeles, este o femeie deosebit de cumsecade, blândă şi bună la suflet; cu concepţii oarecum liberale, ceea ce însă nu o face mai rea, ci, dimpotrivă, chiar mult mai bună, după părerea unora dintre noi.

Doamna Fielder-Flemming lăsa să se înţeleagă că era nu numai tolerantă faţă de unele mici imoralităţi nevătămătoare, ci chiar realmente dispusă să aibă o atitudine de mamă înţelegătoare faţă de oricare dintre cazurile de manifestare a acestora. Într-adevăr, făcea uneori mari eforturi pentru a propaga această impresie printre prietenii ei. Din nefericire, aceştia persistau în a-şi aduce aminte că ea refuzase să mai aibă de-a face cu o nepoată, de îndată ce aceasta din urmă, aflând că bărbatul ei, om de vârstă mijlocie, ţinea, pentru motive de comoditate, câte o amantă în fiecare dintre cele patru colţuri ale Angliei şi, pentru siguranţă, şi una în Scoţia, îşi găsise şi ea un tânăr cu care, îndrăgostită până peste cap, fugise de acasă.

— Tot aşa cum mă deosebesc de sir Charles în privinţa identităţii celei de-a treia persoane din triunghi, merse mai departe doamna Fielder-Flemming, ignorând fericită memoria prietenilor ei, la fel mă deosebesc de dânsul şi prin mijloacele de stabilire a acestei identităţi. Avem puncte de vedere total diferite cu privire la însăşi esenţa problemei – motivul. Sir Charles a vrut să ne facă să gândim că prin comiterea (sau, mai degrabă, tentativa) acestui omor s-a urmărit un câştig material. Sunt convinsă că adevăratul motiv a fost, în orice caz, mai

puţin ignobil. Asasinatul, am fost învăţaţi, nu poate fi niciodată realmente justificat; sunt totuşi situaţii când el se găseşte periculos de aproape de o justificare. După părerea mea, cazul discutat de noi este unul dintre acestea.

Cheia pentru identificarea celei de-a treia persoane trebuie căutată chiar în caracterul lui sir Eustace. Să-l studiem puţin. Nefiind constrânşi de considerente de calomnie, putem spune de la bun început că, din anumite puncte de vedere, sir Eustace este un om absolut indezirabil pentru societate. Din punctul de vedere al unui tânăr – ca să luăm un exemplu – care iubeşte o fată, sir Eustace trebuie să fie ultimul om pe care tânărul ar dori să-l cunoască fata respectivă. El este nu numai imoral, ci şi lipsit de scuze pentru imoralitatea lui, ceea ce este mult mai grav. Este o lichea şi, în acelaşi timp, unul care aruncă banii pe fereastră, lipsit de onoare şi scrupule în ceea ce priveşte femeile şi, mai mult, un om care a transformat într-o nenorocire căsătoria cu o femeie fermecătoare, cu vederi mai mult decât liberale în privinţa obişnuitelor aventuri şi inconsecvenţe masculine. Perspectiva căsătoriei cu sir Eustace Pennefather este, pentru orice fată, o tragedie.

Iar perspectiva căsătoriei lui cu o fată iubită de un om din tot sufletul, intonă solemn doamna Fielder-Flemming, este, din punctul de vedere al acelui om, absolut intolerabilă. Şi un om care este om, adăugă congestionată, nu tolerează ceva intolerabil.

Doamna Fielder-Flemming făcu apoi o pauză pentru a sublinia semnificaţia profundă a celor spuse.

— Cortina, actul întâi, comentă în şoaptă domnul Bradley, adresându-se domnului Ambrose Chitterwick.

Domnul Chitterwick zâmbi nervos.

CAPITOLUL VIII

Sir Charles profită de avantajul obişnuit al primului antract pentru a se ridica de pe scaun. Ca mulţi dintre noi în ziua de azi, când veni timpul primului antract (dacă, bineînţeles, nu este vorba de o piesă a doamnei Fielder-Flemming), el simţi, aproape fizic, că nu se mai poate stăpâni.

— Domnule preşedinte, tună el, trebuie să limpezim un lucru. Vrea doamna Fielder-Flemming să aducă acuzaţia absurdă că un prieten al fiicei mele este răspunzător pentru această crimă, sau nu?

Preşedintele se uită neajutorat la muntele de om care se ridica ameninţător deasupra lui şi avu un moment dorinţa să fie orice în afară de Preşedinte.

— Realmente, nu ştiu, sir Charles, mărturisi el, nearătând nici curajul cerut de funcţie şi nespunând nici adevărul.

Doamna Fielder-Flemming îşi recăpătase între timp răsuflarea şi putea din nou să susţină ea însăşi asaltul.

— Eu n-am acuzat încă o persoană anume de crimă, sir Charles, spuse cu o demnitate glacială, al cărui efect nu era stricat decât de faptul că pălăria, care, se părea, participase la emoţiile stăpânei, era acum turtită anapoda pe urechea stângă. Până aici, nu am făcut altceva decât să dezvolt o teză.

Domnului Bradley, sir Charles i-ar fi ripostat, cu dispreţul Johnsonian pentru lipsa de francheţe: „La dracu cu teza dumneavoastră, domnule!” Stânjenit însă de puerilităţile convenţiei sociale civilizate cu privire la politeţea raporturilor dintre sexe, el nu putu decât să înceapă din nou să arunce flăcări albastre prin ochi.

Cu lipsa de onestitate specifică sexului ei, doamna Fielder-Flemming profită de acest handicap.

— Şi, adăugă ea înţepată, n-am terminat încă.

Sir Charles se aşeză – alegoria perfectă. Dar în timp ce se aşeza mormăi înciudat în barbă.

Domnul Bradley îşi reţinu un impuls de a-l bate pe spate pe domnul Chitterwick şi de a-l lovi apoi sub bărbie.

Cu o seninătate prea naturală ca să fie întru totul artificială, doamna Fielder-Flemming procedă la încheierea antractului şi la ridicarea cortinei pentru actul al doilea.

— Prezentându-vă modul de identificare a celui de-al treilea membru al Triunghiului a cărui existenţă am prezis-o – cu alte cuvinte, a asasinului – voi merge mai departe spre a vă arăta probele reale şi cum acestea sprijină concluziile mele. Am spus „sprijină"? Voiam să spun, le confirmă dincolo de orice îndoială.

— Dar care sunt concluziile dumneavoastră, doamnă Fielder-Flemming? întrebă politicos Bradley. Nu le-aţi definit încă. Aţi sugerat numai că asasinul era un rival al lui sir Eustace la mâna domnişoarei Wildman.

— Exact, îl aprobă Alicia Dammers. Chiar dacă nu vrei încă să ne spui numele omului, Mabel, n-ai putea să prezinţi şi să încadrezi lucrurile mai limpede? Domnişoara Dammers nu gusta neclaritatea. Îi aducea aminte de neglijenţă şi dezordine, care îi repugnau mai mult decât orice pe lume. În plus, era realmente extrem de interesată să afle asupra cui arunca vina doamna Fielder-Flemming. Ea ştia că Mabel putea să arate ca un specimen de ţicnită, să vorbească precum un alt specimen şi să se comporte ca un al treilea; şi totuşi, în realitate, nu era de loc o ţicnită.

Mabel însă era hotărâtă să fie modestă.

— Mă tem că nu pot încă. Pentru anumite motive, doresc să aduc mai întâi toate dovezile. Cred că, mai târziu, o să înţelegeţi de ce.

— Foarte bine, oftă domnişoara Dammers. Dar hai să ne ferim de atmosfera de roman poliţist. Tot ce dorim este să rezolvăm acest caz dificil, nu să ne mistificăm unul pe celălalt.

— Am motivele mele, Alicia, se încruntă doamna Fielder-Flemming, făcând un efort vizibil să-şi adune gândurile. Unde ajunsesem? A, da, probele. Ei bine, acestea sunt foarte interesante. Am reuşit să descopăr două probe hotărâtoare pe care nu le-a pomenit nimeni până acum.

Prima este că sir Eustace nu era îndrăgostit de – Doamna Fielder-Flemming ezită – domnişoara Wildman, de loc. El intenţiona să se însoare cu ea numai pentru banii ei, sau, mai degrabă, pentru ceea ce spera să obţină din banii tatălui ei. Sper, Sir Charles, adăugă doamna Fielder-Flemming, glacială, că nu veţi considera că vă calomniez, dacă fac aluzie la faptul că sunteţi un om excesiv de bogat. Acesta este un factor deosebit de important pentru teoria mea.

Sir Charles îşi înclină capul masiv, impozant.

— Nu poate fi vorba de calomnie. Ci, pur şi simplu, de gust, ceea ce nu este de competenţa mea profesională. Mă tem că ar fi o pierdere inutilă de timp să încerc să vă dau consultaţii în această chestiune.

— Asta-i foarte interesant, doamnă Fielder-Flemming, interveni grăbit Roger pentru a pune capăt acestui schimb de „amabilităţi”. Cum aţi descoperit?

— De la valetul lui sir Eustace, domnule Sheringham, replică doamna Fielder-Flemming, nu fără mândrie. L-am interogat. Sir Eustace nu făcea un secret din asta. Se pare că are mare încredere în valetul său. El spera, după cât se pare, să-şi poată plăti datoriile, să cumpere unul sau doi cai de curse, să-şi achite obligaţiile legale faţă de actuala lady Pennefather şi, în general, s-o ia de la capăt cu viaţa de desfrâu. Îi promisese lui Barker (aşa se numeşte valetul) să-i dea un cadou de o sută de lire sterline în ziua în care el „o va duce pe gâsculiţă la altar” – astea-s propriile lui cuvinte. Îmi pare rău că vă rănesc simţămintele, sir Charles, dar eu mă ocup de fapte, şi simţămintele trebuie să fie date la o parte când e vorba de fapte. Cu zece lire am cumpărat toate informaţiile dorite. De altfel, informaţii remarcabile.

Se uită în jur triumfătoare.

— Nu consideraţi, poate, îndrăzni domnul Chitterwick, având aerul că-şi cere scuze, că informaţiile provenind de la o sursă atât de coruptă ar putea să nu fie totalmente sigure? sursa pare să fie foarte coruptă. Ştiţi, eu nu cred că servitorul meu m-ar vinde pentru o bancnotă de zece lire.

— La aşa stăpân, aşa slugă, ripostă scurt doamna Fielder-Flemming. Informaţiile lui sunt perfect sigure. Am avut ocazia să verific aproape tot ce mi-a spus, aşa încât pot, în mod justificat, crede că şi restul este corect.

Aş vrea să vă relatez şi altceva din viaţa personală a lui sir Eustace. Nu e prea plăcut, dar este foarte, foarte semnificativ. El a încercat să o seducă pe domnişoara Wildman într-o cameră separată la restaurantul Pug-Dog (acest lucru, de exemplu, l-am verificat mai târziu), evident, pentru a face mai sigură căsătoria pe care o dorea. (Din nou vă rog să mă iertaţi, sir Charles, dar aceste fapte trebuie dezvăluite). E nevoie însă să completez imediat că încercarea n-a avut succes. În seara aceea, sir Eustace a remarcat (în faţa valetului său): „Poţi să duci o gâsculiţă la altar, dar n-o poţi îmbăta”. Aceasta, cred, că arată mai bine decât vorbele mele ce fel de creatură era sir Eustace Pennefather. Vă arată, de asemenea, cât de covârşitor de puternic era motivul că omul care iubea cu adevărat pe fată să dorească să o ferească pentru totdeauna de atingerea unei asemenea brute.

Şi cu asta ajung la a doua probă a dosarului meu. Aceasta este, de fapt, piatra fundamentală a întregii structuri, baza care făcea necesar (după părerea asasinului) omorul şi, în acelaşi timp, baza pe care eu însumi am reconstruit întreaga crimă. Domnişoara Wildman era disperată, nebuneşte, irevocabil îndrăgostită de sir Eustace Pennefather.

Având ca profesie arta obţinerii de efecte dramatice, doamna Fielder-Flemming tăcu câteva clipe pentru a da posibilitatea ca semnificaţia celor relatate de ea să pătrundă adânc în mintea şi sufletul auditoriului. Dar sir Charles era

mult prea personal implicat pentru a se putea interesa de semnificaţii.

— Este permis să se afle cum aţi descoperit *asta,* doamnă? O întrebă el sarcastic. De la camerista fiicei mele?

— De la camerista fiicei dumneavoastră, răspunse cu dulceaţă în glas doamna Fielder-Flemming. Detectarea, descopăr, este o distracţie costisitoare, dar nu trebuie să ne pară rău de banii cheltuiţi pentru o cauză bună.

Roger oftă. Era clar că, chiar dacă acest copil nenorocos inventat de el nu va muri de o moarte dureroasă, Cercul (dacă nu va ajunge deja complet pătrat) va rămâne fie fără doamna Fielder-Flemming, fie fără sir Charles Wildman; şi el ştia care dintre cei doi n-o să mai vină. Păcat. Sir Charles, pe lângă faptul că era o asemenea valoare din punct de vedere profesional, era, în afară de domnul Chitterwick, singurul catalizator al elementului literar ce constituia restul Cercului; şi Roger, care în tinereţe luase parte la câteva reuniuni literare, era sigur că nu va putea face faţă unui grup compus numai din oameni ce trăiesc din scris.

În plus, doamna Fielder-Flemming cam depăşise măsura în privinţa bătrânului. La urma urmei, era vorba despre fiica lui.

— Acum, am stabilit, continuă doamna Fielder-Flemming, că motivul de a-l suprima pe sir Eustace, pe care-l avea omul suspectat de mine, era covârşitor. De fapt, suprimarea trebuie să-i fi apărut acestuia ca singura ieşire dintr-o situaţie intolerabilă. Urmează să arăt legătura dintre el şi cele câteva elemente lăsate nouă de asasinul anonim.

Când inspectorul-şef ne-a permis să examinăm scrisoarea falsificată a firmei *Mason şi Fii*, eu am examinat-o îndeaproape, deoarece mă pricep oarecum la maşinile de scris. Scrisoarea respectivă fusese scrisă la o maşină Hamilton. Omul pe care-l am în minte are o maşină de scris Hamilton la biroul său. Aţi putea spune că ar putea fi numai o coincidenţă. Hamilton fiind o maşină de scris foarte răspândită. S-ar putea; dar, dacă aduni mai multe coincidenţe care se leagă între ele, ele încetează a mai fi coincidenţe şi devin certitudini.

La fel stau lucrurile cu următoarea coincidenţă – referitoare la hârtia de scris a firmei Mason. Între acest om şi firma *Mason şi Fii* există o legătură bine definită. Acum trei ani, cum poate vă amintiţi, firma a avut un mare proces. Nu-mi amintesc detaliile, dar cred că intentase o acţiune împotriva unei firme rivale. Poate vă amintiţi, sir Charles?

Sir Charles confirmă din cap, fără bunăvoinţă, ca şi cum n-ar fi fost dispus să-şi ajute adversara nici cu această informaţie lipsită de importanţă.

— Sigur că da, spuse el sec. Un proces împotriva firmei *Fearnley Chocolate Co.* pentru încălcarea dreptului de autor în materie de reclamă. Eu am fost avocatul firmei *Mason şi Fii.*

— Vă mulţumesc. Da, tot aşa gândeam şi eu. Foarte bine, deci. Acest om a avut o legătură chiar cu acel proces. El ajuta firma Mason din punct de vedere

legal. El trebuie să fi intrat şi ieşit adesea din birourile lor. Ocazii de a intra în posesia unei coli din hârtia de scris a firmei a avut nenumărate. Şanse de a avea o asemenea hârtie după trei ani, de asemenea. Hârtia avea marginile îngălbenite; trebuie să fi fost veche de trei ani. Avea o ştersătură. În acel loc, sugerez eu, cu trei ani în urmă fusese scrisă în birourile Mason o notă în legătură cu procesul. Este evident. Toate se potrivesc.

Vine apoi chestiunea ştampilei poştale. Sunt de acord cu sir Charles că putem fi convinşi că asasinul, oricât ar fi fost de viclean şi dornic să-şi fabrice un alibi, nu ar fi încredinţat expedierea pachetului fatal nimănui altcuiva. În afară de un complice, pe care, sunt sigură, îl putem exclude. Ar fi fost prea periculos; numele lui sir Eustace Pennefather cu greu ar fi putut rămâne neobservat şi, mai târziu, legătura ar fi fost stabilită cu uşurinţă. Asasinul, absolut convins (ca toţi asasinii dintotdeauna) că bănuiala nu va cădea niciodată asupra lui, îşi asumă riscul unui posibil alibi şi pune singur la poştă pachetul. Ca urmare, este recomandabil, pentru a încheia acuzaţia împotriva lui, să facem o legătură între acest om şi împrejurimile străzii Southampton, între orele opt treizeci şi nouă treizeci ale serii respective.

Surprinzător, am găsit că această sarcină, pe care o credeam cea mai dificilă, era cea mai uşoară din toate. Omul pe care-l am în minte a participat într-adevăr în acea seară la o masă de aniversare la Hotel Cecil, o reuniune, mai exact, a unor vechi colegi de şcoală. Hotel Cecil, nu e nevoie să vă reamintesc, se află în imediata vecinătate a străzii Southampton, unde se găseşte cel mai apropiat oficiu poştal. Ce putea fi mai uşor decât să se strecoare afară pentru cele cinci minute de care avea nevoie şi să se întoarcă înapoi aproape înainte ca vecinii săi să-i remarce lipsa?

— Într-adevăr, ce? murmură absorbit domnul Bradley.

— Trebuie să mai precizez două puncte finale. Vă reamintiţi că, atrăgându-vă atenţia asupra asemănării dintre acest caz şi afacerea Molineux, am remarcat că această similitudine este mai mult decât surprinzătoare, este semnificativă. Voi explica ce vreau să spun prin asta. Vreau să spun că similitudinea este mult prea mare pentru a fi o coincidenţă. Cazul nostru este o *copie* deliberată a celuilalt. Şi, dacă aşa stau lucrurile, concluzia este una singură: acest asasinat este opera unui cunoscător al istoriei criminale – a unui criminalist. Şi omul la care mă gândesc *este* un criminalist.

Ultimul punct se referă la anunţul din presă care infirma zvonul privitor la logodna dintre sir Eustace Pennefather şi domnişoara Wildman. Am aflat de la valetul lui sir Eustace că nu acesta a publicat anunţul. Nici domnişoara Wildman. Pe sir Eustace anunţul l-a înfuriat. Fusese publicat, din proprie iniţiativă, fără consultarea celor doi, de omul pe care îl acuz de comiterea acestei crime.

Domnul Bradley dădu, o clipă, curs liber curiozităţii.

— Şi nitrobenzenul? Aţi stabilit cum şi l-a procurat omul dumneavoastră?

— Acesta este unul dintre puţinele puncte asupra cărora sunt de acord cu sir Charles. Nu găsesc de loc necesar, sau posibil, să fac o legătură între el şi o marfă atât de obişnuită, care poate fi cumpărată oriunde, fără dificultăţi şi fără să trezească bănuieli.

Doamna Fielder-Flemming făcea eforturi vizibile pentru a se stăpâni. Cuvintele ei, atât de calme şi asemănătoare tonului magistraţilor când sunt citite, fuseseră şi până atunci rostite cu un extenuant efort de a le impune o notă de expunere judecătorească. Dar cu fiecare frază, efortul devenise, evident, din ce în ce mai greu. Doamna Fielder-Flemming era, clar, atât de surescitată încât se părea că numai câteva fraze în plus i-ar fi provocat sufocarea, deşi celor de faţă o asemenea intensitate a sentimentelor le apărea întrucâtva inutilă. Se apropia de final, desigur, dar şi asta era o explicaţie foarte nesatisfăcătoare pentru o faţă atât de congestionată şi pentru o pălărie care-i ajunsese acum la ceafă, unde tremura agitată, cuprinsă de compasiune pentru stăpâna ei.

— Asta-i tot, încheie ea brusc. Consider că am demonstrat teoria mea. Acest om este asasinul.

Se aşternu o linişte completă.

— Ei, bine? spuse Alicia Dammers nerăbdătoare. Cine anume?

Sir Charles, care o urmărise pe oratoare din ce în ce mai încruntat, trânti ameninţător cu pumnul în masă.

— Exact, mârâi el. Spuneţi odată lucrurilor pe nume! Împotriva cui sunt îndreptate aceste insinuări ridicole, doamnă? se înţelegea că sir Charles nu era de acord cu concluziile doamnei, înainte chiar de a şti care sunt acestea.

— Acuzaţii, sir Charles, îl corectă, ţipând gâtuită de surescitare, doamna Fielder-Flemming. Dumneata – dumneata pretinzi că nu ştii?

— Într-adevăr, madam, ripostă cu monumentală demnitate sir Charles, mă tem că n-am idee.

Şi atunci doamna Fielder-Flemming deveni regretabil de dramatică. Ridicându-se încet în picioare ca o regină dintr-o tragedie (cu deosebire că reginele din tragedii nu-şi poartă pălăriile tremurând la ceafă şi dacă feţele li se congestionează devenind strălucitor de purpurii din cauza emoţiei, ele şi le acoperă cu cosmetice adecvate), ignorând zgomotul înăbuşit, imperceptibil cu care se răsturnase pe podea scaunul pe care şedea, indicând cu un deget cuprins de agitaţie de-a curmezişul mesei, îl înfrunta pe sir Charles cu fiecare centimetru al trupului ei bondoc.

— Dumneata! ţipă ascuţit doamna Fielder-Flemming. Dumneata eşti omul! Degetul ei întins zvâcni ca o panglică atinsă de elicea unui ventilator. Semnul lui Cain îţi este scris pe frunte! Asasinule!

În tăcerea impregnată de oroare ce se aşternu, domnul Bradley se încleşta în delir de braţul domnului Chitterwick.

Sir Charles reuşi să-şi refacă glasul, pierdut pentru o clipă.

— Femeia e nebună, izbuti el să rostească.

Văzând că n-a fost împuşcată pe loc şi nici aruncată în aer de fulgerul albastru al ochilor lui sir Charles, posibilităţi de care se pare că se temuse, doamna Fielder-Flemming, ceva mai puţin isterică, trecu la amplificarea acuzaţiei.

— Nu, nu sunt nebună, sir Charles; sunt foarte, foarte sănătoasă. Îţi iubeai fiica cu dragostea îndoită pe care un om ce şi-a pierdut soţia o simte pentru singura fiinţă feminină ce i-a rămas. Te considerai îndreptăţit să mergi oricât de departe pentru a o împiedica să cadă în mâinile lui sir Eustace Pennefather – pentru a împiedica exploatarea tinereţii, inocenţei şi bunei ei credinţe de către o asemenea secătură.

Pe baza propriilor dumitale vorbe, eu te condamn. Ne-ai spus că nu este nevoie să relatezi tot ce s-a întâmplat în cursul întâlnirii pe care ai avut-o cu sir Eustace Pennefather. Nu! Pentru că atunci trebuia să dai la iveală faptul că l-ai informat că mai repede îl omori cu propriile dumitale mâini decât să-ţi vezi fiica măritată cu el. Şi, într-adevăr, când lucrurile au atins un stadiu – dată fiind pasiunea şi îndârjirea sărmanei fete şi hotărârea lui sir Eustace de a profita de firea ei – când nu-ţi mai rămânea alt mijloc de a împiedica dezastrul în afară de actul suprem, nu ai dat înapoi de la a-ţi folosi mâinile Sir Charles Wildman, Dumnezeu să te judece, pentru că eu nu pot. Respirând greu, doamna Fielder-Flemming îşi ridică scaunul răsturnat şi se aşeză pe el.

— Hm, sir Charles, remarcă domnul Bradley, a cărui expiraţie reţinută ameninţa să-i desfacă cusăturile vestei, hm, nu m-aş fi aşteptat la aşa ceva din partea dumitale. Asasinat! Prea de tot, zău, prea de tot.

De data aceasta, sir Charles nu acordă nici o atenţie credinciosului său tăun. Este îndoielnic chiar dacă l-a auzit. Acum, când îşi dădea în sfârşit seama că doamna Fielder-Flemming îşi formulase cu toată seriozitatea acuzaţiile şi nu fusese victima unui atac trecător de nebunie, respiraţia lui ajunsese alarmant de tumultuoasă, aidoma celei a domnului Bradley. Faţa lui, împurpurându-se pe măsură ce a doamnei Fielder-Flemming revenea la normal, căpătase aspectul broaştei din fabulă care n-a ştiut momentul când, continuând să se umfle, va exploda. Roger, pe care izbucnirea doamnei Fielder-Flemming îl zăpăcise într-un asemenea hal încât momentan nu sesizase întreaga gravitate a celor spuse, începu să se alarmeze pentru situaţia bătrânului.

Dar sir Charles găsi la timp supapa de siguranţă a oratoriei.

— Domnule preşedinte, explodă el prin supapă, dacă nu este potrivit să consider cele spuse de această doamnă drept o glumă – chiar dacă o glumă de cel mai prost gust cu putinţă – trebuie cumva să iau în serios toate aceste tâmpenii absurde?

Roger aruncă o privire spre doamna Fielder-Flemming, a cărei faţă arăta acum ca o masă de granit, şi înghiţi o gură de aer. Totuşi, oricât ar fi calificat-o sir Charles de absurdă, adversara lui făcuse o demonstraţie, şi nu una inconsistentă

şi neargumentată.

— Cred, spuse el, cât mai prudent cu putinţă, că dacă era altcineva în discuţie şi nu dumneavoastră, sir Charles, aţi fi fost de acord că o acuzaţie de acest fel, când este susţinută cu argumente reale, trebuie să fie luată în serios, cel puţin în măsura în care este nevoie să fie respinsă.

Sir Charles pufni pe nas, iar doamna Fielder-Flemming clătină de câteva ori din cap, cu vehemenţă.

— Dacă respingerea este posibilă, observă domnul Bradley. Dar trebuie să admit că, personal, am fost impresionat. Mi se pare că doamna Fielder-Flemming a reuşit să-şi susţină teoria. Doriţi să mă duc să dau telefon la poliţie, domnule Preşedinte? Vorbea cu aerul unui om conştiincios şi serios, gata să-şi facă datoria de cetăţean, oricât ar fi de dezagreabilă.

Sir Charles îi aruncă o privire încărcată de ameninţări, dar, încă o dată, păru că-şi pierde glasul.

— Nu încă, spuse moale Roger. Nu am auzit încă răspunsul lui sir Charles.

— În sfârşit, bănuiesc că putem să-l auzim, spuse concesiv domnul Bradley.

Cinci perechi de ochi se aţintiră asupra lui sir Charles, cinci perechi de ochi îl fixară cu încordare.

Dar sir Charles, luptându-se din răsputeri cu sine însuşi, continua să tacă.

— Aşa cum mă aşteptam, murmură domnul Bradley. Nu există posibilităţi de apărare. Chiar şi sir Charles, care a scăpat în ultimul moment de la spânzurătoare atâţia asasini, nu poate găsi nimic de spus într-un caz atât de evident. E foarte trist.

După privirea cu care îl străpunse pe cel care-l tortura se putea deduce că sir Charles ar fi putut găsi foarte multe de spus dacă ar fi fost numai ei doi, singuri. Aşa cum stăteau lucrurile însă, nu putea decât să clocotească în el.

— Domnule Preşedinte, spuse Alicia Dammers cu obişnuitul ei spirit de iniţiativă, am de făcut o propunere. Sir Charles pare să confirme prin tăcerea sa că este vinovat şi domnul Bradley, ca bun cetăţean, doreşte să-l dea pe mâna poliţiei.

— Ascultaţi, ascultaţi! observă bunul cetăţean.

— Personal, mie mi-ar părea rău să fac asta. Cred că sunt multe de spus în favoarea lui sir Charles. Asasinatul, se spune, este invariabil anti-social. Dar este oare aşa? sunt de părere că intenţia lui sir Charles de a scăpa omenirea (şi, întâmplător, pe propria lui fiică) de sir Eustace Pennefather, poate fi considerată ca un important serviciu adus societăţii. Că intenţia lui a dat greş şi o persoană inocentă a căzut victimă, este un fapt lipsit de semnificaţie. Chiar doamna Fielder-Flemming părea să stea la îndoială dacă sir Charles trebuie să fie condamnat – un juriu ar face-o în mod sigur – deşi ea a adăugat că nu se simte competentă să-l judece.

Eu sunt de altă părere. Fiind o persoană de o inteligenţă, sper, normală, mă

simt competentă să-l judec. Şi consider că noi, toţi cinci, suntem competenţi să-l judecăm. De aceea, sugerez să-l judecăm noi înşine. Doamna Fielder-Flemming ar putea juca rolul procurorului; cineva (propun pe domnul Bradley) l-ar putea apăra; şi toţi cinci constituim un juriu care va decide prin vot majoritar împotriva, sau pentru sir Charles. Vom respecta rezultatul votului şi, dacă îi este potrivnic, trimitem după poliţie; dacă îi este favorabil, ne angajăm să nu suflăm un cuvânt despre vina lui în afara acestei încăperi. Pot supune această propunere aprecierii Cercului? Roger îi răspunse cu un surâs dezaprobator. Ştia precis că domnişoara Dammers nu credea în vina lui sir Charles, cum nici el nu credea şi înţelegea că ea voia să-l necăjească pe eminentul avocat; cu un pic de cruzime, dar, fără îndoială, gândea că-i va prinde bine.

Domnişoara Dammers pretinsese totdeauna că ea lua în consideraţie şi reversul monedei şi că, deci, este de părere că e foarte bine ca uneori pisica să fie hăituită de şoarece; ca urmare, pesemne, gândea că e foarte salutar pentru un om care urmărise în justiţie pe alţi oameni pentru crime de omucidere să se găsească şi el o dată în situaţia de a face faţă unei acuzaţii atât de îngrozitoare. Domnul Bradley, pe de altă parte, deşi, evident, nici el nu credea că sir Charles era asasinul, îşi bătea joc de el, nu din convingere, ci pentru că numai aşa putea să se răzbune pe sir Charles pentru succesul obţinut de acesta în viaţă, succes care pentru domnul Bradley nu mai părea posibil.

Nici domnul Chitterwick, gândea Roger, nu credea serios în posibilitatea ca sir Charles să fie vinovat, deşi el continua să se arate încă atât de alarmat de temeritatea doamnei Fielder-Flemming de a face o asemenea sugestie, încât nu era întru totul posibil să-ţi dai seama ce crede de fapt. Roger era aproape sigur că nimeni nu se îndoia, în realitate, de inocenţa lui sir Charles, cu excepţia doamnei Fielder-Flemming – şi, poate, după înfăţişarea pe care o avea, a lui sir Charles însuşi. Aşa cum declarase acest gentleman ultragiat, o asemenea idee, cântărită la rece, era în mod clar cea mai absurdă tâmpenie: sir Charles nu putea fi vinovat, pentru că – ei bine, pentru că el era sir Charles şi pentru că asemenea lucruri nu se întâmplă şi pentru că era evident că el nu poate fi vinovat.

Pe de altă parte însă, doamna Fielder-Flemming dovedise cu multă acurateţe că era vinovat. Iar sir Charles nici măcar nu încercase încă să demonstreze că nu era aşa.

Nu pentru prima dată, Roger dori, foarte sincer, ca scaunul prezidenţial să fi fost ocupat de oricine altcineva, în afară de el.

— Mă gândesc, repetă el, că, înainte de a face orice pas, trebuie să auzim ce are de spus sir Charles. Sunt sigur, spuse preşedintele amabil, amintindu-şi fraza potrivită, că dânsul va da un răspuns complet tuturor acuzaţiilor. Apoi, rămase în aşteptare, uitându-se la sir Charles.

Sir Charles părea că ieşise întrucâtva din norul de furie care-l acoperise.

— Se aşteaptă într-adevăr de la mine să mă apăr împotriva acestei – acestei

isterii? lătră el. Foarte bine. Admit că sunt criminalist, ceea ce doamna Fielder-Flemming pare să considere condamnabil. Admit că am luat parte la o masă dată în acea seară la Hotel Cecil, ceea ce pare suficient pentru a mi se pune ştreangul de gât. Admit, de îndată ce viaţa mea personală a fost târâtă în public, în pofida bunului gust şi a decenţei, că mai degrabă l-aş fi strangulat pe sir Eustace cu propriile mele mâini, decât să-l văd căsătorit cu fiica mea.

Făcu o pauză şi îşi trecu pe frunte o mână obosită. Nu mai era formidabil, ci mai degrabă un bătrân năucit. Roger simţi o deosebită părere de rău pentru el. Dar doamna Fielder-Flemming îşi susţinuse acuzaţia prea bine, pentru a mai putea fi cruţat.

— Admit toate acestea, dar nici una nu constituie o dovadă cu atâta greutate încât să fie luată în seamă de un tribunal. Dacă doriţi să dovedesc că nu eu am trimis de fapt bomboanele acelea, ce-ar trebui să spun? Aş putea aduce pe cei doi vecini de masă, care ar putea jura că nu mi-am părăsit niciodată locul, până la… trebuie să fi fost ora zece. Pot dovedi cu alţi martori că fiica mea a consimţit, în urma insistenţelor mele, să abandoneze ideea căsătoriei cu sir Eustace şi a plecat de bunăvoie la nişte rude ale noastre în Devonshire, unde va rămâne o bucată de timp. Dar trebuie iar să admit că toate acestea s-au întâmplat după data expedierii bomboanelor.

Pe scurt, doamna Fielder-Flemming a reuşit, cu o remarcabilă abilitate, să asambleze un dosar aparent întemeiat împotriva mea, deşi se bazează pe o prezumţie greşită (îi atrag atenţia că avocaţii pledanţi nu intră şi ies din birourile clienţilor când vor, ci îi întâlnesc de obicei pe aceştia numai în prezenţa avocaţilor consultanţi, în biroul celor dintâi, fie în propriul lor birou) şi sunt gata să accept, dacă cei de faţă consideră recomandabil, că această chestiune să fie cercetată oficial. Mai mult, eu salut o asemenea investigaţie, deoarece numele meu a fost, în mod abuziv, ponegrit. Domnule Preşedinte, vă rog, în calitatea dumneavoastră de reprezentant al întregului Cerc, să întreprindeţi în acest sens orice acţiune pe care o credeţi potrivită.

Roger se angajă imediat pe drumul prudenţei.

— În ceea ce mă priveşte, sir Charles, eu sunt absolut sigur că raţionamentele doamnei Fielder-Flemming, deşi remarcabil de inteligente, au pornit, cum aţi spus şi dumneavoastră, de la o premiză greşită şi, într-adevăr, ca o chestiune de pură probabilitate, eu nu pot concepe un tată trimiţând bomboane otrăvite logodnicului prezumtiv al propriei, sale fiice. O clipă de gândire i-ar arăta că este practic inevitabil ca până la urmă bomboanele să-i fie oferite fiicei însăşi. Am părerea mea proprie despre acest asasinat, dar, chiar lăsând asta la o parte, nutresc convingerea că acuzaţia adusă lui sir Charles n-a fost cu adevărat dovedită.

— Domnule Preşedinte, îi taie vorba, aprinsă, doamna Fielder-Flemming, dumneavoastră puteţi spune ce vă place, dar în interesul…

— Sunt de acord cu dumneavoastră, domnule Preşedinte, o întrerupse tăios domnişoara Dammers. Este de necrezut că sir Charles ar fi putut trimite bomboanele acelea.

— Hm! opină domnul Bradley, căruia îi părea rău că i se strică plăcerea atât de repede.

— Ascultaţi, ascultaţi! spuse domnul Chitterwick, surprinzător de categoric.

— Pe de altă parte, continuă Roger, îmi dau bine seama că doamna Fielder-Flemming este îndreptăţită să pretindă investigaţia oficială cerută de sir Charles, nu mai puţin decât sir Charles însuşi, care este preocupat de onoarea numelui său. Şi sunt de acord cu sir Charles că dânsa a adus o acuzaţie, întemeiată la prima vedere, ceea ce face să fie demnă de a fi supusă unei cercetări. Dar ceea ce aş vrea să scot în evidenţă este faptul că, până acum, numai doi membri din şase au luat cuvântul şi nu este imposibil ca, după ce ne va fi venit la toţi rândul, să fie date la iveală asemenea teorii, încât cea pe care o discutăm acum ar putea (eu nu zic că aşa se *va* întâmpla, ci numai că s-ar putea) să devină cu totul nesemnificativă.

— Oho! murmură domnul Bradley, ce surpriză ne ascunde valorosul nostru Preşedinte?

— Ca urmare, propun în mod formal, conchise Roger, ignorând privirea acră ce i-o arunca doamna Fielder-Flemming, să lăsăm complet deoparte discutarea – în interiorul sau în afara acestei camere – a chestiunii referitoare la sir Charles, timp de o săptămână, cu începere de azi, când oricare dintre membrii care va dori va putea s-o reia pentru a se adopta o hotărâre, şi dacă nimeni nu este dornic va fi dată uitării definitiv şi pentru totdeauna. Supunem la vot? Cine este pentru?

Propunerea a fost adoptată în unanimitate. Doamna Fielder-Flemming ar fi dorit să voteze împotrivă, dar nu avusese încă ocazia să facă parte dintr-un comitet în care propunerile să nu fie adoptate în unanimitate, şi obişnuinţa a fost mai tare decât ea.

Apoi şedinţa a fost ridicată, toată lumea plecând cu un sentiment de apăsare.

CAPITOLUL IX

Roger şedea pe masă în camera lui Moresby, la Scotland Yard, şi îşi legăna nervos picioarele. Moresby nu-i era de nici un ajutor.

— V-am spus, domnule Sheringham! i se adresă inspectorul-şef pe un ton răbdător. N-are nici un rost să încercaţi să mă trageţi de limbă. V-am spus tot ce se ştie aici. V-aş ajuta dacă aş putea, ştiţi şi dumneavoastră (Roger pufni neîncrezător), dar am ajuns pur şi simplu într-un impas.

— Tot aşa şi eu, bodogăni Roger, şi nu-mi place.

— Cu timpul o să vă obişnuiţi, domnule Sheringham, îl consolă Moresby, dacă veţi continua să vă îndeletniciţi cu acest fel de probleme.

— Pur şi simplu nu pot merge mai departe, se lamentă Roger. De fapt, nici nu cred că mai vreau. Sunt, practic, convins că am mers pe o pistă cu totul greşită. Dacă, într-adevăr, cheia enigmei se află în viaţa personală a lui sir Eustace, atunci el o ascunde ca dracul însuşi. Dar eu nu cred că se află acolo.

— Hm! spuse Moresby, care *credea* că acolo se află.

— I-am interogat prietenii. Până când s-au săturat să mă mai vadă. Am recurs la toate mijloacele pentru a fi prezentat prietenilor prietenilor lui şi prietenilor prietenilor prietenilor lui şi i-am interogat şi pe aceştia. Am hăituit pe membrii clubului lui. Şi ce-am descoperit? Că sir Eustace nu era numai indiscret, cum îmi sugeraseşi dumneata, ci un palavragiu patentat, tipul absolut dezagreabil, din fericire mai rar decât presupun femeile, care vorbeşte despre succesele lui amoroase dând nume – deşi cred că, în cazul lui sir Eustace, este vorba de lipsă de imaginaţie şi nu de lipsă de bun simţ înnăscut. Înţelegi, cred, ce vreau să spun. Am adunat o mulţime de nume de femei şi toate duc – nicăieri! Dacă o femeie ar fi fost la originea acestei afaceri, până acum aş fi auzit în mod sigur de ea. Şi n-am auzit.

— Şi cum e cu cazul acela din S.U.A., pe care noi l-am considerat ca având o asemănare extraordinară cu al nostru, domnule Sheringham?

— A fost citat aseară de o membră a Cercului, spuse Roger întunecat. Şi ea a făcut o deducţie destul de interesantă, prin analogie cu el.

— A, da, dădu din cap inspectorul-şef. Bănuiesc că trebuie să fi fost doamna Fielder-Flemming. Ea crede că sir Charles Eildman e vinovatul, nu-i aşa?

Roger îl privi surprins.

— Cum dracu aţi aflat asta? Ah, da! Vrăjitoarea bătrână şi lipsită de scrupule, ea v-a trimis informaţia, nu-i aşa?

— Nici vorbă, domnule, ripostă Moresby cu un aer virtuos, ca şi cum jumătate din cazurile dificile rezolvate de Scotland Yard n-ar fi aduse pe pista cea bună cu ajutorul „informaţiilor primite”. Nu ne-a spus un cuvânt – cu toate că nu vreau să afirm că n-ar fi fost de datoria ei s-o facă. Dar sunt puţine lucruri

pe care le fac – şi chiar pe care le gândesc – membrii Cercului dumneavoastră şi pe care noi nu le ştim.

— Suntem filaţi, spuse Roger, încântat. Da, mi-ai spus de la început că vom fi supravegheaţi. Bine, bine. Dacă aşa stau lucrurile, aveţi de gând să-l arestaţi pe sir Charles?

— Nu încă, domnule Sheringham, îi răspunse grav Moresby.

— Atunci, spune-mi ce gândeşti despre teorie. A prezentat un act de acuzare foarte impresionant.

— Aş fi foarte surprins, spuse prudent Moresby, dacă aş ajunge să fiu convins că sir Charles a început să asasineze el însuşi oameni, în loc să ne împiedice pe noi să spânzurăm pe alţi asasini.

— Mai puţin rentabil, desigur, îl aprobă Roger. Da, cu siguranţă, nu poate fi nimic real în asta, dar este o idee nostimă.

— Şi dumneavoastră ce teorie vreţi să prezentaţi, domnule Sheringham?

— Moresby, n-am nici cea mai mică idee. Şi mâine seară trebuie totuşi să vorbesc. Presupun că pot să inventez ceva ca să scap cu obrazul curat, dar sunt dezamăgit. Roger reflectă un moment. Cred că adevăratul necaz vine de la faptul că interesul meu pentru acest caz e pur şi simplu academic. Toţi ceilalţi au avut un interes personal, şi asta nu numai că te stimulează mai mult să mergi până la capăt, dar, într-un fel, te şi ajută, realmente, s-o faci. Cunoşti mai multe detalii, scăpate din vedere în general, şi ai o viziune mai intimă a trăsăturilor mai puţin cunoscute ale oamenilor în cauză.

— Ei bine, domnule Sheringham, remarcă Moresby, un pic maliţios, poate că acum veţi fi de acord că noi cei de-aici, care nu avem niciodată un interes personal (dacă prin asta vreţi să înţelegeţi a privi un caz dinăuntru şi nu dinafară), avem o mică scuză atunci când ne împotmolim într-un caz. Ceea ce, fiindcă veni vorba, adăugă, cu mândrie profesională, Moresby, se întâmplă extrem de rar.

— Sigur că da, răspunse cu căldură Roger. În sfârşit, Moresby, trebuie să duc la bun sfârşit, înainte de prânz, dezgustătoarea sarcină a cumpărării unei pălării noi. Eşti dispus să mă filezi până în Bond Street? S-ar putea ca după aceea să intru într-un hotel învecinat şi, poate, ţi-ar face plăcere să ai prilejul să mă filezi şi până acolo.

— Îmi pare rău, domnule Sheringham, spuse cam iritat Moresby, dar *eu* am ceva de lucru.

După acestea, Roger îşi luă la revedere şi plecă. Se simţea atât de deprimat că, în locul autobuzului, luă, până în Bond Street, un taxi, pentru a-şi reface moralul. Roger, care fusese ocazional la Londra în timpul războiului şi-şi reamintea obiceiurile interesante ale şoferilor de taxi din acea perioadă, nu mai luase niciodată un taxi de când şi autobuzele erau „tot atât de bune”. Memoria publică este, după cum se ştie, extraordinar de trecătoare, dar prejudecăţile publice sunt,

în egală măsură, extraordinar de durabile.

Roger avea motive să fie deprimat. Se afla, cum îi spusese lui Moresby, nu numai într-un impas, dar era din ce în ce mai convins că mersese pe o pistă complet greşită şi posibilitatea că toată osteneala pe care şi-o dăduse în legătură cu cazul să se dovedească a fi timp pierdut îl întrista. Interesul lui iniţial pentru această afacere, deşi mare, fusese, cum abia acum îşi dădea seama, numai de natură intelectuală – aşa cum l-ar fi avut pentru orice asasinat plănuit cu abilitate; şi, în ciuda contactelor stabilite cu cunoscuţii diverşilor protagonişti, el continua să se simtă penibil de străin de caz. Lipsea acea legătură personală care să-l determine să se încleşteze într-adevăr de el. Începea să creadă că este vorba de unul din acele cazuri care necesită cercetări nesfârşite, pe care un particular nu are nici calificare, nici răbdarea şi nici timpul să le efectueze şi care, în realitate, nu pot fi rezolvate decât de poliţia oficială.

Hazardul însă, şi două întâlniri întâmplătoare – în cursul aceleiaşi zile şi la interval de aproximativ o oră – determinară o schimbare radicală a felului cum apărea acest caz în ochii lui Roger, şi transformară, în sfârşit, interesul său, dintr-unul intelectual, într-unul personal.

Prima avu loc în Bond Street.

Ieşind din magazinul de pălării, cu pălăria nouă aşezată pe cap în unghiul cel mai bun, văzu venind spre el pe doamna Verreker-le-Mesurer. Doamna Verreker-le-Mesurer era mică, delicată, bogată, relativ tânără şi văduvă şi îl plăcea pe Roger. De ce, nici chiar Roger, care îşi avea şi el porţia lui de vanitate, nu înţelegea. Dar de câte ori îi oferea ocazia, ea i se prosterna la picioare (metaforic, desigur; el n-avea nici o intenţie să-i dea ocazia s-o facă la propriu) şi îşi ridica spre el, în extaz, ochii mari, castanii. Însă vorbea. Pe scurt, vorbea, vorbea şi iar vorbea. Şi Roger, căruia-i plăcea mai mult să vorbească el însuşi, nu putea suporta asta.

Încercă să se repeadă spre cealaltă parte a străzii, dar nu reuşi să străpungă şuvoiul de maşini. Era încolţit. Cu un zâmbet vesel ce ascundea gânduri criminale, el strică acurateţea unghiului în care fusese aşezată frumoasa lui pălărie nouă.

Doamna Verreker-le-Mesurer se crampona fericită de el.

— Oh, domnul Sheringham! exact persoana pe care doream s-o întâlnesc. Domnule Sheringham, te rog să-mi spui. Strict confidenţial, desigur. Te ocupi *într-adevăr* de această îngrozitoare afacere a morţii *sărmanei* John Bendix? Oh, *nu-mi* spune că nu. Roger încercă să-i spună că sperase s-o facă, dar ea nu-i dădu posibilitatea. Oh, într-adevăr, n-o faci? Dar este prea îngrozitor. Trebuie, ştii, *trebuie,* realmente, să încerci să descoperi cine a trimis bomboanele acelea lui sir Eustace Pennefather. Eu cred că este urât din partea dumitale că n-o faci.

Roger, cu zâmbetul îngheţat al relaţiilor civilizate pe faţă, încercă din nou să intervină cu un cuvânt, fără rezultat.

— Am fost îngrozită când am auzit. Pur şi simplu îngrozită. Doamna Verreker-le-Mesurer îşi exprima groaza prin gesturi. Înţelegi, eu şi John eram prietene aşa bune! Foarte intime. De fapt, am fost la şcoală împreună. Ai spus ceva, domnule Sheringham?

Roger, care lăsase să-i scape un mârâit neîncrezător, confirmă grăbit din cap.

— Şi lucrul îngrozitor, într-adevăr *teribil*, este că John şi-a provocat singură toată nenorocirea. Nu este înspăimântător, domnule Sheringham?

Roger nu mai dori să scape.

— Ce-aţi spus? reuşi el să strecoare trei cuvinte, din nou neîncrezător.

— Presupun că este ceea ce se numeşte „tragică ironie”. Doamna Verreker-le-Mesurer începu să se întindă fericită la vorbă. Categoric, a fost destul de tragic şi n-am auzit vreodată ceva care să fi fost atât de îngrozitor de ironic. Ştii despre pariul pe care l-a făcut cu soţul ei, desigur, cel pentru care a trebuit să-i dea o cutie de bomboane şi, dacă el n-ar fi trebuit să i-o dea, sir Eustace nu i-ar fi oferit-o pe cea otrăvită, ci ar fi mâncat-o şi ar fi murit el însuşi, ceea ce, după toate câte se spun despre el, ar fi fost o binefacere. Ei bine, domnule Sheringham – doamna Verreker-le-Mesurer îşi coborî glasul într-o şoaptă conspirativă şi se uită atentă în jur – n-am spus asta nimănui altcuiva, dar ţi-o spun dumitale, pentru că ştiu că ai s-o apreciezi. Te interesează ironia, nu?

— O ador, răspunse mecanic Roger. Da, şi?

— Ei bine – *Joan nu juca cinstit!*

— Ce vrei să spui? întrebă Roger, care nu înţelegea nimic.

Doamna Verreker-le-Mesurer, surescitată, gusta, prin senzaţiile pe care le trăia în clipa aceea lângă Roger, o plăcere ce nu era de natură artistică.

— Ea n-ar fi trebuit să facă de loc acel pariu. Un blestem a căzut asupra ei. Un blestem teribil, desigur, dar înspăimântător e faptul că ea însuşi l-a declanşat, într-un fel. Sunt teribil de amărâtă din cauza asta. Realmente, domnule Sheringham, abia mai am curajul să sting lumina când mă culc. Văd faţa lui John, uitându-se la mine din întunericul camerei. E îngrozitor. Şi pentru o clipă fugară, faţa doamnei Verreker-le-Mesurer reflectă emoţia pe care pretinsese tot timpul că o simte: arăta total răvăşită.

— De ce nu ar fi trebuit doamna Bendix să facă pariul? O întrebă Roger răbdător.

— Oh! De ce? Pentru că văzuse piesa înainte. Am fost împreună, chiar în prima săptămână când a început să se joace. Ea ştia cine era vinovatul.

— Pentru numele lui Dumnezeu! Roger fu chiar mai impresionat decât îşi dorise doamna Verreker-le-Mesurer. *Soarta Răzbunătoare* din nou? Nici unul nu suntem invulnerabili în faţa ei.

— Justiţie poetică, vrei să spui? Ciripi doamna Verreker-le-Mesurer, care nu înţelesese această remarcă. Da, aşa a fost, într-un fel, nu? Deşi, realmente, pedeapsa a fost cu totul disproporţionată faţă de crimă. Dumnezeule, dacă toate

femeile care înşală în legătură cu un pariu ar trebui să moară, unde am ajunge? întrebă doamna Verreker-le-Mesurer cu sinceritate inconştientă.

— Mda! spuse Roger plin de tact.

Doamna Verreker-le-Mesurer îşi aruncă rapid privirea întâi în sus şi apoi în jos şi îşi umezi buzele. Roger avu impresia stranie că ea nu vorbea ca de obicei, numai de dragul de a vorbi, ci o făcea, inconştient şi involuntar, pentru a scăpa de tăcere. Părea că este mai degrabă deprimată de moartea prietenei ei decât dornică – ca de obicei – să facă impresie, şi că găsea un fel de uşurare în a sporovăi. Lui Roger i se păru interesant de notat că, deşi, probabil, ţinuse la femeia moartă, simţea acum un fel de impuls să facă, parcă împotriva voinţei ei, aluzie la fapte ce o discreditau pe aceasta, chiar în timp ce îi aducea laude. Parcă ar fi putut în acest fel – blamând-o pe moartă şi învinovăţind-o – să găsească o subtilă autoapărare împotriva morţii în sine – sortită tuturor oamenilor.

— Dar de ce, dintre toţi oamenii, tocmai John Bendix? Asta nu-mi intră în cap, domnule Sheringham. Niciodată n-aş fi crezut că Joan ar fi putut face un lucru ca ăsta. Joan era o fată atât de bună! Poate un pic prea strânsă cu banii, dacă ne gândim cât era de înstărită, dar asta nu înseamnă nimic. Desigur, ştiu că a fost numai o glumă, a vrut să se amuze pe seama soţului, dar am fost întotdeauna convinsă că Joan era o fată teribil de *serioasă,* dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Sigur, zise Roger, care înţelegea englezeşte tot atât de bine ca majoritatea englezilor.

— Vreau să spun, de obicei oamenii nu vorbesc despre onoare, şi adevăr, şi a juca cinstit, şi toate aceste lucruri care se înţeleg de la sine. Dar Joan o făcea. Ea spunea tot timpul că asta nu e onorabil, că ailaltă nu e joc cinstit. Ei bine, a plătit pentru că n-a jucat cinstit, biata fată, nu? mai mult, cred că toate astea dovedesc adevărul proverbului.

— Care proverb? o întrebă Roger, aproape hipnotizat de acest şuvoi de vorbe.

— Cum? … Că apele liniştite sunt adânci. Joan trebuie să fi fost foarte adâncă, mă gândesc acum. Doamna Verreker-le-Mesurer oftă. Era evident că este condamnabil din punct de vedere social să fii adânc. Nu că aş vrea să spun ceva împotriva ei acum când e moartă, sărmana, dar – dar, vreau să spun, că, după părerea mea, psihologia este extrem de interesantă, nu ţi se pare şi dumitale, domnule Sheringham?

— Absolut fascinantă, aprobă grav Roger. Eu, eu mă tem că trebuie să…

— Dar ce gândeşte omul acela, sir Eustace Pennefather, despre toate astea? îl întrerupse doamna Verreker-le-Mesurer, pe a cărei faţă se putu citi un moment dorinţa hotărâtă de răzbunare. La urma urmei, şi el poartă răspunderea pentru moartea lui Joan.

— Oh, da? Roger nu avea o afecţiune deosebită pentru sir Eustace, dar în acest moment se simţea constrâns parcă să-l apere împotriva acestei acuzaţii. Nu,

nu cred totuşi că poţi să spui asta, doamnă Verreker-le-Mesurer.

— Pot şi o fac, afirmă doamna cu pricina. L-ai cunoscut, domnule Sheringham? Am auzit că este un specimen oribil. Tot timpul alergând după o femeie, şi, când se satură de ea, o aruncă ca pe un nimic. Este adevărat?

— Mă tem că nu-ţi pot da nici o informaţie, îi răspunse Roger glacial. Nu-l cunosc de loc.

— Ei bine, toată lumea vorbeşte că acum este încurcat cu o altă femeie, reveni doamna Verreker-le-Mesurer, puţin mai roşie în obraz decât ar fi fost de aşteptat de la delicatele adaosuri cosmetice cu care încercase să ajute natura. Şapte-opt persoane mi-au spus. Cu madam Bryce, nici mai mult nici mai puţin. Ştii, soţia magnatului petrolist, sau ce fel de magnat o fi.

— N-am auzit niciodată de ea, zise Roger, deşi nu era aşa.

— Totul a început, spune lumea, acum o săptămână, turui mai departe neobosita palavragioaică. Să se consoleze pentru că n-a pus mâna pe domnişoara Wildman, cred eu. Slavă Domnului, sir Charles a avut inspiraţia să pună piciorul în prag. Aşa a făcut, nu? Aşa am auzit mai alaltăieri. Oribil bărbat! Era firesc ca o situaţie atât de îngrozitoare ca răspunderea practică pentru moartea lui Joan să-l mai potolească, să-i mai bage minţile-n cap, nu? Dar nici vorbă! În ceea ce mă priveşte, eu cred că el…

— Ai mai văzut vreun spectacol, în ultima vreme? întrebă Roger cu voce tare.

Doamna Verreker-le-Mesurer rămase cu privirile pironite spre el, un moment perplexă.

— Spectacole? Da, sigur, am văzut aproape tot, cred. Dar de ce, domnule Sheringham?

— Mi-a venit aşa în minte. Noua revistă de la Pavilion e un spectacol bun, nu? în sfârşit, mă tem că trebuie…

— Oh, nu, te rog! Doamna Verreker-le-Mesurer avu un tremur delicat. Am fost acolo în seara dinaintea morţii lui Joan. (Nu există un subiect să ne îndepărteze de asta un moment? se gândi Roger.) Lady Cavelstock a avut o lojă şi m-a rugat să viu şi eu cu grupul ei.

— Da? Roger se întreba dacă ar da-o pur şi simplu la o parte pe această femeie şi ar traversa imediat strada ar fi considerat grosolan. Bun spectacol, spuse el, cu totul anapoda, trăgându-se nerăbdător spre colţul străzii. Mi-a plăcut scheciul *Triunghiul Etern* în mod deosebit.

— Triunghiul etern? repetă zăpăcită doamna Verreker- le-Mesurer.

— Da, mai ales spre sfârşit.

— Oh! Atunci se poate ca eu să nu-l fi văzut. Am sosit cu câteva minute mai târziu, mă tem. Dar, de altfel, spuse cu patos doamna Verreker-le-Mesurer, se pare că în toate eu ajung prea târziu. Roger observă în sinea lui că acele „câteva minute” erau un eufemism, cum, de altfel, erau mai toate declaraţiile doamnei Verreker-le-Mesurer în legătură cu ea însăşi. *Triunghiul Etern* nu fusese, cu

certitudine, prezentat în prima jumătate de oră a spectacolului.

— Ah! Roger îşi aţinti privirea la un autobuz care se apropia. Vă rog să mă scuzaţi, doamnă Verreker-le-Mesurer. În autobuzul ăsta este un om care are să-mi spună ceva. *Scotland Yard!* şopti el conspirativ.

— Oh! Atunci înseamnă că tot te interesezi de moartea bietei Joan, domnule Sheringham? Te rog să-mi spui! N-am să suflu o vorbă nimănui.

Roger privi în jur cu un aer misterios şi se încruntă important.

— Da! confirmă el, ducându-şi degetul la gură. Dar nici un cuvânt, doamnă Verreker-le-Mesurer!

— Desigur, îţi promit.

Roger remarcă însă dezamăgit că femeia nu părea să fie atât de impresionată cât sperase el. Ba chiar, fu înclinat să creadă, după expresia feţei, că ea bănuia cât de infructuoase fuseseră eforturile lui şi, dintr-o dată, îl cuprinse amărăciunea că s-a angajat la o treabă ca asta, care-i depăşea puterile.

Când autobuzul ajunse în dreptul lor, Roger sări pe scară din mers. Temându-se parcă de o demascare a incapacităţii sale şi simţind în ceafă privirile pline de groază ale celor doi ochi mari, căprui, aţintiţi asupra lui, urcă în autobuz şi se aşeză, după o exagerată verificare a celorlalţi pasageri, alături de un omuleţ total inofensiv, cu o pălărie tare pe cap. Omuleţul, care, întâmplător, era slujbaş la o firmă de construcţii de pietre funerare din Tooting, se uită la el cu răceală subliniată. Erau o mulţime de scaune neocupate în jurul lor.

Autobuzul intră în Piccadilly şi Roger coborî la clubul *Rainbow.* Lua din nou masa cu un membru al clubului.

Roger îşi petrecuse cea mai mare parte a timpului în ultimele 10 zile, invitându-şi cunoscuţii – şi cei mai îndepărtaţi – de la *Rainbow* sau fiind invitat de ei, să ia masa la club. Până acum, din toată această trudă zadarnică nu ieşise nimic şi nu se aştepta ca astăzi să fie altcumva.

Nu că invitatul său actual n-ar fi fost dispus să discute despre tragedie. Fusese coleg de şcoală cu Bendix, află el imediat, şi era gata să-şi asume, pe baza acestei legături, răspunderea pentru acesta, la fel ca şi doamna Verreker-le-Mesurer pentru doamna Bendix. Ca urmare, începu chiar să se laude că este mai intim legat de întreaga afacere decât ceilalţi membri ai clubului. Lăsa să se înţeleagă că este chiar mai strâns implicat decât sir Eustace însuşi. Astfel de om era invitatul lui Roger.

În timp ce discutau, un bărbat intră în restaurant şi trecu pe lângă masa lor. Invitatul lui Roger tăcu brusc. Noul venit dădu neceremonios din cap, cu o mişcare neaşteptată, spre interlocutorul lui Roger şi trecu mai departe.

Invitatul se aplecă peste masă şi vorbi pe tonul coborât şi grav al celor care au avut o revelaţie.

— Vorbeşti de lup! Acesta este Bendix. Îl văd prima dată aici după nenorocire. Sărmanul! L-a zdrobit cu totul. N-am văzut niciodată un bărbat atât

de devotat soţiei sale; devenise de pomină. Ai, văzut ce palid era? Toate acestea fură spuse într-o şoaptă plină de tact, care, pentru cel pe care-l privea, dacă s-ar fi întâmplat să se uite spre ei, ar fi fost mai izbitoare chiar decât o conversaţie în gura mare.

Roger aprobă din cap. Zărise faţa lui Bendix şi fusese izbit de înfăţişarea acestuia, înainte chiar să-i fi aflat identitatea. Faţa îi era palidă, descompusă şi brăzdată de durere, cu o expresie de îmbătrânire prematură.

„Ei bine, se gândi el acum, foarte emoţionat, într-adevăr, cineva trebuie să facă un efort. Dacă asasinul nu este imediat descoperit, o să-l cureţe şi pe omul ăsta."

Oarecum anapoda şi, neîndoios, fără tact, zise tare:

— Nu prea a părut să se intereseze de dumneata, înţelesesem că sunteţi prieteni foarte apropiaţi.

Invitatul arăta încurcat.

— Oh, în situaţia actuală, trebuie să-ţi dai seama… Spuse el. În plus, nu am fost prieteni chiar atât de apropiaţi. De fapt, el era mai mare decât mine cu un an sau doi, sau chiar trei. Locuiam, de asemenea, şi în cămine deosebite. Ei, desigur, el urma cursul modern (îţi poţi închipui pe fiul tatălui său făcând altceva?), în timp ce eu eram printre nevoiaşii de la clasic.

— Înţeleg, zise Roger grav, realizând că legătura reală dintre invitatul său şi Bendix se reducea la faptul că fuseseră la aceeaşi şcoală şi că Bendix îi dăduse un picior în spate. Şi cu asta, nu mai puse alte întrebări.

În timpul cât mai rămaseră împreună, nu mai fu prea atent la ce-i spunea interlocutorul său. Îl sâcâia tot timpul un gând, dar nu reuşea să-i identifice exact conţinutul. Cândva, undeva, în cursul ultimei ore, simţea el, îi fusese transmisă o informaţie vitală şi el nu izbutise să-i sesizeze importanţa.

Numai o jumătate de oră mai târziu, când îşi îmbrăca pardesiul şi renunţase, pentru moment, să mai încerce să-şi constrângă creierul să-i cedeze prada, îi fulgeră prin minte ideea neaşteptată şi uimitoare.

Încremeni pe loc, cu pardesiul jumătate îmbrăcat.

— Drace! zise el în şoaptă.

— S-a întâmplat ceva, prietene? îl întrebă invitatul, înmuiat acum de prea mult „porto".

— Nu, mulţumesc, nimic, zise grăbit Roger, revenit iar pe pământ.

Ajuns afară, chemă imediat un taxi.

Probabil pentru prima dată în viaţa sa, doamna Verreker-le-Mesurer dăduse cuiva o idee constructivă.

Restul zilei, Roger fu, într-adevăr, foarte ocupat.

CAPITOLUL X

Preşedintele dădu cuvântul vorbitorului următor – domnul Bradley.

Domnul Bradley îşi netezi mustaţa şi, în gând, îşi trase manşetele de la cămaşă.

Îşi începuse cariera (când mai era încă Percy Robinson) ca vânzător într-un magazin de automobile, dar descoperise mai târziu că ies mai mulţi bani din plăsmuiri. Acum plăsmuia romane poliţiste şi găsea că vechea lui experienţă în materie de credulitate a publicului îi era folositoare. Continua încă să fie vânzătorul propriilor sale cărţi, dar, ocazional, întâmpina dificultăţi în a-şi reaminti că nu se mai afla urcat pe un ştand al magazinului Olympia. Dispreţuia din toată inima pe oricine şi orice în această lume, inclusiv pe Morton Harrogate Bradley, cu excepţia lui Percy Robinson. Cărţile lui se vindeau cu zecile de mii.

— Aşa cum stau lucrurile acum, aş putea spune că sunt oarecum lipsit de şansă, începu pe un ton afectat, cu aerul că se adresează unei audienţe formate din idioţi. Am avut oarecum impresia că se aşteaptă ca eu să-l descopăr pe asasin în persoana cea mai puţin probabilă, potrivit tradiţiei cunoscute a romanelor poliţiste, dar doamna Fielder-Flemming mi-a luat-o înainte. Nu văd cum aş putea să găsesc un asasin mai improbabil decât sir Charles, aici de faţă.

Toţi acei dintre noi care au neşansa să vorbească după doamna Fielder-Flemming vor trebui să se mulţumească să adauge fiecare câte o ipoteză la seria celor care vor reprezenta, neîndoios, un declin faţă de senzaţionala teorie a acestei doamne.

Nu că nu mi-aş fi dat toată osteneala. Am studiat cazul după cum m-am priceput şi am ajuns la o concluzie care, desigur, a constituit, pentru mine însumi, o mare surpriză. Dar, aşa cum a spus, după ultima vorbitoare, ea va apărea, probabil, tuturor ceva jalnic de banal. În sfârşit, să vedem cu ce am început? O, da, cu otrava.

Folosirea nitrobenzenului ca agent otrăvitor mi-a trezit în mod deosebit interesul. O găsesc extrem de semnificativă.

Nitrobenzenul este ultimul lucru pe care cineva s-ar gândi să-l găsească înăuntrul bomboanelor de ciocolată. Am făcut unele studii în legătură cu otrăvurile, determinat de cerinţele profesiei mele, şi, niciodată înainte de acest caz, nu am mai auzit ca nitrobenzenul să fi fost folosit în vreo crimă. Există cazuri de folosire a lui în sinucideri şi otrăviri accidentale, dar nu mai mult de trei, patru cu totul.

Sunt surprize că acest aspect nu a trezit curiozitatea nici unuia dintre antevorbitorii mei. Faptul realmente interesant este că foarte puţini oameni cunosc nitrobenzenul ca otravă. Nici chiar unii experţi. Am vorbit cu un om care a studiat ştiinţele naturale la Cambridge, specializându-se în chimie, şi, pur şi simplu, nu auzise niciodată de nitrobenzen ca otravă. De fapt, mi-am dat seama că eu ştiam cu mult mai mult decât el despre nitrobenzen. Un chimist care lucrează în comerţ nu s-ar fi gândit niciodată la acesta ca făcând parte dintre

otrăvurile obişnuite. Nici măcar nu figurează pe lista oficială a otrăvurilor, şi aceasta este suficient de cuprinzătoare Ei bine, toate acestea îmi par foarte semnificative.

Se mai pun şi alte probleme în legătură cu nitrobenzenul. Este utilizat foarte mult în industrie. De fapt, este tipul de substanţă utilizabilă în aproape toate industriile. Este un solvent aproape universal. Ni s-a spus că este folosit în primul rând pentru obţinerea de vopsele anilinice. Aceasta poate fi principala utilizare, dar, în mod sigur, nu cea mai extinsă. Se foloseşte foarte mult la produsele de cofetărie, după cum de asemenea ni s-a spus, cât şi în industria parfumurilor. În sfârşit, nu vă pot prezenta o listă a tuturor utilizărilor acestuia. Ele încep cu industria ciocolatei şi se încheie cu cea a anvelopelor de automobil. De reţinut este că poate fi procurat extrem de uşor.

Este de asemenea extrem de uşor de preparat. Orice şcolar ştie cum să trateze benzolul cu acid nitric pentru a obţine nitrobenzen. Am făcut-o eu însumi de nu ştiu câte ori. Sunt suficiente cele mai elementare cunoştinţe de chimie şi nu e nevoie de nici un aparat complicat. Iar cât priveşte procesul de preparare în sine, aceasta nu necesită chiar nici o cunoştinţă de chimie. Oh, şi poate fi pregătit într-un secret absolut. Nimeni nu-şi poate da seama. Dar mă gândesc că oarecare cunoştinţe de chimie sunt oricum necesare pentru a-ţi veni în minte să-l prepari. Cel puţin pentru asta.

Ei bine, în ceea ce priveşte cazul nostru, utilizarea nitrobenzenului mi s-a părut nu numai singura trăsătură originală, dar şi cea mai importantă piesă de dosar. Nu în sensul că acidul prusic ar putea fi o valoroasă dovadă materială, fiindcă ar fi greu de obţinut; pentru că odată ştiind că este otrăvitor, oricine poate obţine sau prepara nitrobenzen şi acesta, desigur, este un punct extrem de favorabil nitrobenzenului, judecând din punctul de vedere al asasinului. Nu, ceea ce vreau să spun este că persoana care s-ar putea gândi vreodată la utilizarea lui ca otravă poate fi încadrată şi identificată în nişte limite surprinzător de strâmte.

Domnul Bradley se opri un moment să-şi aprindă o ţigară şi, dacă în sinea lui fu măgulit că auditorii arătau în ce măsură le trezise interesul prin faptul că nu scoaseră o vorbă până ce el nu fu gata să continue, nu divulgă nimic. Cântărindu-i un moment ca pe clasă constituită în întregime din elevi jumătate tâmpiţi, îşi reluă din nou argumentarea.

În primul rând, deci, trebuie să-l creditām pe cel ce a folosit nitrobenzenul cu un minimum de cunoştinţe de chimie, sau, poate că trebuie să aduc o precizare: fie cunoştinţe de chimie, fie cunoştinţe specializate. Asistentul unui farmacist, de pildă, care este suficient de interesant în munca sa pentru a studia şi în timpul liber, ar putea face parte din prima categorie; o femeie angajată într-o fabrică, unde se utilizează nitrobenzen şi unde salariaţii au fost avertizaţi în privinţa proprietăţilor sale otrăvitoare, ar putea intra în a doua. Există două tipuri de persoane, mi se pare mie, cărora le-ar putea veni în minte să folosească această

substanţă ca otravă, şi primul tip este subdivizat în cele două categorii pe care le-am menţionat.

Cel de al doilea tip este, însă, cred eu, probabil cel cu care avem de-a face în această crimă. Acesta este constituit în general, din persoane mai inteligente.

Faţă de acest tip, asistentul farmacistului este un diletant superficial în materie de chimie. Aici aflăm pe salariata din fabrică, o doctoriţă, să zicem, interesantă în toxicologie sau, ca să-l părăsim pe specialist, o femeie foarte inteligentă cu un puternic interes pentru criminologie, în special, pentru ramura sa toxicologică – cum ar fi, de fapt, doamna Fielder-Flemming, aici de faţă. Indignarea strangulă o clipă respiraţia doamnei Fielder-Flemming, iar sir Charles, deşi momentan uimit de direcţia neaşteptată de unde venea răzbunarea pentru loviturile primite mai înainte de el de la doamna care acum se sufoca, emise, în clipa următoare, un sunet, care, venit din partea oricui altcineva, n-ar fi putut să fie descris decât ca un hohot de râs. Toţi cei din această categorie, înţelegeţi, continuă senin domnul Bradley, sunt genul de oameni la care te poţi aştepta nu numai să aibă un *Taylor's Medical Jurisprudence* dar să-l şi consulte frecvent.

Sunt de acord cu dumneavoastră, doamnă Fielder-Flemming că metoda criminalului pe care-l căutăm atestă cunoştinţe de criminologie. Aţi citat un caz care poate fi considerat, fără discuţie, o paralelă remarcabilă, sir Charles a citat un altul, iar eu voi cita un al treilea. Este un amalgam de cazuri vechi şi sunt absolut sigur, ca şi dumneavoastră, că asta este ceva mai mult decât o simplă coincidenţă. Ajunsesem la această concluzie, referitor la cunoştinţele de criminalistică, înainte de a o fi menţionat dumneavoastră, şi la asta a contribuit, de asemenea, şi convingerea sigură că oricine a trimis bomboane lui sir Eustace trebuie să posede un *Taylor's Medical Jurisprudence.* Aceasta este o pură deducţie, admit, dar, în exemplarul meu de *Jurisprudence*, articolul despre nitrobenzen vine după cel despre cianură de potasiu şi asta dă de gândit., mi se pare mie. Vorbitorul se opri un moment.

Domnul Chitterwick dădu din cap.

— Cred că înţeleg. Vreţi să spuneţi că oricine ar căuta o otravă care să satisfacă anumite condiţii…?

— Exact, îl aprobă domnul Bradley.

— Acordaţi mare importanţă acestei probleme a otrăvii, remarcă, aproape cu jovialitate, sir Charles. Susţineţi că aţi identificat asasinul prin deducţii bazate pe acest singur element?

— Nu, sir Charles, nu cred că pot merge chiar atât de departe. Îi acord atâta importanţă, pentru că aşa cum am spus este singura trăsătură realmente originală a crimei. Numai prin ea, nu se va soluţiona problema, dar, conjugată cu alte trăsături, consider că trebuie să ne ducă departe pe calea rezolvării – sau, în orice caz, să ne furnizeze asemenea revelaţii în legătură cu o persoană, suspectată din alte motive, încât să transforme bănuiala în certitudine.

Să cercetăm, de pildă, lucrurile în lumina crimei luată ca un tot. Consider că primul lucru care se constată este că această crimă este opera unei persoane, nu numai inteligente, dar şi cu o bună educaţie. Ei bine, după cum vedeţi, aceasta exclude imediat primul tip de oameni consideraţi de noi apţi să se gândească la folosirea nitrobenzenului ca agent otrăvitor. Am scăpat, deci de asistentul farmacistului şi de femeia din fabrică. Ne putem concentra asupra persoanei inteligente, bine educate, interesată în criminalistică, cu ceva cunoştinţe de toxicologie şi, dacă nu greşesc prea mult (ceea ce rar mi se întâmplă), cu un exemplar de *Medical Jurisprudence,* sau o carte similară, pe etajera lui sau a ei.

Acesta, dragii mei Watsoni, este mesajul ce mi-a fost transmis de alegerea neobişnuită a nitrobenzenului de către criminal!

Şi domnul Bradley îşi netezi mustaţa cu un aer de automulţumire ofensatoare care nu se baza exclusiv, trebuie admis, pe cultul nutrit de el pentru propria-i persoană. Domnul Bradley îşi dădea adesea osteneala să arate lumii ce încântat este de propria-i persoană, dar această poză nu era totuşi lipsită de unele temeiuri reale.

— Foarte ingenios, desigur, murmură domnul Chitterwick, impresionat ca de obicei.

— Să mergem mai departe, interveni domnişoara Dammers, de loc impresionată, care este teoria dumneavoastră? Asta, în cazul că într-adevăr aveţi una.

— Oh, am, desigur. Domnul Bradley surâse cu un aer superior. Era prima dată când reuşea s-o provoace pe domnişoara Dammers să sară la el şi era încântat. Dar să luăm lucrurile în ordinea lor firească. Vreau să vă arăt cât de inevitabil am fost purtat spre concluzia mea şi pot face asta numai dezvăluindu-vă, ca să zic aşa, urmele paşilor mei. După ce am făcut deducţii pe baza otrăvii însăşi, am pornit apoi la examinarea celorlalte dovezi, pentru a vedea dacă ele mă conduc spre un rezultat ce putea fi verificat cu deducţiile menţionate. Mai întâi, m-am concentrat asupra hârtiei scrisorii false – singura dovadă realmente de valoare, în afara otrăvii.

Această coală de hârtie mi-a provocat nedumerire. Pentru un motiv, pe care nu-l puteam identifica, numele *Mason*, îmi aducea parcă aminte de ceva. Eram sigur că auzisem de numele firmei respective în legătură cu altceva decât excelenta ei ciocolată. Până la urmă mi-am reamintit.

Mă tem că aici trebuie să ajung la implicaţii personale şi-mi cer iertare anticipat, sir Charles, pentru lipsa de bun gust. Sora mea, înainte de căsătorie, a fost stenodactilografă.

Melancolia adâncă apărută brusc în glasul domnului Bradley voia să arate că el simţea că invocarea acestei rude îl obliga la o explicaţie, un fel de scuză, şi că e hotărât să nu o ofere. În clipa următoare o oferi.

— Vreau să spun că educaţia ei o situa, bineînţeles, pe o treaptă diferită faţă

de stenodactilografele obişnuite, ea fiind de fapt, secretară calificată.

Era angajată la un birou condus de o doamnă, care furniza secretare pentru diverse firme, în scopul de a înlocui, temporar, în posturi de răspundere, fete care erau bolnave sau în concediu sau în orice situaţie de acest gen. Împreună cu sora mea, la acest birou se mai găseau două sau trei fete şi durata angajărilor lor nu era mai mare de două, trei săptămâni. Fiecare dintre ele trebuia, deci, să meargă într-o mulţime de locuri, în decursul unui an. Totuşi, mi-am reamintit cu precizie că una dintre firmele la care lucrase sora mea în vremea aceea, ca secretară la unul din directori, fusese *Mason şi Fii.*

Mi s-a părut că s-ar putea ca această întâmplare să-mi fie de folos. Nu era probabil ca sora mea să poată aduce vreo lumină în ceea ce-l priveşte pe asasin, dar, oricum, poate că era în stare să-mi prezinte, la nevoie, pe vreun salariat al firmei. Aşa, încât, m-am dus s-o văd.

Îşi aducea aminte perfect. Fusese la firma Mason acum trei, patru ani şi îi plăcuse acolo atât de mult încât făcuse o cerere pentru a fi încadrată ca secretară permanentă, în cazul când un asemenea post ar fi rămas vacant. Fireşte, nu ajunsese să cunoască prea bine pe nici unul dintre salariaţi, ci doar atât cât să mi-i prezinte, dacă doream.

„Apropo, i-am spus eu, ca din întâmplare, cu un aer detaşat, am văzut scrisoarea trimisă lui sir Eustace o dată cu cutia cu bomboane şi, nu numai numele M*ason şi Fii, d*ar şi hârtia pe care era scrisă mi s-au părut familiare. Am impresia că o foloseai pentru a-mi scrie scrisori, când lucrai acolo."

„Nu-mi aduc aminte s-o fi făcut vreodată, a spus ea, dar, în mod sigur, hârtia îţi era familiară. O foloseai aici adeseori pentru jocuri de tragere la ţintă, nu? Ştii că întotdeauna foloseam numai hârtia asta. Are dimensiunile cele mai potrivite." Jocurile de tragere la ţintă, trebuie să vă explic, au fost întotdeauna slăbiciunea familiei noastre.

Este ciudat cum uneori îţi rămâne în minte un lucru, dar nu şi împrejurările în care l-ai înregistrat. Desigur, atunci mi-am amintit totul pe loc. Exista un teanc de asemenea hârtii în sertarul mesei de scris a surorii mele. De multe ori luasem eu însumi şi făcusem fâşii pentru jocurile noastre.

„Dar cum ai obţinut-o?" am întrebat-o.

Mi s-a părut că răspunde oarecum evaziv, spunând numai că a luat-o în timp ce lucra în birourile firmei. Am insistat şi, până la urmă, mi-a spus că într-o seară era tocmai pe punctul să plece, când şi-a adus aminte că după cină trebuia să ne vină în vizită nişte prieteni. Cu siguranţă că aveam să facem jocuri de tragere la ţintă şi rezervele noastre se terminaseră. S-a întors din nou pe scări, în birou, şi-a pus servieta pe masă, a deschis-o şi, în grabă, a luat un teanc de hârtii şi le-a aruncat înăuntru. Din repeziciune, nu şi-a dat seama cât luase şi acel stoc, ce urma să ne ajungă pentru o seară, a durat în realitate aproape patru ani. Trebuie să fi luat cam jumătate de top.

Ei bine, am părăsit casa surorii mele foarte nedumerit, înainte de a pleca, am examinat hârtia rămasă şi, pe cât am putut să-mi dau seama, era exact la fel ca aceea pe care era scrisă scrisoarea. Chiar şi marginile erau puţin decolorate. Eram mai mult decât nedumerit, eram alarmat. Pentru că, în mintea mea se şi cristalizase ideea că trebuie să încep să caut persoana care i-a trimis scrisoarea lui sir Eustace printre angajaţii sau foştii angajaţi ai firmei Mason. Aceasta era, dintre toate căile posibile, cea mai promiţătoare.

Mai mult, un alt aspect al acestei descoperiri era chiar şi mai deconcertant. Meditând din nou asupra cazului, am avut revelaţia că era foarte posibil ca în două probleme – hârtia de scris şi metoda însăşi de înfăptuire a crimei – poliţia şi toţi ceilalţi să fi pus carul înaintea boilor. Se pare că se acceptase, ca de la sine înţeles, că asasinul se hotărâse, în primul rând, asupra metodei şi, apoi, începuse să caute hârtia necesară înfăptuirii.

Dar nu este mult mai plauzibil ca hârtia de scris să se fi şi aflat în posesia criminalului şi ca întâmplătoarea posesiune să fi fost cea care să-i fi sugerat metoda crimei? În acest caz, cu siguranţă, probabilitatea identificării asasinului, cu ajutorul hârtiei, ar fi, într-adevăr, foarte mică; în timp ce, în situaţia inversă, există oricând această posibilitate. V-aţi gândit vreodată la asta, de pildă, dumneavoastră, domnule Preşedinte?

— Trebuie să recunosc că nu, mărturisi Roger. Şi, totuşi, ca şi în deducţiile lui Holmes, posibilitatea este destul de evidentă, acum când ideea a fost avansată. Trebuie să-ţi spun, Bradley, că mie mi-a făcut impresia unei teorii foarte corecte.

— Psihologic, desigur, fu de acord domnişoara Dammers, este perfectă.

— Mulţumesc, murmură domnul Bradley. Atunci, veţi putea înţelege cât de deconcertantă a fost această descoperire a mea. Pentru că, dacă există ceva adevăr în teoria asta, oricine având în posesia lui, sau a ei, hârtie de scris cu antetul firmei *Mason,* cu marginile uşor decolorate, devine imediat suspect.

— Hr-r-r-r-ruph! sir Charles îşi drese forţat glasul, în chip de comentariu. Implicaţia era clară. Gentlemenii nu-şi suspectează propriile surori.

— Vai, vai, gunguri, mai omenos, domnul Chitterwick.

Domnul Bradley continua să prelungească starea de tensiune.

— Şi mai era ceva, pe care nu-l puteam trece cu vederea – se hotărî el în sfârşit. Sorei mele, înainte de a începe să se califice ca secretară, îi intrase în cap ideea să devină soră medicală. Urmase, în tinereţe, un scurt curs de surori şi continuase să manifeste interes pentru această meserie. Citea nu numai cărţi destinate surorilor, ci şi dintre cele pentru medici. De mai multe ori, spuse domnul Bradley solemn, am văzut-o studiind, foarte absorbită, exemplarul meu de *Taylor's Medical Jurisprudence.*

Făcu o nouă pauză, dar, de data asta, nimeni nu făcu comentarii. Opinia generală era pesemne, că spectacolul era prea bun ca să fie întrerupt.

— Ei bine, m-am întors acasă şi am luat totul de la capăt. Evident, părea

absurd să pun pe propria mea soră pe lista suspecţilor, şi chiar în capul ei. Nimeni nu poate asocia pe cineva din cercul celor apropiaţi de ideea de asasinat. Este cu neputinţă. Totuşi, n-am putut să nu realizez că, dacă ar fi fost altcineva în cauză, nu sora mea, aş fi jubilat în faţa perspectivei de a soluţiona cazul. Dar, aşa cum stăteau lucrurile, ce puteam să fac?

Până la urmă, spuse încântat de sine domnul Bradley, am făcut ceea ce am considerat că este de datoria mea şi am atacat frontal situaţia. M-am întors a doua zi la sora mea şi am întrebat-o fără ocol dacă a avut vreodată vreun fel de relaţii cu sir Eustace Pennefather şi, dacă da, ce fel anume. S-a uitat la mine fără nici o expresie şi mi-a spus că, până la crimă, nici măcar nu auzise vreodată de acest om. Am crezut-o. Am întrebat-o dacă îşi poate aminti ce făcuse în seara precedentă asasinatului. M-a privit şi mai indiferentă şi a spus că, în ziua aceea, plecase la Manchester cu soţul ei, trăseseră la hotelul *Peacock* şi, seara, fuseseră la un cinema, unde au văzut un film intitulat, pe cât îşi amintea, *Focurile Destinului.* Şi, iar, am crezut-o.

Totuşi, ca o precauţie suplimentară, mai târziu, i-am verificat declaraţiile şi le-am găsit absolut corecte; pentru momentul expedierii pachetului, ea avea un alibi de neclintit. M-am simţit atât de uşurat cum nu vă pot spune.

Domnul Bradley vorbea pe un ton grav, cu patos şi stăpânire, dar Roger îi prinse privirea, ridicată în sus şi în ea juca o licărire batjocoritoare. Asta îi trezi Preşedintelui un vag sentiment de nelinişte. Necazul cu domnul Bradley era că niciodată nu ştiai la ce te poţi aştepta de la el.

Dând greş cu prima mea teorie, am înlăturat concluziile de până atunci şi m-am apucat să studiez celelalte dovezi ale dosarului.

Atunci mi-a venit în minte că inspectorul-şef de la Scotland Yard manifestase, în seara când ne-a vorbit, o oarecare reticenţă în legătură cu probele. Aşa, încât, i-am dat telefon şi i-am pus câteva întrebări care mă preocupau. De la el am aflat că maşina cu care s-a scris scrisoarea fusese un *Hamilton,* adică modelul cel mai răspândit de Hamilton, că adresa de pe pachet a fost scrisă, aproape sigur, cu un stilou Onyx cu peniţă de mărime mijlocie, că cerneala era marca Hartfield şi că nimic nu se putea afla cu ajutorul hârtiei de împachetat (maro obişnuit) sau al sforii. Că, după cum ne mai spusese inspectorul-şef, nicăieri nu existau amprente digitale.

În sfârşit, presupun că n-ar fi cazul s-o recunosc, dat fiind modul în care îmi câştig pâinea, dar, pe onoarea mea, n-am nici cea mai mică idee despre felul în care îşi îndeplineşte munca un detectiv profesional, mărturisi candid domnul Bradley. Este destul de simplu într-o carte, desigur, pentru că există un anumit număr de lucruri pe care autorul le doreşte descoperite, şi îl pune pe detectiv să le descopere pe acestea, nu pe altele. În viaţa reală, fără îndoială, lucrurile sunt departe de a se întâmpla în acelaşi fel.

În orice caz, tot ce am putut face eu a fost să copiez metodele propriului meu

detectiv şi să mă ocup de acest caz cât mai sistematic cu putinţă. Cu alte cuvinte, am făcut cu atenţie o listă a tuturor dovezilor existente, atât fapte materiale cât şi caracterologice (şi este surprinzător cât de multe sunt când te apuci să le strângi la un loc). Am făcut apoi toate deducţiile posibile pe baza fiecăreia în parte, încercând, în acelaşi timp, să las perfect deschise toate posibilităţile în ceea ce priveşte identificarea personalităţii care urma să iasă la iveală, o dată cu concluziile pe care aveam să le trag la sfârşit.

Cu alte cuvinte, sublinie domnul Bradley, nu fără un oarecare sarcasm, eu *nu* am hotărât că doamna A sau sir Cutare B a avut un motiv atât de serios pentru a comite crima, încât ea sau el, trebuie, fără îndoială, să o fi săvârşit, şi apoi să siluiesc dovezile să se potrivească acestei teorii facile.

— Bravo! Bine spus! se simţi constrâns Roger să aprobe.

— Bine spus! reluară ca un ecou şi Alicia Dammers şi domnul Ambrose Chitterwick.

Sir Charles şi doamna Fielder-Flemming, se uitară unul la altul şi, apoi, în grabă, îşi întoarseră fiecare privirile în altă parte, făcând tuturor celor de faţă impresia a doi copii prinşi făcând năzbâtii duminică la ora de religie.

— Dumnezeule, murmură domnul Bradley, toate astea sunt istovitoare. Pot să mă odihnesc cinci minute, domnule Preşedinte şi să fumez o jumătate de ţigară?

Preşedintele îi acordă domnului Bradley, amabil, o pauză în care să-şi refacă puterile.

CAPITOLUL XI

— M-am gândit întotdeauna, reluă domnul Bradley, cu puterile refăcute, m-am gândit întotdeauna că asasinatele pot fi împărţite în două categorii – închise şi deschise. Printr-un asasinat închis înţeleg unul comis în interiorul unui anumit cerc închis de persoane, cum ar fi participanţii la o serată, în care se ştie că asasinatul este limitat la membrii acelui grup dat. Aceasta este de departe forma cea mai obişnuită în literatura poliţistă. Un asasinat deschis îl numesc pe acela în care criminalul nu trebuie căutat într-un grup limitat de persoane, ci poate fi aproape oricine, din întreaga lume. Aceasta, desigur, este ceea ce se întâmplă aproape invariabil în viaţa reală.

Cazul de care ne ocupăm are această particularitate – că nu poate fi limpede încadrat în nici una dintre cele două categorii. Poliţia susţine că este un asasinat deschis; ambii antevorbitori au părut să-l privească ca pe unul închis.

Încadrarea depinde, de fapt, de ceea ce se consideră a fi mobilul crimei. Dacă eşti de acord cu poliţia că asasinatul este opera unui fanatic sau a unui nebun criminal, atunci, desigur, este un asasinat deschis; orice persoană din Londra lipsită de un alibi pentru noaptea respectivă putea să fi expediat pachetul. Dacă însă eşti de părere că mobilul a fost unul personal, legat de sir Eustace însuşi,

atunci asasinul trebuie, în mod necesar, să fie căutat în cercul închis de persoane care au avut relaţii de un fel sau altul cu sir Eustace.

Şi, pentru că a venit vorba de expedierea pachetului, trebuie să fac o mică paranteză pentru a vă spune ceva realmente interesant. În ciuda tuturor aparenţelor, este posibil ca eu să fi văzut cu propriii mei ochi pe asasin chiar în momentul în care îl expedia. Şi anume, treceam întâmplător prin Southampton Street în seara aceea, exact în jurul orei nouă fără un sfert. Nu-mi trecea mie prin cap, cum ar fi spus Edgar Wallace, că primul act al acestei tragedii era jucat poate în acel minut anume, şi chiar sub nasul meu. N-am avut nici un presentiment de dezastru care să mă facă să-mi încetinesc mersul. Providenţa, evident, nu prea făcea în seara aceea risipă de presentimente. Dacă măcar instinctele mele lente m-ar fi avertizat, câte necazuri aş fi putut preveni. Vai, spuse domnul Bradley cu tristeţe, din păcate însă aşa este viaţa!

Totuşi, mă îndepărtez de subiect. Vorbeam deci despre asasinate închise şi deschise. Eram hotărât să nu-mi formez nici o opinie definitivă în nici un sens, aşa încât să mă asigur că îl voi trata pe acesta ca pe un asasinat deschis. Ca urmare, rămâneam pe o poziţie de pe care puteam suspecta pe oricine din lumea întreagă. Pentru a încadra totuşi lucrurile în nişte limite, m-am pus pe lucru pentru a găsi, pe baza puţinelor indicaţii pe care ea sau el ni le-a lăsat, persoana care într-adevăr l-a comis.

Ajunsesem la anumite concluzii pe baza alegerii nitrobenzenului, aşa cum v-am mai explicat. Dar în ceea ce priveşte buna educaţie (pe care am presupus că o are asasinul), am adăugat un corectiv foarte semnificativ: Nu terminase nici liceul şi nici o universitate. Nu sunteţi de aceeaşi părere, sir Charles? Pur şi simplu n-ar fi cadrat cu aceste instituţii de învăţământ.

— Sunt cunoscuţi mulţi absolvenţi de liceu care au comis asasinate, îl contrazise sir Charles, oarecum dezorientat.

— Oh, desigur. Dar nu într-o manieră vulgară ca aceasta. Codul de maniere al liceelor reprezintă cu siguranţă ceva, chiar şi când este vorba de un asasinat. Aceasta, sunt sigur, este opinia oricărui absolvent al unei asemenea şcoli. Acesta nu este un asasinat făptuit de un gentelman, absolvent de liceu. Un astfel de absolvent, dacă vreodată ar ajunge în situaţia să coboare până la ceva atât de lipsit de distincţie ca un asasinat, ar folosi un topor sau un revolver, sau altceva care l-ar aduce faţă în faţă cu victima sa. Nu ar ucide niciodată un om pe la spate, ca să spunem aşa. Sunt absolut sigur de asta.

Apoi, o altă concluzie evidentă este că el are degete excepţional de îndemânatice. Să dezveleşti acele bomboane de ciocolată, să scoţi lichidul din ele, să le reumpli, să le lipeşti la loc cu ciocolată topită, să le înveleşti din nou în staniolul lor, în aşa fel încât să arate ca şi cum nu ar fi fost atinse niciodată – vă rog să mă credeţi, asta nu este o treabă uşoară. Şi întreaga operaţie executată şi cu mănuşi în mână, luaţi aminte!

M-am gândit la început că modul perfect în care această operaţie a fost executată constituia o puternică indicaţie că este vorba de o femeie. Totuşi, am făcut o experienţă şi am rugat vreo zece prieteni de-ai mei, bărbaţi şi femei, să încerce să facă acelaşi lucru, şi, din tot grupul, eu am fost singurul (vă spun fără nici o mândrie deosebită) care am reuşit să fac ceva realmente bun. Aşa că nu a fost în mod necesar o femeie. Dar dexteritatea manuală era un punct care trebuia să fie stabilit.

Apoi era problema dozei – exact şase picături în toate bomboanele. Aceasta este foarte concludent, cred eu. Dovedeşte o turnură de spirt metodică, echivalând cu o reală pasiune pentru simetrie. Există asemenea oameni. Ei nu suportă ca tablourile de pe un perete să nu se echilibreze unul cu celălalt în mod exact. Ştiu asta pentru că eu însumi am această caracteristică. Simetria este sinonimă cu ordinea, după părerea mea. Îmi dau perfect de bine seama cum a ajuns asasinul să umple bomboanele de ciocolată în acest fel. Eu însumi aş fi făcut la fel. Involuntar.

Apoi mi se pare că îi putem acordă lui sau ei creditul unui spirit creator. O crimă ca aceasta nu este înfăptuită sub impulsul momentului. Este în mod deliberat concepută, bucăţică cu bucăţică, scenă cu scenă, construită exact cum este construită o piesă. Nu sunteţi de acord, doamnă Fielder-Flemming?

— Nu mi-ar fi trecut prin minte, dar poate să fie adevărat.

— Oh, desigur; trebuie să-şi fi bătut mult capul pentru a duce lucrurile până la capăt. Nu cred însă că trebuie să ne facem probleme în ceea ce priveşte plagierea altor crime. Cele mai mari spirite creatoare nu se dau în lături de la adaptarea ideilor altor oameni pentru propriul lor folos. Eu însumi o fac. La fel şi dumneavoastră, bănuiesc, Sheringham; fără îndoială, şi dumneavoastră, domnişoară Dammers. La fel şi dumneavoastră, din când în când, îmi închipui, doamnă Fielder-Flemming. Fiţi cinstiţi acum, cu toţii.

Un murmur supus de onestitate confirmă existenţa unor păcate ocazionale de acest fel.

— Desigur. Gândiţi-vă, de pildă, cum adapta Sullivan vechea muzică bisericească şi transforma un vechi cântec Gregorian în *O pereche de ochi sclipitori,* sau ceva la fel de nebisericesc. Se permite. Ei bine, toate acestea contribuie la schiţarea portretului necunoscutului nostru şi, în sfârşit, în structura mentală a lui sau a ei, trebuie, de asemenea să existe şi acea inumanitate rece şi neobosită a otrăvitorului. Asta e totul, cred. Dar e ceva, nu? Poţi merge destul de departe pe calea recunoaşterii criminalului nostru, dacă se întâmplă să dai de o persoană cu aceste caracteristici atât de diverse.

Oh, şi mai este ceva pe care nu trebuie să-l uit. Crima similară. Sunt surprins că nimeni nu a menţionat-o pe aceasta. După părerea mea, asemănarea este mult mai strânsă decât cele care s-au făcut până acum. Nu este un caz foarte cunoscut, dar dumneavoastră aţi auzit probabil cu toţii de el. Asasinarea doctorului Wilson,

la Philadelphia, exact acum douăzeci de ani.

Am să v-o expun pe scurt. Acest om, Wilson, a primit într-o dimineaţă ceva care avea înfăţişarea unei mostre de sticlă de bere, ce-i fusese trimisă de o binecunoscută fabrică. Era însoţită de o scrisoare, scrisă, după cât se pare, pe hârtia oficială de scris a fabricii, iar eticheta pentru adresă era imprimată cu numele firmei. Wilson a băut berea la prânz şi a murit imediat. Lichidul era saturat cu cianură de potasiu.

S-a stabilit imediat că berea nu venise de la firma respectivă, care, la acea vreme, nu trimisese nicăieri mostre. Doctorului îi fusese adusă prin intermediul unei companii locale de servicii, dar tot ce au putut spune conducătorii acesteia a fost că berea le fusese lăsată pentru a fi expediată de un bărbat. Eticheta şi hârtia de scris fuseseră falsificate, imprimate anume pentru înfăptuirea crimei.

Misterul n-a fost niciodată dezlegat. Maşina de imprimat folosită pentru antet şi etichetă n-a putut fi descoperită, deşi poliţia a vizitat toate imprimeriile de pe întreg teritoriul Statelor Unite. Adevăratul motiv al asasinatului n-a fost niciodată stabilit nici măcar în mod satisfăcător. Un asasinat deschis tipic. Sticla a venit din senin şi asasinul a rămas în el.

Observaţi asemănarea strânsă cu asasinatul nostru, mai ales în ceea ce priveşte presupusa mostră. Aşa cum zicea doamna Fielder-Flemming, asemănarea este prea izbitoare ca să fie o simplă coincidenţă. Asasinul nostru *trebuie* să fi avut în minte acest caz şi sfârşitul său deosebit de favorabil (pentru asasin). De fapt, se poate să fi existat un motiv. Wilson era un ginecolog, cunoscut în materie de avorturi, şi cineva trebuie să fi dorit să pună capăt activităţii lui. Conştiinţă, presupun. Există oameni care au aşa ceva. Aceasta este o altă asemănare cu afacerea noastră, înţelegeţi. Sir Eustace era o lichea notorie. Şi aceasta vine în sprijinul teoriei poliţiei – despre fanaticul anonim. Sunt multe de spus în favoarea acestei teorii, cred.

Dar trebuie să-mi continui expunerea.

Ei bine, după ce am ajuns în acest stadiu, am adunat la un loc concluziile mele şi am făcut o listă a condiţiilor pe care criminalul nostru trebuie să le îndeplinească. Acum, aş vrea să subliniez că aceste condiţii erau atât de multe şi atât de diverse, încât, dacă putea fi găsit cineva care să le satisfacă, şansele, sir Charles, ca el sau ea să fie vinovat ar fi nu una la un milion, ci una la mai multe milioane. Aceasta nu este o declaraţie hazardată, ci un fapt matematic stabilit.

Eu am douăsprezece condiţii şi, matematic, şansele ca ele să fie întrunite de o singură persoană sunt realmente (dacă aritmetica mea va suporta proba) una la patru sute şaptezeci şi nouă de milioane o mie şase sute. Şi asta, băgaţi de seamă, dacă toate şansele ar fi egale. Însă nu sunt. De pildă, posibilitatea ca el să stăpânească anumite cunoştinţe de criminologie este cel puţin de ordinul unei şanse la zece. De asemenea, n-ar fi decât o şansă la o sută ca el să fi avut posibilitatea să pună mâna pe hârtia de scris fabricată de Mason.

— Ei, atunci luând lucrurile unul peste altul, îşi exprimă părerea domnul Bradley, aş spune că şansele sunt cam de una la patru milioane şapte sute nouăzeci de milioane cinci sute şaisprezece mii patru sute cincizeci şi opt. Cu alte cuvinte, practic imposibil. Suntem cu toţii de acord?

Toţii erau prea năuciţi ca să mai poată să nu fie de acord.

— Perfect; deci suntem cu toţii de aceeaşi părere, spuse domnul Bradley, plin de încântare. Aşa încât am să vă citesc lista mea.

Răsfoi paginile unui carneţel şi începu să citească:

CONDIŢII PE CARE TREBUIE SA LE ÎNDEPLINEASCĂ
CINEVA PENTRU A FI ASASINUL

1) Trebuie să aibă cel puţin cunoştinţe elementare de chimie.

2) Trebuie să aibă cel puţin cunoştinţe elementare de criminologie.

3) Trebuie să aibă o educaţie suficient de bună, dar nu liceu sau universitate.

4) Trebuie să posede, sau să aibă acces la hârtia de scris a firmei *Mason şi Fiii.*

5) Trebuie să posede, sau să aibă acces la o maşină de scris Hamilton nr. 4.

6) Trebuie să fi fost în apropiere de Southampton Street, în timpul orei critice – 8,30—9,30 – în seara dinaintea asasinatului.

7) Trebuie să posede, sau să aibă acces la un stilou Onyx înzestrat cu o peniţă de mărime mijlocie.

8) Trebuie să posede, sau să aibă acces la cerneală pentru stilou Hartfield.

9) Trebuie să aibă o minte creatoare, dar să nu se dea înapoi de la adaptarea creaţiilor altora.

10) Trebuie să aibă degete neobişnuit de îndemânatice.

11) Trebuie să fie o persoană meticuloasă, probabil cu o puternică înclinaţie pentru simetrie.

12) Trebuie să aibă inumanitatea rece a otrăvitorului.

— Apropo, spuse domnul Bradley, punând carneţelul în buzunar, observaţi că sunt de aceeaşi părere cu dumneavoastră, sir Charles, considerând că asasinul nu ar fi încredinţat niciodată expedierea pachetului altei persoane. Oh, şi un alt punct. Şi anume pentru ca să puteţi vedea cu ochii dumneavoastră. Dacă cineva doreşte să vadă un stilou Onyx, cu o peniţă de mărime mijlocie, uitaţi-vă la al meu. Şi, destul de curios, este umplut cu cerneală Hartfield. Stiloul circulă încet în jurul mesei, în timp ce domnul Bradley, rezemându-se de spătarul scaunului, urmărea înaintarea lui cu un surâs patern.

— Asta este, spuse domnul Bradley, după ce stiloul i-a fost restituit.

Roger crezu că a găsit explicaţia licăririi care apărea din timp în timp în ochii domnului Bradley.

— Vrei să spui că problema nu este încă rezolvată. Cele patru miliarde de

şanse au fost prea mult pentru dumneata. Nu s-a putut găsi nimeni care să întrunească condiţiile stabilite de dumneata?

— Ei bine, spuse domnul Bradley, devenit subit foarte rezervat, dacă vreţi să ştiţi, am găsit pe cineva care le întruneşte.

— Ai găsit? Păi spune, omule! Pe cine?

— Hai s-o lăsăm baltă, vă rog, spuse, dintr-o dată sfios, domnul Bradley; pur şi simplu îmi displace să vă spun. Este, într-adevăr, ridicol.

Un cor de mustrări, linguşiri şi încurajări începu să-l asalteze. Niciodată nu s-a simţit domnul Bradley atât de interesant.

— O să râdeţi de mine dacă vă spun.

Se părea însă că fiecare dintre ei ar fi suportat mai repede torturile inchiziţiei decât să râdă de domnul Bradley. Niciodată cinci oameni mai puţin dispuşi să îl ia în râs pe domnul Bradley n-au fost reuniţi la un loc.

Domnul Bradley păru că prinde curaj.

— Păi este foarte penibil. Pe cuvântul meu de onoare că nu ştiu ce să fac. Dacă pot să vă demonstrez că persoana la care mă gândesc nu numai că întruneşte exact toate condiţiile mele, dar avea şi un oarecare interes (îndepărtat, admit, dar temeinic) în trimiterea acelei cutii de bomboane lui sir Eustace, mă asiguraţi dumneavoastră, domnule preşedinte, că cei reuniţi aici îmi vor da un sfat serios în privinţa datoriei ce îmi revine mie în această chestiune?

— Dumnezeule, sigur! Fu pe loc de acord Roger, foarte nerăbdător. Roger considerase că se putea ca el însuşi să fie pe punctul de a rezolva problema, dar era absolut sigur că el şi cu Bradley nu ajunseseră la aceeaşi concluzie. Şi dacă tipul a descoperit, într-adevăr, pe cineva…

— Dumnezeule, sigur că da! repetă Roger.

Domnul Bradley îşi roti privirile în jurul mesei într-un mod care trăda o oarecare nelinişte.

— Ei bine, nu înţelegeţi la cine mă refer? Dar, dragii mei, am crezut că v-am spus-o cu aproape fiecare frază.

Culmea, nimeni nu înţelegea la cine se referă.

— Singura persoană care poate fi suspectată, în măsura în care îmi dau eu seama, că ar îndeplini toate cele douăsprezece condiţii? Rosti această hărţuită versiune a domnului Bradley, răvăşindu-şi părul său grijuliu pieptănat. Desigur, în nici un caz sora mea, ci – ci – ci *eu,* de bună seamă!

În cameră se aşternu o linişte mormântală.

— Ai – ai spus, *dumneata?* îndrăzni, în sfârşit domnul Chitterwick.

Domnul Bradley întoarse spre el o privire întunecată.

— Evident – îmi pare rău. *Eu* am cunoştinţe mai mult decât elementare de chimie. *Eu* pot să prepar nitrobenzen şi adesea am făcut-o. *Eu* sunt un criminalist. *Eu* am o educaţie bună, dar nu liceu sau universitate. *Eu* am avut acces la hârtia de scris a firmei Mason. *Eu* posed o maşină de scris Hamilton

numărul patru. *Eu* mă aflam în Southampton Street chiar în timpul orei critice. *Eu* posed un stilou Onyx, cu peniţă de mărime mijlocie şi cu cerneală Hartfield. *Eu* am o minte creatoare, dar eu nu mă dau înapoi de la a împrumuta idei ale altor oameni. *Eu* am degete mai mult decât curate şi îndemânatice. *Eu* sunt o persoană meticuloasă, cu o puternică înclinaţie pentru simetrie. Şi, după cum se pare, *eu* am inumanitatea rece a otrăvitorului.

Da, oftă domnul Bradley, concluzia logică este pur şi simplu ineluctabilă. *Eu* am trimis acea cutie cu bomboane lui sir Eustace.

Eu trebuie să o fi făcut. V-am adus argumente suficient de concludente. Şi faptul extraordinar este că nu-mi amintesc nici cel mai mic detaliu din toată operaţiunea. Presupun că am făcut-o în timp ce mă gândeam la altceva Am observat că, din când în când, sunt oarecum distrat.

Roger se lupta cu un nemaipomenit hohot de râs. Totuşi, reuşi să pună o întrebare pe un ton suficient de grav:

— Şi care vă închipuiţi că a fost motivul dumneavoastră, domnule Bradley?

Domnul Bradley se însufleţi puţin.

— Da, asta a fost, într-adevăr, o dificultate. Mult timp nu am reuşit să stabilesc motivul meu. Nici măcar nu puteam face vreo legătură între mine şi sir Eustace Pennefather. Auzisem de el, desigur, ca toţi cei care au fost vreodată la *Rainbow* şi înţelesesem că era un tip destul de nostim. Dar nu aveam nimic cu el. Cât mă privea pe mine, putea să fie cât îi plăcea de lichea. Nici nu cred că l-am văzut vreodată. Da, mobilul era într-adevăr o barieră de netrecut, cu toate că trebuie să fi fost vreunul. Altfel, de ce aş fi încercat să-l ucid?

— Şi ai descoperit de ce? 1

— Cred că am reuşit să dibuiesc care trebuie să fi fost adevărata cauză, spuse domnul Bradley, nu fără oarecare mândrie în glas. După ce mi-am bătut capul mult timp, mi-am reamintit că mă auzisem spunând odată unui prieten, într-o discuţie despre activitatea detectivilor, că ambiţia vieţii mele era să comit un asasinat, deoarece eram absolut sigur că aş putea-o face fără să pot fi vreodată descoperit. Şi senzaţiile, declarasem eu, trebuie să fie formidabile: nici un joc de noroc nu ţi-ar putea oferi ceva care să fie cât de cât asemănător cu o crimă. Un asasinat reprezintă o competiţie magnifică cu poliţia, demonstram eu, având drept miză propria-ţi viaţă şi pe cea a victimei. Dacă asasinul scapă neprins, el le câştigă pe amândouă; dacă este prins, le pierde pe amândouă. Pentru un om ca mine, care are nenorocul să fie extrem de plictisit de genurile obişnuite de amuzament popular, asasinatul trebuie să fie pasiunea vieţii *prin excelenţă.*

— Oh! Roger clătină din cap scandalizat.

— Această conversaţie, când mi-am reamintit-o, continuă foarte serios domnul Bradley, mi s-a părut extrem de semnificativă. Am plecat imediat să-l văd pe prietenul meu, şi l-am întrebat dacă şi-o reamintea şi dacă era gata să jure că a avut loc. Era. De fapt, el a fost în stare să adauge noi detalii şi mai

agravante. Am fost atât de impresionat, încât i-am cerut să-mi dea o declaraţie în scris.

Amplificându-mi ideea (potrivit declaraţiei prietenului), am mers mai departe, căutând să stabilesc cum ar putea să fie înfăptuit mai bine asasinatul. În primul rând, hotărâsem eu, trebuia să selectez o personalitate de care lumea ar fi mulţumită să scape, nu în mod necesar un politician (îmi era greu, se vede, să evit ceea ce era evident) şi, pur şi simplu, să asasinez de la distanţă. Pentru a realiza un joc perfect, trebuia lăsat un indiciu sau două, mai mult sau mai puţin obscure. Se pare însă că eu am lăsat mai multe decât intenţionasem.

Prietenul meu a încheiat spunându-mi că l-am părăsit în seara aceea, exprimându-mi intenţia cea mai categorică de a înfăptui primul meu asasinat cu primul prilej favorabil pe care-l voi avea. Acest experiment nu va reprezenta numai o pasiune de un deosebit rafinament, i-am spus, dar experienţa pe care o voi căpăta va fi de nepreţuit pentru un scriitor de romane poliţiste, cum sunt eu. Aceasta, cred, spuse domnul Bradley cu demnitate, dovedeşte dincolo de orice îndoială motivul meu.

— Asasinatul ca experiment, remarcă Roger. O nouă categorie. Foarte interesant.

— Asasinat pentru căutători de plăceri suprarafinate, îl corectă domnul Bradley. Există şi un precedent, ştiţi. Loeb şi Leopold. Despre asta este vorba. Mi-am demonstrat teoria, domnule Preşedinte?

— Complet – pe cât îmi pot da eu seama. Nu pot detecta nici o lacună în sistemul dumneavoastră de argumentare.

— Mi-am dat osteneala să-l fac cu mult mai convingător decât în cărţile mele. Aţi putea să-mi intentaţi un proces foarte greu de combătut în faţa unui tribunal pe baza acestei teorii, nu, sir Charles?

— Mde! Ar trebui să o studiez mai de aproape, dar, la prima vedere, Bradley, admit că, în măsura în care dovezile indirecte au o valoare (şi, după părerea mea, precum ştiţi, orice lucru are valoare), eu n-aş putea vedea prea multe motive de îndoială în privinţa faptului că dumneata ai trimis acele bomboane lui sir Eustace.

— Şi, dacă aş declara aici şi acum, cu toată seriozitatea, că *eu* le-am trimis? insistă domnul Bradley.

— N-aş putea să nu te cred.

— Şi totuşi nu eu le-am trimis. Dar, dacă aş avea timp, aş fi gata să vă dovedesc, tot atât de convingător, că persoana care cu adevărat le-a trimis, a fost arhiepiscopul de Canterbury sau Sybil Thomdike, sau doamna Robinson Smythe, din Laurela, strada Acacia, din Tooting-ul de sus, sau preşedintele Statelor Unite, sau oricare altă persoană de pe glob pe care aţi alege-o dumneavoastră.

Cam aşa pot fi folosite dovezile. Am construit întreaga teorie împotriva mea pe baza unei coincidenţe – aceea că sora mea poseda o cantitate de hârtie de scris

din aceea folosită de firma *Mason.* Nu v-am spus nimic altceva decât adevărul. Dar nu v-am spus întregul adevăr. Dovezile artistice, ca toate celelalte lucruri artistice, sunt pur şi simplu o chestiune de selecţie. Dacă ştii ce să reţii şi ce să dai la o parte, poţi dovedi orice-ţi place, absolut concludent. Eu o fac în fiecare dintre cărţile pe care le scriu şi nici un critic nu m-a pus pe jăratic pentru scăpări în materie de argumentare. Dar, pe de altă parte, spuse cu modestie domnul Bradley, nici nu-mi închipui ca vreun critic să fi citit vreuna din cărţile mele.

— În sfârşit, a fost o demonstraţie foarte ingenioasă, rezumă domnişoara Dammers. Şi deosebit de instructivă.

— Mulţumesc, murmură recunoscător domnul Bradley.

— Şi tot ce rămâne din asta, răsună verdictul sarcastic al doamnei Fielder-Flemming, este că nu ai nici cea mai mică idee despre cine este adevăratul criminal.

— Oh, *asta*, desigur, o ştiu, spuse cu un aer de completă detaşare domnul Bradley. Dar nu o pot dovedi. Aşa că n-are nici un rost că v-o spun.

Cu toţii arătară un interes crescut.

— Ai descoperit pe altcineva în pofida tuturor şanselor potrivnice identificării unei persoane care să întrunească acele condiţii ale dumitale? întrebă sir Charles.

— *Ea* trebuie să le întrunească, admise domnul Bradley, deîndată ce a comis fapta. Dar, din nefericire, nu am fost în stare să verific toate condiţiile.

— *Ea!* sări domnul Chitterwick.

— Oh, desigur, a fost o femeie. Acesta era lucrul cel mai evident din întreaga afacere – şi, întâmplător, unul dintre lucrurile pe care eu am avut, în mod deliberat, grijă să îl las deoparte până acum. Într-adevăr, sunt uimit că nu a fost menţionat de nimeni până la mine. Cu certitudine, dacă este ceva izbitor de limpede în această afacere, este faptul că e vorba de crima unei femei. Niciodată nu i-ar fi trecut prin minte unui bărbat să trimită bomboane otrăvite altui bărbat. El i-ar fi trimis o mostră de lamă de ras otrăvită, sau whisky, sau bere, ca în cazul nefericitului doctor Wilson. Absolut clar, este crima unei femei.

— Aşa să fie oare?! murmură Roger în şoaptă.

Domnul Bradley îi aruncă o privire tăioasă.

— Eşti de altă părere, Sheringham?

— M-am întrebat numai, spuse Roger. Dar este un punct de vedere care poate fi susţinut foarte bine.

— Inatacabil, aş fi spus eu, replică pe un ton afectat domnul Bradley.

— În sfârşit, zise domnişoara Dammers, agasată de această alunecare spre discuţii minore, nu ai de gând să ne spui cine a făcut-o, domnule Bradley?

Domnul Bradley se uită la ea cu o expresie uşor ironică.

— Dar v-am spus că n-are nici un rost, deoarece nu pot s-o dovedesc. În plus, există şi aspectul referitor la reputaţia unei femei.

— Vrei să reînvii legea împotriva calomniei pentru ca să ieşi din încurcătură?

— Oh, vai, nu! N-aş avea nimic împotrivă să o demasc ca asasină. Este ceva mult mai important decât asta. Întâmplător, ea a fost la un moment dat amanta lui sir Eustace, înţelegeţi şi există un cod de maniere în privinţa asta.

— Ah! spuse domnul Chitterwick.

Domnul Bradley se întoarse politicos spre el.

— Aveai de gând să spui ceva?

— Nu, nu, tocmai mă întrebam dacă sunteţi pe aceeaşi pistă ca şi mine. Asta e tot.

— Vreţi să spuneţi – teoria despre amanta părăsită?

— În sfârşit, spuse stingherit domnul Chitterwick, da.

— Desigur. V-aţi angajat şi dumneavoastră pe aceeaşi linie de investigaţie? Tonul domnului Bradley fu acela al unui profesor binevoitor care îl bate pe spate pe un elev promiţător. Este cea corectă, e clar. Privind crima ca un tot şi în lumina caracterului lui sir Eustace, o amantă părăsită, iradiind gelozie, se înalţă în mijlocul ei ca un far. Acesta este unul dintre lucrurile pe care de asemenea le-am omis dinadins de pe lista mea de condiţii – numărul treisprezece, criminalul trebuie să fie o femeie. Şi, revenind la dovezile artistice, atât sir Charles cât şi doamna Fielder-Flemming le-au folosit, nu-i aşa? Ambii au omis stabilirea oricărei legături dintre nitrobenzen şi persoana suspectată de ei, deşi o asemenea legătură era vitală în ipotezele ambilor.

— Deci dumneata eşti într-adevăr convins că gelozia este motivul? sugeră domnul Chitterwick.

— Sunt absolut convins de asta, îl asigură domnul Bradley. Dar am să vă spun altceva de care nu sunt de loc convins, şi anume că obiectul atentatului ar fi fost, într-adevăr sir Eustace Pennefather.

— Nu sir Eustace? sări uimit Roger. Cum argumentezi asta?

— Păi, am descoperit, spuse domnul Bradley disimulându-şi cu greu satisfacţia, că sir Eustace avusese stabilită o întâlnire la prânz, în ziua asasinatului. Se pare că ţinea să o păstreze într-un secret total. Şi a fost sigur vorba de o întâlnire cu o femeie; şi cu o femeie, care-l interesa pe sir Eustace mai mult decât de obicei. Cred că, probabil, n-a fost domnişoara Wildman, ci o persoană despre care el dorea numaidecât ca domnişoara Wildman să nu ştie nimic. După părerea mea însă, femeia care a trimis bomboanele ştia. Întâlnirea a fost contramandată, dar cealaltă femeie, pesemne, nu a mai aflat asta.

Sugestia mea (este numai o sugestie şi nu pot să o argumentez altfel decât prin faptul că face folosirea bomboanelor mai de înţeles) este că bomboanele erau destinate nu lui sir Eustace, ci rivalei expeditoarei.

— Ah! exclamă cu sufletul la gură doamna Fielder-Flemming.

— Asta este o idee cu totul nouă, se plânse sir Charles.

Roger învăţase pe de rost, în grabă, numele diverselor amante ale lui sir Eustace. Nu fusese în stare să stabilească vinovăţia niciuneia până atunci şi nu

era în stare nici atunci; totuşi, nu credea să-i fi scăpat vreun nume.

— Dacă femeia la care te gândeşti, Bradley, expeditoarea, tatonă el, a fost într-adevăr amanta lui sir Eustace, nu cred că trebuie să-ţi baţi prea mult capul cu minuţiozitatea. Numele ei este aproape sigur pe buzele întregului club *Rainbow*, dacă nu chiar în toate cluburile din Londra. Sir Eustace nu este un bărbat discret.

— Pot să-l asigur pe domnul Bradley, spuse ironic domnişoara Dammers, că standardul de onorabilitate al lui sir Eustace este cu mult mai limitat decât al domniei sale.

— În acest caz, le spuse domnul Bradley neimpresionat, nu cred că lucrurile stau aşa.

— Ei, cum?

— Pentru că sunt absolut sigur că în afară de informatorul meu inconştient, de sir Eustace şi de mine, nu există nimeni care să cunoască această legătură. Cu excepţia femeii părăsite, evident, adăugă, minuţios, domnul Bradley. Natural, ei nu putea să-i scape.

— Atunci, cum ai descoperit? întrebă domnişoara Dammers.

— Asta, o informă domnul Bradley cumpătat, regret, dar nu pot să v-o spun.

Roger căzu pe gânduri. Poate să existe vreo altă femeie de care el să nu fi auzit? În acest caz, cum s-ar mai putea menţine noua sa teorie?

— Paralela atât de strânsă făcută de dumneata cade, deci? doamna Fielder-Flemming făcea, de fapt, o afirmaţie.

— Nu întrutotul. Dar dacă da, eu am o alta tot atât de bună. Christina Edmunds. Aproape acelaşi caz, dacă se lasă de o parte nebunia. Mania geloziei. Bomboane otrăvite. Ce poate fi mai bun?

— Hm? Fundamentul ultimei dumitale teorii, observă sir Charles, sau, în orice caz, punctul de plecare era, după cum am înţeles eu, alegerea nitrobenzenului. Presupun că aceasta, şi deducţiile făcute pe baza ei, sunt la fel de importante pentru noua teorie. Trebuie să înţelegem că această femeie este un chimist amator, posedând un exemplar din *Medical Jurisprudence* al lui Taylor?

Domnul Bradley zâmbi cu blândeţe.

— Aceasta, aşa cum aţi subliniat pe bună dreptate, constituia fundamentul *ultimei* mele teorii, sir Charles. Nu mai reprezintă acelaşi lucru pentru cea nouă. Mă tem că remarcile mele referitoare la alegerea otrăvii reprezentau, de fapt, un fel de supralicitare. Voiam să conduc bănuielile spre o anume persoană, înţelegeţi, şi, ca urmare, am făcut deducţiile care se potriveau acelei persoane. Totuşi, există o bună parte de adevăr posibil în ele, deşi eu nu situez probabilitatea lor la un nivel atât de ridicat cât am pretins atunci. Sunt absolut gata să cred că nitrobenzenul a fost folosit numai pentru că este atât de uşor de obţinut. Dar este perfect adevărat că această substanţă este foarte puţin cunoscută ca otravă.

— Atunci, acest lucru nu-ţi serveşte în actuala dumitale teorie?

— Oh, ba da. Continui să cred că faptul că asasinul a ştiut că este o otravă e mai important decât că l-a folosit şi că acesta este un indiciu foarte valoros. Explicaţia unor asemenea cunoştinţe poate să fie stabilită. Eu am fost şi înainte convins că deţinerea unui *Taylor's Medical Jurisprudence* trebuie să fie izvorul acestor cunoştinţe şi continui să fiu convins şi acum. Aproape sigur, această doamnă posedă un exemplar din această carte.

— Deci este o criminalistă? se repezi doamna Fielder-Flemming.

Domnul Bradley se rezemase de spătarul scaunului şi îşi aţintise privirile pierdute în tavan.

— Asta, mi se pare mie, este o problemă foarte discutabilă. Cinstit, sunt foarte nedumerit de chestiunea cu criminalistica. Eu nu o pot vedea pe această femeie aparţinând unui „-ist" de nici un fel. Funcţia ei în viaţă este perfect limpede – aceea pe care o îndeplinea pentru sir Eustace, şi n-o cred în stare de altceva. În afară de a-şi pudra nasul într-un mod fermecător şi de a fi extrem de decorativă. Dar toate acestea fac parte integrantă din adevărata ei *raison d'etre*[4]. Nu, nu cred că e cu putinţă să fie o criminalistă, în tot cazul nu mai mult decât ar putea fi un canar. Dar în mod sigur are ceva cunoştinţe superficiale de criminalistică, deoarece în apartamentul ei există un întreg raft plin cu lucrări pe această temă.

— Atunci, este o prietenă personală de-a dumneavoastră? întrebă insinuantă doamna Fielder-Flemming, cu un aer foarte detaşat.

— Oh, nu! Am întâlnit-o o singură dată. Aceasta s-a întâmplat când am bătut la uşa apartamentului ei având sub braţ un exemplar nou al unei cărţi poliţiste recent publicate, şi m-am prezentat ca reprezentantul unei edituri de astfel de romane, solicitând comenzi pentru carte; am întrebat-o dacă pot avea plăcerea să trec pe listă şi numele domniei sale. Cartea apăruse numai cu patru zile în urmă, dar ea mi-a arătat plină de mândrie un exemplar care se şi afla pe raftul ei. Am întrebat-o atunci dacă o interesează criminalistica. Oh, sigur că da, adoră criminalistica pur şi simplu; asasinatele erau *deosebit de* fascinante, nu? Concludent, cred.

— Sună ca vorbele unei femei puţin ţicnite, comentă sir Charles.

— Şi arată ca o ţicnită, îl aprobă domnul Bradley. Trăncăneşte ca o ţicnită. Dacă însă, înainte, aş fi luat cu ea vreodată o cafea, mi-aş fi dat în mod sigur seama, după logoreea ei, că nu este în toate minţile. Şi, totuşi, a înfăptuit un asasinat după un plan realmente inteligent, aşa încât nu văd cum ar putea fi nebună.

— Nu v-ar putea trece prin minte, remarcă domnişoara Dammers, că se poate să nu fi făcut niciodată ceva de felul ăsta?

— Ei bine, nu, trebui să mărturisească domnul Bradley. Şi nici nu-mi poate trece asta prin minte. Vreau să spun, o amantă a lui sir Eustace, relativ recent

[4] Raţiune de a trăi (franc.)

părăsită (mă rog, nu mai mult de trei ani, şi speranţa moare încet), care are o părere foarte bună despre ea însăşi şi consideră asasinatul prea fascinant pentru a fi exprimat în cuvinte! Ei bine, realmente…!

Şi, pentru că am ajuns aici, dacă doriţi o dovadă care să confirme că ea a fost una dintre amantele lui sir Eustace, aş putea adăuga că am văzut o fotografie a lui în apartamentul ei. Era pusă într-o ramă foarte impunătoare. De sub marginea ramei ieşea cuvântul „al tău”, iar restul era ascuns dedesubt. Nu „al dumneavoastră”, luaţi aminte, ci „al tău”. Cred că este rezonabil să presupunem că ceva plin de afecţiune se afla sub acea margine discretă de ramă.

— Am aflat din gura lui sir Eustace însuşi că el îşi schimbă amantele la fel de des ca şi pălăriile, interveni vioaie domnişoara Dammers. N-ar fi posibil ca nu numai una să fi suferit de un complex de gelozie?

— Dar nu e posibil, cred eu, să fi posedat şi un exemplar din cartea lui Taylor, insistă domnul Bradley.

— Factorul privind cunoştinţele de criminalistică pare să fi luat în noua teorie locul factorului nitrobenzen din cea anterioară, cugetă cu glas tare domnul Chitterwick. Greşesc gândind astfel?

— Absolut de loc, îl asigură plin de bunătate domnul Bradley. Acesta, după părerea mea, este indiciul realmente important. Este atât de izbitor, înţelegeţi. Poate fi observat din două unghiuri total diferite: alegerea otrăvii şi trăsăturile caracteristice care amintesc de cazuri anterioare. De fapt, ne izbim tot timpul de aceşti factori.

— Da, da, îngăimă domnul Chitterwick, dojenindu-se singur ca unul care se izbise tot timpul de un lucru şi nici măcar nu-l observase.

Se aşternu un moment de tăcere pe care domnul Chitterwick îl puse (destul de greşit) pe seama unei condamnări generale a propriei lui obtuzităţi.

— Lista dumitale de condiţii, îşi reluă atacul domnişoara Dammers. Ai spus că n-ai putut să le verifici pe toate. Pe care le îndeplineşte în mod definitiv această femeie şi care au rămas neverificate?

Domnul Bradley luă o înfăţişare vigilentă.

— Numărul unu, nu ştiu dacă are cunoştinţe de chimie. Numărul doi, ştiu că are cel puţin cunoştinţe elementare de criminalistică. Numărul trei, în mod aproape sigur, a primit o educaţie destul de bună (deşi, dacă a învăţat vreodată ceva, este cu totul altă poveste) şi cred că putem presupune că nu a fost niciodată într-un liceu. Numărul patru, n-am reuşit să găsesc nici o legătură între ea şi hârtia de scris a firmei Mason, cu excepţia, poate, a faptului că are un cont la această firmă; şi, dacă asta este o legătură suficient de bună pentru sir Charles, atunci, şi din punctul meu de vedere, este suficient de bună. Numărul cinci, nu am reuşit să fac vreo legătură între ea şi o maşină de scris Hamilton, dar asta este foarte simplu: una dintre prietenele ei are în mod sigur una.

Numărul şase, ea putea să se fi aflat în vecinătatea străzii Southampton. A

încercat să-şi stabilească un alibi, dar a făcut-o de mântuială, este foarte puţin convingător. S-ar presupune că a fost la un teatru, dar trecuse bine de ora nouă şi ea încă nu era acolo. Numărul şapte, am văzut un stilou Onyx pe biroul ei. Numărul opt, am văzut o sticlă cu cerneală Hartfield, într-unul din sertarele biroului ei.

Numărul nouă, n-aş fi zis că are o imaginaţie creatoare, aş zice chiar că nu are minte de loc, dar, după toate aparenţele, trebuie să-i acordăm beneficiul oricărei îndoieli. Numărul zece, judecând după înfăţişarea ei, aş zice că are degete foarte îndemânatice. Numărul unsprezece, dacă este o persoană meticuloasă, trebuie să aibă sentimentul că acesta este un defect, pentru că o disimulează foarte bine. Numărul doisprezece, acesta cred că trebuie să fie îmbunătăţit şi să sune astfel, în noua formă: „Trebuie să aibă lipsa totală de imaginaţie a unui otrăvitor”. Asta e tot.

— Văd, spuse domnişoara Dammers, există lacune.

— Există, fu de acord, plin de bunăvoinţă, domnul Bradley. Drept să spun, ştiu că această femeie trebuie să o fi făcut, pentru că, realmente, înţelegeţi, ea trebuie s-o fi făcut. Dar nu pot să cred.

— Aha! spuse doamnna Fielder-Flemming, restrângând o întreagă propoziţie, destul de tăioasă, într-o singură interjecţie.

— Apropo, Sheringham, remarcă domnul Bradley, dumneata o cunoşti pe femeia asta rea.

— O cunosc, da?! zise Roger, având aerul că se trezeşte din transă. Mă gândeam că s-ar putea. Ascultă, dacă scriu numele pe o bucată de hârtie, vrei să-mi spui dacă am dreptate sau greşesc?

— Desigur, replică rezonabilul domn Bradley. De fapt, aveam de gând să-ţi sugerez ceva de felul ăsta eu însumi. Cred că, în calitate de Preşedinte, dumneata trebuie să ştii la cine mă refer, în caz că este ceva adevăr în teoria mea.

Roger îndoi bucata de hârtie în două şi i-o aruncă peste masă.

— Aceasta este persoana, bănuiesc.

— Ai perfectă dreptate, spuse domnul Bradley.

— Şi cea mai mare parte a teoriei dumitale ai întemeiat-o pe interesul ei pentru criminalistică?

— Poţi să pui problema şi în acest fel, admise domnul Bradley.

În pofida voinţei sale, Roger se înroşi uşor. Avea cel mai bun motiv să ştie de ce doamna Verreker-le-Mesurer manifesta un asemenea interes pentru criminalistică. Ca să spunem lucrurilor pe nume, fără să exagerăm totuşi, motivele pentru a crede aceasta îi fuseseră aproape impuse.

— Atunci, eşti absolut greşit, Bradley, spuse el fără ezitare, absolut!

— Ştii sigur?

Roger îşi suprimă un tremur involuntar.

— Absolut sigur.

— Ştii, de fapt, eu niciodată n-am crezut că ea a făcut-o, încheie, filosofic, domnul Bradley.

CAPITOLUL XII

Roger era ocupat până peste cap. Umblând încoace şi-n colo, dintr-un taxi într-altul, complet nepăsător faţă de ceea ce-i spuneau acele ceasornicului, se străduia să-şi completeze dosarul înainte de căderea serii. Activitatea sa ar fi putut părea acelei criminaliste lipsite de har, doamna Verreker-le-Mesurer, nu numai uimitoare dar şi lipsite de sens.

În după amiaza zilei precedente, de pildă, luase primul taxi spre biblioteca publică Holborn şi consultase acolo o lucrare de referinţă dintre cele mai plictisitoare. După aceea, mersese la birourile domnilor *Weall şi Wilson,* cunoscuta firmă pentru protejarea intereselor comerciale ale persoanelor particulare şi pentru furnizarea către abonaţi a unor informaţii absolut confidenţiale cu privire la stabilitatea şi seriozitatea oricărei afaceri în care intenţionau să-şi investească banii.

Roger, prezentându-se cu volubilitate drept un potenţial investitor de sume mari, îşi completase numele pe o cerere de abonament şi răspunsese la un număr de întrebări speciale imprimate pe formularul care conţinea menţiunea STRICT CONFIDENŢIAL şi nu consimţise să plece până când domnii Weall şi Wilson nu-i promisesem, contra unei sume de bani în plus, că îi vor pune la dispoziţie informaţia cerută, în decurs de 27 de ore.

Îşi cumpărase apoi un ziar şi se duse la Scotland Yard. Acolo îl căutase pe Moresby.

— Moresby, îi spusese el fără introducere, vreau să afli ceva care este important pentru mine. Poţi să-mi găseşti un şofer de taxi, care a luat un pasager din Piccadilly Circus, sau din împrejurimi, la aproximativ nouă şi zece minute, în seara dinaintea morţii doamnei Bendix, şi l-a lăsat la capătul dinspre Strand al străzii Southampton? Şi, sau, un alt taxi care a luat un pasager de la capătul dinspre Strand al străzii Southampton la nouă şi cincisprezece şi l-a lăsat în apropiere de Piccadilly Circus? A doua variantă este cea mai probabilă dintre cele două; nu sunt prea sigur de prima – un taxi poate să fi fost folosit pentru un drum în ambele sensuri, dar mă cam îndoiesc să fi fost aşa. Crezi că poţi face asta pentru mine?

— S-ar putea să nu obţin nici un rezultat, după o perioadă atât de lungă de timp, spuse îndoielnic Moresby. Este realmente important, nu?

— Extrem de important.

— Atunci, am să încerc, desigur, gândindu-mă că sunteţi dumneavoastră, domnule Sheringham, şi ştiind că dacă dumneavoastră spuneţi că este important, atunci, într-adevăr, este. Dar pentru altcineva n-aş face-o.

— Perfect, i-a spus Roger foarte călduros. Încearcă să urgentezi, te rog. Şi poţi să-mi dai un telefon la Albany, mâine la ora ceaiului, dacă crezi că ai pus mâna pe omul meu.

— Despre ce este vorba, domnule Sheringham?

— Încerc să desfiinţez un alibi foarte interesant, declară Roger.

Se întoarse după aceea acasă, pentru a lua masa. După masă, capul îi vâjâia de atâtea gânduri şi nu a putut face altceva decât să iasă la o plimbare. A hoinărit fără astâmpăr pe la Albany şi prin Piccadilly. S-a tot învârtit prin Circus, storcându-şi creierii şi s-a oprit pentru un moment, din obişnuinţă, pentru a parcurge cu priviri absente fotografiile noului spectacol de revistă, afişate în exteriorul Pavilionului. Lucrul următor de care şi-a dat seama a fost că a luat-o probabil prin Haymarket şi, printr-un mare ocol, a ajuns în strada Jermyn, pentru că se afla în faţa Teatrului Imperial în acea stradă fascinantă, urmărind neatent pe ultimii spectatori care intrau înăuntru.

Uitându-se la reclamele *Craniului zdrobit*, a văzut că teribilul spectacol începea la opt treizeci. Uitându-se la ceas, a constatat că era opt şi douăzeci şi nouă de minute.

Avea în faţă o seară pe care trebuia s-o petreacă cumva.

A intrat la spectacol.

Seara, într-adevăr, a trecut cumva.

În dimineaţa următoare (devreme pentru Roger, pentru că era, aproximativ zece treizeci), într-un cartier mohorât undeva dincolo de marginile lumii civilizate, pe scurt, în Acton, Roger discuta cu o tânără în birourile lui *Anglo-Eastern Perfumery Co.* Tânăra se afla baricadată într-un ghişeu situat chiar la intrarea principală, singurul ei mijloc de comunicare cu lumea exterioară fiind o fereastră mică cu un geam mat. Tânăra deschidea fereastra (dacă era chemată timp îndelungat şi destul de tare) pentru a adresa câteva replici scurte solicitanţilor inoportuni şi închidea aceeaşi fereastră cu o lovitură seacă, în chip de aluzie că interviul, după părerea ei, trebuia terminat în acel moment.

— Bună dimineaţa! îi spuse Roger respectuos, când a treia chemare a lui o aduse pe această fecioară din adâncurile bastionului ei. Am venit ca să…

— Voiajorii comerciali, marţea şi vinerea dimineaţa, de la zece la unsprezece, îi tăie vorba fecioara, închizând apoi fereastra cu una dintre cele mai seci lovituri realizate de ea. Asta o să-l înveţe minte, slavă Domnului, să încerce să facă afaceri cu o firmă britanică respectabilă joi dimineaţa! spuse lovitura respectivă.

Roger rămase cu privirile pironite la fereastra închisă. Apoi îşi dădu seama că se comisese o eroare. Bătu încă o dată şi încă o dată…

La a patra bătaie, fereastra sări brusc în sus, de parcă ceva ar fi explodat în spatele ei.

— V-am mai spus, îl apostrofă fecioara, pe drept indignată, că noi primim…

— Nu sunt voiajor, îi spuse în grabă Roger. Cel puţin, adăugă el meticulos, gândindu-se la tristele deşerturi pe care le explorase înainte de a găsi această oază neospitalieră, nu sunt, în orice caz, un călător comercial.

— Nu vreţi să vindeţi nimic? îl întrebă bănuitoare fecioara. Impregnată cu ce

este mai bun în spiritul progresist al metodelor comerciale britanice, ea privea, în mod firesc, cu cea mai adâncă neîncredere orice persoană căreia i-ar fi putut trece prin minte să dorească să facă ceva atât de necomercial ca a vinde ceva firmei ei.

— Nimic! o asigură Roger cu cea mai adâncă seriozitate, impresionat la rândul lui de vulgaritatea revoltătoare a unui asemenea procedeu necomercial.

În aceste condiţii, se dovedi că fecioara, deşi nici pe departe dispusă să-i fie cât de cât favorabilă, era gata să-l mai tolereze câteva secunde.

— Bine, atunci ce vreţi? îl întrebă ea cu un aer de oboseală îndurată cu răbdare şi chiar cu nobleţe. Din tonul ei reieşea că foarte puţini oameni pătrundeau până la acest ghişeu, cu altă intenţie decât aceea, nedemnă, de a încerca să facă afaceri cu firma ei. Închipuiţi-vă – afaceri!

— Sunt avocat, o minţi de data aceasta Roger, şi mă interesează situaţia unui anume domn Joseph Lea Hardwick, care a lucrat aici. Regret că trebuie să v-o spun…

— Îmi pare rău, n-am auzit niciodată de acest domn, îi răspunse fecioara scurt şi-i dădu să înţeleagă în felul ei obişnuit că intervalul durase destul de mult.

Roger trebui să-şi folosească din nou bastonul. După a şaptea utilizare, fu recompensat din nou cu apariţia imaginii tipice a tinerei englezoaice indignate.

— V-am spus deja…

Dar Roger începuse să-şi piardă răbdarea.

— Şi acum, tânără domnişoară, dă-mi voie să-ţi spun ceva. Dacă refuzi să răspunzi la întrebările mele, te avertizez că ai putea să dai de necazuri foarte serioase. Ai auzit vreodată de sfidarea magistraţilor? Există momente când unele alunecări în materie de adevăr sunt îngăduite. Există, de asemenea, momente când o lovitură abilă cu o măciucă poate fi scuzată. Acesta era un moment de ambele genuri.

Fecioara, deşi departe de a se fi lăsat intimidată, era, în sfârşit, impresionată.

— Ei bine, atunci, spuneţi, ce vreţi să ştiţi? îl întrebă resemnată.

— Acest om. Joseph Lea Hardwick…

— V-am spus deja, n-am auzit niciodată de el.

Cum domnul despre care era vorba avusese o existenţă de numai două-trei minute, şi asta exclusiv în mintea lui Roger, creatorul său nu era nepregătit pentru un asemenea răspuns.

— E posibil că el să vă fi fost cunoscut dumneavoastră sub alt nume, spuse el misterios.

Interesul fecioarei crescu subit. Mai mult, ea arăta realmente alarmată. Ţipă:

— Dacă este divorţ, să ştii că nu te poţi agăţa de *mine* în nici un fel. N-am ştiut nici măcar că a fost căsătorit. În plus, lucrurile nici nu s-au petrecut aşa încât să poată constitui un motiv de divorţ. Vreau să spun – mă rog, cel puţin – în orice caz, este o îngrămădeală de minciuni. Eu, niciodată…

— Nu este divorţ, se grăbi Roger să contenească şuvoiul, el însuşi pus în încurcătură de aceste revelaţii atât de nefeciorelnice. Nu – nu este ceva care să aibă vreo legătură cu viaţa dumitale particulară. Este vorba de un om care a fost angajat aici.

— Oh! Uşurarea fostei fecioare se transformă rapid în indignare. Şi atunci de ce nu spuneţi aşa?

— Angajat aici, continuă hotărât Roger, în secţia de nitrobenzen. Aveţi o secţie de nitrobenzen, nu?

— Nu, după câte ştiu eu. De fapt, sunt sigură.

Roger exclamă supărat.

— Ştii perfect de bine ce vreau să spun. Secţia care se ocupă de nitrobenzenul folosit aici. Sper că nu ai de gând să negi că aici *se foloseşte* nitrobenzen. Şi în cantităţi mari.

— Ei, şi ce dacă?

— La cunoştinţa firmei mele a fost adus faptul că acest om şi-a găsit moartea, deoarece a fost insuficient avertizat, ca şi toţi ceilalţi salariaţi de aici, de natura periculoasă a acestei substanţe. Aş dori…

— Ce? Unul dintre oamenii noştri a murit? Nu cred. Aş fi fost prima care ar fi ştiut dacă…

— S-a păstrat tăcere în legătură cu cazul, strecură rapid Roger. Aş dori să-mi arăţi un exemplar din avertismentele privitoare la nitrobenzen, care sunt afişate în fabrică..

— Îmi pare rău atunci, dar mă tem că nu vă pot servi…

— Vrei să-mi spui – exclamă foarte şocat Roger că salariaţii dumneavoastră nu sunt avertizaţi în nici un fel în legătură cu această substanţă periculoasă? Nu li se spune nici măcar că este o otravă mortală?

— Eu n-am spus asta, nu. De bună seamă că sunt avertizaţi că este otrăvitoare. Toţi. Şi se acordă mare atenţie modului în care este folosită, sunt sigură. Întâmplător nu sunt afişate avertismente scrise. Şi dacă vreţi să ştiţi mai multe, căutaţi-l mai bine pe unul dintre directori. Eu…

— Mulţumesc, îi răspunse Roger, spunând în sfârşit adevărul, am aflat tot ce doream. La revedere. Apoi se retrase jubilând.

Se retrase la imprimeria Webster, într-un taxi.

Webster, desigur, reprezintă pentru imprimerii ceea ce reprezintă Monte Carlo pentru Riviera. Webster, practic vorbind, *este* imprimarea prin excelenţă. Aşa că unde s-ar fi putut duce Roger, într-un mod mai firesc, dacă dorea ceva hârtie de scris imprimată într-un gen foarte aparte, cum se părea că într-adevăr dorea?

Tinerei care se ocupă de el îi explică foarte pe larg şi, în cele mai mici amănunte, exact ceea ce dorea. Tânăra îi înmână albumul de mostre şi îi ceru să încerce să găsească în el tipul care ar corespunde dorinţelor lui. În timp ce îl răsfoia, ea se întorsese spre un alt client. La drept vorbind, tânăra începuse să se

sature oarecum de Roger şi de căutările lui.

După cât se părea, Roger nu putea să găsească un tip care să-i convină, pentru că el închise albumul şi se deplasă pe lângă masă până când ajunse în raionul unei alte tinere. Acesteia începu din nou să-i vorbească despre ceea ce căuta el, şi ea, la rândul ei, îi prezentă albumul ei de mostre, cerându-i să-şi aleagă una. Cum albumul era un alt exemplar al aceleiaşi ediţii, nu este surprinzător că Roger nu reuşi să facă nici un pas înainte.

Încă o dată, o luă de-a lungul mesei şi încă o dată recită cererile lui celei de-a treia şi ultima vânzătoare. Ca şi celelalte, ea îi înmână albumul cu mostre. Dar, de data aceasta, Roger fu recompensat. Acest album era din aceeaşi ediţie, dar nu o copie exactă.

— De bună seamă, sunt sigur că aveţi ceea ce caut, remarcă el continuând să vorbească şi răsfoind repede paginile, pentru că am fost îndreptat aici de un prieten care este realmente o persoană foarte exigentă. *Foarte* exigentă.

— Da? spuse tânăra, dându-şi toată străduinţa să pară extrem de interesată. Era într-adevăr foarte tânără, suficient de tânără pentru a studia în timpul liber tehnica comerţului; şi una dintre primele reguli ale comerţului, învăţase ea, era să primeşti remarca unui client referitoare la timpul splendid de afară cu aceeaşi admiraţie vie şi plină de respect faţă de puterea de penetraţie a observaţiei lui, cu care răspundeai unei ghicitoare ce te informa că vei primi o scrisoare de la un străin brunet de dincolo de ape, conţinând o ofertă de bani, în schimbul unei simple semnături din partea ta.

— Da, spuse ea, continuând să se supună regulii, unii oameni sunt foarte exigenţi, şi acesta este un fapt.

— Dumnezeule! Roger păru să aibă o revelaţie. Ştiţi, cred că am fotografia prietenului meu cu mine. Nu e asta o coincidenţă extraordinară?

— Da, desigur… spuse îndatoritoare tânăra.

Roger scoase fotografia cu coincidenţa şi i-o înmână peste masă.

— Poftiţi! îl recunoaşteţi?

Tânăra luă fotografia şi o studie îndeaproape.

— Deci acesta este prietenul dumneavoastră! E într-adevăr extraordinar! Da, desigur, îl recunosc. Ce mică este lumea, nu-i aşa?

— Acum vreo două săptămâni cred că prietenul meu a trecut pe aici, insistă Roger. Aşa e?

Tânăra se concentra pentru un moment.

— Da, aproximativ acum două săptămâni, presupun. Da, aproximativ. Acesta este un model din care noi vindem foarte mult în prezent.

Roger cumpără o mare cantitate de hârtie de care nu avea absolut de loc nevoie, pur şi simplu de bucurie. Şi, pentru că era într-adevăr o tânără foarte cumsecade, şi era păcat să profiţi de pe urma ei fără să o recompensezi.

Apoi se întoarse acasă pentru a lua masa.

Cea mai mare parte a acelei după-amiezi o petrecu încercând să cumpere, la mâna a doua, o maşină de scris.

Roger insista ca această maşină de scris să fie un Hamilton nr. 4. Când vânzătorul încercă să-l convingă să se gândească şi la alte mărci, el refuză să se uite la ele, afirmând că Hamilton nr. 4 îi fusese foarte călduros recomandată de un prieten care cumpărase una asemănătoare, tot la mâna a doua, exact cu trei săptămâni în urmă. Poate chiar în această prăvălie? Nu? Nu vânduseră un Hamilton nr. 4 în ultimele două luni! Foarte ciudat.

Dar într-o altă prăvălie vânduseră, şi asta era şi mai ciudat. Îndatoritorul vânzător căută data exactă şi găsi că fusese cu o lună în urmă. Roger îi descrise pe prietenul său, şi vânzătorul declară imediat că prietenul lui Roger şi clientul său era una şi aceeaşi persoană.

— Dumnezeule! Bine că mi-a venit în minte, exclamă Roger. Cred, de fapt, că am fotografia prietenului meu cu mine. Să văd! Îşi răscoli buzunarele şi, spre marea lui mirare, găsi fotografia.

Vânzătorul, plin de solicitudine, identifică pe clientul său fără nici o ezitare. Apoi, tot atât de plin de solicitudine, îi vându lui Roger o maşină de scris Hamilton nr. 4 pe care acest detectiv entuziast simţea că nu poate refuza să o cumpere. Investigaţia poliţistă, descoperea Roger, este, pentru o persoană neinvestită cu autoritate oficială, o treabă al dracului de costisitoare. Dar, asemenea doamnei Fielder-Flemming, lui nu-i părea rău după banii cheltuiţi pentru o cauză bună.

Se întoarse acasă să ia ceaiul. Nu mai avea nimic de făcut, decât să aştepte telefonul lui Moresby.

Veni mai repede decât îl aştepta.

— Sunteţi dumneavoastră, domnule Sheringham? în clipa asta, paisprezece şoferi de taxi se află aici murdărindu-mi biroul, îi spuse ofensiv Moresby. Toţi au transportat pasageri din Piccadilly Circus până în Strand, sau viceversa, în intervalul de timp indicat de dumneavoastră. Ce doriţi să fac cu ei?

— Fii amabil şi ţine-i până când vin, inspectore, îi replică cu demnitate Roger şi îşi înşfăcă pălăria. Nu se aşteptase să fie mai mulţi de trei, în cel mai rău caz, dar n-avea de gând să-i spună asta lui Moresby.

Întrevederea cu cei 14 a fost totuşi destul de scurtă. Fiecărui şofer, care trăda bună dispoziţie (Roger deduse că Moresby îi distrase pe şoferi cu unele glume cam groase până să vină el), Roger îi arătă fotografia, trebuind să facă unele eforturi pentru a o ţine în aşa fel, încât Moresby să n-o poată vedea, şi îl întrebă dacă îşi poate recunoaşte pasagerul. Nici unul nu putu.

Moresby concedie oamenii cu un rânjet larg.

— Îmi pare rău, domnule Sheringham. Asta vă cam pune beţe în roate în privinţa teoriei pe care încercaţi să o demonstraţi, fără îndoială?

Roger îi răspunse cu un zâmbet superior.

— Dimpotrivă, dragul meu Moresby, tocmai o consolidează.

— O ce…? întrebă Moresby, pierzându-şi graiul de uimire. La ce vă gândiţi, domnule Sheringham?

— Credeam că ştii totul. Nu suntem supravegheaţi?

— În sfârşit! Moresby părea să fie pe punctul de a-şi pierde cumpătul. Drept să vă spun, domnule Sheringham, toţi membrii cercului dumneavoastră au luat-o în aşa hal razna, cutreierând prin atâtea coclauri, încât am fost obligat să-mi retrag oamenii. Nu părea să merite atâta oboseală.

— Vai, vai! spuse cu blândeţe Roger. Închipuie-ţi numai. De, lumea e mică. Nu-i aşa?

— Şi ce anume aţi făcut, domnule Sheringham? Presupun că n-aveţi nici un motiv să nu-mi spuneţi.

— Nimic, Moresby. Treaba voastră, pentru voi. Te interesează să afli că am descoperit persoana care a trimis bomboanele acelea lui sir Eustace?

Moresby se uită o clipă la el.

— Desigur, domnule Sheringham. Dacă într-adevăr aţi descoperit-o.

— Oh, da, cu certitudine, spuse cu nonşalanţă Roger; nici chiar domnul Bradley în persoană n-ar fi putut să-l depăşească în această clipă.

— Vă voi da o relatare imediat ce îmi pun dovezile în ordine. A fost un caz interesant, adăugă el. Şi apoi îşi înăbuşi un căscat.

— Chiar aşa a fost, domnule Sheringham? spuse Moresby cu un glas cam sufocat.

— Oh, da; într-un anume fel. Dar absurd de simplu de îndată ce ai pus mâna pe factorul realmente esenţial. Chiar ridicol de simplu. Îţi voi da să citeşti acea relatare cândva. Cu bine, atunci. Şi ieşi fără să se grăbească.

Nu se poate spune că Roger nu avea şi el momente în care era enervant.

CAPITOLUL XIII

Roger îşi dădu lui însuşi cuvântul

— Doamnelor şi domnilor, ca iniţiator al acestei experienţe, mă gândesc că pot să mă felicit. Cei trei membri care au vorbit până acum au dovedit o asemenea ascuţime în observaţie şi în argumentare cum cred că nu în multe locuri se poate auzi. Fiecare a fost convins, înainte de a începe să vorbească, că el sau ea a rezolvat problema şi ar putea produce dovezi pozitive pentru susţinerea soluţiei respective, şi fiecare, mi se pare, este încă îndreptăţit să spună că modul în care a dezlegat el sau ea enigma, nu a fost definitiv infirmat.

Chiar alegerea doamnei Pennefather de către sir Charles este perfect demonstrabilă, în pofida alibi-ului pe care domnişoara Dammers este în stare să-l ofere doamnei Pennefather; sir Charles poate fi îndreptăţit să susţină că lady Pennefather are un complice şi să citeze în sprijinul acestui argument

împrejurările destul de dubioase ale şederii ei în Paris.

Şi, în legătură cu aceasta, aş dori să mă folosesc de acest prilej pentru a retracta cele spuse seara trecută lui Bradley. Am afirmat că ştiu cu certitudine că femeia la care se gândea el n-ar fi putut comite asasinatul. Aceasta a fost o declaraţie eronată. Nu ştiam de loc cu certitudine. Ideea mi s-a părut, din ceea ce cunoşteam eu personal despre ea, a fi incredibilă.

Mai mult, spuse cu vitejie Roger, am un oarecare motiv ca să bănuiesc care este originea interesului ei pentru criminalistică şi sunt aproape sigur că este cu totul diferit de cel postulat de Bradley. Cea ce ar fi trebuit să afirm era că vina ei în acest asasinat era o imposibilitate psihologică. Dar, când este vorba de fapte, imposibilităţile psihologice nu pot fi dovedite. Bradley este încă perfect îndreptăţit să o considere criminală. Şi, în orice caz, ea trebuie, desigur, să rămână pe lista suspecţilor.

— Sunt de acord cu dumneata, Sheringham, ştii, în ceea ce priveşte imposibilitatea psihologică, remarcă domnul Bradley. Acelaşi lucru l-am spus şi eu. Problema este că eu consider demonstrată acuzaţia mea împotriva ei.

— Dar ai făcut asta şi împotriva dumitale însuţi, interveni, cu dulceaţă, doamna Fielder-Flemming.

— Oh, da; dar, în cazul meu, nu trebuie să-mi bat capul cu contradicţii. În cazul meu nu există imposibilitate psihologică, înţelegeţi?

— Nu, spuse doamna Fielder-Flemming. Poate că nu.

— Imposibilitate psihologică! interveni bărbăteşte sir Charles. Oh, voi romancierii! V-aţi băgat în cap atâtea teorii ale lui Freud încât aţi pierdut cu totul din vedere natura omenească. Când eram eu tânăr, nimeni nu vorbea de imposibilităţi psihologice. Şi de ce? Pentru că ştiam foarte bine că nu există aşa ceva.

— Cu alte cuvinte, persoana cea mai improbabilă, în anumite împrejurări, ar putea să facă lucrurile cele mai de neînchipuit, amplifică doamna Fielder-Flemming. Mă rog, s-ar putea să fiu de modă veche, dar şi eu sunt de părerea lui sir Charles.

— Constance Kent, deschise jocul sir Charles.

— Lizzie Borden, merse cu el şi doamna Fielder-Flemming.

— Întregul caz Adelaide Bartlett, îşi puse pe masă sir Charles careul de aşi.

Doamna Fielder-Flemming adună toate cărţile într-un pachet perfect aranjat.

— După părerea mea, oamenii care vorbesc de imposibilităţi psihologice tratează pe cei discutaţi ca pe nişte personaje din romanele lor – le impun un procentaj din propria lor structură psihică şi, în consecinţă, niciodată nu înţeleg limpede că, ceea ce li se pare imposibil pentru ei înşişi, ar putea fi posibil (oricât de improbabil) pentru altcineva.

— Înseamnă că tot este un adevăr în axioma negustorului de literatură poliţistă privitoare la personajul cel mai improbabil, murmură Bradley. Buun!

— Putem auzi ce are domnul Sheringham să spună despre cazul nostru? sugeră domnişoara Dammers.

Roger profită de sugestie.

— În continuare, voiam să spun cât de interesantă s-a dovedit experienţa, prin aceea că antevorbitorii mei au suspectat de crimă persoane diferite. Eu, la rândul meu, am de gând să sugerez o alta. Şi, chiar dacă domnişoara Dammers sau domnul Chitterwick se raliază fiecare unuia dintre noi, rezultatul va constitui oricum patru posibilităţi complet diferite. N-am să ascund că am sperat ca lucrurile să ia o asemenea turnură, deşi, mărturisesc, nu mă aşteptam la un rezultat atât de excelent.

Totuşi, aşa cum a reliefat Bradley, prin remarcile sale despre asasinatele închise şi deschise, posibilităţile în acest caz sunt, realmente, aproape infinite. Aceasta, desigur, face lucrurile cu atât mai interesante, din punctul nostru de vedere. De pildă, eu mi-am început cercetările plecând de la viaţa particulară a lui sir Eustace. Acolo, este convingerea mea, trebuie să se afle cheia misterului care înconjoară asasinatul. De altfel, ca şi Bradley. Şi tot ca el, m-am gândit că această cheie se va dovedi a fi o amantă părăsită; gelozia sau răzbunarea, eram sigur, aveau să se dovedească a fi motivul crimei. În sfârşit, tot ca şi el, am fost convins de la prima privire asupra cazului că asasinatul a fost opera unei femei.

Consecinţa a fost că am început să cercetez exclusiv din unghiul femeilor cu care a avut de-a face sir Eustace.

Am petrecut multe zile, nu prea plăcute, culegând date până când am avut convingerea că am o listă completă a tuturor intrigilor lui amoroase din ultimii cinci ani. Nu a fost prea greu. Sir Eustace, aşa cum vă spuneam aseară, nu este un bărbat reticent. După cât se pare, eu nu am totuşi o listă completă, pentru că în ea nu era inclusă doamna al cărui nume nu a fost menţionat aseară şi, dacă a existat o omisiune, este posibil să mai fie şi altele. Oricum, se pare că sir Eustace, ca să nu fim nedrepţi cu el, a avut şi momente de discreţie.

Dar acum toate acestea sunt, de fapt, în afara subiectului. Ceea ce interesează este că, la început, am fost sigur că asasinatul nu numai că este opera unei femei, ci a unei femei care, relativ recent, a fost amanta lui sir Eustace. Acum mi-am schimbat toate opiniile, *in toto.*

— Oh, într-adevăr, gemu domnul Bradley. Să nu-mi spui că am greşit pe toată linia.

— Mă tem totuşi că aşa stau lucrurile, spuse Roger, încercând să-şi suprime rezonanţele triumfale din glas. Este lucru greu, când ai rezolvat realmente şi definitiv o problemă care a pus în încurcătură atâtea minţi excelente, este greu să pari cu totul indiferent.

Regret că trebuie s-o spun, continuă el, sporind să pară mai umil decât se simţea, regret că trebuie să spun că nu pot să pun tot meritul acestei schimbări de optică pe seama propriei mele perspicacităţi. Ca să fiu absolut cinstit, a fost un

noroc orb. O întâlnire întâmplătoare cu o femeie zăpăcită în Bond Street m-a pus în posesia unei informaţii, neinteresantă prin ea însăşi (informatoarea mea nu şi-a dat nici o clipă seama de posibila ei semnificaţie), dar care mi-a schimbat complet optica asupra cazului. Am fost pe loc fulgerat de ideea că, de la început, acţionasem pe baza unor premize greşite. Că făceam, de fapt, exact acea greşeală fundamentală pe care asasinul dorise s-o facă poliţia şi toţi ceilalţi.

Curios lucru este elementul hazard în soluţionarea enigmelor criminalistice, observa Roger. Am discutat asta şi cu Moresby, chiar în legătură cu cazul nostru. I-am atras chiar atenţia asupra numărului de probleme imposibile pe care Scotland Yardul le rezolvă, până la urmă, prin pură întâmplare – o probă vitală, ieşind la iveală prin ea însăşi, ca să spunem aşa, sau o informaţie adusă de o femeie, înfuriată pentru că s-a întâmplat ca soţul să-i dea motive ele gelozie chiar înainte de crimă. Acest gen de lucruri se întâmplă permanent. „Soarta Răzbunătoare” a fost titlul pe care l-am sugerat lui Moresby, dacă-i vine vreodată ideea să facă un film dintr-o asemenea poveste.

În sfârşit „, Soarta Răzbunătoare” a intervenit din nou. Prin intermediul întâlnirii fericite din Bond Street, într-un moment de iluminare, ea mi-a arătat cine a fost adevăratul expeditor al acelei cutii cu bomboane către sir Eustace Pennefather.

— Ei, ei, ei! Domnul Bradley, amabil, dădu expresie sentimentelor întregului Cerc.

— Şi, mă rog, cine a fost? se interesa domnişoara Dammers, a cărei natură era, din nefericire, lipsită de simţul dramatic. Pe acest temei, domnişoara Dammers era înclinată să se împăuneze cu faptul că nu avea simţul construcţiei şi că toate cărţile ei erau lipsite de o intrigă. Romancierii care folosesc cuvinte ca „valori” şi „reflexe” şi „complexul Oedip” nu au, pur şi simplu, de-a face cu elementul literar intrigă. Şi cine v-a apărut în cursul acestei interesante revelaţii, domnule Sheringham?

— Oh, daţi-mi, vă rog, voie să-mi depăn mai întâi puţin povestirea, pledă Roger.

Domnişoara Dammers oftă. Povestiri, după cum trebuia să ştie Roger şi ceilalţi colegi de breaslă, nu se mai fac, pur şi simplu, în zilele noastre. Dar Roger era un autor de cărţi „bestseller” şi totul este posibil cu o ademenea creatură.

Ignorând aceste reflecţii, Roger, meditând binevoitor, se rezemă din nou de spătarul scaunului, într-o poziţie comodă. Când începu iarăşi să vorbească, adoptă un ton mai colocvial decât cel folosit anterior.

— Ştiţi, acesta a fost realmente un caz foarte remarcabil. Bradley şi cu dumneavoastră, doamnă Fielder-Flemming, l-aţi nedreptăţit pe criminal când aţi descris asasinatul ca un amalgam de cazuri anterioare. Ceva idei de o reală valoare din asemenea cazuri au fost poate împrumutate; dar, cum spune Fielding,

în Tom Jones, a împrumuta din clasici, chiar fără a o recunoaşte, este absolut legitim pentru realizarea obiectivelor unei lucrări originale. Şi aceasta *este* o lucrare originală. Are o trăsătură care nu numai că o absolvă de orice acuzaţie contrarie, dar o face să fie superioară tuturor prototipurilor sale.

În mod obligatoriu, va deveni ea însăşi unul dintre cazurile clasice. Şi, dacă n-ar fi fost acest pur accident, pe care, criminalul, cu toată ingeniozitatea lui, nu l-ar fi putut prevedea, cred că ea ar fi devenit unul dintre misterele clasice. În totul, sunt înclinat să-l consider cel mai perfect asasinat de care am auzit vreodată (pentru că, desigur, nu poţi auzi de asasinate chiar mai perfect plănuite care nu sunt niciodată cunoscute ca fiind asasinate). Este atât de exact şi corect conceput, atât de nemaipomenit de simplu şi aproape infailibil.

— Hm? Totuşi, nu atât de foarte infailibil, după câte spui dumneata, Sheringham, mormăi sir Charles.

Roger îi răspunse cu un surâs.

— Motivul este foarte clar, când ştii unde să-l cauţi; dar dumneavoastră n-aţi ştiut. Metoda este foarte semnificativă, când i-ai sesizat adevărata esenţă; dar dumneavoastră n-aţi sesizat-o. Urmele sunt foarte uşor acoperite O dată ce ai înţeles în ce constă acoperirea; dar dumneavoastră n-aţi înţeles. Totul a fost anticipat. Mulţime de piste false au fost lăsate în urmă, şi noi toţi ne-am grăbit să mergem pe ele. Nu e de mirare că n-am putut vedea clar. A fost realmente splendid plănuit. Poliţia, publicul, presa – toată lumea a fost completamente mistificată. Este aproape păcat să fii obligat să-l dai la iveală pe asasin.

— Realmente, domnule Sheringham, remarcă doamna Fielder-Flemming, devii pur şi simplu liric.

— Un asasinat perfect pe mine mă aduce într-o stare de lirism. Dacă eu aş fi fost acest criminal, mi-aş fi închinat un imn mie însumi, în tot decursul ultimelor două săptămâni.

— Aşa cum stau lucrurile acum însă, sugeră domnişoara Dammers, eşti înclinat să compui imnuri pentru dumneata însuţi pentru că ai soluţionat problema.

— Aproape, fu de acord Roger. În sfârşit, voi începe cu dovezile. În această privinţă, nu pretind că dispun de o colecţie de detalii pe măsura celei adunate de Bradley pentru a demonstra prima sa teorie, dar cred că veţi cădea de acord că dispun de suficient de multe. Poate că cel mai bun lucru pe care-l pot face este să trec prin lista sa cu douăsprezece condiţii pe care trebuie să le întrunească asasinul, deşi, după cum veţi vedea, nu sunt în nici un caz de acord cu toate.

Admit şi pot să dovedesc pe primele două – că asasinul trebuie să aibă cel puţin cunoştinţe elementare de chimie şi criminalistică – dar sunt în dezacord cu ambele aspecte ale celei de-a treia; nu cred că o bună educaţie este realmente esenţială şi, în nici un caz, nu elimin pe orice persoană cu studii într-un liceu sau universitate, pentru motive pe care am să le explic mai târziu. Nu sunt de acord

nici cu a patra – că el sau ea trebuia să posede sau să aibă acces la hârtia de scris a firmei Mason. A fost ingenios din partea lui Bradley să formuleze ideea că posesiunea hârtiei de scris sugerează metoda crimei, dar eu consider că e o greşeală; un caz anterior sugerează metoda, bomboanele au fost stabilite să fie vehiculul otrăvii (pentru un motiv, într-adevăr, foarte bun, cum am s-o arăt mai târziu), iar firma Mason a fost aleasă fiindcă este cea mai importantă printre fabricile de ciocolată. A fost apoi nevoie de o hârtie de scris de tipul celei folosite de firmă, şi eu sunt în stare să arăt cum s-a procedat pentru obţinerea ei.

Asupra celei de a cincea condiţii mă voi opri puţin. Nu sunt de acord că asasinul trebuie să posede sau să aibă acces la o maşină de scris Hamilton numărul patru, dar sunt de acord că, odată, el trebuie să fi posedat o asemenea maşină. Cu alte cuvinte, aş pune această condiţie la trecut. Amintiţi-vă că avem de-a face cu un criminal foarte abil şi cu o crimă foarte grijuliu plănuită. Mi s-a părut cu totul improbabil ca o atât de acuzatoare dovadă, cum este maşina de scris, să mai fie păstrată de asasin pentru ca oricine s-o poată descoperi. Mult mai probabil este ca maşina să fi fost cumpărată special pentru această ocazie. Scrisoarea arăta clar că maşina utilizată nu fusese nouă. Întemeindu-mă fără rezerve pe deducţia mea, am pierdut, ca urmare, o după-amiază întreagă făcând cercetări în diverse magazine de maşini de scris vechi, până când am dat de locul unde fusese cumpărată şi am avut confirmarea cumpărării. Vânzătorul a putut să identifice pe asasin după o fotografie pe care o aveam la mine.

— Şi unde e maşina acum? întrebă nerăbdătoare doamna Fielder-Flemming.

— Presupun că pe fundul Tamisei. Asta e părerea mea. Acest criminal descoperit de mine nu lasă absolut nimic la voia întâmplării. Cu cea de-a şasea condiţie – despre prezenţa în vecinătatea oficiului poştal în jurul orei critice – desigur, sunt de acord. Asasinul are un alibi destul de bun, dar nu indestructibil. Cât priveşte următoarele două condiţii, stiloul şi cerneala, nu am putut să le controlez de loc şi, deşi admit că posesiunea lor ar fi o confirmare destul de plăcută, nu le acord prea mare importanţă; stilourile Onyx sunt atât de universal răspândite, ca de altfel şi cerneala Hartfield, încât ele pot şi nu pot să fie dovezi foarte serioase. În plus, ar fi exact în stilul criminalului meu să nu posede nici una dintre ele, ci să fi împrumutat stiloul. În sfârşit, sunt de acord cu mintea creatoare şi îndemânarea şi curăţenia degetelor şi, de bună seamă, cu mentalitatea ieşită din comun a otrăvitorului, dar nu cu necesitatea meticulozităţii.

— Ei, zău! spuse rănit domnul Bradley. Asta a fost o deducţie sănătoasă, după părerea mea. Şi rezonabilă.

— Nu pentru mine, îi replică Roger.

Domnul Bradley ridică din umeri.

— Hârtia de scris este ceea ce mă interesează pe mine, spuse sir Charles. După părerea mea, pe ea trebuie să se întemeieze dosarul împotriva oricui. Cum

dovedeşti posesiunea hârtiei de scris, Sheringham?

— Hârtia de scris, spuse Roger, a fost luată cu aproape trei săptămâni în urmă din unul din albumele de mostre ale firmei *Webster.* Radierea trebuie să fi fost făcută pentru înlăturarea vreunei precizări particulare a firmei, ca preţul, ele exemplu: „Acest tip, cinci şilingi”. Există trei asemenea albume la biroul de desfacere al firmei *Webster,* conţinând exact aceleaşi mostre. Două dintre ele conţin şi o bucală de hârtie de tipul celei folosite de *Mason:* din a treia, aceasta lipseşte. Pot dovedi că persoana suspectată de mine a avut în mână acest album acum aproape trei săptămâni.

— Într-adevăr? Sir Charles era impresionat. Aceasta pare destul de concludent. Cum ţi-a venit ideea cu albumele de mostre?

— Marginile îngălbenite ale scrisorii, spuse Roger, foarte încântat de sine. Nu puteam înţelege cum o coală de hârtie, care fusese păstrată într-un teanc, putea să aibă marginile atât de decolorate, aşa încât am ajuns la concluzia că trebuie să fi fost o coală izolată. Apoi, mi-a venit în minte că, mergând prin Londra poţi să vezi coli izolate de hârtie de scris lipite pe un carton, în vitrinele firmelor de imprimerii. Dar această coală nu avea nici un semn care să arate că fusese fixată pe un carton. În plus, ar fi greu să o iei după un carton. Atunci, care era cea mai bună posibilitate? Clar, un album de mostre din cele care se găsesc de obicei în birourile aceloraşi firme. Aşa că am mers la imprimeria care produce hârtia de scris a firmei Mason şi acolo, ca să spun aşa, coala căutată de mine lipsea.

— Într-adevăr, murmură sir Charles. Asta sună desigur foarte concludent. Se putea înţelege că el îşi pironea melancolic ochii minţii la silueta diminuândă a doamnei Pennefather şi la frumoasa teorie pe care o ridicase în jurul ei. Apoi tresări. De data asta se putea înţelege că viziunea lui se mutase în direcţia siluetei, la fel de diminuândă, a lui sir Charles Wildman şi a frumoasei teorii care fusese ridicată şi în jurul ei.

— Acum, spuse Roger, simţind că nu mai putea să amâne, venim la greşeala fundamentală la care m-am referit acum câteva minute, cursa pe care asasinul ne-a întins-o şi în care am căzut toţi atât de perfect.

Toată lumea deveni mai atentă.

Roger îi privi cu un aer binevoitor.

— Te-ai apropiat foarte mult de ea, aseară, Bradley, cu sugestia dumitale întâmplătoare că persoana destinată să fie victimă s-ar fi putut, la urma urmei, să nu fi fost însuşi sir Eustace. Era o sugestie suficient de justă. Dar eu merg şi mai departe.

— Eu însă am căzut în cursă, nu-i aşa? spuse domnul Bradley îndurerat. Spune, care este cursa asta? Care este greşeala fundamentală pe care am comis-o cu toţii?

— Care? izbucni triumfător Roger. Faptul că planul nu şi-a atins ţinta – că a murit altcineva decât cel care trebuia!

A fost recompensat pentru asta.

— Cum?! săriră toţi deodată. Dumnezeule, nu vrei să spui că…?

— Exact, triumfă Roger. Tocmai asta este frumuseţea întregii afaceri. Planul *nu* a eşuat. A avut un succes desăvârşit. *Nu* a fost omorâtă o altă persoană. Exact persoana care trebuia să cadă a fost lovită.

— Ce înseamnă toate astea? Sir Charles îşi pierdu pur şi simplu respiraţia. Cum ai reuşit să faci o asemenea deducţie?

— Doamna Bendix a fost tot timpul obiectivul, continuă mai sobru Roger. De aceea, întreaga uneltire a fost atât de ingenioasă. Fiecare lucru în parte a fost anticipat. S-a prevăzut că, dacă Bendix ar putea fi adus în mod natural în prezenţa lui sir Eustace când pachetul era deschis, acesta din urmă îi va da lui cutia cu bomboane. A fost prevăzut că poliţia va căuta pe criminal printre cunoştinţele lui sir Eustace, şi nu ale femeii moarte. S-a prevăzut, probabil, chiar că – Bradley! – crima va fi considerată opera unei femei, în timp ce în realitate, desigur, bomboanele au fost folosite pentru că obiectivul era o femeie.

— Ia te uită, ia te uită! spuse domnul Bradley.

— Deci, teoria dumitale este, interveni sir Charles, că asasinul era o relaţie a femeii moarte şi nu avea nimic de-a face cu sir Eustace? Vorbea de aşa manieră încât nu se părea că este cu totul potrivnic unei asemenea teorii.

— Aşa este, confirmă Roger. Dar, mai întâi, daţi-mi voie să vă spun ce mi-a deschis ochii în legătură cu această cursă. Informaţia vitală pe care am obţinut-o în Bond Street a fost aceasta: *doamna Bendix văzuse piesa „Craniul zdrobit”, înainte.* Nu există nici o îndoială în această privinţă; a fost la teatru cu însăşi informatoarea mea. Observaţi, desigur, semnificaţia extraordinară a acestui fapt. Asta înseamnă că ea ştia răspunsul la acel pariu pe care l-a făcut cu soţul ei în legătură cu identitatea adevăratului vinovat din piesă.

Stupefacţia tuturor constituia o dovadă a aprecierii generale de care se bucura această informaţie.

— Oh! Ce exemplu minunat de ironie divină. Domnişoara Dammers îşi exersa obişnuita-i facultate de a privi lucrurile dintr-un unghi impersonal. Deci, ea şi-a adus, într-adevăr, singură pedeapsa asupra capului. Pariul pe care l-a câştigat, virtual a ucis-o.

— Da, spuse Roger. Ironia nu i-a scăpat nici chiar informatoarei mele. Pedeapsa însă, aşa cum a subliniat ea, a fost cu mult mai mare decât crima. Dar cred – Roger îşi coborî tonul, făcând un uriaş efort pentru a-şi stăpâni exaltarea – eu cred însă că nici chiar acum nu sesizaţi ce vreau să spun.

Toţi îl priviră întrebător.

— Aţi auzit cu toţii o descriere minuţioasă a doamnei Bendix. Trebuie să vă fi format cu toţii o imagine cu privire la ea, suficient de apropiată de adevăr. Era o femeie deschisă, cinstită, făcându-şi aproape un cult (de asemenea, după părerea informatoarei mele) din a fi sinceră şi a juca cinstit. Se potriveşte atunci pariul în

legătură cu ceva pe care ea îl ştia deja, cu imaginea, sau nu?

— Ah! îl înţelese domnul Bradley. Oh! Foarte interesant.

— Exact. Este (cu scuze faţă de sir Charles) o imposibilitate psihologică. Este realmente aşa, înţelegeţi, sir Charles? Pur şi simplu nu o poţi vedea făcând aşa ceva, nici măcar în glumă; şi, din câte am înţeles, ea, în nici un caz, nu avea o fire glumeaţă.

— *Ergo,* conchise plin de avânt Roger, nu se potriveşte. *Ergo,* acel pariu n-a fost niciodată făcut. *Ergo,* nici n-a existat vreodată un asemenea pariu. *Ergo*, Bendix minţea. *Ergo,* Bendix voia să pună mâna pe acele bomboane pentru alt motiv decât cel declarat de el. Şi bomboanele fiind ce erau, nu exista decât un singur alt motiv.

Aceasta este teoria mea!

CAPITOLUL XIV

Când agitaţia cu care a fost salutată această interpretare revoluţionară a cazului se potoli, Roger trecu mai departe la expunerea teoriei sale în detaliu.

— Este şocant, desigur, să te afli în situaţia de a-l considera pe Bendix asasinul şiret al propriei sale soţii, dar, realmente, o dată ce te-ai descotorosit de toate prejudecăţile, nu văd cum ar mai putea fi evitată această concluzie. Toate dovezile, oricât de mici ar fi, vin în sprijinul acesteia.

— Dar motivul? izbucni doamna Fielder-Flemming.

— Motiv? Dumnezeule, avea motive suficiente. Mai întâi, el era pur şi simplu – nu, nu pur şi simplu; în secret! – sătul de ea. Aduceţi-vă aminte ce se spunea despre caracterul lui. El îşi mai făcuse de cap. Dar, după câte se pare, asta nu se terminase o dată cu căsătoria, deoarece numele lui a fost menţionat, chiar şi de atunci, în legătură cu al mai multor femei – de obicei, în buna manieră tradiţională, actriţe. Aşa că, Bendix nu era nici pe departe un tip chiar atât de serios. Îi plăcea viaţa veselă. Şi nevastă-sa, îmi închipui, era exact ultima persoană din lume care să poată fi de acord cu o asemenea înclinaţie.

Nu că ea nu i-ar fi plăcut destul de mult când a luat-o de soţie, foarte posibil să-i fi plăcut, deşi, mai ales, banii l-au atras. Dar, foarte curând, ea trebuie să fi început să-l plictisească îngrozitor. Şi, de fapt. Spuse imparţial Roger, cred că cu greu l-ar putea cineva condamna din acest punct de vedere. Orice femeie, oricât de fermecătoare, din alte puncte de vedere, îl va plictisi în mod obligatoriu până la urmă. Pe un bărbat normal, dacă tot timpul nu face altceva decât să sporovăiască despre onoare, datorie şi onestitate; şi acesta, o ştiu din sursă sigură, era obiceiul doamnei Bendix.

Încercaţi numai să priviţi menajul din acest nou punct de vedere. Soţia n-ar fi trecut soţului cu vederea nici cea mai mică greşeală. Orice scăpare insignifiantă îi era reproşată acestuia ani de-a rândul. Tot ce făcea ea era drept, tot ce făcea el

era greşit. Justeţea ei neprihănită era permanent opusă infamiei lui. Ea putea chiar să se ambaleze până ajungea în starea de spirit a acelor creaturi, jumătate nebune, care îşi petrec întreaga viaţă casnică cicălindu-şi bărbaţii pentru motivul că au fost atraşi de alte femei, înainte chiar de a fi cunoscut pe fata pe care, spre nenorocul lor, au luat-o de soţie. Să nu credeţi că vreau să o ponegresc pe doamna Bendix. Nu fac altceva decât să vă arăt cât de insuportabilă putea să fie viaţa împreună cu ea.

Dar acesta a fost numai motivul secundar. Adevăratul necaz era faptul că ea era mult prea strânsă cu banii, şi asta, de asemenea, o ştiu cu certitudine. Din această cauză s-a condamnat la moarte. El dorea foarte mult banii ei, sau măcar o parte (de aceea s-a şi căsătorit cu ea), dar doamna Bendix nu s-ar fi despărţit de ei pentru nimic în lume.

Unul din primele lucruri pe care le-am întreprins a fost să consult un *Anuar al directorilor* şi să alcătuiesc o listă a firmelor în care era el interesat, în intenţia de a obţine un raport confidenţial asupra condiţiei lor financiaro. Raportul mi-a parvenit cu câteva clipe înainte de a pleca de acasă. Citindu-l, am constatat exact ceea ce aşteptam şi anume că fiecare dintre aceste firme are dificultăţi fiind, unele mai puţin, altele însă mai mult, aproape de faliment. Toate au nevoie de bani pentru a se salva. E clar, nu? El şi-a dat gata toţi banii proprii şi avea nevoie să obţină alţii. Mi-am găsit timp să mă deplasez la *Somerset House* şi, acolo, lucrurile stăteau aşa cum mă aşteptasem; testamentul ei era în întregime în favoarea lui. Există un aspect realmente important, care tuturora le-a scăpat: faptul că el nu este de loc un bun om de afaceri; e unul lamentabil. Şi o jumătate de milion… ei bine…!

— Oh, da. Motivul este suficient de întemeiat.

— Motivarea admisă, spuse domnul Bradley. Dar nitrobenzenul? Ai spus, cred, că Bendix avea ceva cunoştinţe de chimie.

Roger râse.

— Dumneata îmi aduci aminte de o operă a lui Wagner, Bradley. *Motiv*-ul nitrobenzen revine în mod regulat dinspre dumneata, ori de câte ori este pomenit un eventual criminal. Totuşi, cred că pot să dau un răspuns care să satisfacă şi această insistenţă a dumitale. Nitrobenzenul, după cum ştii, este utilizat în industria parfumurilor. Pe lista firmelor lui Bendix se află şi *Anglo-Eastern Perfumery Co.* Am făcut o călătorie anume, şi îngrozitoare, până la Acton, în scopul expres de a descoperi dacă *Anglo-Eastern Perfumery Co.* utilizează nitrobenzen şi, în caz că da, dacă natura sa otrăvitoare este bine cunoscută. Răspunsul la ambele întrebări a fost afirmativ. Aşa că nu încape îndoială că Bendix era perfect la curent cu proprietăţile acestei substanţe.

El ar fi putut destul de uşor să obţină otrava din fabrică, dar sunt înclinat să mă îndoiesc că a făcut-o, Cred că a fost mai deştept. Probabil a preparat el însuşi substanţa, dacă procedeul este atât de uşor pe cât mi-a spus Bradley. Pentru că,

întâmplător, ştiu că a urmat cursul real la Selchester (asta am auzit-o de asemenea din întâmplare), ceea ce presupune, în orice caz, măcar unele cunoştinţe elementare de chimie. Eşti de acord cu asta. Bradley?

— De acord, zise Bradley concesiv.

Roger începu să bată gânditor toba cu degetele pe masă.

— A fost o crimă bine pusă la punct, nu-i aşa? medită el. Şi extrem de uşor de reconstituit. Bendix trebuie să fi crezut că a reuşit să şteargă orice urmă posibilă. Şi aproape a reuşit.

Numai acel nenorocos fir de nisip care pătrunde în maşinăria perfectă a atâtor crime inteligente: n-a ştiut că soţia sa văzuse piesa înainte. S-a hotărât asupra alibiului inconsistent al prezenţei lui la teatru, înţelegeţi, pentru eventualitatea imposibilă că ar putea fi vreodată bănuit şi, fără îndoială, a insistat foarte mult să vadă piesa şi s-o ia pe soţie cu el. Pentru a nu-i strica plăcerea, ea i-a ascuns, cu generozitate, faptul că văzuse piesa înainte şi că nu prea mai dorea s-o vadă din nou. Lipsa ei de egoism i-a pus lui capacul. Pentru ca este de neconceput ca o asemenea femeie să fi încercat să profite pentru a câştiga pariul pe care Bendix pretinde că ea l-a făcut.

A părăsit teatrul, cu siguranţă, în timpul primei pauze şi a mers în grabă, cât a putut de departe în cele zece minute pe care le avea la dispoziţie, să expedieze pachetul. Am suportat eu însumi toată îngrozitoarea piesă, numai pentru a vedea când cad pauzele. Prima se potriveşte excelent. Speram că a luat un taxi, la ducere sau la întoarcere – deoarece timpul era scurt – dar, dacă a făcut-o, nici unul dintre şoferii de taxiuri care au făcut acest drum în seara respectivă nu-l poate identifica. Sau, poate, şoferul care trebuia n-a ieşit încă la iveală. Am cerut Scotland Yard-ului să cerceteze această problemă pentru mine. Dar, de fapt, se potriveşte mai bine cu inteligenţa pe care a dovedit-o de-a lungul acestui caz, ca el să fi mers cu autobuzul sau cu metroul. Taxiurile, ştie şi el, pot fi identificate. Dar, dacă aşa stau lucrurile, trebuie să se fi grăbit foarte tare şi n-aş fi surprins dacă a revenit în lojă cu câteva minute mai târziu. Poliţia ar putea să stabilească asta.

— Mie mi se pare, observă domnul Bradley, că am făcut o greşeală neadmiţându-l ca membru pe acest om. Am crezut că însuşirile lui criminalistice nu corespund standardului nostru, nu? Ei bine, vedeţi…

— Dar era aproape imposibil să ştim că este mai degrabă un criminalist practician decât un teoretician, zâmbi Roger. Totuşi, a fost o greşeală. Ar fi fost plăcut să avem printre membrii Cercului un criminalist practicant.

— Trebuie să mărturisesc că, la un moment dat, eu crezusem totuşi că îl avem, spuse doamna Fielder-Flemming, încercând să împace lucrurile. Sir Charles, adăugă ea inutil, vă cer scuze, fără rezerve.

Sir Charles îşi înclină curtenitor capul.

— Vă rog, doamnă, nu mai pomeniţi despre asta. Oricum, experienţa, pentru

mine, a fost interesantă.

— Am fost, pesemne, sugestionată de cazul pe care l-am citat, spuse doamna Fielder-Flemming oarecum melancolică. Era o asemănare ciudat de puternică.

— A fost o paralelă care mi-a venit şi mie în minte, aprobă Roger. Am studiat cazul Molineux foarte îndeaproape, sperând să găsesc în el o sugestie. Dar acum, dacă mi s-ar cere să fac o paralelă, aş răspunde cu cazul Carlyle Harris. Vă amintiţi, tânărul student în medicină care a trimis o caşetă conţinând morfină tinerei Helen Potts, cu care, s-a dovedit pe urmă, era căsătorit în secret de un an. Şi el era pe cale de a deveni un desfrânat şi un uşuratic. Un mare roman, după cum ştiţi, a fost construit pe baza acestui caz, aşa că de ce nu şi o mare crimă?

— Atunci, de ce, domnule Sheringham, vru să ştie domnişoara Dammers, crezi dumneata că Bendix şi-a asumat riscul de a nu distruge scrisoarea falsificată şi ambalajul, când a avut posibilitatea?

— A avut mare grijă să n-o facă, replică prompt Roger, pentru că scrisoarea falsificată şi ambalajul fuseseră destinate nu numai să îndepărteze bănuiala de el, dar chiar să indice pe altcineva – un salariat al firmei Mason, de exemplu, sau un nebun anonim. Ceea ce, de altfel, s-a şi întâmplat.

— Dar nu credeţi că e un risc mare să trimiţi în felul ăsta bomboane otrăvite lui sir Eustace? sugeră timid domnul Chitterwick. Vreau să spun, sir Eustace ar fi putut fi bolnav în dimineaţa aceea sau ar fi putut să nu ofere nimănui bomboanele. Închipuiţi-vă că le-ar fi dat altcuiva, şi nu lui Bendix.

Roger se porni să-i ofere domnului Chitterwick motive pentru timiditatea sa. Încerca un fel de sentiment de mândrie personală pentru Bendix şi îl deranja să-l audă pe domnul Chitterwick desconsiderând astfel o personalitate atât de mare.

— Oh, realmente! Trebuie să fiţi convinşi că omul meu este ceea ce este. El nu face o treabă de mântuială, să ştiţi. Nimic grav nu s-ar fi întâmplat, dacă sir Eustace ar fi fost bolnav în dimineaţa aceea, sau ar fi mâncat el însuşi bomboanele, sau dacă cutia ar fi fost furată în tranzit şi consumată de fiica favorită a poştaşului, sau orice altceva destul de improbabil ar fi intervenit. Ascultă, domnule Chitterwick! Îţi închipui că ar fi trimis el bomboanele otrăvite prin poştă? Ei bine, află că nu. Trimisese pe cele nevătămătoare şi, în drum spre casă, le-a schimbat cu celelalte. Pe dracu, nu şi-ar fi ieşit el într-atâta dintr-ale lui, ca să se lase cât de cât la voia întâmplării.

— Ah, văd, murmură domnul Chitterwick, pus la punct după merit.

— Avem de-a face cu un foarte mare criminal, continuă Roger, parcă mai puţin sever. Se poate vedea asta în toate detaliile. Să luăm, de exemplu, sosirea la club cea mai neobişnuită sosire matinală (şi, apropo, de ce-ar fi venit atât de devreme la club dacă nu el este vinovatul?). Ei bine, nu este el dintre aceia care să aştepte afară şi să-l urmeze înăuntru pe complicele inconştient, înţelegeţi. Nici vorbă de asta. Sir Eustace a fost ales pentru că se ştie că soseşte cu atâta punctualitate la club – la zece jumătate în fiecare dimineaţă; se mândreşte cu

asta; se laudă; face orice pentru a menţine bunul obicei vechi. Deci, Bendix soseşte la unsprezece fără douăzeci şi cinci de minute, şi asta este semnificativ. La începutul cercetării, pentru că veni vorba, am fost foarte nedumerit, deoarece nu înţelegeam de ce bomboanele îi fuseseră trimise lui sir Eustace la club, şi nu acasă. Acum este limpede.

— Ei bine, eu n-am ajuns atât de departe cu lista mea de condiţii, se consolă domnul Bradley. Dar de ce nu eşti de acord cu subtila mea prezumţie că asasinul nu poate să fie absolventul unui liceu sau al unei universităţi, Sharingham? Numai, pentru că Bendix a fost, întâmplător, la Selchester şi Oxford?

— Nu, ci pentru că eu fac presupunerea şi mai subtilă că, dacă codul liceului sau universităţii ar putea să influenţeze pe un asasin în privinţa modului în care el asasinează pe un alt bărbat, acesta n-ar avea mare efect atunci când este vorba să fie victimă o femeie. Sunt de acord că, dacă Bendix ar fi dorit să scape de sir Eustace, l-ar fi trimis, probabil, pe lumea cealaltă într-un mod onorabil, deschis, bărbătesc. Dar, când cineva are de-a face cu femei, nu procedează în mod onorabil, deschis, bărbătesc, lovindu-le în cap cu un obiect: contondent sau ceva de acest fel. Otrava, mă gândesc eu, este exact arma potrivită. Iar o mare cantitate de nitrobenzen produce şi foarte puţină suferinţă. Pierderea conştiinţei intervine rapid.

— Da, admise domnul Bradley, acesta este un aspect mai subtil decât condiţiile nepsihologice la care m-am oprit eu.

— Cred că m-am ocupat de toate condiţiile dumitale. Cât priveşte meticulozitatea, pe care ai dedus-o din dozele perfect similare de otravă existente în fiecare bomboană de ciocolată, părerea mea este, desigur, că dozele erau perfect egale tocmai pentru ca Bendix să poată consuma două bomboane şi să fie sigur că a luat precis cantitatea de otravă necesară pentru a produce în organismul lui exact simptomele pe care le dorea, şi suficientă, pentru a nu risca nimic grav. Această dozare a otrăvii pentru el însuşi a fost o lovitură de maestru. Şi este natural ca un bărbat să nu mănânce tot atâtea bomboane de ciocolată cât o femeie. El şi-a exagerat considerabil simptomele, fără îndoială, dar efectul pe care l-a avut acest fapt asupra tuturor a fost formidabil.

Trebuie să ne reamintim, înţelegeţi, că atât în ceea ce priveşte conversaţia lui cu soţia în camera de zi, în legătură cu consumarea bomboanelor, cât şi faptul că a existat un pariu, noi nu avem nici o altă informaţie în afară de cea dată de el. Cea mai mare parte din acea conversaţie a avut totuşi loc. Bendix este un artist mult prea mare pentru a nu folosi în minciunile lui maximum posibil de adevăr. Dar, fără îndoială, el n-ar fi plecat în acea după-amiază de acasă, până când nu ar fi văzut-o pe soţie că a luat – sau ar fi făcut-o cumva să mănânce – cel puţin şase bomboane – ceea ce ştia că constituie mai mult decât o doză mortală. Aceasta reprezenta un alt avantaj al dozării atât de exacte a otrăvii din fiecare bomboană.

— De fapt, rezumă domnul Bradley, bunul nostru Bendix este un om mare.

— Este, realmente, spuse Roger, foarte solemn.

— Nu ai absolut nici o îndoială că el este criminalul? se interesă domnişoara Dammers.

— Absolut niciuna, îi răspunse Roger, uimit.

— Mda, murmură domnişoara Dammers.

— Dar ce, dumneata te îndoieşti?

— Mde, replică domnişoara Dammers.

După acestea, conversaţia se întrerupse pentru câteva clipe.

— Ei bine, spuse domnul Bradley, hai să-i arătăm cu toţii lui Sheringham cât de greşit este. Sunteţi de acord?

Pe faţa doamnei Fielder-Flemming se citea încordarea.

— Mă tem, spuse ea aproape în şoaptă, că, dimpotrivă, are prea multă dreptate.

Dar domnul Bradley refuză să se lase impresionat.

— Eu cred că aş putea găsi una sau două lacune de care să mă leg. Dumneata, Sheringham, pari să acorzi o mare importanţă motivului. Nu exagerezi? Un om nu îşi otrăveşte nevasta pentru că s-a săturat de ea; când lucrurile stau astfel, o părăseşte. Şi, realmente, îmi vine greu să cred: a) că Bendix era atât de pornit să pună mâna pe bani pentru a-i face praf cu afacerile lui, încât să comită un asasinat pentru ei şi b) că doamna Bendix era atât de strânsă cu banii, încât să refuze să vină în ajutorul soţului ei, dacă el se afla, într-adevăr, în dificultăţi serioase.

— Atunci cred că dumneata nu eşti în stare să înţelegi caracterele celor doi, îi răspunse Roger. Ambii erau al dracului de încăpăţânaţi. Doamna Bendix, nu soţul său, a fost cea care şi-a dat seama că banii investiţi în afacerile lui începuseră să fie *bani risipiţi.* Aş putea să-ţi ofer o listă, lungă de un metru, de asasinatele comise pentru motive mult mai slabe decât cele pe care le-a avut Bendix.

— Motivare acceptată din nou, atunci. Spune-mi, îţi aduci aminte că doamna Bendix avusese stabilită o întâlnire, la prânz, în ziua morţii ei, întâlnire care a fost anulată. Nu ştia Bendix de asta? Pentru că, dacă ar fi ştiut, ar mai fi ales el ziua respectivă pentru expedierea cutiei, fiind convins că soţia nu va fi acasă la prânz pentru a o primi?

— Este exact aspectul asupra căruia voiam şi eu să-i atrag atenţia domnului Sheringham, remarcă domnişoara Dammers.

Roger avu, o clipă, un aer nedumerit.

— Mi se pare că este un aspect total lipsit de importanţă. Dacă este vorba de asta, de ce să fi dorit el să îi dea bomboanele soţiei sale neapărat la prânz?

— Pentru două motive, răspunse volubil domnul Bradley. Mai întâi, deoarece el ar fi dorit în mod firesc să le utilizeze cât mai repede cu putinţă, şi, în al doilea rând, pentru că, soţia sa fiind singura persoană în stare să contrazică povestea cu

pariul, el, în mod sigur, ar fi dorit s-o reducă la tăcere cât mai curând posibil.

— Dumneata faci speculaţii, zâmbi Roger, dar eu refuz să mă las atras. Totuşi, nu văd de ce ar fi trebuit Bendix să ştie de întâlnirea de la prânz a soţiei sale. Ei luau permanent masa de prânz în oraş – amândoi – şi nu îmi închipui că îşi făceau o preocupare specială să se informeze unul pe celălalt cu anticipaţie.

— Hm! comentă domnul Bradley.

Domnul Chitterwick îşi luă inima în dinţi şi îşi ridică timid capul, nu cu mult înainte lovit.

— Dumneata, într-adevăr, îţi întemeiezi întreaga demonstraţie pe pariu, nu-i aşa, domnule Sheringham?

— Şi pe deducţia psihologică făcută pe baza modului în care a fost relatat. Da, desigur. În întregime.

— Aşa încât, dacă până la urmă s-ar dovedi că pariul a fost totuşi făcut, demonstraţia dumitale s-ar prăbuşi cu totul?

— De ce, exclamă Roger oarecum alarmat, deţii dumneata personal vreo informaţie dovedind că pariul a fost făcut?

— Oh, nu. Oh, vai de capul meu, nu. Nimic de felul acesta. Pur şi simplu m-am gândit că dacă cineva ar vrea să infirme teoria dumitale, cum a sugerat Bradley, asupra pariului ar trebui să se concentreze.

— Vrei să spui că speculaţiile referitoare la motiv, la întâlnirea de la prânz şi alte asemenea aspecte minore sunt cu totul lipsite de sens? sugeră cu blândeţe Bradley. Oh, sunt absolut de acord. Dar eu am încercat numai să supun încercării demonstraţia sa, înţelegeţi, şi nu s-o infirm. Şi de ce? Fiindcă eu consider că este corectă. Misterul bomboanelor otrăvite, în ceea ce mă priveşte, a luat sfârşit.

— Mulţumesc, Bradley, spuse domnul Sheringham.

— Deci, de trei ori „ura!” pentru sagacele nostru Preşedinte, continuă plin de însufleţire domnul Bradley, alături de numele lui Graham Reynard Bendix, pentru excelenta explicaţie pe care ne-a oferit-o. Hip, hip…

— Şi spui că ai dovedit definitiv cumpărarea maşinii de scris şi legătura dintre domnul Bendix şi albumul de mostre al firmei Webster, domnule Sheringham? îl întrerupse Alicia Dammers, care, după cât se părea, urmărise un anume gând al ei.

— Sigur, domnişoară Dammers, spuse Roger în glasul căruia răsuna, nedisimulată, automulţumirea.

— Eşti amabil să-mi dai numele magazinului de maşini de scris?

— Desigur. Roger rupse o coală din carnetul său, pe care scrise numele şi adresa.

— Mulţumesc. Şi poţi să-mi faci şi o descriere a fetei de la Webster care a identificat fotografia domnului Bendix?

Roger se uită la ea, oarecum încurcat. Alicia Dammers îi răspunse cu o privire plină de calmul şi seninătatea ei obişnuite. Încurcătura lui Roger spori. Îi

descrise, totuşi, cât putu de bine pe tânăra de la Webster. Imperturbabilă, domnişoara Dammers îi mulţumi.

— Ascultă, ce ai de gând să faci cu toate astea? o întrebă Bradley, care părea să fi adoptat rolul de purtător de cuvânt al Preşedintelui său. Trimitem la Scotland Yard o delegaţie formată din mine şi Sheringham să le ducem vestea că necazurile lor s-au sfârşit?

— Dumneata îţi închipui că toată lumea este de acord cu domnul Sheringham?

— De bună seamă.

— Nu este obiceiul ca astfel ca astfel de chestiuni să fie supuse la vot? sugeră cu răceală domnişoara Dammers.

— „Aprobat în unanimitate”? cită domnul Bradley. Dar, hai să respectăm procedura stabilită. Ei bine, atunci, Sheringham propune ca această reuniune să aprobe, ca fiind corectă, soluţia lui în legătură cu Misterul Bomboanelor Otrăvite şi trimiterea unei delegaţii, formată din el însuşi şi domnul Bradley, la Scotland Yard, pentru a discuta serios cu poliţia. Eu sprijin propunerea. Cine este pentru? Doamna Fielder-Flemming?

Aprobând sugestia domnului Bradley, doamna Fielder-Flemming nu făcu eforturi să-şi disimuleze antipatia pe care o simţea în general pentru domnul Bradley.

— Desigur, părerea mea este că domnul Sheringham şi-a demonstrat teoria, zise ea înţepată.

— Sir Charles?

— Sunt de acord, spuse sir Charles, pe un ton sever, dezaprobând de asemenea frivolitatea domnului Bradley.

— Chitterwick?

— Şi eu sunt de acord. I se păru lui Roger, sau domnul Chitterwick ezită o clipă, înainte de a vorbi, ca şi cum ar fi fost stânjenit de o rezervă mentală pe care nu se obosea s-o formuleze în cuvinte? Roger conchise că era numai o închipuire a lui.

— Şi domnişoara Dammers? întrebă în încheiere domnul Bradley.

Domnişoara Dammers privi calmă în jurul mesei.

— Eu nu sunt de loc de acord. Consider că expunerea domnului Sheringham a fost extrem de ingenioasă şi întru totul demnă de reputaţia sa; în acelaşi timp, însă, o consider absolut greşită. Mâine, sper, voi fi în stare să vă dovedesc cine a comis într-adevăr această crimă.

Reacţia domnişoarei Dammers impuse întregului Cerc o tăcere respectuoasă.

Roger, întrebându-se dacă urechile nu-i jucau de fapt o farsă, constată că limba sa de asemenea refuza categoric să acţioneze. Nu reuşi să emită decât un sunet nearticulat.

Domnul Bradley îşi reveni primul.

— Aprobat, fără unanimitate. Domnule Preşedinte, cred că acesta este un lucru fără precedent. Ştie cineva ce se întâmplă când o rezoluţie nu este aprobată în unanimitate?

Dată fiind incapacitatea temporară a Preşedintelui, domnişoara Dammers luă asupra ei sarcina de a decide.

— Reuniunea se suspendă temporar, cred, spuse ea.

Şi reuniunea fu suspendată.

CAPITOLUL XV

La următoarea reuniune a Cercului, Roger sosi şi mai nerăbdător decât de obicei. În adâncul sufletului, lui nu-i venea să creadă că domnişoara Dammers va fi vreodată în stare să infirme demonstraţia lui împotriva lui Bendix – şi nici chiar să o zdruncine cât de cât serios – dar, în orice caz, ceea ce avea să spună nu putea să nu fie de un deosebit interes, chiar dacă n-ar fi fost vorba decât de criticile pe care urma să le aducă propriei lui Soluţii.

Roger aşteptase expunerea domnişoarei Dammers mai mult decât pe a oricui. Alicia Dammers era într-o foarte mare măsură o reflectare a vremurilor în care trăiau. Dacă s-ar fi născut cu cincizeci de ani mai înainte, era greu de închipuit cum ar fi putut o asemenea femeie să continue să trăiască. Era de neconceput ca ea să fi putut deveni o romancieră a acelor vremuri o creatură stranie (în imaginaţia populară), cu mănuşi albe de bumbac, cu maniere aspre şi cu tânjiri pasionate, ca să nu zicem isterice, pentru o idilă amoroasă pe care, din nefericire, înfăţişarea i-o interzicea. Mănuşile domnişoarei Dammers, ca şi îmbrăcămintea ei, erau de un rafinament desăvârşit, şi este imposibil ca ea să fi îmbrăcat vreodată bumbac după vârsta de zece ani (deşi nici înainte nu este sigur că a făcut-o); austeritatea era pentru ea culmea prostului gust; iar dacă cumva ştia să tânjească după o dragoste, fără îndoială că ştia să nici nu o arate nimănui. Pasiunea şi romantismul, rămânea să înţeleagă oricine, erau ceva de care domnişoara Dammers n-avea nici o nevoie, chiar dacă le considera fenomene interesante, când era vorba de muritorii de rând.

De la omida în mănuşi de bumbac, femeia romancieră trecuse prin stadiul de „cocon” cu înfăţişare de bucătăreasă – la care rămăsese, de exemplu, fixată doamna Fielder-Flemming – ajungând la fluturele detaşat şi serios, nu rareori frumos şi gânditor, împodobit cu desene decorative, pe care revistele ilustrate sunt, în zilele noastre, încântate să le publice. Fluturi cu frunţi calme, încreţite uşor numai pentru gândirea analitică. Fluturi ironici, cinici; fluturi-chirurgi, aglomerând camerele de disecţie raţională (şi uneori, dacă e să respectăm adevărul, înclinaţi să zăbovească acolo un pic prea mult); fluturi lipsiţi de pasiune, dansând graţios de la un complex psihologic viu colorat la altul. Şi, uneori, complet lipsiţi de umor şi, deci, exasperant de plictisitori fluturi, al căror

polen de pe aripi pare să fi căpătat oarecum culoarea noroiului.

Cunoscând-o pe domnişoara Dammers şi văzându-i faţa clasică, ovală, cu trăsăturile mici, delicate şi ochii mari, cenuşii; măsurând cu o privire aprobatoare silueta ei înaltă, frumos înveşmântată, nimeni, a cărui imaginaţie s-ar fi bazat pe noţiunile obişnuite, nu ar fi considerat-o vreodată drept romancieră. Şi aceasta, împreună cu talentul de a scrie cărţi bune, era, după părerea domnişoarei Dammers, exact ceea ce trebuia să dorească să realizeze o adevărată autoare modernă.

Nimeni nu s-a aventurat vreodată să o întrebe pe domnişoara Dammers cum reuşea să analizeze emoţiile altora, din moment ce ea niciodată nu a încercat asemenea emoţii. Probabil, deoarece faptul limpede arăta celui care s-ar fi interesat că şi reuşea şi o şi făcea. Cu deosebit succes.

— Am ascultat aseară, începu domnişoara Dammers, la ora nouă şi cinci minute în seara următoare, o expunere extrem de abilă a unei nu mai puţin interesante teorii în legătură cu această crimă. Metodele domnului Sheringham, dacă mi-e permis să spun aşa, sunt un model pentru noi toţi. Începând un proces deductiv, l-a continuat cât s-a putut de mult, adică exact până la descoperirea criminalului; apoi, folosind metoda inductivă, şi-a demonstrat teoria. În acest fel, el a folosit, în cea mai bună manieră, ambele metode. Că această ingenioasă mixtură s-a întemeiat pe o eroare şi, prin urmare, nu a avut nici un moment, nici o şansă de a-l conduce pe domnul Sheringham la soluţia corectă, este mai repede o chestiune de nenoroc decât greşeala lui.

Roger, căruia încă nu-i putea trece prin minte că nu ar fi descoperit adevărul, zâmbi nesigur.

— Interpretarea dată de domnul Sheringham crimei, continuă domnişoara Dammers pe tonul său egal şi clar, trebuie să fi părut unora dintre noi extrem de nouă. Mie însă mi s-a părut mai mult interesantă decât nouă, deoarece avea acelaşi punct de plecare ca şi teoria elaborată de mine: anume, că asasinul nu şi-a greşit ţinta.

Roger îşi concentră atenţia.

— Aşa cum a subliniat domnul Chitterwick, întreaga demonstraţie a domnului Sheringham se întemeia pe pariul dintre domnul şi doamna Bendix. Analizând relatarea despre pariu făcută de domnul Bendix, el face deducţia psihologică că pariul n-a avut niciodată loc. Este o deducţie inteligentă, dar este greşită. Domnul Sheringham este prea blând în interpretarea psihologiei feminine. Eu am început, cred că o pot spune, tot cu pariul. Dar concluzia pe care am tras-o pe baza lui, cunoscându-mi semenele, femeile, poate ceva mai bine decât domnul Sheringham, a fost că doamna Bendix nu era atât de onorabilă pe cât se prezenta ea singură.

— Şi eu m-am gândit la asta, o întrerupse Roger. Dar am abandonat din motive absolut logice. Nu există nimic în viaţa doamnei Bendix care să arate că

nu a fost onestă, totul demonstrează contrariul. Şi, cum nu există nici o dovadă despre pariu, în afară de vorbele domnului Bendix…

— Oh, ba există, îi tăie vorba domnişoara Dammers. Astăzi toată ziua nu am făcut altceva decât să caut să stabilesc acest punct. Ştiam că n-am să fiu niciodată în stare să înlătur teoria dumitale, dacă nu voi putea să dovedesc cu precizie că a existat un pariu. Voi pune capăt pe loc agoniei dumitale, domnule Sheringham. Am dovezi covârşitoare că pariul a fost făcut.

— Aveţi? Bâigui Roger, deconcertat.

— Cu siguranţă. Era un punct pe care dumneata însuţi ar fi trebuit să-l verifici, înţelegi, având în vedere importanţa lui pentru teoria dumitale, îl mustră cu blândeţe domnişoara Dammers pe Sheringham. Ei bine, am doi martori. Doamna Bendix a menţionat pariul în faţa cameristei sale când a urcat în dormitor să se culce, declarând textual (cum ai făcut şi dumneata, Sheringham) că violenta ei indigestie de care credea că suferă era o pedeapsă pentru că făcuse pariul. Al doilea martor este o prietenă de-a mea, care cunoaşte familia Bendix. Ea a văzut-o pe doamna Bendix stând singură în lojă în cursul celei de-a doua pauze şi a intrat pentru a schimba câteva vorbe cu ea. În cursul conversaţiei, doamna Bendix a remarcat că făcuse un pariu cu soţul ei în legătură cu identitatea vinovatului, menţionând personajul din piesă asupra căruia se oprise ea. Dar (şi aceasta confirmă complet deducţia mea) doamna Bendix *nu* i-a spus prietenei mele că văzuse piesa înainte.

— Oh! exclamă Roger foarte deprimat.

Domnişoara Dammers umbla cu el cât mai blând cu putinţă.

— În legătură cu pariul nu se puteau face decât aceste două deducţii, şi, din nefericire, dumneata ai ales-o pe cea greşită.

— Dar cum ai ştiut dumneata, spuse Roger, ieşind a treia oară la suprafaţă, că doamna Bendix văzuse piesa înainte? Eu însumi am descoperit asta acum câteva zile şi din pură întâmplare.

— O, am ştiut asta de la început, spuse nepăsătoare domnişoara Dammers. Bănuiesc că doamna Verreker-le-Mesurer ţi-a spus dumitale. Nu o cunosc personal, dar o cunosc nişte prieteni de-ai mei. Nu te-am întrerupt aseară când vorbeai de fantastica întâmplare prin care ai căpătat acele informaţii. Dacă aş fi făcut-o, ar fi trebuit să subliniez că factorul datorită căruia tot ce este cunoscut doamnei Verreker-le-Mesurer (aşa cum o ştiu eu) poate deveni cunoscut şi prietenilor ei, nu este de loc întâmplarea, ci certitudinea caracterologică.

— Înţeleg, zise Roger înfrânt pentru a treia şi ultima oară. Dar în acest timp el îşi aminti o informaţie pe care doamna Verreker-le-Mesurer reuşise, nu în întregime, după cât se părea, dar totuşi aproape în întregime, să nu o divulge prietenelor sale; însă, prinzând sclipirea hâtră din ochii domnului Bradley, îşi dădu seama că acest gând al său era împărtăşit şi de altcineva. Deci, nici chiar domnişoara Dammers nu era absolut infailibilă în analizele ei psihologice.

— Ca urmare, reluă domnişoara respectivă, pe un ton oarecum didactic, noi l-am redistribuit pe domnul Bendix din rolul temporar de vinovat, înapoi, în vechiul său rol de a doua victimă.

Făcu apoi o scurtă pauză.

— Dar fără ca sir Eustace să se reîntoarcă la rolul de star pe care-l juca în prima parte a piesei, când fusese considerat obiectul crimei, amplifică domnul Bradley.

Domnişoarei Dammers i se păru că poate să-l ignore pe bună dreptate.

— În sfârşit, eu cred că domnul Sheringham va găsi teoria mea tot atât de interesantă pe cât am găsit-o eu aseară pe a domniei sale, pentru că, deşi se deosebesc fundamental în anumite aspecte esenţiale, concordă remarcabil în altele Şi unul din punctele asupra căruia părerea noastră concordă este că persoana destinată să fie victimă a fost, în mod sigur, cea care a murit.

— Cum, Alicia? exclamă doamna Fielder-Flemming. Tu crezi că planul a fost de la început îndreptat împotriva doamnei Bendix?

— N-am nici o îndoială în această privinţă. Dar, pentru a dovedi afirmaţia mea, trebuie să desfiinţez încă o concluzie a domnului Sheringham.

Dumneata ai pretins, domnule Sheringham, că zece jumătate dimineaţa era o oră foarte neobişnuită de sosire la club pentru domnul Bendix şi, ca urmare, foarte semnificativă. Este perfect adevărat. Din nefericire, i-ai acordat o semnificaţie greşită. Sosirea lui la acea oră nu implică, în mod necesar, o intenţie vinovată, cum ai presupus dumneata. Dumitale ţi-a scăpat din vedere (şi, cinstit, trebuie să spun că se pare că şi tuturor celorlalţi) faptul că, dacă doamna Bendix urma să fie victima asasinatului, şi domnul Bendix însuşi nu era asasinul ei, prezenţa lui la club la acea oră convenabilă trebuie să fi fost pregătită de adevăratul asasin. În orice caz, părerea mea este că domnul Sheringham ar fi putut să-i acorde domnului Bendix beneficiul îndoielii într-o asemenea măsură, încât să-l întrebe dacă el însuşi are de oferit vreo explicaţie. Cum, de altfel, am făcut eu.

— L-aţi întrebat, pe Bendix însuşi, cum s-a întâmplat de a sosit la club la zece jumătate în dimineaţa aceea? se interesă îngrozit domnul Chitterwick. Aceasta, cu siguranţă, era maniera în care trebuia să procedeze un adevărat detectiv. Din păcate, timiditatea îl împiedicase pe domnul Chitterwick să procedeze ca un adevărat detectiv.

— Desigur, confirmă prompt domnişoara Dammers. L-am chemat la telefon şi i-am pus întrebarea. Din câte am înţeles nici chiar poliţia nu se gândise înainte să i-o pună. Şi, deşi a dat răspunsul la care mă aşteptam, era clar că el nu îi acorda nici o semnificaţie. Domnul Bendix mi-a spus că se dusese acolo pentru a primi un mesaj telefonic. Dar de ce să nu primească mesajul telefonic acasă? Veţi întreba dumneavoastră. Exact. Şi eu am întrebat. Motivul: nu era un mesaj dintre cele pe care o persoană vrea să le primească acasă. Trebuie să admit ca l-

am presat pe domnul Bendix în legătură cu acest mesaj şi, neavând cum să înţeleagă rostul întrebărilor mele, trebuie să fi găsit că am nişte maniere mai mult decât dubioase. Totuşi, n-aveam încotro.

Până la urmă, a recunoscut că, în după-amiaza zilei anterioare, fusese chemat la telefon, la birou, de o oarecare domnişoară Vera Delorme, care interpretează un mic rol în *Călcâiele sus* la *Regency Theatre.* Nu o întâlnise decât o dată, sau de două ori, dar n-avea nimic împotrivă s-o mai întâlnească din nou. Ea l-a întrebat dacă avea ceva important de făcut în dimineaţa următoare, la care el a răspuns că nu. Ar putea el să o ducă undeva unde să ia masa liniştiţi împreună? Ar fi încântat. Totuşi, nu era absolut sigură dacă va fi liberă, îi va da un telefon în dimineaţa următoare, între zece şi jumătate şi unsprezece, la *Rainbow Club.*

Cinci perechi de sprâncene se încruntară.

— Eu nu văd nici în asta vreo semnificaţie, se aventură, în sfârşit, doamna Fielder-Flemming.

— Nu? spuse domnişoara Dammers. Dar dacă domnişoara Delorme neagă pur şi simplu că l-a chemat vreodată la telefon pe domnul Bendix?

Cinci perechi de sprâncene îşi reveniră din încruntare.

— Oh! exclamă doamna Fielder-Flemming.

— Desigur, acesta a fost primul lucru pe care l-am verificat, spuse pe un ton rece domnişoara Dammers.

Domnul Chitterwick oftă. Ei, da, fără îndoială, aşa proceda un adevărat detectiv.

— Atunci, asasinul dumitale are un complice, domnişoară Dammers? sugeră sir Charles.

— A avut doi, replică domnişoara Dammers. Ambii însă ignorând totul.

— Aha, da. Vrei să spui, Bendix. Şi femeia care a dat telefonul?

— Ei bine! Domnişoara Dammers privi, în maniera ei calmă, cercul de feţe îndreptate spre ea. Nu este limpede?

După cât se părea, nu era de loc limpede.

— Oricum, trebuie să fie limpede de ce domnişoara Delorme a fost aleasă ca cea care a dat telefonul: pentru că domnul Bendix o cunoştea foarte puţin şi, în mod sigur, n-ar fi fost în stare să-i recunoască vocea la telefon. Cât priveşte pe adevăratul vorbitor… ei, bine? Pe faţa domnişoarei Dammers se citea opinia ei despre o asemenea obtuzitate.

— Doamna Bendix! chiţcăi doamna Fielder-Flemming, care avu viziunea unui „Triunghi”.

— De bună seamă. Doamna Bendix, informată grijuliu de *cineva* despre micile aventuri ale soţului său.

— Acel cineva fiind, desigur, asasinul, opină doamna Fielder-Flemming. Un prieten de-al doamnei Bendix deci. Sau, cel puţin – doamna Fielder-Flemming, oarecum confuză, aduse un amendament, fiindcă îşi aminti că prietenii adevăraţi

rareori se asasinează unul pe altul – cineva pe care ea îl considera prieten. Dumnezeule, lucrurile devin foarte interesante, Alicia.

Domnişoara Dammers avu un uşor zâmbet ironic.

— Da, la urma urmei, acest asasinat este o mică afacere foarte intimă. Absolut închisă, de fapt, domnule Bradley. Dar am luat-o prea repede. Mai întâi să desfiinţez complet teoria domnului Sheringham, pentru ca, după aceea, să o construiesc pe a mea.

Roger gemu uşor şi se uită în sus la tavanul dur, alb. Acesta îi reaminti însă de domnişoara Dammers şi atunci se uită înapoi în jos.

— Realmente, domnule Sheringham, încrederea dumitale în natura umană este, în general, prea mare, înţelegi? Domnişoara Dammers îl batjocorea fără milă. Orice ţi-ar spune cineva, dumneata crezi. Un martor care să confirme nu ţi se pare niciodată necesar. Sunt sigură că dacă cineva ar fi venit la dumneata acasă şi ţi-ar fi spus că l-a văzut pe şahul Persiei injectând nitrobenzen în acele bomboane de ciocolată l-ai fi crezut fără umbră de ezitare.

— Vrei să insinuezi că cineva nu mi-a spus adevărul? gemu nefericitul Roger.

— Voi face mai mult decât să insinuez; îţi voi dovedi. Când ne-ai spus aseară că vânzătorul din magazinul de maşini de scris a identificat precis pe domnul Bendix ca fiind cumpărătorul unui Hamilton numărul patru am fost foarte uimită. Mi-am notat adresa magazinului. Azi dimineaţă, mai întâi, acolo m-am dus. I-am spus direct vânzătorului că ţi-a turnat o minciună. A admis rânjind.

Pe cât putea el să-şi dea seama, tot ce doreai dumneata era un bun Hamilton numărul patru, şi el avea de vânzare un Hamilton numărul patru bun. Nu i s-a părut de loc incorect să te facă să crezi că al lui era magazinul unde prietenul dumitale cumpărase propriul său Hamilton numărul patru, pentru că el avea unul tot atât de bun ca oricare alt magazin. Şi dacă faptul că îţi recunoştea prietenii după fotografie te liniştea ei bine, spuse sec domnişoara Dammers, era gata să te liniştească ori de câte ori i-ai fi arătat fotografii.

— Înţeleg, spuse Roger şi gândurile i se opriră la cele opt lire sterline pe care le dăduse simpaticului şi binevoitorului vânzător în schimbul unui Hamilton numărul patru, de care nu avea nici o nevoie.

— Cât priveşte pe fata de la Webster, continuă implacabilă domnişoara Dammers, şi ea a fost tot atât de dispusă să admită că, poate, a comis o greşeală recunoscând pe acel prieten al domnului care venise ieri la magazin pentru nişte hârtie de scris. Dar, realmente, domnul păruse atât de dornic ca ea s-o facă, încât ar fi fost păcat să-l dezamăgească. Şi, pe deasupra, nu vedea nici un rău în asta, nici chiar acum nu vedea. Modul în care domnişoara Dammers o imită pe tânăra de la Webster reuşi să fie deosebit de amuzant. Roger însă nu râse din toată inima.

— Îmi pare rău dacă lucrurile par să ia o turnură jignitoare, domnule Sheringham, îl consolă domnişoara Dammers.

— Nu, nu vă faceţi probleme, zise Roger.
— Dar este esenţial pentru teoria mea, înţelegi?
— Da, îmi dau perfect de bine seama, spuse Roger.
— Atunci, aceste dovezi sunt nule. Nu cred că ai avut altele, nu-i aşa?
— Nu, nu cred nici eu, spuse Roger.
— Veţi vedea, reluă domnişoara Dammers, trecând peste cadavrul lui Roger, că voi respecta obiceiul de a nu dezvălui numele criminalului. Acum, când mi-a venit rândul să vorbesc şi eu, înţeleg avantajele acestui obicei; dar mă tem că dumneavoastră îl veţi fi ghicit pe criminal înainte ca eu să ajung la deznodământ. Mie, în orice caz, identitatea asasinului îmi pare absurd de evidentă. Înainte de a o dezvălui oficial, totuşi aş dori să mă ocup de alte câteva puncte – nu realmente dovezi – dintre cele ridicate de domnul Sheringham în argumentarea lui.

Domnul Sheringham a elaborat o teorie foarte ingenioasă. A fost atât de ingenioasă, încât el a trebuit să insiste de mai multe ori asupra planului perfect care a stat la elaborarea ei şi asupra adevăratei măreţii a minţii criminale care l-a pus în aplicare. Eu nu sunt de această părere, spuse categoric domnişoara Dammers. Teoria mea este mult mai simplă. Crima a fost plănuită cu viclenie, dar nu cu perfecţiune. Criminalul s-a bazat aproape în întregime pe noroc; cu alte cuvinte, pe siguranţa că o dovadă fundamentală va rămâne nedescoperită. Şi, în sfârşit, mintea care a elaborat planul nu este sub nici un aspect formidabilă. Dar este o minte care, preocupată de probleme în afara orbitei sale obişnuite, este desigur, imitativă.

Aceasta mă aduce la un aspect menţionat de domnul Bradley Sunt de acord cu el în măsura în care consider că trebuie presupuse unele cunoştinţe din istoria criminalisticii, dar nu atunci când pretinde că este vorba de opera unei minţi creatoare. După părerea mea, trăsătura principală a crimei este imitarea servilă a unora anterioare. Am descoperit în ea, de fapt, tipul de minte care nu posedă nici un pic de originalitate, este puternic conservatoare, deoarece, lipsită de inteligenţă pentru a recunoaşte progresul prin transformare, este obstinată, dogmatică şi pragmatică şi total lipsită de simţul valorilor spirituale. Ca una care sunt înclinată să sufăr eu însumi de un fel de aversiune pentru partea materială a vieţii, am intuit, dincolo de întreaga atmosferă a acestui caz, antiteza exactă a firii mele.

Toţi arătau impresionaţi, pe măsura situaţiei. Cât despre domnul Chitterwick, el nu putea decât să se sufoce în faţa acestei avalanşe de deducţii, bazate numai şi numai pe atmosferă.

— Cu un alt aspect arătat de domnul Sheringham, eu am lăsat să se înţeleagă că sunt de acord: bomboanele au fost utilizate ca vehicul al otrăvii, pentru că aceasta era destinată unei femei. Şi, aici, aş putea adăuga că sunt sigură că nu se urmărea de loc vătămarea domnului Bendix însuşi. Ştim că domnului Bendix nu-i plăceau bomboanele şi este raţional să presupunem că şi asasinul o ştia; el nu s-

a aşteptat nici o clipă ca domnul Bendix însuşi să mănânce vreo bomboană.

Este curios cât de des domnul Sheringham atinge ţinta cu lovituri uşoare, greşind însă cu lovitura principală. El avea absolută dreptate în ceea ce priveşte extragerea hârtiei de scris din albumul de mostre de la Webster. Sunt nevoită să recunosc că modul în care a fost obţinută hârtia de scris mi-a dat multă bătaie de cap. În această problemă mă aflam într-un impas total. Atunci, a venit domnul Sheringham şi ne-a prezentat explicaţia sa şi eu am putut astăzi să distrug aplicarea ei la propria lui teorie, încorporând-o însă într-a mea. Vânzătoarea, care pretinsese, dintr-o politeţe inocentă, că recunoaşte fotografia arătată de domnul Sheringham, a fost în stare să recunoască, de data asta serios, pe aceea pe care i-am arătat-o eu. Şi nu numai s-o recunoască, spuse domnişoara Dammers, arătându-şi pentru prima dată satisfacţia, dar să şi identifice originalul pe nume.

— Ah! se minună doamna Fielder-Flemming, foarte tulburată.

— Domnul Sheringham a mai făcut şi alte câteva mici greşeli, pe care am considerat recomandabil să le corectez astăzi, continuă domnişoara Dammers, întorcându-se la maniera ei impersonală. Deoarece majoritatea firmelor mici, în al căror consiliu directorial se află domnul Bendix, nu sunt într-o stare înfloritoare, domnul Sheringham a dedus nu numai că domnul Bendix este un slab om de afaceri – ceea ce sunt înclinată să cred şi eu – dar şi că el ar avea o nevoie disperată de bani. Încă o dată, domnul Sheringham nu şi-a verificat deducţia şi, încă o dată, a fost penalizat prin aceea că a fost total greşit.

Căile cele mai elementare de investigare l-ar fi dus pe domnul Sheringham în posesia unor informaţii care arată că numai o proporţie mică a banilor domnului Bendix este investită în aceste firme, care, de fapt, sunt jucăriile unui om bogat. Grosul banilor de care dispune el se află încă unde i-a lăsat, când a murit, tatăl său, în obligaţii emise de stat şi de unele concerne industriale atât de mari, încât nici chiar domnul Bendix n-ar putea aspira vreodată să se numere printre directorii lor. Şi, din câte ştiu eu despre el, domnul Bendix este un om suficient de deştept pentru a recunoaşte că el nu este dotat cu geniul afacerilor pe care-l avea tatăl său, şi că nu are nici o intenţie să cheltuiască cu jucăriile sale mai mult decât şi-ar putea permite în mod confortabil. Motivul pe care i l-a atribuit domnul Sheringham pentru uciderea soţiei sale dispare deci complet.

Roger îşi înclină capul. Veşnic, de acum încolo, se gândea el, criminaliştii autentici vor îndrepta spre el degetul dispreţului, ca fiind omul care nu şi-a verificat propriile lui deducţii. Oh, ce viitor ruşinos!

— Cât priveşte motivul secundar, eu îi acord mai puţină importanţă, dar, în general, sunt înclinată să fiu de acord cu domnul Sheringham. Cred că, într-adevăr, doamna Bendix trebuie să fi devenit îngrozitor de plictisitoare pentru soţul său, care, la urma urmei, era un bărbat normal, cu reacţiile şi scara de valori ale unui bărbat normal. Sunt înclinată să cred că ea l-a împins, din punct de vedere moral, în braţele actriţelor lui, în căutarea unei companii mai amuzante.

Nu zic că nu a iubit-o foarte mult, atunci când s-a căsătorit cu ea, fără îndoială că da. Şi că nu avea, în mod firesc, un profund respect pentru ea, la acea vreme.

Dar este nefericită o căsătorie, observă cinica domnişoară Dammers, aceea în care respectul nu îşi atinge finalitatea. Un bărbat doreşte o fiinţă omenească în patul său conjugal; nu un obiect de profund respect. Trebuie, totuşi, să spun că, deşi doamna Bendix într-adevăr îl plictisea, înainte de tragicul sfârşit, el a fost suficient de cavaler să nu i-o arate. Căsnicia lor era, în general, considerată ideală.

Domnişoara Dammers se opri un moment pentru a lua o înghiţitură din paharul cu apă aflat în faţa ei.

— În sfârşit, domnul Sheringham a afirmat că scrisoarea şi ambalajul nu au fost distruse, pentru că asasinul a crezut nu numai că n-au să-i pricinuiască nici un rău, ci, dimpotrivă, au să-l ajute. Şi cu asta sunt de acord. Dar nu trag aceeaşi concluzie ca şi domnul Sheringham. Aş spune că aceasta confirmă în întregime teoria mea că asasinatul este opera unei minţi de mâna a doua, pentru că o minte de prima mină nu ar fi acceptat niciodată să lase să dăinuie orice fel de indiciu care putea fi uşor distrus, oricât de util s-ar fi aşteptat să-i fie lui însuşi, pentru că ar fi ştiut cât de adesea asemenea indicii, deliberat lăsate pentru a induce în eroare, au dus de fapt la descoperirea criminalului. Şi aş mai trage şi concluzia secundară că ambalajul şi scrisoarea nu erau destinate să fie în general utile, ci conţineau o anumită informare eronată. Cred că ştiu în ce constă acea informaţie.

Acestea sunt toate referirile pe care le aveam de făcut la teoria domnului Sheringham.

Roger îşi îndreptă capul şi domnişoara Dammers sorbi din nou din paharul cu apă.

— În privinţa chestiunii referitoare la respectul pe care-l avea domnul Bendix faţă de soţia sa – se hazardă domnul Chitterwick – nu este o anomalie în asta, domnişoară Dammers? Pentru că eu am înţeles că dumneavoastră aţi spus, chiar la început că, concluzia pe care aţi tras-o pe baza pariului, a fost că doamna Bendix nu era de loc atât de demnă de respect cum ne imaginasem noi toţi. Trebuie să înţelegem acum că această concluzie nu a rezistat încercărilor ulterioare?

— A rezistat, domnule Chitterwick, şi nu există nici o anomalie.

— Cine nu e suspect, este demn de respect, interveni rapid doamna Fielder-Flemming, înainte ca asta să-i vină în minte Aliciei.

— Ah, povestea aceea agasantă cu „mărul rumen şi frumos şi înăuntru găunos”, ricană domnul Bradley, căruia nu-i plăcea genul ăsta de observaţie, nici chiar dacă venea de la dramaturgi distinşi. Am. Ajuns şi la asta, nu?
Există şi un asemenea măr, domnişoară Dammers?

— Există, confirmă fără emoţie domnişoara Dammers.
Şi acum, cum spuneai dumneata, domnule Bradley, am ajuns la el.

— Oh! Domnul Chitterwick sări pur şi simplu de pe scaun. Dacă scrisoarea şi ambalajul *puteau* fi distruse de asasin… şi Bendix n-a fost asasinul… şi presupun că portarul nu poate fi luat în consideraţie… oh, *acum înţeleg!*

— Mă tot gândeam: când are să înţeleagă cineva? spuse domnişoara Dammers.

CAPITOLUL XVI

— De la bun început continuă domnişoara Dammers, imperturbabilă ca totdeauna, am fost de părere că cea mai importantă urmă pe care a lăsat-o criminalul trebuia să fie una de care el era absolut inconştient: indicaţiile, ce nu pot fi confundate, ale propriului său caracter. Luând lucrurile aşa cum le-am găsit, şi nepresupunând altele, cum a făcut domnul Sheringham, pentru a-şi justifica interpretarea referitoare la mentalitatea excepţională a asasinului… Aici ea îi aruncă lui Roger o privire provocatoare.

— Am făcut eu vreo presupunere pe care n-aş putea să o susţin? se simţi Roger obligat să răspundă acestei priviri.

— Da, sigur. Aţi presupus, de pildă, că maşina de scris cu care a fost scrisă scrisoarea se află acum pe fundul Tamisei. Numai faptul că acesta este un neadevăr şi tot constituie o nouă confirmare a interpretării date de mine. Luând faptele reale aşa cum le-am găsit, eu am fost în stare, ca urmare, să îmi formez o imagine a asasinului, imagine pe care v-am schiţat-o aici. Dar am avut grijă să nu caut pe cineva care s-ar fi asemănat cu imaginea mea şi apoi să construiesc o teorie împotriva lui. Dimpotrivă, eu, ca să spun aşa, am agăţat acest tablou în mintea mea pentru a-l avea la dispoziţie oricând aş fi avut nevoie să-l compar cu orice persoană asupra căreia s-ar fi putut concentra bănuielile mele.

Acum, după ce am clarificat motivul sosirii domnului Bendix la club, la o oră atât de neobişnuită în dimineaţa aceea, atât cât îmi puteam eu da seama, mai rămânea un singur punct obscur – aparent lipsit de importanţă – spre care se pare că nu se îndreptase atenţia nimănui. Şi anume, întâlnirea pe care sir Eustace o avusese în ziua aceea la prânz şi care a trebuit mai târziu să fie contramandată. Eu nu ştiu cum a descoperit asta domnul Bradley, dar sunt gata să spun cum am făcut-o eu. Am aflat-o de la acelaşi valet binevoitor care i-a dat doamnei Fielder-Flemming atâtea informaţii interesante.

Trebuie să admit, în legătură cu asta, că eu sunt avantajată faţă de ceilalţi membri ai acestui Cerc în ceea ce priveşte investigaţiile asupra lui sir Eustace, pentru că îl cunosc nu numai pe sir Eustace foarte bine, ci şi pe valetul său; şi vă puteţi imagina că, dacă doamna Fielder-Flemming a putut obţine atât de multe de la el numai cu ajutorul banilor, eu, bazându-mă nu numai pe bani, ci şi pe faptul că îl cunoşteam dinainte, am reuşit să obţin şi mai mult. În orice caz, n-a trecut mult şi omul a menţionat în treacăt că, patru zile înainte de înfăptuirea crimei, sir

Eustace îi spusese să sune hotelul *Fellows* din Jermyn Street şi să ceară să i se rezerve un separeu pentru prânz, pentru ziua în care s-a petrecut asasinatul.

Acesta era punctul obscur, pe care am considerat că merită să-l clarific, dacă îmi va sta în putinţă. Cu cine trebuia să ia sir Eustace prânzul în ziua aceea? Evident, cu o femeie, dar care dintre multele femei? Valetul nu putea să-mi dea nici o informaţie. Din câte ştia el, sir Eustace nu avea în momentul respectiv nici o femeie, atât de pornit era să pună mâna pe domnişoara Wildman (vă rog să mă scuzaţi, sir Charles), pe mâna şi pe averea ei. A fost atunci vorba de domnişoara Wildman însăşi? Foarte curând, am putut să stabilesc că nu.

Acest prânz anulat din ziua crimei nu vă sugerează nimic? Nici mie nu mi-a sugerat multă vreme, dar desigur era ceva. Doamna Bendix avea şi ea aranjat să ia masa de prânz în oraş, în acea zi, şi, la fel, şi aranjamentul ei a fost contramandat pentru un motiv necunoscut, în după-amiaza zilei precedente.

— *Doamna Bendix?!* sări doamna Fielder-Flemming. Până la urmă tot va fi vorba de un „Triunghi” savuros.

Domnişoara Dammers zâmbi uşor.

— Bun, Mabel. N-am să te mai ţin mult cu sufletul la gură. Din cele spuse de sir Charles, eu am ştiut că doamna Bendix şi sir Eustace nu erau în nici un caz total străini, şi până la urmă am reuşit să descopăr legătura dintre ei. Doamna Bendix trebuia să ia masa de prânz cu sir Eustace, într-o cameră separată, la hotelul, oarecum notoriu, *Fellows.*

— Pentru a discuta despre rătăcirile soţului ei, desigur? sugeră doamna Fielder-Flemming, dând o expresie caritabilă sentimentelor mai puţin caritabile dezvăluite de această întrebare insinuantă.

— Posibil, printre alte lucruri, spuse, nonşalantă, domnişoara Dammers. Dar adevăratul motiv era, fără îndoială, faptul că ea era amanta lui sir Eustace. Domnişoara Dammers aruncă această bombă, tot atât de imperturbabilă ca şi cum ar fi remarcat că doamna Bendix purta cu această ocazie o rochie de tafta de culoare gri-jad.

— Poţi dumneata să – să susţii această afirmaţie? întrebă sir Charles, primul care reuşi să-şi revină în fire.

Domnişoara Dammers îşi ridică doar sprâncenele subţiri.

— De bună seamă. Nu voi face nici o afirmaţie pe care să n-o pot susţine. Doamna Bendix obişnuia să ia prânzul, cel puţin de două ori pe săptămână, cu sir Eustace şi, ocazional, şi masa de seară, la hotelul *Fellows,* totdeauna în aceeaşi cameră. Erau amândoi extrem de precauţi şi nu intrau în hotel, şi nici chiar în cameră, decât unul fără celălalt; în afara camerei, n-au fost văzuţi niciodată împreună. Dar ospătarul care îi servea (permanent acelaşi) mi-a semnat o declaraţie, în care recunoaşte pe doamna Bendix, după fotografiile publicate după moartea ei, ca fiind femeia care venea acolo cu sir Eustace Pennefather.

— A semnat o declaraţie pentru dumneata, eh? murmură meditativ domnul

Bradley. Nu găseşti şi dumneata, domnişoară Dammers, că criminalistica este o pasiune costisitoare?

— Orice om îşi permite unele cheltuieli pentru o pasiune, domnule Bradley.

— Dar numai pentru că lua masa de prânz împreună cu el… doamna Fielder-Flemming vorbea încă o dată cu glasul carităţii. Vreau să spun că nu înseamnă în mod necesar că era amanta lui, nu-i aşa? Asta, nu pentru că eu aş avea o părere mai puţin bună despre ea, dacă aşa ar fi stat lucrurile, adăugă grăbită, reamintindu-şi poziţia ei socială de intelectuală liberală.

— Încăperea unde luau masa comunica cu o cameră de dormit, replică domnişoara Dammers pe un ton foarte sec şi impersonal. Invariabil, după ce plecau, m-a informai ospătarul, el găsea aşternutul deranjat şi semne care indicau că patul fusese folosit atunci. Îmi închipui că acest lucru ar fi acceptat ca o dovadă suficient de clară într-un caz de adulter, nu, sir Charles?

— Oh, fără îndoială, mormăi foarte încurcat sir Charles. El era întotdeauna extrem de încurcat când o femeie folosea, în faţa lui, în afara orelor de serviciu, cuvinte ca „adulter”, „perversiune sexuală” şi chiar „amantă”. Sir Charles era regretabil de demodat.

— Sir Eustace, desigur, adăugă domnişoara Dammers, în maniera ei detaşată, n-are nici un motiv să se teamă de procuratură.

Sorbi din nou din paharul cu apă. În timp ce ceilalţi încercau să se obişnuiască cu această nouă interpretare a cazului şi cu perspectivele surprinzătoare pe care le deschidea.

Domnişoara Dammers porni să-i lumineze mai departe cu radiaţiile puternice ale reflectorului ei psihologic.

— Trebuie să fi format o pereche foarte curioasă, cei doi. Scările de valori extrem de deosebite, contrastul reacţiilor fiecăruia faţă de motivul legăturii lor, posibilitatea ca, nici chiar într-o pasiune comună, minţile lor să nu poată stabili nici un punct real de contact. Aş dori să examinaţi psihologia situaţiei cât mai îndeaproape, pentru că asasinatul este o derivaţie directă a acesteia.

Ce o fi determinat-o, în primul rând, pe doamna Bendix să devină amanta acestui bărbat, nu ştiu. Ar însemna însă să vă mint dacă v-aş spune că nu-mi pot imagina, pentru că îmi pot imagina diverse feluri în care aceasta trebuie să se fi întâmplat. Pentru o femeie bună, dar proastă, comportarea unui bărbat rău constituie un curios stimulent al minţii. Dacă este înzestrată şi cu o oarecare vocaţie de reformatoare, cum sunt aproape toate femeile, ea devine foarte repede obsedată de dorinţa înşelătoare de a-l salva pe acesta de el însuşi. Şi, în şapte cazuri din zece, primul pas în acest sens va fi coborârea la nivelul bărbatului respectiv.

Nu că ea şi-ar fi dat seama la început de această coborâre; o femeie bună se lasă multă vreme amăgită că orice ar face, tipul ei anume de bunătate nu poate fi întinat. Ea poate împărţi patul ruşinii cu un bărbat, pentru că ştie că numai cu

corpul ei poate spera să-l influenţeze la început, până când, prin intermediul corpului, este stabilit contactul cu sufletul şi el poate fi condus pe căi mai bune decât aceea de a face dragoste în timpul zilei; dar concubinajul iniţial nu se reflectă asupra purităţii ei câtuşi de puţin. Este o observaţie banală, dar trebuie să insist încă o dată asupra ei: femeile bune au cea mai uimitoare putere de autoamăgire.

Eu cred că doamna Bendix a fost o femeie bună, înainte de a-l întâlni pe sir Eustace. Necazul ei a fost că se considera cu mult mai bună decât era. Referirile ei constante la onoare şi onestitate – citate aici de domnul Sheringham – arată aceasta. Era îndrăgostită de propria ei bunătate. La fel era, de bună seamă, şi sir Eustace. El nu se bucurase, probabil, înainte, de favorurile unei femei cu adevărat bune. Seducerea ei (care a fost, pesemne, foarte dificilă) trebuie să-l fi amuzat enorm. Trebuie să fi fost nevoit să asculte predici de ore întregi despre onoare, transformare şi spiritualitate, dar trebuie să fi suportat totul, foarte răbdător, având mereu în gând răzbunarea delicioasă asupra căreia se hotărâse. Primele două-trei vizite la hotelul *Fellows* trebuie să fi fost pentru el o încântare.

Dar, după aceea, lucrurile au început să devină din ce în ce mai puţin amuzante. Doamna Bendix descoperise, poate, că bunătatea ei nu rezista încercărilor cu fermitatea cu care îşi imaginase ea că va rezista. Pesemne că a început să-l plictisească cu autoreproşurile ei; să-l plictisească îngrozitor. El a continuat să se întâlnească cu ea acolo mai întâi pentru că o femeie, pentru un tip ca sir Eustace, este totdeauna o femeie, şi, mai apoi, pentru că nu mai avea de ales. Pot vedea exact ce trebuie, în mod inevitabil, să se fi întâmplat. Doamna Bendix începe să devină tot mai morbidă, acuzându-se pe sine însăşi de imoralitate şi pierde cu totul din vedere zelul ei reformist de la început.

Ei folosesc acum patul numai pentru că se întâmplă să fie acolo un pat şi ar fi păcat să nu fie folosit, dar plăcerea amândurora este stricată de ea. Singurul lucru despre care vorbeşte acum doamna Bendix este că trebuie să se justifice faţă de propria-i conştiinţă, fie fugind imediat în lume cu sir Eustace, fie, mai probabil, spunându-i soţului, intentând acţiune de divorţ (pentru că, fără îndoială, el nu o va ierta niciodată, *niciodată),* şi căsătorindu-se cu sir Eustace – imediat ce ambele divorţuri vor fi fost terminate. În orice caz, deşi, acum, ea aproape că îl urăşte, nu poate întrevedea nici o altă ieşire, decât să-şi petreacă întreaga viaţă cu sir Eustace şi el cu ea. Ce bine cunosc acest tip de caracter!

Natural, pentru sir Eustace, care depune mari eforturi ca să-şi refacă averea printr-o căsătorie bogată, aceste planuri sunt foarte puţin atrăgătoare. Începe prin a-şi reproşa ideea de a o fi sedus pe blestemata de femeie şi, mai mult, îi reproşează blestematei de femei faptul că s-a lăsat sedusă. Şi cu cât ea devine mai presantă, cu atât el o urăşte mai mult. Apoi, doamna Bendix trebuie să fi împins lucrurile până la ultima limită. A auzit despre povestea cu tânăra Wildman. Aceasta trebuie să înceteze imediat. Îi spune lui sir Eustace că, dacă el

însuşi nu rupe orice legătură cu ea, va lua ea măsuri pentru a o face în locul lui. Sir Eustace are viziunea dezvăluirii întregii combinaţii, a propriei lui apariţii în faţa unui tribunal pentru al doilea divorţ, şi a distrugerii tuturor speranţelor în legătură cu domnişoara Wildman şi averea ei. Ceva trebuie făcut în legătură cu asta. Dar ce se poate face? Nimic, în afară de moarte, nu va astupa gura blestematei femei.

— În sfârşit, era şi timpul ca cineva s-o ucidă.

— Acum, eu mă aflu pe un teren oarecum mai puţin sigur, dar ipotezele mi se par suficient de solide, şi vă pot oferi o cantitate rezonabilă de dovezi pentru a le susţine. Sir Eustace hotărăşte să scape de femeie, o dată pentru totdeauna. Plănuieşte totul cu grijă, îşi reaminteşte că a citit despre un caz, mai multe cazuri, în vreo carte de Criminalistică, şi că, în fiecare dintre aceste cazuri, autorul a eşuat prin câte o greşeală foarte mică. Dacă combină cazurile şi înlătură micile greşeli din fiecare, s-a gândit el, câtă vreme relaţiile lui cu doamna Bendix nu sunt cunoscute (şi el este absolut sigur că nu sunt cunoscute), nu există nici o posibilitate să fie descoperit. Aceasta ar putea să pară o deducţie prea abstractă, dar iată dovezile mele.

Pe vremea când îl studiam, i-am dat lui sir Eustace posibilitatea să mă copleşească cu toate măgulirile cu care ameţeşte el de obicei femeile. Una din metodele lui constă în a manifesta un interes profund pentru tot ceea ce o interesează pe femeia respectivă. În mod firesc, deci, el şi-a descoperit un interes profund – chiar dacă până atunci latent – pentru criminalistică. A împrumutat de la mine câteva cărţi şi, în mod sigur, le-a citit. Printre aceste cărţi era şi una referitoare la cazurile de otrăvire din Statele Unite. Aceasta conţine relatări despre absolut toate cazurile care au fost menţionate aici ca analogii de către membrii Cercului (exceptând, desigur, Marie Lafarge şi Christina Edmunds).

Cu aproximativ şase săptămâni în urmă, când m-am întors într-o seară acasă, camerista mi-a spus că sir Eustace, care, luni de zile, nu călcase nici măcar prin apropierea locuinţei mele, îmi făcuse o vizită; aşteptase câtva timp în camera de zi şi apoi plecase. La puţin timp după asasinat, uimită şi eu de asemănarea dintre acest caz şi vreo două dintre cele americane, m-am dus să caut, în biblioteca din camera de zi, cartea respectivă. Nu era acolo. Şi nici, domnule Bradley, exemplarul meu din lucrarea lui Taylor. Dar le-am văzut pe amândouă la sir Eustace acasă, în ziua în care am avut acea lungă conversaţie cu valetul său.

Domnişoara Dammers se opri, aşteptând comentarii.

Domnul Bradley răspunse aşteptării.

— Omul îşi face singur destinul, spuse el sentenţios.

— V-am spus că acest asasinat nu este opera unei minţi deosebit de sclipitoare, spuse domnişoara Dammers.

În sfârşit, să-mi completez reconstituirea. Sir Eustace hotărăşte să se debaraseze de acest obstacol şi găseşte ceea ce el consideră un mijloc perfect

sigur de a o face. Nitrobenzenul, care îi dă atâta bătaie de cap domnului Bradley, mie mi se pare o chestiune foarte simplă. Sir Eustace decide ca vehiculul otrăvirii să fie bomboanele şi, anume, bomboanele cu lichior. (Bomboanele cu lichior Mason, trebuie să vă spun, este unul din cadourile făcute de preferinţă de sir Eustace. Este semnificativ că recent cumpărase mai multe asemenea cutii.) Caută apoi o otravă cu o aromă care să semene suficient cu cea a lichiorurilor. În mod necesar, trebuia să dea foarte curând peste uleiul de migdale amare, folosit, după cum ştim, în industria de dulciuri, şi, de la acesta la nitrobenzen, care este mai comun, mai uşor de obţinut şi, practic, nesesizabil, nu mai este decât un mic pas.

Aranjează să aibă o întâlnire cu doamna Bendix la prânz, cu intenţia de a-i face atunci cadou cutia cu bomboane care urma să-i vină în dimineaţa respectivă prin poştă – gest perfect natural. Va avea astfel mărturia portarului în legătură cu modul inocent în care a obţinut-o. În ultimul minut, observă însă neajunsul evident al pianului său. Dacă îi dă doamnei Bendix personal cutia şi, în special, în timpul unui prânz la hotelul *Fellows*, relaţiile lor intime vor fi dezvăluite. Îşi stoarce în grabă creierii şi găseşte un plan cu mult mai bun. O caută pe doamna Bendix şi-i spune o poveste despre o relaţie între soţul ei şi Vera Delorme.

Tipic pentru ea, doamna Bendix pierde din vedere bârna din propriii ochi, când află despre acest pai din ochiul soţului ei şi acceptă sugestia lui sir Eustace de a-i da un telefon domnului Bendix, schimbându-şi vocea şi pretinzând că este Vera Delorme, pentru a descoperi singură dacă el va accepta ocazia unui mic prânz intim în cursul zilei următoare. „Şi spune-i că ai să-i dai telefon la *Rainbow* mâine dimineaţă între zece şi jumătate şi unsprezece, adăugă, neglijent, sir Eustace. Dacă merge la *Rainbow*, vei putea să ştii cu certitudine că este gata să alerge după ea la orice oră din zi”. Şi ea aşa a făcut. Prezenţa lui Bendix, a doua zi dimineaţa, la zece jumătate, este astfel asigurată. Cine ar putea să spună că el n-a ajuns acolo din cea mai pură întâmplare, în momentul în care Sir Eustace făcea scandal în legătura cu pachetul?

Cât priveşte pariul, care a oferit posibilitatea de a-i oferi cutia cu bomboane, eu nu pot crede că asta a fost numai o coincidenţă norocoasă pentru sir Eustace. A fost prea binevenit pentru el, ca să fi fost o întâmplare. Cumva, sunt sigură, deşi nu voi încerca s-o demonstrez aici (aceasta ar fi pură deducţie), sir Eustace a plănuit acest pariu dinainte. Şi dacă a făcut-o, faptul nu anulează deducţia mea iniţială pe baza pariului – că doamna Bendix nu era atât de cinstită cât pretindea; pentru că, fie aranjat, fie nearanjat, e necinstit să faci un pariu al cărui rezultat îl ştii dinainte.

În sfârşit, dacă e să mă iau după obiceiul stabilit şi să citez un caz analog, eu aleg fără ezitare, cazul John Tawell, care i-a administrat acid prusic într-o sticlă de bere amantei sale, Sarah Hart, de care se săturase.

Cercul o privi admirativ. În sfârşit, se părea, ajunseseră să dea de capătul acestei afaceri.

Sir Charles dădu glas sentimentului unanim.

— Dacă aveţi vreo dovadă solidă cu care să susţineţi această teorie, domnişoară Dammers… Voia să spună ca, în acest caz, grumazul gros şi roşcovan al lui sir Eustace era ca şi înconjurat de funie.

— Vreţi să spuneţi că dovezile pe care le-am prezentat nu sunt suficient de solide din punct de vedere legal? se interesă domnişoara Dammers netulburată.

— Reconstrucţiile psihologice nu au o *foarte* mare greutate în faţa unui juriu. Sir Charles se adăposti în spatele juriului respectiv.

— Am făcut o legătură între sir Eustace şi hârtia de scris a firmei *Mason,* sublinie domnişoara Dammers.

— Mă tem că, numai pe baza acestei dovezi, sir Eustace se va bucura de beneficiul îndoielii. Sir Charles deplângea în mod evident obtuzitatea psihologică a acelui juriu al său.

— Am găsit un mobil covârşitor şi am stabilit legătura dintre el şi o carte cu cazuri similare şi o carte despre otrăvuri.

— Mda. A-absolut. Dar… ceea ce vreau să spun… aveţi vreo probă reală care să dovedească absolut legătura dintre sir Eustace şi scrisoare, cutia cu bomboane sau ambalaj?

— Are un stilou Onyx şi călimara din biblioteca lui conţinea întotdeauna cerneală Hartfield, surâse domnişoara Dammers. Nu mă îndoiesc că mai conţine şi acum. Trebuia să se afle la *Rainbow* întreaga seară dinaintea asasinatului, dar m-am convins, fără putinţă de îndoială, că, în răstimpul de o jumătate de oră dintre nouă şi nouă şi jumătate, nimeni nu l-a văzut. A părăsit sala de mese a clubului la nouă, şi ospătarul i-a adus un whisky cu sifon în hol, la nouă şi jumătate. Nimeni nu ştie unde a fost în acest răstimp. N-a fost în hol. Unde a fost, atunci? Portarul jură că nu l-a văzut ieşind sau intrând; dar există o intrare dosnică pe care putea să o folosească, dacă dorea să treacă neobservat – cum, de bună seamă, şi dorea. L-am întrebat eu însămi, în chip de glumă, şi a spus că, după masa de seară, a urcat la bibliotecă, pentru a căuta ceva într-o carte despre vânătoare. Putea să menţioneze numele vreunui alt membru care se afla în bibliotecă? A spus că nu era nici unul acolo: acolo nu era niciodată nimeni; n-a văzut niciodată pe cineva în bibliotecă de când este membru al clubului. I-am mulţumit şi am închis telefonul.

Cu alte cuvinte, el spune că a fost în bibliotecă pentru că ştie că de obicei, la acea oră, nu putea să se găsească acolo nici un membru; ceea ce înseamnă că nu există nimeni care să depună mărturie că nici el nu a fost. De fapt în timpul acelei jumătăţi de oră, el s-a strecurat prin ieşirea dosnică, a alergat să expedieze pachetul (exact cum domnul Sheringham l-a văzut pe domnul Bendix fugind jos), s-a strecurat din nou înăuntru, a alergat sus în bibliotecă pentru a se asigura că, aşa cum se aştepta, nu era nimeni acolo, şi apoi a coborât în hol şi şi-a comandat whisky-ul pentru a-şi putea dovedi mai târziu prezenţa. Nu este

versiunea asta mai verosimilă decât cea a dumneavoastră despre domnul Bendix, domnule Sheringham?

— Trebuie să admit că nu este mai puţin verosimilă, recunoscu Roger.

— Înseamnă că nu ai nici o dovadă solidă? se jelui sir Charles. Nimic care să poată, într-adevăr, să impresioneze un juriu?

— Ba da, am, spuse liniştită domnişoara Dammers. Am păstrat-o pentru la sfârşit, pentru că am vrut să dovedesc ipoteza mea (cum cred că am şi făcut-o) fără aceasta. Dar este o dovadă absolut şi definitiv concludentă. Vreţi să examinaţi cu toţii acestea?

Domnişoara Dammers scoase din geantă ceva învelit într-o hârtie cafenie. Dezvelind-o, dădu la iveală o fotografie şi o coală de hârtie care arăta ca o scrisoare dactilografiată.

— Fotografia, explică ea, am obţinut-o acum câteva zile de la inspectorul şef Moresby. Dar fără să-i spun în ce scop anume voiam s-o folosesc. Este fotografia scrisorii false, la dimensiuni reale. V-aş ruga să o comparaţi cu această copie dactilografiată a scrisorii. Vreţi să vă uitaţi întâi la ele, domnule Sheringham, şi, după aceea, să le daţi mai departe? Observaţi mai ales S-ul uşor încovoiat şi majuscula H, care este ştirbită.

Într-o linişte mormântală, Roger studia absorbit cele două hârtii. Le examină timp de două minute, care au părut celorlalţi, două ore, şi apoi le trecu lui sir Charles, la dreapta sa.

— Fără nici un pic de îndoială, cele două scrisori sunt dactilografiate la aceeaşi maşină, spuse el grav.

Domnişoara Dammers nu arăta nici mai multă nici mai puţină emoţie decât arătase în cursul întregii expuneri. Vocea sa avea exact aceleaşi inflexiuni impersonale. De parcă ar fi anunţat că a remarcat cum două materiale de rochii se asortează. Din tonul său egal nu s-ar fi putut ghici niciodată că viaţa unui om depindea de cuvintele ei nu mai puţin decât de funia care trebuia să-l spânzure.

— Veţi găsi maşina de scris în casa lui sir Eustace, spuse ea.

Chiar şi domnul Bradley era impresionat.

— Atunci, aşa cum am spus, el îşi merită soarta, zise cu o nonşalanţă absolut imposibilă şi încercă chiar să şi caşte. Dumnezeule, ce lucru de mântuială a făcut nenorocitul!

Sir Charles trecu mai departe piesa doveditoare.

— Domnişoară Dammers, spuse el pe un ton impresionant, aţi adus un mare serviciu societăţii. Vă felicit.

— Mulţumesc, sir Charles, îi replică domnişoara Dammers, neimpresionată. Dar ideea a fost a lui Sheringham, după cum ştiţi.

— Domnul Sheringham, intonă sir Charles, a păşit pe căi deosebit de bune fără să-şi dea seama.

Roger, care sperase să-şi sporească faima dezlegând misterul el însuşi, zâmbi

într-un mod cam forţat.

Doamna Fielder-Flemming interveni însă pentru a restabili atmosfera de tensiune emoţională.

— Am înfăptuit un act istoric, spuse ea cu solemnitatea adecvată. Când întreaga poliţie a unei naţiuni a eşuat, o femeie a reuşit să dezvăluie un mister întunecat. Alicia, aceasta este o zi însemnată, nu numai pentru tine, nu numai pentru acest Cerc, ci pentru Femeie.

— Mulţumesc, Mabel, răspunse domnişoara Dammers. E foarte drăguţ din partea ta că-mi spui toate acestea!

Piesa de dosar făcuse încet înconjurul mesei şi se întoarse la domnişoara Dammers. Ea o înmână lui Roger.

— Domnule Sheringham, ar fi mai bine ca aceste lucruri să rămână în păstrarea dumitale. În calitatea dumitale de Preşedinte, îţi las totul în seamă. Ştii tot atât cât ştiu şi eu. Să informez eu însămi oficial poliţia, ar fi de un deosebit prost gust. Aş dori ca numele meu să nu fie absolut de loc pomenit în comunicarea pe care o vei face poliţiei.

Roger îşi mângâia bărbia.

— Cred că asta se poate face. Aş putea să înmânez numai aceste lucruri lui Moresby, alături de informaţia unde poate găsi maşina, şi să las Scotland Yard-ul să-şi ducă singur la capăt cercetările. Aceste două hârtii şi mobilul crimei, împreună cu mărturia portarului de la hotelul *Fellows,* despre care va trebui să-i spun lui Moresby, sunt, cred, singurele lucruri care vor prezenta realmente interes pentru poliţie. Mda, cred că trebuie să-l văd pe Moresby chiar în seara asta. Vreţi să veniţi cu mine, sir Charles? Prezenţa dumneavoastră va da mai mare greutate spuselor mele.

— Desigur, desigur, acceptă plin de solicitudine sir Charles.

Toţi arătau, şi se simţeau, foarte gravi şi importanţi.

— Mă gândesc, interveni intimidat de toată această solemnitate, domnul Chitterwick, mă gândesc că… n-aţi putea să mai amânaţi pentru douăzeci şi patru de ore, nu-i aşa?

Roger nu-şi disimula de loc surprinderea.

— Dar de ce?

— Păi, ştiţi… domnul Chitterwick se frământa cuprins de veşnica sa neîncredere în sine – păi, eu încă n-am vorbit, ştiţi.

Cinci perechi de ochi îl pironiră plini de uimire. Domnul Chitterwick se înroşise ca racul.

— Desigur. Nu, desigur. Roger se străduia să fie cât mai politicos cu putinţă. Şi, în sfârşit, adică, dumneata vrei să vorbeşti, desigur?

— Am o ipoteză, spuse domnul Chitterwick, modest, cu – eu *nu vreau* să vorbesc, nu. Dar am o ipoteză.

— Da, da, spuse Roger şi se uită neajutorat la sir Charles.

Sir Charles îi veni în ajutor.

— Sunt sigur că vom fi cu toţii foarte interesaţi să ascultăm teoria domnului Chitterwick, declară el. Foarte interesaţi. Dar de ce să n-o auzim acum, domnule Chitterwick?

— Nu este încă, complet definitivată, spuse domnul Chitterwick, nefericit, dar insistent. Aş mai avea nevoie de încă douăzeci şi patru de ore, pentru a mă lămuri asupra unui punct sau două.

Sir Charles avu o inspiraţie.

— Desigur, desigur. Trebuie să ne întâlnim mâine şi să ascultăm teoria domnului Chitterwick, desigur. Între timp, eu şi Sheringham vom merge la Scotland Yard şi…

— Aş dori din suflet să n-o faceţi, spuse domnul Chitterwick, zbătându-se în ghearele celei mai adânci disperări. Realmente aş dori.

Roger se uită din nou neajutorat la sir Charles. De data aceasta, sir Charles îi întoarse o privire tot atât de neajutorată.

— În sfârşit – presupun că douăzeci şi patru de ore nu înseamnă prea mare lucru, spuse, fără tragere de inimă. Roger. După tot timpul care a trecut!

— Nu *foarte* mare lucru, se scuză domnul Chitterwick.

— În sfârşit, nu foarte mare lucru, cu siguranţă, admise sir Charles, sincer nedumerit.

— Atunci am asentimentul dumneavoastră, domnule Preşedinte? insistă domnul Chitterwick, având aerul că este gata să izbucnească în plâns.

— Dacă pui problema în felul ăsta, spuse Roger, pe un ton glacial.

Membrii Cercului se despărţiră destul de dezorientaţi.

CAPITOLUL XVII

Era absolut clar că, aşa cum spusese, domnul Chitterwick nu voia să vorbească. În seara următoare, când Roger îi dădu cuvântul, se uită rugător la cercul de feţe din jur, dar feţele rămaseră încremenite, nearătând nici un pic de înţelegere pentru încurcătura lui. Domnul Chitterwick, spuneau clar feţele, era o babă tâmpită.

Domnul Chitterwick îşi drese nervos glasul de câteva ori şi îşi luă inima în dinţi.

— Domnule Preşedinte, doamnelor şi domnilor, înţeleg perfect ce gândiţi, şi vă rog din suflet să fiţi îngăduitori. Singura scuză pe care o pot aduce pentru ceea ce dumneavoastră puteţi considera îndărătnicie din partea mea, este că, oricât de convingătoare a fost expunerea inteligentă a domnişoarei Dammers şi oricât de definitive au părut probele dânsei, noi am auzit totuşi, mai înainte, atâtea soluţii aparent convingătoare ale acestui mister şi am fost confruntaţi cu atât de multe probe aparent definitive, încât eu nu pot să nu fiu înclinat a crede că poate şi

teoria domnişoarei Dammers s-ar putea dovedi, după o oarecare reflectare, nu atât de solidă, cât pare la prima vedere. Domnul Chitterwick, după ce trecuse acest înalt obstacol, clipi repede, dar nu mai fu în stare să-şi reamintească fraza următoare, pregătită cu atâta grijă.

O sări şi făcu un mic pas mai departe.

Ca unul căruia i-a revenit sarcina – un privilegiu, dar şi o răspundere – de a vorbi ultimul, s-ar putea să nu consideraţi deplasat dacă îmi iau libertatea să rezum diversele concluzii care au fost prezentate aici atât de diferite, prin metode, cât şi prin rezultate. Pentru a nu pierde însă timpul cu lucruri ce s-au mai spus, am pregătit o mică schema care poate să arate mai clar diversele teorii contradictorii, paralele făcute şi presupuşii criminali. Poate veţi avea bunăvoinţa să aruncaţi o privire asupra ei.

Cu multe ezitări, domnul Chitterwick dădu la iveală o schemă concepută cu multă străduinţă şi grijă şi o înmână domnului Bradley, care se afla la dreapta sa. Domnul Bradley o primi cu multă condescendenţă şi îi făcu chiar favoarea de a o aşeza pe masă între el şi domnişoara Dammers şi de a o examina. Domnul Chitterwick arăta nespus de recunoscător.

— Veţi observa, spuse domnul Chitterwick cu un pic mai multă fermitate în glas, că, practic vorbind, n-au existat doi membri ai Cercului care să fie de acord măcar asupra unei singure probleme importante. Divergenţa de opinii şi de metodă este realmente remarcabilă. Şi, în pofida acestei diversităţi, fiecare membru a fost convins că soluţia lui sau a ei era cea corectă. Această schemă, mai mult decât orice aş demonstra eu, scoate în evidenţă nu numai caracterul extrem de deschis, cum ar spune domnul Bradley, al cazului aflat în faţa noastră, dar ilustrează şi o altă observaţie a domnului Bradley, şi anume cât de surprinzător de uşor este să demonstrezi ceva pe care doreşti să-l demonstrezi printr-un proces de selecţie fie conştientă, fie neconştientă.

Domnişoara Dammers, cred, sugeră domnul Chitterwick, ar putea găsi această schemă foarte interesantă. Eu însumi nu sunt un cercetător al psihologiei, dar chiar pentru mine a fost uşor să observ cum soluţia dată de fiecare membru reflecta, dacă pot spune aşa, propria structură a gândirii şi caracterului vorbitorului respectiv. Sir Charles, de exemplu, a cărui calificare l-a făcut să realizeze importanţa aspectelor materiale ale vieţii, nu se va supăra dacă subliniez că punctul de vedere din care a privit el problema a fost acela foarte material cuprins în formula *cui bono,* în timp ce dovada materială constituită de hârtia de scris a reprezentat pentru el trăsătura izbitoare a cazului. La celălalt capăt al acestei game, domnişoara Dammers consideră cazul aproape în întregime dintr-un punct de vedere psihologic şi consideră drept trăsătura cea mai importantă caracterul criminalului, aşa cum s-a dezvăluit involuntar el însuşi.

Între extremele pe care le reprezintă aceştia doi, ceilalţi membri ai clubului au

acordat atenţie dovezilor psihologice şi concrete, în proporţii diferite. De asemenea, felul în care s-au acumulat dovezile şi argumentele împotriva unei persoane suspectate s-au deosebit mult. Unii dintre noi s-au bazat aproape exclusiv pe metode inductive, alţii aproape total pe metode deductive; în timp ce, alţii, cum a fost cazul cu domnul Sheringham, le-au îmbinat pe ambele. Pe scurt, sarcina pe care Preşedintele nostru ne-a pus-o în faţă s-a dovedit a fi o lecţie cât se poate de instructivă în materie de deducţie comparativă

Domnul Chitterwick îşi drese glasul, surâse nervos, şi apoi continuă.

— Mai e un tabel pe care l-aş fi putut întocmi, şi care, cred, n-ar fi fost mai puţin concludent decât acesta. Un tabel cuprinzând deducţiile deosebit de diferite, pe care le-au făcut diferiţii membri ai asociaţiei noastre, pornind de la fapte indiscutabile ale acestui caz. Domnul Bradley, ca scriitor de romane poliţiste, ar fi găsit acest tabel, poate, deosebit de interesant.

Pentru că am remarcat adesea – se scuză domnul Chitterwick faţă de toţi autorii de romane poliţiste *en masse* – că, în cărţile de acest fel de cele mai multe ori, problema se pune ca şi cum ar fi de la sine înţeles că orice fapt nu poate avea decât o singură explicaţie, şi aceasta este, în mod invariabil, cea justă. Nimeni, în afara detectivului favorit al autorului respectiv, nu e capabil să tragă aceste concluzii şi deducţiile pe care le face el (în cărţile în care detectivul e în stare să facă vreo deducţie, cărţi din nefericire prea puţine) sunt, în mod invariabil, juste. Chiar domnişoara Dammers a pomenit, într-o seară, ceva de felul acesta, dând ca exemplu cele două sticle de cerneală.

Ca o pildă de ceea ce se petrece cu adevărat, aşadar, aş vrea să vă citez, în cazul care ne interesează, hârtia de scris a firmei Mason. Plecând numai de la această coală de hârtie, în diferite momente au fost făcute următoarele deducţii:

1. Criminalul este funcţionar sau a fost funcţionar la firma *Mason şi Fiii.*
2. Criminalul a fost client al firmei respective.
3. Criminalul a lucrat într-o imprimerie, sau avea acces la o imprimerie.
4. Criminalul a fost un jurist acţionând pentru firma *Mason şi Fiii.*
5. Criminalul a fost rudă cu un fost funcţionar al firmei.
6. Criminalul a fost un eventual client al firmei Webster, imprimeria.

Bineînţeles, au fost construite şi alte ipoteze pornind de la acea coală de hârtie – cum ar fi faptul că dacă o persoană ar fi intrat, din întâmplare, în posesia acestei coli, aceasta i-ar fi sugerat întreaga metodă a crimei – însă eu vreau să atrag acum atenţia numai asupra acelora care indică nemijlocit identitatea criminalului. După cum vedeţi, sunt nu mai puţin de şase asemenea ipoteze şi toate se contrazic, dacă se poate spune aşa, una pe cealaltă.

— Eu, promise domnul Bradley, am să scriu o carte pentru dumneata, domnule Chitterwick, în care detectivul va face şase deducţii contradictorii din fiecare fapt. Probabil că până la urmă va sfârşi prin a aresta şaptezeci şi două de persoane diferite pentru săvârşirea asasinatului şi va termina prin a se sinucide

pentru că va descoperi la urma urmelor că el este cel care a comis toate faptele nelegiuite. Şi cartea am să ţi-o dedic dumitale.

— Chiar vă rog, îi surâse radiind domnul Chitterwick. Căci, în fond, nici nu ar fi altceva decât tot ce am cunoscut în acest caz. De pildă, am atras atenţia doar asupra hârtiei. Dar în afară de aceasta au mai fost otrava, maşina de scris, ştampila poştei, doza atât de exact calculată – o, şi încă multe alte fapte. Şi fiecare din acestea a dat naştere la nu mai puţin de o jumătate de duzină de deducţii.

De fapt, rezumă domnul Chitterwick, tocmai deducţiile diferite pe care le-au făcut diferiţii membri ai asociaţiei noastre au constituit probele pentru explicaţiile lor respective.

— Daca mă gândesc acum mai bine, se hotărî domnul Bradley, de acum înainte detectivii mei vor fi din categoria celor care nu mai deduc nimic. Şi, în plus, aceasta va constitui o uşurare pentru mine.

— Şi astfel, o dată cu aceste câteva remarci pe care le-aţi ascultat în legătură cu soluţiile respective, continuă domnul Chitterwick, remarci pe care sper că membrii clubului nostru mi le vor ierta, mă voi grăbi să explic de ce l-am rugat cu atâta stăruinţă aseară pe domnul Sheringham să nu se ducă de îndată la Scotland Yard.

Cinci chipuri exprimară un acord tăcut în ce priveşte faptul că sosise vremea ca domnul Chitterwick să se facă auzit în această problemă.

Domnul Chitterwick păru să fie conştient de gândurile care se frământau în spatele acestor chipuri, căci deveni deodată nesigur în exprimare.

— În primul rând trebuie să mă refer pe scurt la acuzaţia împotriva lui sir Eustace Pennefather, aşa cum ne-a expus-o domnişoara Dammers în seara trecută. Fără să minimalizez în vreun fel prezentarea făcută de dânsa, vreau să subliniez totuşi că cele două motive principale pentru care dânsa îl găsea vinovat, mi s-au părut a fi, mai întâi, faptul că el este tipul de persoană care hotărâse dânsa că trebuie să fie criminalul şi, în al doilea rând, faptul că avea o legătură intimă cu doamna Bendix şi că părea să aibă în mod cert motive ca să dorească suprimarea ei – *dacă* (dar numai dacă) felul în care vede domnişoara Dammers desfăşurarea acestei legături este cel corect.

— Dar maşina de scris, domnule Chitterwick!? sări doamna Fielder-Flemming, loială sexului său.

Domnul Chitterwick reluă:

— O, da; maşina de scris. Ajung şi la asta. Dar înainte aş dori să menţionez alte două elemente pe care domnişoara Dammers vrea să ne facă să credem că sunt dovezi materiale importante împotriva lui sir Eustace – adică altfel de dovezi decât cele psihologice. Că el ar avea obiceiul să cumpere bomboane cu lichior cu marca Mason pentru prietenele lui femei, mie mi se pare aproape totalmente lipsit de semnificaţie. Dacă toată lumea care obişnuieşte să cumpere

bomboane Mason ar trebui să fie suspectată – atunci Londra este plină de suspecţi, Şi, cu siguranţă, chiar un asasin atât de neoriginal cum ar părea să fie sir Eustace ar fi luat elementara măsură de precauţie de a alege ca vehicul pentru otravă ceva care nu este în general asociat cu numele lui şi nu marca de bomboane pe care obişnuieşte s-o cumpere pentru amante. Şi, dacă îmi este permis să-mi dau şi eu o părere, sir Eustace nu este chiar atât de nătărău cum pare să creadă domnişoara Dammers.

Al doilea element este faptul că vânzătoarea de la Webster a recunoscut, şi chiar identificat pe sir Eustace după fotografie. Aceasta, de asemenea, nu mi se pare – să mă ierte domnişoara Dammers – nici pe departe atât de semnificativ cât ar vrea domnia sa să credem. M-am convins personal, spuse domnul Chitterwick, nu fără mândrie (aceasta era o nouă ispravă a lui în postura de detectiv autentic), că sir Eustace Pennefather îşi cumpără hârtia de scris la Webster, de ani de zile. A trecut pe acolo şi acum aproape o lună pentru a-şi comanda un nou stoc de hârtie. Ar fi surprinzător, ţinând cont că posedă un titlu nobiliar, dacă fata care l-a servit nu şi-ar fi adus aminte de el: faptul că l-a recunoscut – spuse cu fermitate domnul Chitterwick – nu poate fi deci considerat semnificativ.

În afară de maşina de scris, deci, şi poate de cărţile de criminalistică, teoria domnişoarei Dammers nu este susţinută de nici o dovadă materială reală, pentru că alibiul lui sir Eustace, după părerea mea, n-a fost nici desfiinţat şi nici, e drept, demonstrat. Nu vreau să fiu nedrept, spuse domnul Chitterwick, grijuliu, dar cred că pot afirma în mod justificat că acuzaţiile domnişoarei Dammers împotriva lui sir Eustace se întemeiază, în întregime şi exclusiv, pe dovada constituită de maşina de scris. Acestea fiind spuse, el se uită neliniştit împrejur să vadă dacă nu ridică cineva vreo obiecţie.

Şi într-adevăr, o obiecţie veni, prompt.

— Dar pe aceasta n-o poţi în nici un fel ocoli, exclamă nerăbdătoare doamna Fielder-Flemming.

Pe faţa domnului Chitterwick apăru o undă de mâhnire.

— Credeţi că „a ocoli” este cuvântul potrivit? Eu nu încerc cu rea voinţă şi în mod deliberat să găsesc nod în papură ipotezei domnişoarei Dammers pentru a mă amuza. Vă rog să mă credeţi. Vă rog să credeţi că eu sunt determinat numai de dorinţa de a-l descoperi pe adevăratul făptaş al acestei crime. Şi, având permanent în vedere acest obiectiv, vă pot sugera cu certitudine, în legătură cu maşina de scris, o explicaţie care exclude vinovăţia lui sir Eustace.

Domnul Chitterwick avea o înfăţişare atât de nenorocită din cauza a ceea ce i se păruse lui a fi o insinuare a doamnei Fielder-Flemming, că el ar face pe membrii Cercului să-şi piardă timpul, încât Roger trebui să-l încurajeze cu bunătate.

— Puteţi? spuse el cu blândeţe, cum face un tată ce îşi încurajează fiica să deseneze o vacă ce, chiar dacă nu seamănă prea mult cu o vacă, nu aduce nici cu

vreun alt animal de pe pământ. Foarte interesant, domnule Chitterwick! Şi care este explicaţia dumneavoastră?

Domnul Chitterwick, reacţionând pozitiv la acest tratament, străluci de mândrie.

— Doamne Dumnezeule! Chiar nu vă daţi seama? Nimeni nu-şi dă seama?

După cât se părea nimeni nu-şi dădea seama.

— Şi totuşi o asemenea posibilitate mie mi s-a părut evidentă chiar de când am început să discutăm cazul, exclamă triumfător domnul Chitterwick. Hm, hm! Îşi aranjă ochelarii pe nas şi aruncă în jur o privire plină de satisfacţie, iar faţa lui rotundă şi roşie se aprinse şi mai tare.

— Ei, care este explicaţia, domnule Chitterwick? se interesă domnişoara Dammers, deoarece se părea că domnul Chitterwick va rămâne la nesfârşit mut cu expresia aceea de profundă satisfacţie pe faţă.

— O! O, da; desigur. Apoi, ca să punem problema sub unul din aspectele ei, domnişoară Dammers, în ceea ce priveşte evaluarea abilităţii criminalului, dumneata ai greşit, iar domnul Sheringham a avut dreptate. Adică, acest asasinat este, de fapt, opera unei minţi extrem de abile şi ingenioase. (Încercările domnişoarei Dammers de a dovedi contrariul, constituie, mă tem, un alt exces de pledoarie.) Şi, în sfârşit, unul din modurile în care s-a manifestat această ingeniozitate este aranjarea mărturiilor de aşa manieră, încât dacă cineva avea să fie suspectat, acela să fie sir Eustace. Într-un cuvânt, dovada constituită de maşina de scris şi cărţile de criminalistică au fost – cred că acesta este cuvântul tehnic – „falsificate” în mod deliberat.

Domnul Chitterwick îşi reluă aerul acela de mulţumire.

Toţi scoaseră o exclamaţie de uimire de parcă s-ar fi înţeles între ei. Într-o fracţiune de secundă întreaga atenţie se îndreptase spre domnul Chitterwick. Omul *avea* ceva de spus, în ciuda tuturor aparenţelor. Exista va să zică ceva demn de interes în cererea lui inoportună din seara precedentă.

Domnul Bradley se ridică la înălţimea situaţiei, şi o clipă uită chiar să vorbească cu tonul său superior.

— Stai niţel, domnule Chitterwick! Poţi să-ţi argumentezi teoria asta a dumitale?

— O, da, cred că da, spuse domnul Chitterwick, înflorind în razele de admiraţie îndreptate spre el.

— Vrei să spui că poţi să ne dezvălui şi cine e asasinul? surâse Roger.

Domnul Chitterwick îi întoarse surâsul.

— A, *asta* ştiu.

— Cum aşa? exclamară cinci voci deodată.

— Bineînţeles că ştiu asta, spuse modest domnul Chitterwick. Dumneavoastră aţi fost cei care mi-aţi spus-o. Din moment ce eu am vorbit ultimul, nu-i aşa, sarcina mea a fost relativ simplă. Nu am avut altceva de făcut decât să separ

adevărul de fals în declaraţiile tuturor, şi – iată – până la urmă adevărul a ieşit la iveală singur.

Restul membrilor Clubului îşi manifestară surprinderea faţă de afirmaţia că ei, fără să ştie, îi dezvăluiseră adevărul domnului Chitterwick.

Chipul domnului Chitterwick căpătă un aspect meditativ.

— Ar fi poate cazul să mărturisesc acum că, atunci când Preşedintele nostru mi-a expus planul său în această privinţă, am fost înspăimântat. Nu aveam nici un fel de experienţă în problemele de defecţiune, eram complet neştiutor în ce priveşte procedeele şi nici nu aveam nici un fel de teorie în cazul respectiv. Nici măcar nu vedeam de unde aş fi putut începe. În ce mă priveşte, săptămâna a trecut fără nici un spor, şi, în ultima ei zi, eram exact la punctul de plecare. În seara când a vorbit sir Charles, el m-a convins pe de-a întregul. În seara următoare, pentru scurt timp, doamna Fielder-Flemming de asemenea m-a convins.

Domnul Bradley nu m-a convins pe de-a-ntregul că el însuşi ar fi comis crima, dar dacă ar fi indicat pe oricine altcineva, eu aş fi fost de acord cu deducţia lui; de fapt, el m-a şi convins că teoria sa în legătură cu o iubită părăsită – continuă domnul Chitterwick cu bravură – trebuie să fie corectă. În realitate, singura teorie pe care eu însumi o formulasem până atunci era că asasinatul trebuie să fi fost opera vreuneia dintre amantele părăsite ale lui sir Eustace.

Însă în seara următoare, domnul Sheringham m-a convins cu tot atâta forţă de persuasiune că domnul Bendix e asasinul. De abia noaptea trecută, în timp ce vorbea domnişoara Dammers, am început să-mi dau seama care-i adevărul.

— Aşadar, eu am fost singura dintre vorbitori care nu te-a convins, domnule Chitterwick, surise domnişoara Dammers.

— Mi-e teamă, se scuză domnul Chitterwick, că da.

Rămase gânditor un moment.

— E cu adevărat remarcabil, uimitor, cât de aproape de adevăr a ajuns, într-un fel sau altul, fiecare dintre cei care au încercat să desluşească misterul acesta. Fiecare dintre vorbitori a reuşit să scoată la lumină cel puţin un detaliu important, sau să elaboreze cel puţin o deducţie importantă în mod eficient. Din fericire, în momentul când mi-am dat seama că soluţiile aveau să difere atât de mult, mi-am făcut note abundente din ceea ce s-a spus aici şi le-am comparat în fiecare seară când ajungeam acasă. Am putut astfel să dispun de un fel de Proces-Verbal al tuturor deducţiilor elaborate de fiecare din aceste persoane, fiecare mult mai inteligente decât mine.

— O, nu, nu, murmură domnul Bradley.

— Noaptea trecută am stat până foarte târziu parcurgând aceste note, încercând să separ adevărul de falsitate. Poate că membrii clubului ar fi interesaţi să afle concluziile mele în această privinţă. Domnul Chitterwick formulă această propunere cu cea mai mare timiditate.

Cu toţii îl asigurară pe domnul Chitterwick că aveau să-i fie cât se poate de recunoscători dacă aveau să afle unde, fiecare din ei ajunsese din întâmplare aproape de adevăr.

CAPITOLUL XVIII

Domnul Chitterwick îşi consultă o pagină din însemnările sale. O clipă păru oarecum descumpănit.

— Sir Charles, începu el, sir Charles… Era limpede că domnul Chitterwick întâmpina dificultăţi în a descoperi măcar un punct în care sir Charles avusese dreptate, şi el era un om cumsecade. Se lumină deodată la faţă. A, da, desigur. Sir Charles a fost primul care a subliniat faptul important că era o ştersătură pe bucata de hârtie folosită pentru scrisoarea falsificată. Aceasta a fost foarte important pentru deducţiile următoare.

Apoi, el a avut dreptate de asemenea când a subliniat că divorţul iminent al lui sir Eustace a constituit în realitate punctul de plecare al întregii tragedii. Deşi, mi-e teamă – se simţi obligat să adauge domnul Chitterwick – că concluzia pe care a tras-o dânsul nu a fost cea justă. A avut dreptate să presupună că criminalul, care pusele la cale un plan atât de subtil, avea să ia măsuri pentru a-şi aranja un alibi, şi că, în cazul de faţă exista un alibi care trebuia înlăturat. Însă de fapt nu era vorba ele alibiul lui lady Pennefather.

Doamna Fielder-Flemming – continuă domnul Chitterwick – a avut dreptate să insiste că asasinatul a fost opera cuiva care avea cunoştinţe de criminologie. Aceasta a fost o deducţie foarte inteligentă şi îmi pare bine că pot să spun – surâse domnul Chitterwick – că această deducţie a fost foarte corectă. Ea a mai contribuit cu o importantă informaţie, tot atât de însemnată în ce priveşte lămurirea întregii tragedii cât şi a deducţiei sale, şi anume că sir Eustace nu era de loc îndrăgostit de domnişoara Wildman, ci că dorea s-o ia în căsătorie doar pentru banii ei. Dacă nu ar fi fost acesta cazul – continuă domnul Chitterwick, clătinându-şi capul – mi-e foarte teamă că domnişoara Wildman şi-ar fi găsit moartea în locul doamnei Bendix.

— Dumnezeule, murmură sir Charles; şi poate că omagiul cel mai însemnat pe care avea să-l primească domnul Chitterwick fu faptul că juristul acceptă această uimitoare deducţie fără a o chestiona.

— Asta lămureşte totul, murmură domnul Bradley către doamna Fielder-Flemming. Este vorba de o iubită părăsită.

Domnul Chitterwick se întoarse spre el.

— În ce te priveşte pe dumneata, Bradley, e uimitor cât de aproape ai ajuns de adevăr. Uimitor. Întreaga atitudine a domnului Chitterwick marcă uimirea. Chiar în prima dumitale explicaţie, în care te-ai încriminat pe dumneata, foarte multe din concluziile dumitale erau perfect corecte. De pildă, deducţiile finale pe care

le-ai făcut pornind de la nitrobenzen; faptul că criminalul trebuie să fi fost un om îndemânatec şi cu o minte creatoare şi metodică; chiar şi – lucru care mie la vremea aceea mi s-a părut cam exagerat – faptul că un exemplar din anuarul lui Taylor trebuia să se găsească în biblioteca criminalului.

Apoi, în afară de faptul că concluzia dumitale numărul patru ar trebui corectată astfel – „suspectul trebuie să fi avut prilejul să obţină în taină o foaie de hârtie din fabricaţia Mason" – toate cele douăsprezece concluzii ale dumitale au fost corecte, cu excepţia numărului şase care nu acceptă alibiul şi a numerelor şapte şi opt, în legătură cu stiloul Onyx şi cerneala Hartfield. Domnul Sheringham a avut dreptate în aceste privinţe cu explicaţia sa mai subtilă, presupunând că criminalul ar fi putut împrumuta sau lua pe furiş stiloul şi cerneala. Ceea ce s-a şi întâmplat în realitate, bineînţeles, în ce priveşte maşina de scris.

În ce priveşte cea de a doua explicaţie a dumitale, ei bine domnul Chitterwick părea să nu-şi găsească cuvintele pentru a-şi exprima admiraţia faţă de deducţia domnului Bradley – ai atins adevărul aproape în fiecare amănunt. Ai văzut că era vorba de o crimă săvârşită de o femeie, ai dedus sentimentele feminine ultragiate din spatele întregii chestiuni, ai mizat totul pe cunoştinţele pe care criminalul le stăpânea în domeniul criminalisticii. Într-adevăr, a fost cât se poate de perspicace.

— De fapt, spuse domnul Bradley, ascunzându-şi cu grijă satisfacţia, înseamnă că am făcut tot ce se putea face, cu excepţia identificării asasinei.

— Într-adevăr, aşa este, fu de acord domnul Chitterwick, comunicând într-un fel impresia că în fond identificarea criminalului era o chestiune măruntă în comparaţie cu puterile de penetraţie dovedite de domnul Bradley.

— Şi astfel ajungem la domnul Sheringham.

— Vă rog, nu, imploră Roger. Să lăsăm asta.

— Dar şi deducţia dumitale a fost foarte inteligentă, îl asigură domnul Chitterwick cu multă seriozitate. Dumneata ai deschis un punct de vedere nou asupra întregii chestiuni, atunci când ai sugerat că, în fond, cea care a murit a fost chiar victima pe care o avusese în vedere criminalul..

— De, se pare că am greşit într-o companie distinsă, spuse Roger stânjenit, aruncând o privire domnişoarei Dammers.

— Dar nu te-ai înşelat de loc, îl corectă domnul Chitterwick.

— Cum aşa? îşi arătă Roger surpriza. Aşadar totul a fost îndreptat împotriva doamnei Bendix?

Domnul Chitterwick păru confuz.

— Nu v-am spus de la început? Am impresia că am încurcat lucrurile de tot. Da, este în parte adevărat să spunem că întregul complot se îndrepta împotriva doamnei Bendix. Dar mai adevărat ar fi să spunem că totul se îndrepta împotriva doamnei Bendix şi a lui sir Eustace în acelaşi timp. Dumneata ai ajuns foarte

aproape de adevăr, domnule Sheringham, cu excepţia faptului că ai vorbit de un soţ gelos în loc de un rival gelos. Foarte aproape, într-adevăr. Şi, bineînţeles, ai avut perfectă dreptate când ai subliniat că metoda crimei nu a fost dictată de întâmplarea că criminalul era în posesia hârtiei şi aşa mai departe, ci de analogia cu alte cazuri similare din trecut.

— Îmi pare bine că am avut dreptate asupra câte unui punct, murmură Roger.

— Şi domnişoara Dammers, se înclină domnul Chitterwick, ne-a fost de un mare ajutor. De cel mai mare ajutor.

— Deşi nu prea convingătoare, completă interesata, sec.

— Deşi, într-adevăr, mi-e teamă că nu am putut-o găsi întru totul convingătoare, fu de acord domnul Chitterwick, scuzându-se. Dar adevărul este că teoria pe care a formulat-o dânsa mi-a dezvăluit în cele din urmă adevărul. Pentru că şi ea a luminat un alt aspect al cazului cu informaţia pe care ne-a furnizat-o în ce priveşte… Să-i spunem legătura dintre doamna Bendix şi sir Eustace. Şi aceasta – adăugă domnul Chitterwick, înclinându-se din nou către informatoare – a constituit piatra de temelie a întregii deducţii juste.

— Nici nu văd cum ar fi putut fi altfel, spuse domnişoara Dammers. Dar eu susţin în continuare că deducţiile pe care le-am expus eu pornind de aici sunt cele corecte.

— Poate îmi veţi permite să mi le expun şi eu pe ale mele? ezită domnul Chitterwick, aparent din nou descumpănit.

Domnişoara Dammers îi acordă oarecum înţepată această permisiune.

Domnul Chitterwick îşi drese glasul.

— Da, ar fi trebuit să spun că domnişoara Dammers a avut perfectă dreptate într-un detaliu important, şi anume presupunerea sa că nu atât legătura dintre doamna Bendix şi sir Eustace se află la temelia întregului caz, cât caracterul doamnei Bendix. Aceasta i-a şi atras moartea. Domnişoara Dammers, cred, a avut întrutotul dreptate când a reconstituit intriga şi în intuiţia pe care a dovedit-o cu privire la reacţiile doamnei Bendix – cred că aşa ar trebui să mă exprim, nu? – se interesă cu timiditate domnul Chitterwick. Reacţiile doamnei Bendix, spuneam, dar nu şi în deducţiile sale în ce priveşte plictiseala treptată a lui sir Eustace.

Sir Eustace, cred eu, era mai puţin înclinat să se plictisească de această legătură decât să împărtăşească suferinţa doamnei. Pentru că, adevărul care pare să-i fi scăpat domnişoarei Dammers este că sir Eustace era îndrăgostit de doamna Bendix. Cu mult mai mult decât era ea de el. Acesta, afirmă domnul Chitterwick, este unul din factorii determinanţi ai acestei tragedii.

Toţi cei de faţă înţelegeau acest lucru. Atitudinea membrilor Clubului faţă de domnul Chitterwick era cea de aşteptare plină de înţelegere. Probabil că nimeni nu mai credea că ar fi găsit soluţia reală, astfel că prestigiul domnişoarei Dammers nu era ştirbit prea mult. Dar era evident că domnul Chitterwick avea

ceva important de comunicat.

— Domnişoara Dammers, continuă obiectul atenţiei generale, a mai avut dreptate şi în altă privinţă, şi anume când a spus că inspiraţia acestui asasinat, sau poate ar trebui să spun mai bine, metoda lui, a provenit în mod cert din cartea despre otrăvuri pe care a menţionat-o dânsa, şi al cărui exemplar (ne-a spus ea) se găseşte în momentul de faţă în camera lui sir Eustace, plantat acolo – adăugă domnul Chitterwick, după toate aparenţele, foarte şocat – de către criminală.

De asemenea, dânsa a mai stabilit un alt detaliu util. Şi anume că domnul Bendix a fost momit (nu pot folosi un alt cuvânt, se scuză domnul Chitterwick) la Clubul *Rainbow* în acea dimineaţă. Dar nu doamna Bendix a fost cea care i-a telefonat în după amiaza precedentă. Şi nu a fost trimis acolo anume pentru a primi bomboanele otrăvite din partea lui sir Eustace. Faptul că întâlnirea pentru dejun fusese anulată era cu desăvârşire ignorat de criminal. Domnul Bendix a fost trimis acolo pentru a fi martor în momentul când sir Eustace a primit pachetul cu bomboane; atât şi nimic mai mult.

Criminalul nutrea desigur intenţia ca, în mintea domnului Bendix, sir Eustace să fie atât de strâns pus în legătură cu pachetul de bomboane încât, dacă vreodată avea să se trezească vreo bănuială împotriva vreunei persoane, suspiciunile lui Bendix să se îndrepte de la început spre sir Eustace. Căci legătura ilicită a soţiei sale avea să-i ajungă la cunoştinţă, cum de altfel şi am motive să cred că i-a ajuns, şi aceasta avea să-l facă în orice caz să sufere mult.

— Din cauza aceasta arată deci atât de descompus, *exclamă Roger.*

— Fără îndoială, aprobă grav domnul Chitterwick. A fost de la început un complot foarte abil. Se presupunea, după cum înţelegeţi, că la vremea aceea sir Eustace nu avea să mai fie în viaţă şi, deci, nu s-ar mai fi putut apăra, şi toate detaliile fuseseră aranjate astfel, încât să se vorbească despre crima pe care ar fi săvârşit-o el pentru a se sinucide apoi. Faptul că poliţia nu l-a suspectat nici un moment (cel puţin după câte ştim noi) arată doar că anchetele nu iau totdeauna turnura pe care o speră asasinul. Şi în cazul acesta – adăugă cu severitate domnul Chitterwick – criminalul a fost, cred, mult prea subtil.

— Dacă a raţionat atât de complicat pentru a se asigura de prezenţa domnului Bendix la Clubul *Rainbow* aprobă cu oarecare ironie domnişoara Dammers – atunci într-adevăr, a exagerat. Era limpede că, nu numai în detaliile privind explicaţiile psihologice, domnişoara Dammers nu se arăta dispusă să accepte concluziile domnului Chitterwick.

— Exact ceea ce s-a şi petrecut, sublinie blând domnul Chitterwick. O, şi cât mai e vorba încă de bomboanele otrăvite, ar trebui să adaug că i-au fost trimise la club lui sir Eustace nu numai pentru a avea certitudinea că domnul Bendix va fi martorul primirii pachetului, ci şi, de asemenea, cred, pentru că sir Eustace va trebui să le ia cu el când avea să plece la masă. E cert că criminala îi cunoştea destul de bine obiceiurile pentru ca să ştie că el avea să-şi petreacă toată

dimineaţa la club şi că va pleca la dejun direct de acolo – şi existau toate şansele ca să ia cu el pachetul cu bomboanele preferate ale doamnei Bendix.

Cred că am putea considera aceasta tocmai ca una din greşelile tipice ale unui criminal care trece cu vederea un punct vital, lăsând astfel posibilitatea ca mai târziu să fie identificat – şi anume faptul că criminala a pierdut complet din vedere posibilitatea ca întâlnirea stabilită pentru dejun să fie contramandată. E vorba de o criminală deosebit de ingenioasă – adăugă domnul Chitterwick cu o admiraţie benignă – şi totuşi nici ea nu a fost scutită de o asemenea greşeală.

— Dar cine este ea, domnule Chitterwick? întrebă ingenuă doamna Fielder-Flemming.

Domnul Chitterwick îi răspunse cu un surâs de-a dreptul viclean.

— Până acum toţi ceilalţi vorbitori şi-au pregătit suspansul ţinând ascuns până în ultima clipă numele suspectului. Mi se va da, desigur, şi mie voie să fac la fel.

Aşadar, cred că până aici am limpezit aproape toate detaliile rămase îndoielnice. Aş spune că hârtia firmei Mason a fost folosită pentru că se hotărâse că bomboanele vor fi instrumentul crimei şi Mason era singurul fabricant de bomboane client al lui Webster. S-a întâmplat ca lucrurile să se potrivească pentru că bomboanele fabricate de Mason erau tocmai cele pe care sir Eustace le cumpăra pentru – să spunem – prietenele lui.

Doamna Fielder-Flemming păru că nu înţelege.

— Şi asta pentru că Mason era singura firmă fabricantă de bomboane clientă a lui Webster? Mi-e teamă că nu prea înţeleg.

— Adevărul e că eu explic totul foarte încâlcit, strigă domnul Chitterwick încurcat la culme, asumându-şi singur toată vina pentru această opacitate. Este absolut necesar să fie vorba de o firmă figurând în registrele lui Webster, pentru că sir Eustace îşi tipărea hârtia sa de scrisori la Webster şi trebuia să fie identificat că fusese recent acolo atunci când scrisoarea în chestiune avea să fie comparată cu mostrele de hârtie din cataloagele firmei. Exact aşa cum a raţionat şi a procedat şi domnişoara Dammers.

Roger scoase un fluierat de uimire.

— O, înţeleg. Vrei să spui că noi, cu toţii, am pus căruţa înaintea cailor atunci când ne-am gândit la aspectul acesta al problemei?

— Mi-e teamă că da, regretă cu gravitate domnul Chitterwick. Într-adevăr, mi-e foarte teamă că exact aşa au stat lucrurile.

Pe nesimţite părerea generală se contura tot mai precis în favoarea tezei domnului Chitterwick. El se dovedea a fi cel puţin tot atât de convingător ca şi domnişoara Dammers şi aceasta fără a recurge la reconstituiri psihologice prea subtile şi fără prea multe referinţe la „valori”. Doar domnişoara Dammers rămânea în aparenţă sceptică – însă, la urma urmelor aşa ceva era de aşteptat.

— Hrmph, spuse domnişoara Dammers sceptică.

— Şi ce faci cu mobilul crimei, domnule Chitterwick? întrebă solemn sir

Charles. Gelozia, ai spus? Am impresia că punctul acesta nu-i încă limpede, sau mă înşel?

— A, da, bineînţeles, domnul Chitterwick roşi în adevăratul înţeles al cuvântului. O, Doamne, şi am vrut să explic asta chiar de la început. Nu mă pricep de loc. Nu, n-aş spune că gelozia. Răzbunarea. În orice caz răzbunarea în ce-l priveşte pe sir Eustace, şi gelozia faţă de doamna Bendix. Din câte înţeleg eu, vedeţi, doamna aceasta e – o, Doamne – spuse domnul Chitterwick foarte stânjenit – e o chestiune foarte delicată. Dar trebuie să-mi iau inima-n dinţi. Şi deşi ea reuşise să ascundă lucrul acesta faţă de prietenii ei, doamna în chestiune era foarte îndrăgostită de sir Eustace şi devenise – ăă – devenise – conchise cu bravură domnul Chitterwick – amanta lui. Aceasta s-a întâmplat cu multă vreme în urmă.

Şi sir Eustace era foarte amorezat de ea, şi deşi el obişnuia să se mai distreze şi cu alte femei, ambii ajunseseră la un fel de înţelegere că lucrul acesta era permisibil atâta timp cât n-avea să fie vorba de ceva serios. Doamna, ar trebui să adaug, are concepţii foarte moderne şi largi. Ajunseseră de asemenea la înţelegerea că el se va căsători cu ea îndată ce avea s-o convingă pe soţia sa (care nu ştia nimic, desigur) să divorţeze. Dar când, în cele din urmă, s-a realizat această condiţie, sir Eustace şi-a dat seama că din cauza dificultăţilor financiare extreme prin care trecea era absolut necesar pentru el să se căsătorească cu cineva cu bani mulţi.

Evident, doamna a fost foarte dezamăgită, însă ştiind că sir Eustace nu avea nici un sentiment real – vreau să spun că nu o iubea cu adevărat pe domnişoara Wildman şi că acest mariaj avea să fie, în ce-l priveşte pe el, de strictă convenienţă, s-a împăcat cu asemenea perspective de viitor şi, înţelegând perfect nevoile lui sir Eustace, nu a manifestat prea mari resentimente faţă de introducerea noului factor reprezentat de domnişoara Wildman – pe care, de altfel – se simţi obligat să adauge domnul Chitterwick – ea o considera cu totul neglijabilă. Nici nu-i trecea prin cap că se putea ca vechile angajamente să nu fie până la urmă respectate şi ea să nu se bucure în continuare de dragostea lui sir Eustace.

Însă, apoi, s-a petrecut ceva cu totul neprevăzut. Nu numai că sir Eustace a încetat s-o mai iubească. Dar s-a îndrăgostit de-a dreptul de doamna Bendix. În plus, a şi reuşit să o facă amanta lui. Lucrul acesta s-a petrecut recent, după ce el începuse să se preocupe de domnişoara Wildman în vederea căsătoriei. Şi după părerea mea, domnişoara Dammers ne-a prezentat o imagine realistă a situaţiei în ce-o priveşte pe doamna Bendix, dacă nu şi pe sir Eustace.

Aşadar, acum puteţi să vă daţi seama ce simţea cealaltă doamnă. Sir Eustace obţinuse divorţul, căsătoria cu neglijabila domnişoară Wildman era acum în afară de orice discuţie, însă căsătoria cu doamna Bendix, pe care o mustra aprig conştiinţa şi care vedea în divorţul de soţul ei şi în căsătoria cu sir Eustace,

singura soluţie – căsătoria cu doamna Bendix, adevărata doamnă a inimii lui, şi încă şi mai dezirabilă decât domnişoara Wildman în ce priveşte aspectul financiar al problemei, era acum după toate aparenţele inevitabilă. Nici mie, ca probabil nimănui altuia, nu-mi plac citatele răsuflate, dar cred că mi-aş putea permite să remarc că iadul nu are vreo furie mai aprigă decât…

— Dar dumneata poţi dovedi toate acestea, domnule Chitterwick? întrerupse domnişoara Dammers cu multă răceală acest citat răsuflat.

Domnul Chitterwick tresări.

— Cred – cred că da, spuse el, deşi era limpede că se îndoia.

— Sunt înclinată să mă îndoiesc, observă scurt domnişoara Dammers.

Simţindu-se oarecum stânjenit sub privirile sceptice ale domnişoarei Dammers, domnul Chitterwick îşi continuă explicaţiile.

— Ei bine, sir Eustace căruia m-am străduit să-i cultiv prietenia în ultima vreme… domnul Chitterwick fu străbătut de un uşor fior, ca şi cum această relaţie nu ar fi fost chiar ideală din punctul său de vedere – deci, din unele indicaţii pe care sir Eustace mi le-a furnizat fără voie… Vreau să spun că l-am chestionat, cât am putut eu mai abil, astăzi la dejun, căci convingerea mea era fixată în ce priveşte identitatea criminalului, şi, fără să-şi dea seama, a formulat unele remarci care…

— Mă îndoiesc, repetă cu brutalitate domnişoara Dammers.

Domnul Chitterwick păru complet descumpănit.

Roger se grăbi să-i sară într-ajutor.

— În sfârşit, să lăsăm deoparte pentru moment problema dovezilor, domnule Chitterwick, şi să presupunem că reconstituirea evenimentelor aşa cum aţi întreprins-o dumneavoastră e o simplă construcţie imaginară. Eraţi la punctul în care spuneaţi că devenise inevitabilă căsătoria între sir Eustace şi doamna Bendix.

— Da, a, da, spuse domnul Chitterwick aruncând salvatorului său o privire recunoscătoare. Şi atunci, e evident, că această doamnă de care vorbim a ajuns la groaznica ei hotărâre şi şi-a elaborat planul atât de ingenios. Cred că nu mai e nevoie să revin. Dreptul ei mai vechi de acces în apartamentele lui sir Eustace i-a dat posibilitatea să se servească de maşina lui de scris într-o zi când era sigură că el nu era acasă. E o actriţă destul de bună şi i-a fost uşor să imite, atunci când a vorbit cu domnul Bendix glasul pe care-l presupui că-l poate avea domnişoara Delorme.

— Domnule Chitterwick, vreunul din noi o cunoaşte pe femeia aceasta? întrebă brusc doamna Fielder-Flemming.

Domnul Chitterwick păru mai încurcat decât oricând.

— Hm – da, ezită el. Adică, vă amintiţi că ea a fost cea care a introdus pe furiş cele două cărţi ale domnişoarei Dammers în camera lui sir Eustace.

— Va trebui aşadar să fiu mai atentă când îmi aleg prietenele pe viitor,

remarcă domnişoara Dammers cu un uşor sarcasm.

— O fostă iubită a lui sir Eustace, deci? murmură Roger, încercând să-şi trieze în minte numele pe care şi le putea aminti din acea listă respectabilă.

— Mda, fu de acord domnul Chitterwick. Însă nimeni nu bănuia aceasta. Adică – o, Doamne, e extrem de dificil. Domnul Chitterwick îşi şterse fruntea cu batista părând extrem de nefericit.

— A reuşit să ascundă acest detaliu? îl presă Roger.

— Mda. E adevărat că a reuşit cât se poate de bine să ascundă adevăratele relaţii dintre ei, şi într-un mod foarte inteligent chiar. Nu cred că cineva a avut vreodată cea mai mică bănuială în această privinţă.

— În aparenţă, aşadar, nici măcar nu se cunoşteau? insistă doamna Fielder-Flemming. N-au fost niciodată văzuţi împreună?

— O, ba da, pe vremuri, da, spuse domnul Chitterwick aruncând priviri încolţite de la unul la altul. Destul de des. Apoi, după câte îmi dau seama, s-au înţeles că e mai bine să se prefacă la un moment dat că s-au certat – şi nu s-au mai întâlnit decât în taină.

— Nu crezi că a sosit vremea să ne spui numele acestei doamne, Chitterwick? tună sir Charles de la capătul celălalt al mesei, luându-şi aerul cel mai judecătoresc cu putinţă.

Domnul Chitterwick căuta disperat să evite această salvă de întrebări.

— E ciudat, nu credeţi, că criminalii nu se mulţumesc niciodată cu situaţia la care s-a ajuns? spuse el, cu respiraţia tăiată. Se întâmplă foarte des. Sunt convins că n-aş fi dat din întâmplare peste explicaţia adevărată dacă criminala ar fi lăsat lucrurile în voia lor, aşa cum îşi stabilise la început admirabilul ei plan. Însă, felul în care a încercat să arunce vina asupra altei persoane… Într-adevăr, după inteligenţa de care a dat dovadă în tot cursul desfăşurării evenimentelor, ar fi trebuit să fie mai presus de o asemenea greşeală elementară. Evident, planul i-a dat greş. Sau mai bine zis a dat greş pe jumătate. De ce n-a acceptat acest eşec parţial? De ce a trebuit să ispitească mai departe şansa? Era inevitabil că avea să dea de bucluc.

Domnul Chitterwick părea acum cu totul deznădăjduit. Îşi răsfoia notele cu o extremă nervozitate, foindu-se în scaun. Privirile pe care le arunca de la unul la altul erau de-a dreptul imploratoare. Însă nimeni nu înţelegea ce anume implora.

— O, Doamne, spuse domnul Chitterwick ajuns la capătul puterilor. E extrem de dificil. Să limpezesc şi ultimul punct. Alibiul.

După părerea mea alibiul a fost construit mai târziu, printr-o simplă întâmplare norocoasă. Southampton Street este chiar lângă Cecil şi Savoy, nu? Întâmplarea face că eu cunosc amănuntul că această doamnă are o prietenă, o femeie cu vederi mai puţin convenţionale. Aceasta călătoreşte foarte mult şi de obicei singură. Nu stă niciodată în Londra mai mult de o zi sau două şi îmi închipui că e un om dintre cei care nu citesc niciodată ziarele. Şi dacă ar face-o,

sunt convins că nu ar divulga niciodată vreo bănuială care i-ar trece prin cap, mai ales dacă aceasta s-ar referi la o prietenă.

Am verificat faptul că chiar înainte de data crimei, această femeie, al cărei nume este de fapt Jane Harding, a petrecut două nopţi la hotelul Savoy, şi că a părăsit Londra în dimineaţa zilei când pachetul cu bomboane a fost predat, plecând spre Africa. De aici, urma să plece spre America de Sud. Unde ar putea fi acum, vă mărturisesc că nu am nici cea mai vagă idee. Şi, trebuie să spun că nimeni nu ştie. Ştiu doar că ea a venit la Londra din Paris unde petrecuse o săptămână.

Criminalul ştia despre intenţia ei de a sosi la Londra, astfel că s-a grăbit să se deplaseze la Paris. (Mi-e teamă, se scuză domnul Chitterwick, că aici intrăm în domeniul conjecturilor). Era o chestiune simplă să-i ceară acestei prietene să-i pună la poştă pachetul la Londra întrucât expedierile de pachete de acest fel sunt mai complicate din Franţa, şi era tot atât de simplu să se asigure că pachetul avea să ajungă în dimineaţa zilei stabilite pentru dejunul cu doamna Bendix, pretinzând că era vorba de un cadou de aniversare, sau folosind oricare alt pretext – şi – şi – cerând să fie expediat astfel încât să ajungă în ziua respectivă.
Domnul Chitterwick îşi şterse din nou fruntea de sudoare aruncând o privire rugătoare spre Roger. Dar Roger nu putea face altceva decât să-l fixeze uluit.

— Doamne, Doamne, murmură disperat domnul Chitterwick – e foarte greu. Ei – am verificat faptul că…

Alicia Dammers se ridicase în picioare şi-şi strângea fără nici o grabă lucrurile.

— Mi-e teamă, spuse ea, că trebuie să plec – am o întâlnire. Mă veţi scuza, nu, domnule Preşedinte?

— Desigur, spuse Roger oarecum surprins.

La uşă, domnişoara Dammers mai întoarse o clipă capul.

— Regret mult că nu pot rămâne să aud restul explicaţiilor dumitale, domnule Chitterwick. Însă, după cum ţi-am spus, mă îndoiesc foarte mult că vei fi în stare să le susţii cu probe.

Şi părăsi camera.

— Are perfectă dreptate, şopti domnul Chitterwick urmărind-o, înlemnit, cu privirea. Sunt convins că nu pot dovedi nimic. Însă nu există nici cea mai vagă îndoială. Mi-e teamă că nici cea mai vagă îndoială.

Domnea o stupefacţie desăvârşită.

— Doar – doar *n-ai* să spui că…? se bâlbâi doamna Fielder-Flemming cu o voce ciudat de ascuţită.

Domnul Bradley fu primul care reuşi să-şi revină.

— Aşadar, am avut tot acest timp printre noi un criminalist practician, spuse cu un accent care nu mai era de loc conform normelor Oxfordului. Ce interesant!

Din nou se lăsă tăcere.

— Şi acum, întrebă perplex Preşedintele, ce dracu' facem?
Nimeni nu fu în stare să-l ajute cu vreun răspuns.